

Zbirka medijskih objav

INŽENIRSKA ZBORNICA SLOVENIJE,
za obdobje 30. 4. 2020

Število objav: 76

Internet: 49

Tisk: 27

Spremljane teme:

Inženirska ...: 2

Inženirska ...: 1

Barbara Škraba Flis: 0

Gradbeni zakon: 36

Zakon ... načrtovanju: 0

Zakon ... arhitektih: 0

Gradbena parcela: 1

Evidenca stavbnih ...: 0

Gradbeništvo, graditev: 54

Inženirski dan: 0

Internet	Naslov	Okolje v Sloveniji ostalo brez svojega zagovornika		
Zaporedna št. 1	Medij	Rtvslo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 18	Avtor	Larisa Daugul, Sarah Neubauer		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...protikoronski zakon in so jih poslanci v torek potrdili, so namenjeni preprečevanju hudih gospodarskih posledic epidemije. Vključujejo pa tudi spremembe gradbene zakonodaje . Po novem imajo tako nevladne organizacije postavljene praktično nemogoče pogoje za sodelovanje v postopkih pridobivanja gradbenega dovoljenja, v katerih...			

Internet	Naslov	Pred poslanci nekoronske teme: podlubniki, šakali in referendumi		
Zaporedna št. 2	Medij	Rtvslo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 20	Avtor	Al. Ma.		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...z vodotoki in obvoznicami, je po mnenju predlagateljev namreč nemogoče. Na dnevnem redu seje so med drugim tudi predlogi novel energetskega zakona, gradbenega zakona in zakona o vodah Video : Prenos seje od 9. ure naprej Volume 90% Veto na koronske zakone ali ne? Že danes pa je pričakovati tudi odločitev državnega...			

Internet	Naslov	»Ne preostane nam drugega kakor boj«		
Zaporedna št. 3	Medij	Delo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 23	Avtor	Maja Prijatelj Videmšek		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...v gradnjo ter opremljanje infrastrukture in objektov. Čimprejšnja aktivacija investicij pomembno prispeva tudi k ohranjanju delovnih mest na področju gradbeništva , prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja. «Ukrepi po njihovem zatrevanju tudi»temeljijo na uravnoteženi skrbi za okolje v hkratni...			

Internet	Naslov	Ali je univerza še avtonomna?		
Zaporedna št. 4	Medij	Delo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 30. 4. 2020		
Stran v zbirki: 25	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Turkom. Na predvečer državnega praznika dneva upora proti okupatorju je bil na prvem programu javne televizije predvajan intervju s prodekanom fakultete za gradbeništvo in geodezijo (FGG) v Ljubljani prof. dr. Žigo Turkom. Intervjuvanec je na vprašanja odgovarjal v prostorih navedene fakultete, na kateri sem študiral tudi...			

Internet	Naslov	Poslanci se zavzemajo za čimprejšnji začetek gradnje HE Mokrice		
Zaporedna št. 5	Medij	Sta.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Državni zbor; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 26	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...Save, že zagrajene hidroelektrarne pa bi postale predimenzionirane," je opozoril. Predlagana novela naj bi odpravila tudi pomanjkljivosti, vezane na gradbeni zakon , na podlagi katerega je treba zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku poleg dokumentacije in presoje vplivov na okolje priložiti...			

Internet	Naslov	DZ s široko podporo izglasoval pospešitev gradnje HE Mokrice		
Zaporedna št. 6	Medij	Sta.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Državni zbor; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 27	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...potenciala Spodnje Save, že zagrajene hidroelektrarne pa bi postale predimenzionirane," je opozoril. Novela naj bi odpravila tudi pomanjkljivosti, vezane na gradbeni zakon , na podlagi katerega je treba zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku poleg dokumentacije in presoje vplivov na okolje priložiti...			

Internet	Naslov	Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb gradbene zakonodaje		
Zaporedna št. 7	Medij	Sta.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Slovensko gospodarstvo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 28	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Določila novele protikoronskega zakona na področju gradbeništva so velikega pomena za blaženje gospodarskih posledic novega koronavirusa, obenem pa še vedno omogočajo tudi varstvo okolja, so poudarili na ministrstvu...			

Internet	Naslov	Poslanci naklonjeni podaljšanju roka za usposabljanje kadra v gradbeništvu		
Zaporedna št. 8	Medij	Sta.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Državni zbor; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 29	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Poslanci so se na današnji izredni seji uvodoma prebili skozi predlog novele gradbenega zakona , ki ga je v DZ po skrajšanem postopku vložil državni svet in ki še za dve leti podaljšuje možnost za ustrezno strokovno usposobljenost kadra v gradbeništvu . Spremembam zakona se obeta podpora, saj tako v koaliciji kot opoziciji želijo...			

Internet	Naslov	Poslanci podaljšali rok za usposabljanje kadra v gradbeništvu		
Zaporedna št. 9	Medij	Sta.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Državni zbor; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 30	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Poslanci so na današnji izredni seji z 78 glasovi za in nobenim proti sprejeli novelo gradbenega zakona , ki ga je v DZ po skrajšanem postopku vložil državni svet in ki še za dve leti podaljšuje možnost za ustrezno strokovno usposobljenost kadra v gradbeništvu . Kot je v predstavitvi novele zakona v DZ spomnil predsednik državnega sveta Alojz...			

Internet	Naslov	Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb gradbene zakonodaje		
Zaporedna št. 10	Medij	Dnevnik.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 33	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb gradbene zakonodaje Določila novele protikoronskega zakona na področju gradbeništva so velikega pomena za blaženje gospodarskih posledic novega koronavirusa, obenem pa še vedno omogočajo tudi varstvo okolja, so...			

Internet	Naslov	Hidroelektrarne kot zagonski projekt domačega gospodarstva		
Zaporedna št. 11	Medij	Dnevnik.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 36	Avtor	Anja Hreščak		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...gradnja vsaj prvih hidroelektrarn na srednji Savi, to so Trbovlje, Suhadol in Renke, so vsekakor projekti, ki bi pomembno prispevali k zagonu slovenskega gradbeništva in industrije, pritrjuje. Ideja o verigi srednjesevskih hidroelektrarn ima že več kot dve desetletji dolgo brado in je predmet domala vsakokratne koalicijske...			

Internet	Naslov	MOP odgovarja na pritožbe zaradi strožjih standardov za nevladnike		
Zaporedna št. 12	Medij	Finance.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 39	Avtor	Borut Hočevnar		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...pospešili investiranje države, občin in zasebnih podjetij v gradnjo in opremljanje infrastrukture in objektov. Naložbe bodo ohranjale delovna mesta v gradbeništvu , prometu, dobaviteljskih verigah in v storitvenem sektorju, so zapisali na ministrstvu za okolje in prostor (MOP). V Centru za informiranje, sodelovanje...			

Internet	Naslov	Trg dela v krču: kaj bo po epidemiji koronavirusa?		
Zaporedna št. 13	Medij	Finance.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Novice; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 46	Avtor	Lana Dakić		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...kažejo podrobnejši podatki statističnega urada. Šest odstotkov vprašanih delodajalcev v industriji pa je aprila ocenilo, da se bo zaposlovanje povečalo. Gradbeništvo v gradbeništvu se je razpoloženje podjetij glede zaposlovanja prav tako precej poslabšalo v aprilu. Če je marca sedem odstotkov podjetij pričakovalo zmanjšanje zaposlovanja,...			

Internet	Naslov	Stojan Petrič, Kolektor: Kriza je bistveno hujša kot 2008		
Zaporedna št. 14	Medij	Finance.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Novice; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 50	Avtor	Jurij Šimac		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Kolektor velja za enega največjih slovenskih dobaviteljev avtomobilski industriji. V preteklih letih se je sicer razširil tudi na druga področja, predvsem gradbeništvo in energetiko. »Poslovni rezultati v tujini so slabi. S temi rezultati se bomo srečali, tudi v Sloveniji. Veliko dobaviteljev se sooča z izgubami in težavami....			

Internet	Naslov	(intervju) H. Šolinc: kdaj in za koga bo postavitve e-polnilnice obvezna		
Zaporedna št. 15	Medij	Finance.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Novice; 30. 4. 2020		
Stran v zbirki: 62	Avtor	Borut Hočevnar		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...Glede požarne varnosti energetski zakon ne določa tehničnih lastnosti električnih polnilnic oziroma polnilnih mest. To je določeno v smernicah na podlagi gradbenega zakona , novega pravilnika o nizkonapetostnih električnih inštalacijah in pripadajoče tehnične smernice iz leta 2019 ter v tehničnih smernicah o požarni varnosti....			

Internet	Naslov	Goran Forbici: »Bolj kot Madžarski smo podobni Srbiji«		
Zaporedna št. 16	Medij	Mladina.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 30. 4. 2020		
Stran v zbirki: 67	Avtor	Pia Nikolič		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...testirajo tudi, ali bo sprožena ustavna pritožba in kako se bo odzvalo ustavno sodišče. Če jim bo pritrdilo, lahko najbrž hitro pričakujemo podoben člen v gradbenem zakonu . In to za večno. Kaj to pomeni za varstvo okolja? Predvsem precejšnje znižanje standardov in varovalk. Trenutno jih imamo precej. Prva varovalka je...			

Internet	Naslov	Maske s strankarskim certifikatom		
Zaporedna št. 17	Medij	Mladina.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 30. 4. 2020		
Stran v zbirki: 79	Avtor	Borut Mekina		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...mio EUR Podjetje: Cross Continental, d. o. o. O poslu: Podjetje Cross Continental v lasti Zlatana Ranđelovića, ki je tudi edini zaposleni, se ukvarja z gradbeništvom in ne z medicinsko opremo, ustanovljeno pa je bilo šele lani decembra. Konec marca je podjetje z zavodom za blagovne rezerve podpisalo večmilijonsko pogodbo...			

Internet	Naslov	Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb gradbene zakonodaje		
Zaporedna št. 18	Medij	Times.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 82	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Določila novele protikoronskega zakona na področju gradbeništva so velikega pomena za blaženje gospodarskih posledic novega koronavirusa, obenem pa še vedno omogočajo tudi varstvo okolja, so poudarili na ministrstvu...			

Internet	Naslov	Pred poslanci nekoronske teme: podlubniki, šakali in referendum		
Zaporedna št. 19	Medij	Times.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 84	Avtor	Al. Ma.		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...vključno z vodotoki in obvoznici, je po mnenju predlagateljev namreč nemogoče. Na dnevnem redu seje so med drugim tudi predlogi novel energetskega zakona, gradbenega zakona in zakona o vodah. Video: Prenos seje od 9. ure naprej...			

Internet	Naslov	Zakon, ki bo pospešil gradnjo HE Mokrice		
Zaporedna št. 20	Medij	Times.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 86	Avtor	STA , B. B.		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...potenciala Spodnje Save, že zagrajene hidroelektrarne pa bi postale predimenzionirane," je opozoril. Novela naj bi odpravila tudi pomanjkljivosti, vezane na gradbeni zakon , na podlagi katerega je treba zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku poleg dokumentacije in presoje vplivov na okolje priložiti...			

Internet	Naslov	»Ne preostane nam drugega kakor boj«		
Zaporedna št. 21	Medij	Times.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 89	Avtor	Maja Prijatelj Videmšek		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...v gradnjo ter opremljanje infrastrukture in objektov. Čimprejšnja aktivacija investicij pomembno prispeva tudi k ohranjanju delovnih mest na področju gradbeništva , prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja. «Ukrepi po njihovem zatrjevanju tudi»temeljijo na uravnoteženi skrbi za okolje v hkratni...			

Tisk	Naslov	Večje naložbe v občini Krško v teku		
Zaporedna št. 22	Medij	Posavski obzornik, Slovenija	Stran: 18	Površina: 531 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 91	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	Večje naložbe v občini Krško v teku Potem ko so se dela ob začetku epidemije za nekaj časa ustavila, so na območju občine Krško v skladu z vsemi zaščitnimi ukrepi dela na večjih gradbiščih v aprilu spet stekla. Med večjimi so predvsem izgradnja novega vrtca na Senovem, izgradnja prizidka Poklicne			

Tisk	Naslov	Kdaj in za koga bo postavitve e-polnilnice obvezna		
Zaporedna št. 23	Medij	Finance, Slovenija	Stran: 11	Površina: 732 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 30. 4. 2020		
Stran v zbirki: 93	Avtor	Borut Hočevnar		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...Glede požarne varnosti energetski zakon ne določa tehničnih lastnosti električnih polnilnic oziroma polnilnih mest. To je določeno v smernicah na podlagi gradbenega zakona , v novem pravilniku o nizkonape- Hinko Soline, ministrstvo za infrastrukturo tostnih električnih inštalacijah in pripadajočih tehničnih smernicah iz leta...			

Internet	Naslov	Zakon, ki bo pospešil gradnjo HE Mokrice		
Zaporedna št. 24	Medij	Dolenjskolist.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 95	Avtor	STA , B. B.		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...potenciala Spodnje Save, že zagrajene hidroelektrarne pa bi postale predimenzionirane," je opozoril. Novela naj bi odpravila tudi pomanjkljivosti, vezane na gradbeni zakon , na podlagi katerega je treba zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku poleg dokumentacije in presoje vplivov na okolje priložiti...			

Internet	Naslov	Poslanci se zavzemajo za čimprejšnji začetek gradnje HE Mokrice		
Zaporedna št. 25	Medij	Radiokrka.com, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 98	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...Save, že zagrajene hidroelektrarne pa bi postale predimenzionirane," je opozoril. Predlagana novela naj bi odpravila tudi pomanjkljivosti, vezane na gradbeni zakon , na podlagi katerega je treba zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku poleg dokumentacije in presoje vplivov na okolje priložiti...			

Tisk	Naslov	Aspara odprta, IKC še stoji		
Zaporedna št. 26	Medij	Celjan, Slovenija	Stran: 15	Površina: 138 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 99	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...ureditev cestišča in avtobusnih postajališč. Na severnem delu osi je vse po starem. Tamkajšnji poseg bo vreden okoli dva milijona evrov, saj vključuje graditev podhoda, največ neznank pa je za krožišče Resevna na sečišču državne in občinske ceste v središču mesta....			

Tisk	Naslov	Gubčevo ulico krasijo japonske češnje		
Zaporedna št. 27	Medij	Celjan, Slovenija	Stran: 6	Površina: 477 cm ²
	Rubrika, Datum	Šport; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 100	Avtor	U. C.		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	Projekt, Eksperimentalna ureditev dela Lilekove in Gubčeve ulice v Celju' se nadaljuje. Kot je že znano, je izvajalec to gradbišče sredi mesta zaradi razglašene epidemije začasno ustavil, pred dobrim tednom pa je nadaljeval s polaganjem tlakovcev na Gubčevi ulici pred vhomom v nekdanjo			

Tisk	Naslov	Ob gradnji kanalizacije tudi obnova pločnikov		
Zaporedna št. 28	Medij	Primorski dnevnik, Slovenija	Stran: 13	Površina: 398 cm ²
	Rubrika, Datum	Goriška; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 102	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	SOVODNJE - Zaprli Prvomajsko ulico Ob gradnji kanalizacije tudi obnova pločnikov Dela naj bi trajala šest mesecev - Prikluček s Fajtovo ulico začasno zaprt Zdaj gre zares. V Prvomajski ulici v Sovodnjah so včeraj dopoldne kot napovedano uvedli prometno zaporo, ki je povezana z gradnjo			

Tisk	Naslov	Iz trajnostni v krožnost - kaj pa snovna učinkovitost		
Zaporedna št. 29	Medij	IRT 3000, Slovenija	Stran: 14	Površina: 734 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 104	Avtor	Jure Vetršek		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...zanemarljiva K zmanjševanju porabe lahko s spremembo načina življenja bistveno prispevamo tudi kot posamezniki, inovativne rešitve na področju krožnosti snovi v gradbeništvu in na drugih področjih pa so je bistveno večji izziv, ki zahteva intenzivno sodelovanje med različnimi disciplinami in sektorji. Z raziskovalno-razvojnimi...			

Tisk	Naslov	Na srečanju skupnosti slovenskih inženirk gostili nekdanjo evropsko komisarko		
Zaporedna št. 30	Medij	IRT 3000, Slovenija	Stran: 20	Površina: 445 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 106	Avtor	Unknown		
	Teme	Inženirska dejavnost, inženirji		
Povzetek	...inženirk, ki se želijo tudi na ta način povezovati, izmenjevati izkušnje, znanja, podirati stereotipe, predvsem pa z aktivnim delovanjem navdihovati mlade za inženirstvo . Inženirka leta o mitih in resnicah v tehnologiji veriženja blokov Srečanja so med drugim namenjena, da se inženirke izobražujejo oz. prisluhnejo kolegicam...			

Internet	Naslov	Tomaž Lisec: Nov zakon prinaša boljše možnosti izkoriščanja obnovljivih virov na spodnji Savi		
Zaporedna št. 31	Medij	Sds.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 109	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...S sprejetjem zakona o izkoriščanju energije na spodnji Savi dajemo pospešek energetiki, gradbeništvu in protipoplavni varnosti. Brez tega zakona sta se do sedaj delali finančna in energetska škoda. Poslanke in poslanci so na današnji izredni seji državnega...			

Tisk	Naslov	Katera so najdražja mesta za gradnjo?		
Zaporedna št. 32	Medij	Mineral, Slovenija	Stran: 6	Površina: 129 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 110	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...najdražja mesta za gradnjo? Seznam najdražjih in najcenejših mesta na svetu iz vidika gradnje, so bila razkrita v letnem mednarodnem poročilu indeksu stroškov gradbeništva, ki jo pripravlja družba Arcadis. Poročilo je razkrilo, da so prva tri najdražja mesta za gradnjo: London, New York in Hong Kong, medtem, ko so najcenejša...			

Tisk	Naslov	COVID-19 bo za 4 % zmanjšal obseg globalne proizvodnje gradbene opreme		
Zaporedna št. 33	Medij	Mineral, Slovenija	Stran: 7	Površina: 185 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 111	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	Zaprte tovare in zapiranje meja držav po vsem svetu se bo odražalo v zmanjšanju svetovne industrije gradbene opreme za 43.000 enot, po podatkih Off-Highway Research raziskovalne družbe za analizo in zbiranje podatkov na področju gradbene opreme. To ustreza 4 7» lanske proizvodnje, ki je znašala			

Tisk	Naslov	Ovrednotenje odpadnih pepelov za nadaljnjo uporabo v gradbeništvu		
Zaporedna št. 34	Medij	Mineral, Slovenija	Stran: 24	Površina: 1.183 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 114	Avtor	Sabina Dolenc, Vilma Ducman		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...BIOMASE ZA RAZVOJ NAPREDNIH MATERIALOV IN BIO OSNOVANIH PRODUKTOV. Ovrednotenje odpadnih pepelov za nadaljnjo uporabo v gradbeništvu TEKST;/ Lina Završnik, Sabina Dolenc, Vilma Ducman; Zavod za gradbeništvo Slovenije (ZAG) Za doseg ciljev od razvoja naprednih produktov v celotnem krogotoku in razklopa biomase, do uporabe gradnikov...			

Internet	Naslov	Poslanci naklonjeni podaljšanju roka za usposabljanje kadra v gradbeništvu		
Zaporedna št. 35	Medij	Iusinfo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 116	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	... - Poslanci so se na današnji izredni seji uvodoma prebili skozi predlog novele gradbenega zakona, ki ga je v DZ po skrajšanem postopku vložil državni svet in ki še za dve leti podaljšuje možnost za ustrezno strokovno usposobljenost kadra v gradbeništvu. Spremembam zakona se obeta podpora, saj tako v koaliciji kot opoziciji želijo...			

Internet	Naslov	Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb gradbene zakonodaje		
Zaporedna št. 36	Medij	Findinfo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 118	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Ljubljana, 29. aprila (STA) - Določila novele protikoronskega zakona na področju gradbeništva so velikega pomena za blažjenje gospodarskih posledic novega koronavirusa, obenem pa še vedno omogočajo tudi varstvo okolja, so poudarili na ministrstvu...			

Internet	Naslov	Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb gradbene zakonodaje		
Zaporedna št. 37	Medij	Aktualno24.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 121	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Določila novele protikoronskega zakona na področju gradbeništva so velikega pomena za blažjenje gospodarskih posledic novega koronavirusa, obenem pa še vedno omogočajo tudi varstvo okolja, so poudarili na ministrstvu...			

Internet	Naslov	Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb gradbene zakonodaje		
Zaporedna št. 38	Medij	Aktualno24.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 122	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...Domov- Slovenija- Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb gradbene zakonodaje ...			

Internet	Naslov	Nova cesta in infrastruktura v Zagorju do septembra		
Zaporedna št. 39	Medij	Notranjskoprimorske.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 123	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbena parcela		
Povzetek	...cestno razsvetljava. Ob regionalni cesti skozi Zagorje pa bodo uredili avtobusni postajališči izven vozišča, nove pločnike, prehode za pešce ter uvoze na gradbene parcele . Obenem bo občina uredila še komunalno infrastrukturo. » Ta infrastruktura je pomembna z lokalnega zornega kota, predvsem vaše skupnosti Zagorje, kot tudi...			

Internet	Naslov	Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb gradbene zakonodaje		
Zaporedna št. 40	Medij	Iusinfo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 125	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Ljubljana, 29. aprila (STA) - Določila novele protikoronskega zakona na področju gradbeništva so velikega pomena za blažjenje gospodarskih posledic novega koronavirusa, obenem pa še vedno omogočajo tudi varstvo okolja, so poudarili na ministrstvu...			

Internet	Naslov	Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb gradbene zakonodaje		
Zaporedna št. 41	Medij	Preberi.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 126	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Določila novele protikoronskega zakona na področju gradbeništva so velikega pomena za blažjenje gospodarskih posledic novega koronavirusa, obenem pa še vedno omogočajo tudi varstvo okolja, so poudarili na ministrstvu...			

Internet	Naslov	DZ v nadaljevanju izredne seje tudi o nekoronskih temah		
Zaporedna št. 42	Medij	Iusinfo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 127	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...vključno z vodotoki in obvoznici, je po mnenju predlagateljev namreč nemogoče. Na dnevnem redu seje so med drugim tudi predlogi novel energetskega zakona, gradbenega zakona in zakona o vodah. Že danes pa je pričakovati tudi odločitev državnega sveta, ali ne bo zahteval veta na tri zakone, ki jih je v sklopu drugega protikoronskega...			

Tisk	Naslov	TRAJNOSTNE STAVBE		
Zaporedna št. 43	Medij	Gradbenik, Slovenija	Stran: 43	Površina: 400 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 128	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...TRAJNOSTNE STAVBE Zavod za gradbeništvo Slovenije (ZAG) z bogatim znanjem in sodobno opremo razvija nove trajnostne materiale ter izvaja preskušanja vseh vrst gradbenih materialov in konstrukcij...			

Tisk	Naslov	SPOPADANJE S "KORONAKRIZO"		
Zaporedna št. 44	Medij	Gradbenik, Slovenija	Stran: 48	Površina: 1.526 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 132	Avtor	Unknown		
	Teme	Inženirska zbornica Slovenije, Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...ukrepi pa so imeli oziroma še imajo velik vpliv tudi na gospodarstvo. Za mnenje o nastalih razmerah smo zaprosili nekaj podjetij ter zbornic s področja gradbeništva . Ugotoviti smo želeli, kakšne težave imajo zaradi izbruha bolezni, kako jih rešujejo, kakšno pomoč nudijo svojim članom, pa tudi, kaj menijo o sprejetih...			

Internet	Naslov	Okolje v Sloveniji ostalo brez svojega zagovornika		
Zaporedna št. 45	Medij	Aktualno24.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 134	Avtor	Larisa Daugul, Sarah Neubauer		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...protikoronski zakon in so jih poslanci v torek potrdili, so namenjeni preprečevanju hudih gospodarskih posledic epidemije. Vključujejo pa tudi spremembe gradbene zakonodaje . Po novem imajo tako nevladne organizacije postavljene praktično nemogoče pogoje za sodelovanje v postopkih pridobivanja gradbenega dovoljenja, v katerih...			

Internet	Naslov	DZ v nadaljevanju izredne seje tudi o nekoronskih temah		
Zaporedna št. 46	Medij	Findinfo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 135	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...vključno z vodotoki in obvoznici, je po mnenju predlagateljev namreč nemogoče. Na dnevnem redu seje so med drugim tudi predlogi novel energetskega zakona, gradbenega zakona in zakona o vodah. Že danes pa je pričakovati tudi odločitev državnega sveta, ali ne bo zahteval veta na tri zakone, ki jih je v sklopu drugega protikoronskega...			

Internet	Naslov	Pridobivanje visokovrednega organskega		
Zaporedna št. 47	Medij	Mineral-revija.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 146	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Pomemben vidik krožnega gospodarstva, vezanega na gradbeništvo , je zaporedno recikliranje, kjer snovi z visoko dodano vrednostjo (npr. kritične surovine) izločimo iz odpadkov, preden te recikliramo v sekundarne surovine...			

Internet	Naslov	Hidroelektrarne kot zagonski projekt domačega gospodarstva		
Zaporedna št. 48	Medij	Novice.najdi.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 149	Avtor	Anja Hreščak		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...gradnja vsaj prvih hidroelektrarn na srednji Savi, to so Trbovlje, Suhadol in Renke, so vsekakor projekti, ki bi pomembno prispevali k zagonu slovenskega gradbeništva in industrije, pritrjuje. Ideja o verigi srednjesavskih hidroelektrarn ima že več kot dve desetletji dolgo brado in je predmet domala vsakokratne koalicijske...			

Tisk	Naslov	Pridobivanje visokovrednega organskega gnojila iz urina kot primer zaporednega recikliranja snovi iz odpadkov		
Zaporedna št. 49	Medij	Mineral, Slovenija	Stran: 54	Površina: 639 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 151	Avtor	Primož Oprčkal, Alenka Mauro Pranjčič, Ana Mladenovič, Kim Mezga		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...kot primer zaporednega recikliranja snovi iz odpadkov TEKST// Alenka Mauko Pranjčič, Kim Mezga, Sebastjan Meža, Ana Mladenovič, Primož Oprčkal Zavod za gradbeništvo Slovenije, Laboratorij za kamen, agregat in reciklirane materiale, Ljubljana, Maribor Arjan van Timmeren, Monica Conthe Calvo Tehniška Univerza v Delftu,...			

Internet	Naslov	Pred poslanci nekoronske teme: podlubniki, šakali in referendumi		
Zaporedna št. 50	Medij	Aktualno24.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 153	Avtor	Al. Ma.		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...vključno z vodotoki in obvoznicami, je po mnenju predlagateljev namreč nemogoče. Na dnevnem redu seje so med drugim tudi predlogi novel energetskega zakona, gradbenega zakona in zakona o vodah. Video: Prenos seje od 9. ure naprej...			

Tisk	Naslov	Inženirstvo sem vedno čutila kot poslanstvo		
Zaporedna št. 51	Medij	IRT 3000, Slovenija	Stran: 8	Površina: 1.258 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 157	Avtor	Miran Varga		
	Teme	Inženirska dejavnost, inženirji		
Povzetek	...INTERVJU Ana Robnik Inženirstvo sem vedno čutila kot poslanstvo Kdaj ste zaslutili, da utegnete postati inženirka? Od kod navdih? Veselje do matematike mi je vzbudil učitelj matematike...			

Internet	Naslov	Ukrepi za učinkovitejšo gradnjo vsebujejo elemente, ki omogočajo varstvo okolja in hkrati okrevanje gospodarstva		
Zaporedna št. 52	Medij	Gov.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 160	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...infrastrukture in objektov in posledično njihovo opremljanje. Čimprejšnja aktivacija investicij pomembno prispeva tudi k ohranjanju delovnih mest na področju gradbeništva , prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja. Obžalujemo napačno razumevanje Centra za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih...			

Tisk	Naslov	Shell s "tiho" hidravlično tekočino		
Zaporedna št. 53	Medij	Mineral, Slovenija	Stran: 8	Površina: 65 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 161	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Shell s "tiho" hidravlično tekočino /Shell je predstavil novo hidravlično tekočino, za katero trdi, da lahko zmanjša hrup mobilne hidravlike v gradbeništvu za do 5,5 %. Britansko-nizozemski naftno-plinski gigant je sredi marca 2020 trgu predstavil svojo novo tekočino Tellus 54 VE in napovedal, da bi lahko...			

Tisk	Naslov	Slovenija februarja z največjo rastjo gradbeništva v EU		
Zaporedna št. 54	Medij	Mineral, Slovenija	Stran: 8	Površina: 67 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 162	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Slovenija februarja z največjo rastjo gradbeništva v EU Februarja 2020, torej v času, ko so države članice že začele uvajati ukrepe proti zajezitvi koronavirusa, seje obseg gradbene proizvodnje glede na...			

Tisk	Naslov	PREISKOVANJE UČINKOVITOSTI UTRJEVANJA HISTORIČNIH OMETOV IN MALT		
Zaporedna št. 55	Medij	Gradbenik, Slovenija	Stran: 10	Površina: 809 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 164	Avtor	Andrijana Sever Škapin, Sabina Pondelak, Sabina Dolenc		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...njihovo ohranjanje v vseh okoliščinah bistvenega pomena. Besedilo: dr. Andreja Pondelak, doc. dr. Sabina Dolenc, doc. dr. Andrijana Sever Škapin, Zavod za gradbeništvo Slovenije Izhodišče Strategije kulturne dediščine 2020-2023, ki jo je izdalo Ministrstvo za kulturo Slovenije decembra 2019, je načelo celostnega ohranjanja...			

Tisk	Naslov	Letos le 0,5 % rast gradbeništva na globalni ravni		
Zaporedna št. 56	Medij	Mineral, Slovenija	Stran: 11	Površina: 93 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 165	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...omejila svojo sposobnost vlaganja v segment infrastrukture, zlasti to velja za države z visokimi dolgovi. Več na: www.globaldata.com Letos le 0,5 % rast gradbeništva na globalni ravni...			

Tisk	Naslov	FIEC poziva k nujni podpori gradbeništva		
Zaporedna št. 57	Medij	Mineral, Slovenija	Stran: 10	Površina: 107 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 166	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...FIEC poziva k nujni podpori gradbeništva / Evropska zveza gradbene industrije (The European Construction Industry Federation, FIEC) je pozvala EU komisijo k takojšnjemu ukrepanju za podporo gradbeni...			

Tisk	Naslov	Alternativni materiali: Konoplja v gradbeništvo		
Zaporedna št. 58	Medij	Gradbenik, Slovenija	Stran: 1	Površina: 12 cm ²
	Rubrika, Datum	Gradbeni radar; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 167	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Alternativni materiali: Konoplja v gradbeništvo Spodbujanje uporabe naravnih, »zelenih« materialov...			

Internet	Naslov	Ukrepi za učinkovitejšo gradnjo vsebujejo elemente, ki omogočajo varstvo okolja in hkrati okrevanje		
Zaporedna št. 59	Medij	Preberi.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 168	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...infrastrukture in objektov in posledično njihovo opremljanje. Čimprejšnja aktivacija investicij pomembno prispeva tudi k ohranjanju delovnih mest na področju gradbeništva , prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja....			

Tisk	Naslov	Naprej		
Zaporedna št. 60	Medij	Gradbenik, Slovenija	Stran: 3	Površina: 196 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 169	Avtor	Uredništvo		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...NAPREJ Gradbeništvo je v primerjavi z nekaterimi drugimi področji gospodarskih dejavnosti, kot skrajnost naj navedemo gostinstvo in turizem, pravzaprav v teh kriznih časih...			

Tisk	Naslov	GZS Nujnost dolgoročnih infrastrukturnih projektov		
Zaporedna št. 61	Medij	Gradbenik, Slovenija	Stran: 6	Površina: 199 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 170	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Nujnost dolgoročnih infrastrukturnih projektov Brez izvedbe dolgoročnih infrastrukturnih projektov bo gradbeništvo in z njim pomemben del gospodarstva v Sloveniji še dolgo životarilo Epidemija koronavirusa je prizadela tudi gradbeništvo . Delo je upočasnjeno in nemalokrat celo ohromljeno. Večji projekti se sicer še izvajajo, manjši...			

Tisk	Naslov	Gradbeni projekti v času koronavirusa		
Zaporedna št. 62	Medij	Mineral, Slovenija	Stran: 1	Površina: 13 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 171	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	... GRADBENIŠTVO hi. Gradbeni projekti v času koronavirusa...			

Tisk	Naslov	Ste vedeli, da v Evropi deluje skoraj 3000 grozdov?		
Zaporedna št. 63	Medij	Gradbenik, Slovenija	Stran: 7	Površina: 88 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 172	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Slovenski gradbeni grozd (SGG) je iniciator ideje mednarodnega grozda za krožno gradbeništvo , v katerega so se že začeli vključevati različni grozdi iz tujine, kar našim članom omogoča mednarodno poslovno in razvojno sodelovanje. Krožno gradbeništvo pomeni upoštevanje načel krožnega gospodarstva v gradbenem sektorju. Priložnosti...			

Internet	Naslov	Neznani leteči OFF		
Zaporedna št. 64	Medij	Radiostudent.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 175	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...študentom. Tudi pogoji za pomoč samozaposlenim in delodajalcem, ki so poslali delavce na čakanje, so po novem manj strogi. Za pospešitev investicij v gradbeništvo pa je vlada pripravila tudi sporno novelo, ki zaostruje pogoje sodelovanja nevladnih organizacij pri postopkih izdaje gradbenega dovoljenja in jim de facto...			

Internet	Naslov	»Ne preostane nam drugega kakor boj«		
Zaporedna št. 65	Medij	Aktualno24.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 178	Avtor	Maja Prijatelj Videmšek		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...v gradnjo ter opremljanje infrastrukture in objektov. Čimprejšnja aktivacija investicij pomembno prispeva tudi k ohranjanju delovnih mest na področju gradbeništva , prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja. «Ukrepi po njihovem zatrevanju tudi»temeljijo na uravnoteženi skrbi za okolje v hkratni...			

Internet	Naslov	DZ s široko podporo izglasoval pospešitev gradnje HE Mokrice		
Zaporedna št. 66	Medij	Iusinfo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 180	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...potenciala Spodnje Save, že zagrajene hidroelektrarne pa bi postale predimenzionirane," je opozoril. Novela naj bi odpravila tudi pomanjkljivosti, vezane na gradbeni zakon , na podlagi katerega je treba zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku poleg dokumentacije in presoje vplivov na okolje priložiti...			

Internet	Naslov	Najpomembnejša je poplavna varnost: Projekt hidroelektrarne Mokrice je končno dobil enoten pospešek Državnega zbora		
Zaporedna št. 67	Medij	Tatrenutek.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 188	Avtor	Tea Wutte		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...potenciala Spodnje Save, že zagrajene hidroelektrarne pa bi postale predimenzionirane,«je opozoril. Novela naj bi odpravila tudi pomanjkljivosti, vezane na gradbeni zakon , na podlagi katerega je treba zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku poleg dokumentacije in presoje vplivov na okolje priložiti...			

Internet	Naslov	DZ s široko podporo izglasoval pospešitev gradnje HE Mokrice		
Zaporedna št. 68	Medij	Krog.sta.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 190	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...potenciala Spodnje Save, že zagrajene hidroelektrarne pa bi postale predimenzionirane," je opozoril. Novela naj bi odpravila tudi pomanjkljivosti, vezane na gradbeni zakon , na podlagi katerega je treba zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku poleg dokumentacije in presoje vplivov na okolje priložiti...			

Internet	Naslov	Sprejeta novela gradbenega zakona		
Zaporedna št. 69	Medij	Drzavnisvet.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 193	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	... Gradbeni zakon (v nadaljevanju: GZ), ki se je začel uporabljati s 1. 6. 2018 je v 120. členu določil, da se morajo izvajalci, ki so do začetka uporabe tega zakona opravljali...			

Internet	Naslov	Sprejeta novela gradbenega zakona Sprejeta novela gradbenega zakona		
Zaporedna št. 70	Medij	Beta.publishwall.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 196	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Alojz Kovšca, predsednik Državnega zakona o noveli zakona, ki jo je na predlog Državnega sveta RS sprejel Državni zbor RS (Avtor: Milan Skledar) Gradbeni zakon (v nadaljevanju: GZ), ki se je začel uporabljati s 1. 6. 2018 je v 120. členu določil, da se morajo izvajalci, ki so do začetka uporabe tega zakona opravljali...			

Internet	Naslov	Poslanci podaljšali rok za usposabljanje kadra v gradbeništvu		
Zaporedna št. 71	Medij	Iusinfo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 198	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Poslanci so na današnji izredni seji z 78 glasovi za in nobenim proti sprejeli novelo gradbenega zakona , ki ga je v DZ po skrajšanem postopku vložil državni svet in ki še za dve leti podaljšuje možnost za ustrezno strokovno usposobljenost kadra v gradbeništvu . Kot je v predstavitvi novele zakona v DZ spomnil predsednik državnega sveta Alojz...			

Tisk	Naslov	RAZVOJ METODE ZA UGOTAVLJANJE TOKSIČNOSTI DIMNIH PLINOV		
Zaporedna št. 72	Medij	Gradbenik, Slovenija	Stran: 40	Površina: 1.358 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 201	Avtor	Friderik Knez		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...v požaru je namreč sproščanje dima kot sproščanje toplote. Dobro je tudi znano, da so nekateri dimni plini strupeni. Besedilo: Friderik Knez. Zavod za gradbeništvo Slovenije RAZVOJ METODE ZA UGOTAVLJANJE TOKSIČNOSTI DIMNIH PLINOV ALI JE POTREBNO TOKSIČNOST DIMNIH PLINOV GRADBENIH PROIZVODOV REGULIRATI NA EU NIVOJU?...			

Internet	Naslov	Poslanci podaljšali rok za usposabljanje kadra v gradbeništvu		
Zaporedna št. 73	Medij	Findinfo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 203	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Poslanci so na današnji izredni seji z 78 glasovi za in nobenim proti sprejeli novelo gradbenega zakona , ki ga je v DZ po skrajšanem postopku vložil državni svet in ki še za dve leti podaljšuje možnost za ustrezno strokovno usposobljenost kadra v gradbeništvu . Kot je v predstavitvi novele zakona v DZ spomnil predsednik državnega sveta Alojz...			

Internet	Naslov	Sprejeta novela gradbenega zakona		
Zaporedna št. 74	Medij	Ds-rs.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 205	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...Poslanci Državnega zbora so na današnji izredni seji z 78 glasovi za in nobenim proti sprejeli novelo gradbenega zakona , ki jo je predlagal Državni svet. Video in foto: Milan Skledar /S-tv...			

Tisk	Naslov	KORONAVIRUS GRADBENIŠTVU KOMAJ DA DIHATI		
Zaporedna št. 75	Medij	Gradbenik, Slovenija	Stran: 46	Površina: 1.133 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 208	Avtor	Emilija Bratož		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...vsnili šele po preklicu pandemije in umiritvi stanja. Vse to vpliva, da trenutno ne deluje okoli 70 odstotkov podjetij v dejavnosti na področju gradbeništva in zaključnih del v gradbeništvu ali so dejavnost bistveno zmanjšali. Katera dela so dovoljena. Še vedno lahko izvajajo svojo dejavnost tisti, ki neposredno s potrošniki ne prihajajo...			

Tisk	Naslov	Konoplja osvaja (tudi) gradbeništvo		
Zaporedna št. 76	Medij	Gradbenik, Slovenija	Stran: 36	Površina: 1.777 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 29. 4. 2020		
Stran v zbirki: 212	Avtor	Andrej Godeša		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	... Gradbeništvo pri uporabi naravnih, »zelenih« materialov ni nobena izjema. Že vrsto let se povečuje uporaba rastlinskih vlaken kot alternativnih materialov za toplotno...			

Okolje v Sloveniji ostalo brez svojega zagovornika

Okolju in ljudem škodljivi projekti se bodo naslednji dve leti lahko izvajali neovirano

Larisa Daugul, Sarah Neubauer (Televizija Slovenija) | 29. april 2020 ob 06:50 Zadnji poseg: 29. april 2020 ob 06:51
Ljubljana - MMC RTV SLO

Foto: BoBo

V prihodnjih dveh letih bo varovanje okolja ostalo brez svojega glasu, saj je parlament s potrditvijo drugega protikoronskega interventnega zakona utišal okoljske nevladne organizacije pri izdaji gradbenih dovoljenj.

Popravki, ki dopolnjujejo prvi protikoronski zakon in so jih poslanci v torek potrdili, so namenjeni preprečevanju hudih gospodarskih posledic epidemije. Vključujejo pa tudi spremembe **gradbene zakonodaje**. Po novem imajo tako nevladne organizacije postavljene praktično nemogoče pogoje za sodelovanje v postopkih pridobivanja gradbenega dovoljenja, v katerih se presojajo tudi vplivi na okolje.

Po besedah ministra za okolje in prostor **Andreja Vizjaka** bodo spremembe omogočile takojšen zagon naložb, ki zdaj stojijo, in s tem okrepile gospodarstvo. "Želimo pospešiti izdajanje dovoljenj za gradnjo, poenostaviti in skrajšati predpisane upravne postopke v **gradbenem zakonu** in predpisih s področja varstva okolja in ohranjanja narave," je opravičil spreminjanje **gradbene zakonodaje** zaradi epidemije.

Pogoji za nevladne organizacije pri postopkih pridobivanja gradbenih dovoljenj

- Vlada ni prepovedala sodelovanja okoljskih nevladnih organizacij v postopkih, temveč je določila, da lahko v njih sodelujejo le organizacije:
- ki so imele v preteklih dveh letih najmanj 50 aktivnih članov, ki so v tem času redno plačevali članarino in so bili prisotni na zadnjih treh zborih članov,
 - ki imajo že vsaj dve leti zaposlene tri osebe za poln delovni čas z ustrezno strokovno izobrazbo 7. stopnje,
 - ki so v zadnjih dveh letih (vsako leto posebej) razpolagale z najmanj 10.000 evri premoženja.

S tem, ko se prag pogojev za sodelovanje v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj za nevladne organizacije tako zvišuje, okolje na neki način ostaja brez glasu, saj se onemogoča kakršen koli javni nadzor nad odločitvami države v teh primerih.

Goran Forbici, CNVOS

Nismo še imeli zakonodaje, ki bi se pisala v tako zaprtih krogih

Da bo zakon, ki dopolnjuje prvi protikoronski interventni zakon, praktično onemogočil pritožbe okoljskih nevladnih organizacij v postopkih pridobivanja gradbenih dovoljenj, so v Centru nevladnih organizacij Slovenije "na vrat na nos" izvedeli prejšnji torek. "Rekel bi, da v vsej zgodovini Slovenije še nismo imeli zakonodaje, ki bi se sprejemala v tako zaprtih ozkih krogih, kot se sprejema ta. Ne mi ne nihče drug nismo bili vključeni," pojasni **Goran Forbici** iz CNVOS-a.

Okoljske nevladne organizacije zastopajo interes varovanja okolja in ljudi. Omejitve pa v praksi pomenijo, da v prihodnjih dveh letih praktično nobena nevladna organizacija s statusom delovanja v javnem interesu na področju okolja in narave ne bo mogla vstopati v pravne postopke, kadar bo šlo za škodo okolju in ljudem.

"Ti ukrepi ne spadajo v ta zakon. Gre pravzaprav za izigravanje, da se to ureja v zakonu, ki ima večinsko podporo, ker ukrepe v zvezi z epidemijo seveda vsi podpiramo. Tu ni bilo javne razprave, izključene so bile vse siceršnje pravice," je prepričana **Senka Šifkovič Vrbica** iz Pravnoinformacijskega centra nevladnih organizacij.

Določanje števila članov v organizacijah ne spada med nujne ukrepe v epidemiji

"Določanje števila članov in zaposlenih v društvi niso ukrepi, ki bi spadali v zakon, ki ureja ukrepe v zvezi z epidemijo. Ne le zato, ker bo pandemija odšla, ukrepi pa bodo ostali, ampak zato, ker imamo te stvari urejene v drugih zakonih, in če kje, naj se to spreminja tam. Država je sicer popolnoma svobodna v tem, da nevladnim organizacijam določa pogoje, ki jih morajo te izpolnjevati za pridobitev statusa v javnem interesu, vendar pa jih ne sme določiti tako, da onemogoča dostop do pravnega varstva. Nasprotno, država mora čim širše zagotavljati dostop do pravnega varstva. V konkretnem primeru, ko gre za postopke presoje vplivov na okolje, je to kršitev direktive o presojah vplivov na okolje in tudi Aarhuske konvencije," pojasnjuje Šifkovič Vrbica.

Oblasti nikoli niso motile organizacije, ki so nastopale v postopkih. Oblast motijo sodbe, ki ugotavljajo nezakonitosti njihovih odločitev. Namesto da bi spoštovali zakonodajo, so se lotili odstranitve tožnikov, in če ni tožnika, ni sodnika ...

Senka Šifkovič Vrbica, PIC

Tudi v CNVOS-u so bili presenečeni, da so se omejitve za NVO-je znašle v interventnem zakonu, a sama vsebina jih ni presenetila. "Tovrstne spremembe je minister za okolje in prostor Andrej Vizjak napovedal že ob samem nastopu funkcije, brali smo jih lahko v koalicijski pogodbi. Večina strank, ki sodeluje v zdajšnji koaliciji, pa je take načrte razkrivala že pod prejšnjo vlado," dodaja Forbici.

NVO-ji se zavzemajo za spoštovanje obstoječe zakonodaje

Eden od primerov, kjer so nevladne organizacije dosegle zmago v korist ljudem in okolju, je cementarna Lafarge v Trbovljah. Dosegle so spoštovanje zakonodaje in ustavile onesnaževanje hudo prizadete regije. "NVO-ji smo se v postopke vključevali kot stranski udeleženci in se pritožili nad okoljevarstvenim dovoljenjem, ki je bilo izdano in za katero se je izkazalo, da vsebuje kup nepravilnosti," dobro odigrano vlogo nevladne organizacije Eko krog v primeru Lafargea oriše **Živa Kavka Gobbo**, predsednica društva Focus.

"Menje, ki ga lahko podamo, ni enako, kot če se z obstoječimi pravnimi mehanizmi borimo proti npr. onesnaženju. Naša odgovornost je, da se borimo za okolje, naravo in ljudi," poudarja Kavka Gobbo in dodaja, da se NVO-ji obenem tudi zavzemajo za naložbe, ki so umeščene v prostor na način, ki je do okolja in ljudi prijazen. Če so ta merila spoštovana, potem investitorji z NVO-ji nimajo nobenega opravka.

Nevladnim organizacijam se včasih očita, da načrtno zavlačujejo postopke pridobivanja gradbenih dovoljenj in izsiljujejo investitorje. Zdi se, da jih tako razume tudi trenutni okoljski minister Andrej Vizjak. "Videnje nevladnih organizacij kot nekoga, ki nagaja, je problematično in kaže na nepoznavanje tega sektorja. NVO-ji skušajo zavarovati javni interes, ki bi ga pravzaprav moral varovati minister. Da vladne organizacije razume kot "omejitev", kaže, da stoji na strani kapitala, ki mu ni v interesu varovati ljudi in okolje. Čeprav bi se tudi minister moral postaviti na stran ljudi," je prepričana Kavka Gobbo. Nevladne organizacije namreč varujejo javni interes, ki bi ga pravzaprav morala varovati država, še dodaja.

Pred poslanci nekoronske teme: podlubniki, šakali in referendumi

Izredna aprilsko seja DZ-ja

Al. Ma. | 29. april 2020 ob 08:36
Ljubljana - MMC RTV SLO, STA

Seja se bo začela ob 9. uri. Prenos bo na 3. programu TV Slovenija in v tej novici. Foto: DZ/Barbara Žejavac

Na nadaljevanju izredne seje bodo poslanci obravnavali kopico nekoronskih tem. Odstrel šakala, škoda zaradi podlubnikov, sanitarna sečnja, energetskega potencial spodnje Save ...

Predlog novele zakona, ki ureja ukrepe zaradi **prevelike namnožitve podlubnikov**, prinaša dve bistveni vsebinski spremembi. Prva se nanaša na spremembe upravnega postopka v zvezi z odločbami o sanitarni sečnji in rokih za njeno izvršitev, druga pa na skrajšanje postopka za spreminjanje gozdnogospodarskega načrta v primeru naravne nesreče v gozdu.

Poslanci bodo razpravljali tudi o predlogu novele zakona **o divjadi in lovstvu**, ki med drugim predlaga, da bi država namesto lovskih družin še pet let plačevala škodo po **šakalu**, ki bo od 1. maja lovna vrsta.

Po predlogu novele zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje **energetskega potenciala spodnje Save** pa bi lahko pristojni organ obravnavo zahteve za izdajo gradbenega dovoljenja oz. presojo vplivov na okolje začel brez predložitve lastninske ali druge stvarne pravice na nepremičninah, če investitor dokazilo o pravici graditi na nepremičninah predloži do izdaje gradbenega dovoljenja. Na začetku imeti vsa zemljišča, vključno z vodotoki in obvoznicami, je po mnenju predlagateljev namreč nemogoče.

Na dnevnem redu seje so med drugim tudi predlogi novel **energetskega zakona**, **gradbenega zakona** in zakona **o vodah**.

Video: Prenos seje od 9. ure naprej

Potrjeni zakon za zagotavljanje likvidnosti in dopolnila prvega protikoronskega zakona

Veto na koronske zakone ali ne?

Že danes pa je pričakovati tudi odločitev državnega sveta, ali ne bo zahteval veta na tri zakone, ki jih je v sklopu drugega protikoronskega svežnja v torek sprejel DZ. Če vodje interesnih skupin in predsedniki komisij DS-ja na dopoldanski videokonferenci ne bodo izrazili namere za vložitev vetov, se bodo že danes glede tega izrekli tudi svetniki na dopisni seji, je za Slovensko tiskovno agencijo povedal predsednik DS-ja **Alojz Kovšca**.

Predsednik državnega sveta Alojz Kovšca. Foto: BoBo

Če oz. ko bo predsednik DZ-ja **Igor Zorčič** od DS-ja prejel informacijo, da ne bo zahteval vetov, bo DZ predvidoma takoj odločal o vladnih predlogih sklepov o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referenduma o vseh treh zakonih iz drugega svežnja. Tako bi jih glede na nedavne spremembe referendumske zakonodaje, ki ureja ravnanje DZ-ja v primeru ustavno nedopustnih referendumov, lahko takoj poslali v razglasitev.

»Ne preostane nam drugega kakor boj«

Okoljski aktivist Uroš Macerl pravi, da ima vlada nevladne organizacije za sovražnike, ki jih s potrditvijo zakona poskuša odstraniti. A zdravo okolje je pogoj tudi za zdravo gospodarstvo, poudarja.

Objavljeno
29. april 2020 17.10

Posodobljeno
29. april 2020 18.02

Zakonske spremembe prav lahko ne bi vzdržale ustavne presoje. FOTO: Tomi Lombar

Maja Prijatelj Videmšek

Okoljevarstveni aktivist **Uroš Macerl** je ob potrditvi drugega protikoronskega interventnega zakona, ki med drugim omejuje dostop okoljskih nevladnih organizacij v postopke pridobivanja gradbenega dovoljenja, v katerih se presojajo vplivi na okolje, ostal brez besed. »Če smo se pred dvema mesecem tega še bali, so karte zdaj na mizi. Od tu naprej nam ne preostane drugega kakor boj.«

»Če je koronakriza kaj pokazala, je pokazala to, da potrebujemo zdravo okolje in človeka, ki je tudi pogoj za zdravo gospodarstvo,« pravi Macerl. Pri ministru za okolje in prostor Andreju Vizjaku, pod okriljem katerega so nastali predlogi zakonskih in uredbnih sprememb, ki znižujejo standarde varstva okolja in narave, se je po besedah Macerla že na zaslišanju pred matičnim odborom državnega zbora videlo, »da si ministrotvanje predstavlja kot menedžiranje gospodarstva – ukiniti vse varovalke in kapitalu dati neomajno moč. Če so bile nevladne organizacije varovalka, ki so poskušale ustaviti kakšen podivjan projekt, opozarjale na nezakonite postopke in okoljsko nesprejemljivost določenih projektov, jih s potrditvijo zakona poskušajo odstraniti. Vidijo nas kot sovražnike.«

Pospešek tretji razvojni osi in hidroelektrarnam

Društvo Eko krog, ki ga predstavlja Macerl, ima tudi po novih, strožjih pogojih za vstop nevladnih organizacij v postopke izdaje gradbenega dovoljenja dovolj veliko število članov; zahteva za društva je, da so morala v preteklih dveh letih imeti vsaj 50 aktivnih članov, ki so redno plačevali članarino in so bili prisotni na zadnjih treh zborih. Vendar na občnih zborih niso podpisovali liste prisotnih, članarino pa jih je večina plačevala z gotovino na teh zborih, ne prek transakcijskega računa. »Da bi razkrivali svoje člane,« in s tem dokazovali, da izpolnjujejo nove pogoje, »nam ne pride na misel,« poudarja Macerl. Zahteve vidi kot oviranje delovanja okoljskih nevladnih organizacij. »Sicer ti ne odvzamejo statusa, si pa izmislijo stvari, ki so pogoj, da lahko dihaš.«

Zasavski okoljevarstvenik meni, da bi zakonske spremembe lahko pospešile projekt tretje razvojne osi, umeščanje hidroelektrarn na srednji Savi, boji se tudi uresničitve načrtov o sežigu odpadkov. Pri slednjem se obrača veliko denarja, ki zanima vse politične stranke, pravi, a obenem meni, da spremembe gradbene in okoljske zakonodaje iz drugega protikoronskega zakona ne morejo vzdržati ustavne presoje. Pobuda za začetek postopka za oceno njihove ustavnosti se neuradno že pripravlja.

FOTO: Tadej Regent

Želja odstraniti tožnike, da ne bi prišli do sodnika

Senka Šifkovič Vrbica s Pravnoinformacijskega centra nevladnih organizacij pojasnjuje, da država sicer lahko svobodno določa pogoje, ki jih morajo izpolnjevati nevladne organizacije s statusom delovanja v javnem interesu na področju okolja in narave, da lahko uresničujejo interese varovanja okolja in narave. Ne sme pa jih postavljati tako, da organizacijam onemogoča dostop do pravnega varstva. Nasprotno, dolžna jim je zagotavljati širok dostop do pravnega varstva. Zakonsko urejanje na nerazumnem mestu (v interventnem zakonu, ki je namenjen preprečevanju gospodarskih posledic epidemije, op. p.) je poseganje v že obstoječe zakonske sisteme, ki delujejo.

Po njenem mnenju gre za »krčenje pridobljenih pravic in postopkovnih upravičenj v postopkih, ki že potekajo. Če nevladne organizacije, ki so stranka v postopkih na Agenciji za okolje, ne bodo izpolnjevale novih pogojev, bodo izgubile ta položaj. Takšen način urejanja statusov okoljskih nevladnih organizacij je po njenih besedah mogoče razumeti le tako, da se želi odstraniti tožnike, da ne bi prišli do sodnika. Predlagatelj zakonskih sprememb očitno motijo dobljene sodbe nevladnih organizacij. Če teh ne bi bilo, ne bi bilo tudi spremembe predpisa.

Najbolj absurdno pa je, tako Šifkovič Vrbica, da se tako pomembne zadeve urejajo v zakonu, ki preneha veljati 30. junija. Če na interventni zakon gledamo politično, je nastavek, da se bodo določbe iz njega preselile v »redno« zakonodajo, opozarja.

Vprašljiva ustavnost in sorazmernost ukrepov

Pravnik **Tomaž Petrovič** meni, da je jasno, da gre za »interventno in sistemsko nedomišljeno zakonodajo, ki se jo vsiljuje pod pretvezo protivirusnih ukrepov. Že nekoliko boljši poznavalec razmer lahko prebere konkretne projekte, ki bi jih želeli izvesti, a jih zaradi njihove očitne okoljske spornosti oziroma nedopustnosti ali zaradi prekomernega poseganja v naravo investitorjem ni bilo mogoče izvesti.«

Za nekatere predlagane ureditve, zlasti prevlado drugega javnega interesa nad interesom varstva narave, se zdi, da so očitno nedodelane in bi lahko bile v nasprotju z vodilnimi direktivami EU na tem področju (habitata in ptičja). Podobno bi lahko veljalo za poenostavitve pri urejanju izjem na vodnem področju (okvirna vodna direktiva). Sodbe Evropskega sodišča so pri tem lahko zelo indikativne, izpostavlja Petrovič.

Nekateri drugi predlagani členi pa po njegovem mnenju »predstavljajo tako očiten poseg v pridobljene pravice, da dvoma o tem, da gre za nedopustno pravno retroaktivnost, pri ustavnem sodišču ne bi smelo biti. Glede na to, da se ministrstvo za okolje in prostor pri sprejemanju teh sprememb in poenostavitve ter po drugi strani omejitve udeležbe v postopkih sklicuje na izjemne razmere zaradi virusa, bi lahko bilo vprašljivo tudi tehtanje sorazmernosti takšnih ukrepov.«

Predlagane ureditve na področju omejevanja sodelovanja nevladnih organizacij pri okoljskih postopkih pa so po njegovem lahko v očitnem nasprotju že s slovensko ustavo, še bolj pa s sprejetimi in zavezujočimi obveznostmi iz Aarhuske konvencije, ki zagotavlja širok dostop pri sodelovanju v okoljskih postopkih in širok dostop do pravnega varstva.

Petrovič svari, da bodo posledice sprejetih sprememb za varstvo okolja in ohranjanje narave kljub ustavni presoji zaradi časovne komponente lahko nepopravljive. Razmere, ki jih vlada s tem povzroča za investitorje, pa prav tako, saj je »zelo vprašljivo, kdo si bo želel voditi postopke po tako spornih predpisih, ki bodo nedvomno predmet presoje na ustavnem sodišču in pri Evropski komisiji.«

Ministrstvo: uravnotežujemo skrb za okolje in razvoj

Na ministrstvu za okolje in prostor so se odzvali na [včerajšnje poročanje Dela](#). Zapisali so, da je članek »skupek neresničnih izjav nekaterih organizacij«. Ukrepe za učinkovitejšo gradnjo ocenjujejo kot pomemben prispevek za blažitev učinkov epidemije na gospodarstvo, »saj bodo učinkovali na pospešitev investiranja države, občin in zasebnih podjetij v gradnjo ter opremljanje infrastrukture in objektov. Čimprejšnja aktivacija investicij pomembno prispeva tudi k ohranjanju delovnih mest na področju [gradbeništva](#), prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja.« Ukrepji po njihovem zatrdanju tudi »temeljijo na uravnoteženi skrbi za okolje v hkratni skrbi za razvoj.«

Na ministrstvu obžalujejo »napačno razumevanje Centra za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij« in zavračajo »njihovo navedbo, da vlada želi potihoma omogočiti investicije v okolju škodljive projekte«. Prav tako zavračajo trditve, da so pogoji za nevladne organizacije v javnem interesu skoraj nemogoči.

»V skladu z evropsko direktivo o presoji vplivov na okolje in Aarhusko konvencijo se za nevladne organizacije, ki delujejo na področju okolja oziroma narave, šteje, da so osnovni pogoji za procesno upravičenje, tj. zadosten interes ali kršena pravica, izpolnjeni, zato jim v upravnih in sodnih postopkih tega ni treba posebej dokazovati. Zato je pomembno, da nevladne organizacije, ki želijo zastopati javni interes, v fazi priznavanja tega statusa dokažejo zadosten interes pri zastopanju javnosti oziroma pri zagovarjanju javnega interesa. Ta se najbolj ustrezno dokazuje preko ustreznega števila članov kot podpornikov njihovega delovanja.«

Zato je po navedbah ministrstva bistveno, da se kot pogoj za priznanje statusa nevladne organizacije, ki deluje v javnem interesu, določi minimalno zahtevano število aktivnih članov. »Ta zahteva je skladna s sporočilom Evropske komisije o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki pravi, da je tudi število članov v nevladni organizaciji lahko pomemben kazalnik njene dejavnosti.«

Na ministrstvu menijo, da zahtevano minimalno število 50 članov (za društvo) ni nesorazmerno visoko, da bi omejevalo dostop do pravnega varstva nevladnim organizacijam, ki delujejo v javnem interesu. To po njihovem dokazujejo številne organizacije, ki ta pogoj izpolnjujejo. Med njimi so Planinska zveza (s skoraj 60.000 člani), Lovska zveza (z 20.000 člani), Jamarska zveza, Alpe Adria Green, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic, Ribiška zveza, Slovensko društvo za zaščito voda in Društvo krajinskih arhitektov.

Dodajajo, da pogoj obveznega minimalnega števila aktivnih članov ni nov. Predpisujejo ga tudi avstrijska, švedska in francoska zakonodaja.

Ali je univerza še avtonomna?

[D delo.si/mnenja/pisma/ali-je-univerza-se-avtonomna-304019.html](https://www.delo.si/mnenja/pisma/ali-je-univerza-se-avtonomna-304019.html)

Na predvečer državnega praznika dneva upora proti okupatorju je bil na prvem programu javne televizije predvajan intervju s prodekanom fakultete za **gradbeništvo** in geodezijo (FGG) v Ljubljani prof. dr. Žigo Turkom. Intervjuvanec je na vprašanja odgovarjal v prostorih navedene fakultete, na kateri sem študiral tudi sam.

Ne nameravam pisati o vsebini tega, kar je prof. dr. Žiga Turk v intervjuju povedal, kot tudi s tem pismom ne nameravam oporekati in polemizirati o vsebini tega, kar je povedal, čeprav se s prenekaterimi njegovimi navedbami ne strinjam. To, kar je povedal, je gotovo njegova legitimna pravica.

Bistvo mojega pisanja pa je, in to vidim kot problem, da je svoja politična razmišljanja izpovedal v stavbi fakultete za **gradbeništvo** in geodezijo ter ne na nekem drugem mestu zunaj nje.

Fakultetna stavba FGG je stavba učne ustanove ljubljanske univerze in hiša visokega tehničnega znanja. Politična izpričevanja posameznikov, ki na njej poučujejo, nimajo v tej hiši učenosti kaj iskati. Pa naj bodo govorniki desne ali leve ali kakšneoli druge provenience. Lahko jih izražajo drugje in kjerkoli, samo na univerzi ne. Univerza naj bo in naj ostane čista hiša, brez pridihov politike.

Ali taka čistost ni eden od elementov avtonomije univerze in politične nepristranskosti visokošolskih ustanov v demokratični Sloveniji?

Glede na to, da je intervjuvanec svoje politične poglede izpovedal v stavbi FGG, in glede na položaj, ki ga ima v njej, bi človek lahko tudi domneval, da so to lahko tudi uradna stališča te hiše. Verjamem, da niso, a takega vtisa se nepoučeni gledalec, kaj šele še študent te fakultete, težko znebi.

Pričakujem, da se bosta od takega političnega nastopa v stavbi (upam, da še vedno) avtonomne Univerze v Ljubljani ogradila tako dekan FGG kot rektor Univerze v Ljubljani.

Poslanci se zavzemajo za čimprejšnji začetek gradnje HE Mokrice

DZ je v današnjem nadaljevanju izredne seje obravnaval predlog novele zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save, pod katerega se je podpisalo 51 poslancev **SMC, SDS, SAB, DeSUS, SNS, SD** in NSi. Predlog predvideva pospešitev projekta izgradnje hidroelektrarne (**HE**) Mokrice, rešitvam pa se obeta široka podpora.

Dušan Šiško (**SNS**) je v imenu predlagateljev predloga novele, ki je bil v **DZ** vložen po skrajšanem postopku, izpostavil, da je "skrajni čas" za pospešitev pridobivanja gradbenega dovoljenja za izgradnjo **HE** Mokrice in izpolnitev obveznosti z naslova koncesijske pogodbe.

"Najpomembnejše pa je, da se zagotovi poplavna varnost v občinah Brežice in Kostanjevica na Krki. Nedokončana **HE** Mokrice bi namreč povzročila izgubo celotnega energetskega potenciala Spodnje Save, že zagrajene hidroelektrarne pa bi postale predimenzionirane," je opozoril.

Predlagana novela naj bi odpravila tudi pomanjkljivosti, vezane na **gradbeni zakon**, na podlagi katerega je treba zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku poleg dokumentacije in presoje vplivov na okolje priložiti tudi dokazila o pravici graditi na vseh zemljiščih, na katere se posega, je dejal Šiško.

Takšna ureditev je v konkretnem primeru gradnje **HE** Mokrice z vsemi pripadajočimi objekti v praksi neizvedljiva, je zatrdil. "Naša država bi morala namreč pridobiti in odkupiti okoli 4000 zemljišč, kar pa ni majhen zalogaj. Ravno tako se posamezni deli, sklopi pri gradnji hidroelektrarne gradijo v različnih časovnih obdobjih z različnimi investitorji," je poudaril.

Predlagana novela zato predvideva, da začne upravni organ obravnavati zahtevo za izdajo gradbenega dovoljenja s presojo vplivov na okolje brez predložitve lastniške ali druge stvarne pravice na nepremičninah, a ob pogoju, da investitorji predložijo dokazila, še preden se izda gradbeno dovoljenje.

Da ob sedanjih pravilih nadaljevanje projekta izgradnje **HE** Mokrice po integralnem postopku ni mogoče, je potrdil tudi minister za okolje in prostor Andrej Vizjak.

Ministrstvo ima po njegovih besedah informacije, da bo vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja po integralnem postopku vložena v manj kot mesecu dni, torej se mudi. Sistemskih sprememb ni mogoče izpeljati tako hitro, bo pa **gradbeni zakon**, ki bo rešil podobne zagate tudi na drugih objektih, po načrtih v celoti prenovljen še letos, je dodal.

Poslanci so predlogu novele napovedali podporo. Slišati je bilo, da so slovenske potrebe po električni energiji vedno večje in da se bo treba zato odločiti, kako bomo v naslednjih desetih in več letih pridobivali električno energijo.

Izpostavljeno je bilo še, da bi imelo sprejetje predlagane novele pozitivne posledice tudi na javne finance. Iz naslova izgradnje **HE** Mokrice oziroma koncesijske dajatve in vodnih povračil naj bi bilo namreč mogoče pričakovati prilive v državni in občinski proračun.

DZ s široko podporo izglasoval pospešitev gradnje HE Mokrice

DZ je v okviru današnje izredne seje z 79 glasovi za in nobenim proti potrdil novelo zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save, ki jo je pripravilo 51 poslancev **SMC, SDS, SAB, DeSUS, SNS, SD** in NSi. Novela predvideva pospešitev projekta gradnje hidroelektrarne (**HE**) Mokrice.

Dušan Šiško (**SNS**) je v imenu predlagateljev novele izpostavil, da je "skrajni čas" za pospešitev pridobivanja gradbenega dovoljenja za gradnjo **HE** Mokrice in izpolnitev obveznosti z naslova koncesijske pogodbe.

"Najpomembnejše pa je, da se zagotovi poplavna varnost v občinah Brežice in Kostanjevica na Krki. Nedokončana **HE** Mokrice bi namreč povzročila izgubo celotnega energetskega potenciala Spodnje Save, že zagrajene hidroelektrarne pa bi postale predimenzionirane," je opozoril.

Novela naj bi odpravila tudi pomanjkljivosti, vezane na **gradbeni zakon**, na podlagi katerega je treba zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku poleg dokumentacije in presoje vplivov na okolje priložiti tudi dokazila o pravici graditi na vseh zemljiščih, na katere se posega, je dejal Šiško.

Takšna ureditev je v konkretnem primeru gradnje **HE** Mokrice z vsemi pripadajočimi objekti v praksi neizvedljiva, je zatrdil. "Naša država bi morala namreč pridobiti in odkupiti okoli 4000 zemljišč, kar pa ni majhen zalogaj. Ravno tako se posamezni deli, sklopi pri gradnji hidroelektrarne gradijo v različnih časovnih obdobjih z različnimi investitorji," je poudaril.

Novela zato nalaga, da začne upravni organ obravnavati zahtevo za izdajo gradbenega dovoljenja s presojo vplivov na okolje brez predložitve lastniške ali druge stvarne pravice na nepremičninah, a ob pogoju, da investitorji predložijo dokazila, še preden se izda gradbeno dovoljenje.

Da ob sedanjih pravilih nadaljevanje projekta izgradnje **HE** Mokrice po integralnem postopku ni mogoče, je potrdil tudi minister za okolje in prostor Andrej Vizjak.

Ministrstvo ima po njegovih besedah informacije, da bo vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja po integralnem postopku vložena v manj kot mesecu dni, torej se mudi. Sistemskih sprememb ni mogoče izpeljati tako hitro, bo pa **gradbeni zakon**, ki bo rešil podobne zagate tudi na drugih objektih, po načrtih v celoti prenovljen še letos, je dodal.

Poslanci so danes poudarili, da so slovenske potrebe po električni energiji vedno večje in da se bo treba zato odločiti, kako bomo v naslednjih desetih in več letih pridobivali električno energijo. Menili so tudi, da bo imela novela pozitiven doprinos k državnim in občinskim financam.

Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb **gradbene zakonodaje**

Določila novele protikoronskega zakona na področju **gradbeništva** so velikega pomena za blaženje gospodarskih posledic novega koronavirusa, obenem pa še vedno omogočajo tudi varstvo okolja, so poudarili na ministrstvu za okolje in prostor. Očitke okoljevarstvenikov so znova zavrnil. Menijo, da gre za napačno razumevanje določil.

Ukrepi za učinkovitejšo gradnjo so pomemben prispevek za blažitev posledic epidemije za slovensko gospodarstvo, saj bodo prispevali k pospešitvi investiranja države, občin in zasebnih podjetij v gradnjo infrastrukture in objektov ter posledično njihovo opremljanje, so zapisali na ministrstvu.

Čimprejšnji zagon investicij po njihovih navedbah pomembno prispeva tudi k ohranjanju delovnih mest na področju **gradbeništva**, prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja. "Predlog rešitve je za ponovni zagon gospodarstva nujno potreben. Je strokovno uravnotežen med skrbjo za zaščito okolja in skrbjo za razvoj," so poudarili.

Eden glavnih očitkov nevladnih organizacij glede zakonskih sprememb je, da bo njihovo delovanje skoraj onemogočeno. Predvideni dodatni pogoji za društva namreč so, da morajo imeti 50 aktivnih članov, kar se izkazuje z redno plačano članarino in udeležbo na zborih članov.

Kot so pojasnili na ministrstvu, je pomembno, da nevladne organizacije, ki želijo zastopati javni interes, v fazi priznavanja tega statusa dokažejo zadosten interes pri zastopanju javnosti oz. pri zagovarjanju javnega interesa. "Ta se najbolj ustrezno dokazuje prek ustreznega števila članov kot podpornikov njihovega delovanja," so navedli.

Zahteva glede minimalnega števila aktivnih članov je po njihovih navedbah skladna tudi s sporočilom Evropske komisije o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki pravi, da je tudi število članov v nevladnih organizacijah lahko pomemben kazalnik njene dejavnosti.

"Prav tako zahtevano število 50 članov ni nesorazmerno visoko, da bi omejevalo dostop do pravnega varstva nevladnim organizacijam, ki delujejo v javnem interesu," so prepričani na ministrstvu. To po njihovih besedah dokazujejo številne organizacije, društva, zveze in drugi, ki temu pogoju zadostujejo.

Rešitev, ki jo prinaša **gradbena zakonodaja**, je v širši javnosti ocenjena kot dobra in nujno potrebna, so izpostavili. "S strani Gospodarske zbornice Slovenije smo prejeli celo predlog, da bi bilo glede na pretekle izkušnje treba število članstva še povečati," so dodali.

Spomnili so še, da je stališče glede pomena obveznega minimalnega števila članov vključeno že v **gradbenem zakonu**, v katerem je v primeru civilnih iniciativ določeno, da so te lahko stranski udeleženci v postopku pod pogojem, če imajo podpise 200 polnoletnih fizičnih oseb s stalnim prebivališčem na območju občine, kjer je načrtovana gradnja.

Poslanci naklonjeni podaljšanju roka za usposabljanje kadra v gradbeništvu

Poslanci so se na današnji izredni seji uvodoma prebili skozi predlog novele **gradbenega zakona**, ki ga je v **DZ** po skrajšanem postopku vložil državni svet in ki še za dve leti podaljšuje možnost za ustrezno strokovno usposobljenost kadra v **gradbeništvu**. Spremembam zakona se obeta podpora, saj tako v koaliciji kot opoziciji želijo zaščititi panogo.

Kot je v predstavitvi predloga novele zakona spomnil predsednik državnega sveta Alojz Kovšca, morajo imeti izvajalci v **gradbeništvu** po veljavnem zakonu zaposleno osebo z ustreznimi izobrazbenimi pogoji, dveletno prehodno obdobje pa se bo izteklo konec maja.

Tega veliko izvajalcev, predvsem manjših, ne bo izpolnilo. Razlogov za to pa je po besedah Kovšce več. "Med drugim, da v Sloveniji primanjkuje strokovno usposobljenih vodij del, zaradi česar bodo morali nekateri kadri opravljati dodatno izobraževanje, poklicno, srednje, višje, visoko, in tudi dodatne izpite, kar pa glede na to, da so to kadri, ki so že polno vključeni v delovni proces, zahteva več časa, kot ga nudi trenutno veljavno prehodno obdobje," je izpostavil.

Izvajalci, ki ob koncu trenutno določenega prehodnega obdobja ne bodo izpolnjevali teh pogojev, bodo morali po njegovih besedah bistveno prilagoditi ali zmanjšati svojo dejavnost na področju **gradbeništvu** ali pa bodo v velikem prekršku, "za katerega so predvidene enormno visoke globe".

"Težave pa bodo tudi v postopkih pridobivanja uporabnih dovoljenj in drugih upravnih postopkih v zvezi z **graditvijo** objektov," je izpostavil Kovšca.

V primeru, da se v prehodnem obdobju ne bodo mogli vpisati v ustrezne imenike vodij del, je mogoče predvideti občutne posledice v **gradbeništvu**, saj večje število izvajalcev del z dolgoletnimi izkušnjami ne bo več moglo opravljati dejavnosti na področju novograđenj, je dodal.

"To pa bo lahko imelo za posledico upad gradbene dejavnosti kot celote, zmanjšanje števila zaposlitev, na ravni posameznih izvajalcev pa težave s poslovanjem," je še opozoril predsednik državnega sveta.

Državni svet je zato v sodelovanju z Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije (**OZS**) pripravil predlog, ki vsebinsko ne posega v zakon, temveč le podaljšuje to obdobje do konca maja 2022.

Minister za okolje in prostor Andrej Vizjak je v nadaljevanju ocenil, da je bilo časa za prilagoditev dovolj, da pa bo vlada upoštevala voljo **DZ**.

Tako v koaliciji kot v opoziciji so predlogu naklonjeni. Poslanci so med drugim izpostavili, da v času priprave **gradbenega zakona** nihče ni mogel predvideti trenutnih razmer, ki jih kroji epidemija novega koronavirusa in vplivajo tudi na potrebno izobraževanje v **gradbeništvu**, ter da bi zavrnitev predlagane novele še otežila poslovanje gradbenega sektorja.

Kljub temu pa je bilo zaznati tudi kritike gradbenikov. "Kje so vzroki, da preostala velika večina gradbenikov ni sledila naloženim obveznostim? Gre resnično za objektivne razloge časovne stiske, ki ji botruje dejstvo, da ob delu zmanjka časa za dodatno zahtevano izobrazbo? Ali gre zgolj za nevednost ali pa morebiti celo za popolno ignoranco sprejetih predpisov," se je vprašal Ivan Hršak (**DeSUS**).

"Po izteku podaljšanja obravnavanega prehodnega obdobja moramo vsi skupaj paziti, da v **gradbeništvu** ne bomo vnesli dodatne zmede in neloyalne konkurence, kar podaljšanje prehodnega obdobja nedvoumno predstavlja," pa je opozoril Andrej Rajh (**SAB**).

Poslanci bodo o predlagani noveli glasovali po zaključku izredne seje.

Poslanci podaljšali rok za usposabljanje kadra v gradbeništvu

Poslanci so na današnji izredni seji z 78 glasovi za in nobenim proti sprejeli novelo **gradbenega zakona**, ki ga je v **DZ** po skrajšanem postopku vložil državni svet in ki še za dve leti podaljšuje možnost za ustrezno strokovno usposobljenost kadra v **gradbeništvu**.

Kot je v predstavitvi novele zakona v **DZ** spomnil predsednik državnega sveta Alojz Kovšca, morajo imeti izvajalci v **gradbeništvu** po veljavnem zakonu zaposleno osebo z ustreznimi izobrazbenimi pogoji, dveletno prehodno obdobje pa se bo izteklo konec maja.

Tega veliko izvajalcev, predvsem manjših, ne bo izpolnilo. Razlogov za to pa je po besedah Kovšce več. "Med drugim, da v Sloveniji primanjkuje strokovno usposobljenih vodij del, zaradi česar bodo morali nekateri kadri opravljati dodatno izobraževanje, poklicno, srednje, višje, visoko, in tudi dodatne izpite, kar pa glede na to, da so to kadri, ki so že polno vključeni v delovni proces, zahteva več časa, kot ga nudi trenutno veljavno prehodno obdobje," je izpostavil.

Izvajalci, ki ob koncu trenutno določenega prehodnega obdobja ne bodo izpolnjevali teh pogojev, bodo morali po njegovih besedah bistveno prilagoditi ali zmanjšati svojo dejavnost na področju **gradbeništvu** ali pa bodo v velikem prekršku, "za katerega so predvidene enormno visoke globe".

"Težave pa bodo tudi v postopkih pridobivanja uporabnih dovoljenj in drugih upravnih postopkih v zvezi z **graditvijo** objektov," je izpostavil Kovšca.

V primeru, da se v prehodnem obdobju ne bodo mogli vpisati v ustrezne imenike vodij del, je mogoče predvideti občutne posledice v **gradbeništvu**, saj večje število izvajalcev del z dolgoletnimi izkušnjami ne bo več moglo opravljati dejavnosti na področju novogradenj, je dodal.

"To pa bo lahko imelo za posledico upad gradbene dejavnosti kot celote, zmanjšanje števila zaposlitev, na ravni posameznih izvajalcev pa težave s poslovanjem," je še opozoril predsednik državnega sveta.

Državni svet je zato v sodelovanju z Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije (**OZS**) pripravil novelo, ki vsebinsko ne posega v zakon, temveč le podaljšuje to obdobje do konca maja 2022.

Minister za okolje in prostor Andrej Vizjak je v nadaljevanju ocenil, da je bilo časa za prilagoditev dovolj, da pa bo vlada upoštevala voljo **DZ**.

Tako v koaliciji kot v opoziciji so noveli naklonjeni, saj da je treba pomagati gradbenemu sektorju.

Dnevnik.si

Pozdravljeni, **Matjaž**

KORONAVIRUS

STA

29. april 2020

29. april 2020 11:55

Predviden čas branja: 2 min

Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb **gradbene zakonodaje**

Določila novele protikoronskega zakona na področju **gradbeništva** so velikega pomena za blaženje gospodarskih posledic novega koronavirusa, obenem pa še vedno omogočajo tudi varstvo okolja, so poudarili na ministrstvu za okolje in prostor. Očitke okoljevarstvenikov so znova zavrnilo. Menijo, da gre za napačno razumevanje določil.

(Foto: Maja Marko)

Ukrepi za učinkovitejšo gradnjo so pomemben prispevek za blažitev posledic epidemije za slovensko gospodarstvo, saj bodo prispevali k pospešitvi investiranja države, občin in zasebnih podjetij v gradnjo infrastrukture in objektov ter posledično njihovo opremljanje, so zapisali na ministrstvu.

Čimprejšnji zagon investicij po njihovih navedbah pomembno prispeva tudi k ohranjanju delovnih mest na področju **gradbeništva**, prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja. "Predlog rešitve je za ponovni zagon gospodarstva nujno potreben. Je strokovno uravnotežen med skrbjo za zaščito okolja in skrbjo za razvoj," so poudarili.

NAJNOVEJŠE

3 min	Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb gradbene zakonodaje
20 min	Z otrokom v avtu vozila pod vplivom alkohola in brez veljavnega voznškega dovol...
40 min	Furs samozaposlene opominja na pravilno izpolnjevanje izjav
51 min	Aktualno dogajanje v zvezi z novim koronavirusom v Sloveniji
1 ura	Celjski policisti zaradi vlomov ovadili pet Gruzijcev
Vse objave	

Skoraj onemogočeno delovanje nevladnih organizacij

Eden glavnih očitkov nevladnih organizacij glede zakonskih sprememb je, da bo njihovo delovanje skoraj onemogočeno. Predvideni dodatni pogoji za društva namreč so, da morajo imeti 50 aktivnih članov, kar se izkazuje z redno plačano članarino in udeležbo na zborih članov.

Kot so pojasnili na ministrstvu, je pomembno, da nevladne organizacije, ki želijo zastopati javni interes, v fazi priznavanja tega statusa dokažejo zadosten interes pri zastopanju javnosti oz. pri zagovarjanju javnega interesa. "Ta se najbolj ustrezno dokazuje prek ustreznega števila članov kot podpornikov njihovega delovanja," so navedli.

Zahteva glede minimalnega števila aktivnih članov je po njihovih navedbah skladna tudi s sporočilom Evropske komisije o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki pravi, da je tudi število članov v nevladnih organizacijah lahko pomemben kazalnik njene dejavnosti.

"Prav tako zahtevano število 50 članov ni nesorazmerno visoko, da bi omejevalo dostop do pravnega varstva nevladnim organizacijam, ki delujejo v javnem interesu," so prepričani na ministrstvu. To po njihovih besedah dokazujejo številne organizacije, društva, zveze in drugi, ki temu pogoju zadostujejo.

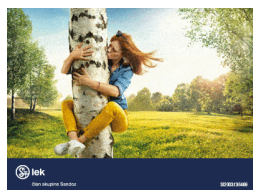
Rešitev, ki jo prinaša **gradbena zakonodaja**, je v širši javnosti ocenjena kot dobra in nujno potrebna, so izpostavili. "S strani Gospodarske zbornice Slovenije smo prejeli celo predlog, da bi bilo glede na pretekle izkušnje treba število članstva še povečati," so dodali.

Spomnili so še, da je stališče glede pomena obveznega minimalnega števila članov vključeno že v **gradbenem zakonu**, v katerem je v primeru civilnih iniciativ določeno, da so te lahko stranski

udeleženci v postopku pod pogojem, če imajo podpise 200 polnoletnih fizičnih oseb s stalnim prebivališčem na območju občine, kjer je načrtovana gradnja.

OGLASNO SPOROČILO

A dverta

Vas muči seneni nahod?

Zdravilo brez recepta zdravi simptome senenega nahoda. Da boste lažje uživali v cvetoči naravi.

[Več informacij ...](#)

Hidroelektrarne kot zagonski projekt domačega gospodarstva

Koalicija se je zavezala, da bo pospešila umeščanje hidroelektrarn na srednji Savi v prostor ter začela graditi zadnjo hidroelektrarno na spodnji Savi, Mokrice; to so zapisali tudi v koalicijski sporazum. Projekta, ki sta tudi del nacionalnega energetske-podnebnega načrta, naj bi pomagala obuditi slovensko gospodarstvo.

Anja Hreščak

29. april 2020 29. april 2020 5:30

Predviden čas branja: 5 min

Eden izmed načinov obuditve (domačega) gospodarstva je zagon projektov gradnje načrtovanih hidroelektrarn. Te niso le obnovljiv vir energije, s katerim bi se lahko Slovenija približala predvidenim ciljem, pač pa tudi projekt, ki izjemno podpira domače gospodarstvo. (Foto: Tomaž Skale)

Novo okoljevarstveno dovoljenje za gradnjo hidroelektrarne Mokrice, zadnje v vrsti hidroelektrarn na spodnji Savi, minister za okolje **Andrej Vizjak** pričakuje še letos. Jeseni pa še gradbeno dovoljenje, je obljubil pred dnevi, ko je skupaj z ministrom za infrastrukturo **Jernejem Vrtovcem** obiskal hidroelektrarno Brežice. Gradnja hidroelektrarne Mokrice bi se lahko začela v prvih mesecih prihodnjega leta.

Da bi se napovedi uresničile, minister Vizjak pripravlja zakonske spremembe, ki jih je vlada že potrdila, državni zbor pa naj bi jih te dni. Spremembe predvidevajo hitrejše možnosti pridobivanja dovoljenj, po zagotovilih Vizjaka ne na račun okolja. »Ne. Okolje, narava, vse te stvari so vrednote, ki morajo biti spoštovane, vendar na postopkovno učinkovit način, da lahko investitor v doglednem času začne delati,« je dejal ob obisku Brežic.

Slovenija se je te dni pridružila tudi pobudi 16 držav EU za oživitev in hkrati ozelenitev gospodarstva po pandemiji. Z zagonom projekta Mokrice ima Slovenija priložnosti za vse to pravzaprav na dlani. Hidroelektrarne niso le obnovljiv vir energije, s katerim bi se lahko Slovenija približala predvidenim okoljskim ciljem, in projekt, ki ga je tudi aktualna vlada predvidela v koalicijski pogodbi. So tudi projekt, ki v veliki meri podpira domače gospodarstvo.

Vizjak: To bom rešil do poletja!

»Še vedno imamo približno 90 odstotkov domačih dobav opreme za hidroelektrarne in tudi gradbenih storitev. Družba Litostroj Power ostaja dobavitelj in inženiring pri Mokricah, tako kot je bila pri hidroelektrarni Brežice,« je povedal vršilec dolžnosti direktorja združenja za inženiring pri Gospodarski zbornici Slovenije **Vekoslav Korošec**. Gradnja hidroelektrarne Mokrice in gradnja vsaj prvih hidroelektrarn na srednji Savi, to so Trbovlje, Suhadol in Renke, so vsekakor projekti, ki bi pomembno prispevali k zagonu slovenskega **gradbeništva** in industrije, pritrjuje.

Ideja o verigi srednjesavskih hidroelektrarn ima že več kot dve desetletji dolgo brado in je predmet domala vsakokratne koalicijske pogodbe. Vlada Alenke Bratušek je že leta 2013 sprejela sklep o pripravi državnega prostorskega načrta za Suhadol, Trbovlje in Renke in imenovala delovno skupino. Kljub temu se projekt ni premaknil z mrtve točke in hidroelektrarne še danes niso umeščene v prostor. Četudi je bil koncesionar za hidroelektrarne na srednji Savi izbran že pred 15 leti – to naj bi bila družba Holding Slovenske elektrarne (HSE) – koncesijska pogodba prav tako še ni podpisana. »To bom nemudoma prijel v roke in rešil do poletja,« je na svojem ministrskem zaslišanju zatrdil Vizjak.

Drugače je s hidroelektrarno Mokrice, kjer je bilo vse nared za gradnjo, a je pred dobrim letom dni agencija za okolje (Arso) po pritožbi ljubljanskega Društva za preučevanje rib Slovenije izdano okoljevarstveno soglasje vrnila v ponovni postopek in s tem projekt odmaknila za nedoločen čas. Postopek še traja.

Ključni projekt za Litostroj Power

Finančna konstrukcija za projekt Mokrice je zaprta, zatrjuje direktor družbe Hidroelektrarne na spodnji Savi (HESS) **Bogdan Barbič**. Deloma bo gradnja 102 milijona evrov (brez DDV)

vrednega energetskega dela financirana z njihovimi lastnimi sredstvi, deloma pa s kasnejšimi vložki družbenikov (to so družbe obeh energetskih stebrov države, Gen, Dravske elektrarne Maribor, HSE, Savske elektrarne Ljubljana, termoelektrarna Brestanica in Soške elektrarne Nova Gorica). Infrastrukturni del, ocenjen na 75 milijonov evrov, je na plečih države ter njenega vodnega in podnebnega sklada. Eles naj bi v energetsko omrežje vložil še 4,24 milijona evrov.

Družba HESS je medtem že leta 2018 na 27 milijonov evrov vrednem javnem razpisu za izdelavo vodnih turbin izbrala konzorcij družb Litostroj Power, Končar in Riko. Tedaj se je zdelo, da se bo gradnja vsak čas začela. Barbič pravi, da je ponudba konzorcija za dobavo opreme še vedno veljavna, še pred koncem leta pa nameravajo podpisati pogodbo za podaljšanje opcij.

»Zadeva je za nas zelo problematična,« se je po sproženem upravnem sporu lani za *Dnevnik* odzval tedaj še, danes pa nič več direktor družbe Litostroj Power **Marko Tandler**, »zgrožen sem, da je kaj takega mogoče, saj se projekt zaradi tega odmika za več mesecev, morda celo leto.« V družbi so zaradi posledic upravnega spora začeli reorganizacijo in prestrukturiranje podjetja, del tega so bila tudi odpuščanja. Brez službe naj bi po nekaterih informacijah ostala četrtnina od štiristo zaposlenih; natančne številke niso znane.

»Vprašanje pa je, kako bo na gospodarstvo vplivala sedanja kriza. Mi imamo pripravljeno vse za začetek tako gradbenega dela kot tudi izdelave opreme, tako da lahko pomagamo gospodarstvu takoj, ko dobimo gradbeno dovoljenje,« je dodal Barbič. Toda najprej je na vrsti Arso.

“Mokrice ostajajo eden naših največjih projektov”

Iz družbe Litostroj Power, ki je v lasti češke multinacionalke Energo Pro, so za *Dnevnik* sporočili le, da Mokrice ostajajo eden njihovih največjih projektov v Sloveniji. Če se bo uresničil, bodo zagotovili tudi kadrovsko zadostno število inženirjev, ki bodo delali pri njem. Nadaljnjih informacij niso posredovali, saj v družbi ne komentirajo poslov pred podpisom pogodbe.

MOP odgovarja na pritožbe zaradi strožjih standardov za nevladnike

Čas branja: 2 min

1

29.04.2020 11:45

Ukrepi za učinkovitejšo gradnjo vsebujejo elemente, ki omogočajo varstvo okolja in hkrati okrevanje gospodarstva, so sporočili z ministrstva za okolje in prostor (MOP).

BORUT HOČEVAR

Foto: Thinkstock

Več iz teme:

zakonodajne spremembe >	okolje >	Ministrstvo za okolje in... >
Center za informiranje,... >	Planinska zveza Slovenije >	
Lovska zveza Slovenije >	Alpe Adria Green >	Društvo za opazovanje... >
Ribiška zveza Slovenije >		

Ukrepi za učinkovitejšo gradnjo so pomembni za blažitev učinkov epidemije na slovensko gospodarstvo. Ukrepi bodo pospešili investiranje države, občin in zasebnih podjetij v gradnjo in opremljanje infrastrukture in objektov. Naložbe bodo ohranjale delovna mesta v **gradbeništvu**, prometu, dobaviteljskih verigah in v storitvenem sektorju, so zapisali na ministrstvu za okolje in prostor (**MOP**).

V Centru za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (**CNVOS**) so ukrepe razumeli narobe, nadaljujejo na MOP in zagotavljajo, da vlada ne želi potihoma omogočiti investicije v okolju škodljive projekte.

Ne drži, da so pogoji za nevladne organizacije (NVO) v javnem interesu skoraj nemogoči, zatrjujejo na MOP.

»V skladu z evropsko direktivo o presoji vplivov na okolje in Aarhusko konvencijo, se za NVO, ki delujejo na področju okolja oziroma narave šteje, da so osnovni pogoji za procesno upravičenje, to je zadosten interes ali kršena pravica, izpolnjeni, zato jim v upravnih in sodnih postopkih tega ni treba posebej dokazovati. Zato je pomembno, da NVO, ki želijo zastopati javni interes, v fazi priznavanja tega statusa, dokažejo zadosten interes pri zastopanju javnosti oziroma pri zagovarjanju javnega interesa. Ta se najbolj ustrezno dokazuje preko ustreznega števila članov NVO kot podpornikov njihovega delovanja,« so pojasnili na MOP.

Nadaljevali so: »Zato je bistveno, da se kot pogoj za priznanje statusa NVO, ki deluje v javnem interesu, določi minimalno zahtevano število aktivnih članov. Ta zahteva je skladna s sporočilom evropske komisije o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki pravi, da je tudi število članov v NVO lahko pomemben kazalnik njene

dejavnosti. Prav tako zahtevano število 50 članov ni nesorazmerno visoko, da bi omejevalo dostop do pravnega varstva nevladnim organizacijam, ki delujejo v javnem interesu.«

Po mnenju MOP to dokazujejo številne organizacije, društva, zveze in druge organizacije, ki ta pogoj izpolnjujejo. Nekatere so našli: **Planinska zveza Slovenije** ima skoraj 60 tisoč članov, **Lovska zveza Slovenije** 20 tisoč, pogoje pa izpolnjujejo tudi Jamarska zveza, **Alpe Adria Green**, **Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije**, **Ribiška zveza Slovenije**, Slovensko društvo za zaščito voda in **Društvo krajinskih arhitektov Slovenije**.

Rešitev, ki jo prinaša **gradbena zakonodaja**, je v širši javnosti ocenjena kot dobra in nujna, zagotavljajo na MOP. Rešitev je med drugim podprla tudi Mladinska iniciativa za 3. razvojno os, ki je med drugim zapisala, da »bolj kot skrbi sebičnih posameznikov, da se bo 3. razvojna os pogreznila v rudniške jaške, nas skrbi, ali se bodo v globine rudniških jaškov pogreznila sanje tisočih ljudi, ki želijo zgolj enakopravnosti in dostojne cestne povezave, katero nam nekateri posamezniki iz osebnih interesov in tudi pod krinko okoljevarstva želijo odreči«.

Z **Gospodarske zbornice Slovenije** so predlagali, da bi bilo glede na pretekle izkušnje treba število članstva še povečati.

Navedli so tudi ekonomista **Mateja Lahovnika**, da si »lahko samo želimo «ready-to-go» projektov, ker se z njimi kratkoročno ohranja zaposlenost v **gradbeništvu** in povezanih dejavnostih, na dolgi rok pa prispeva k razvoju regij in države.« Oviranje tretje razvojne osi po Lahovnikovem mnenju kaže na nujnost in prioriteto poenostavitve postopkov umeščanja projektov v prostor.

Pogoj obveznega minimalnega števila aktivnih članov je predpisan tudi v avstrijski, švedski in francoski zakonodaji, so še sporočili z MOP.

Trg dela v krču: kaj bo po epidemiji koronavirusa?

FINANCE WIKI

Vsi ukrepi za boj proti gospodarskim posledicam koronavirusa na enem mestu. Vstopite v Finance Wiki:

- **Pomoči za podjetja**
- **Pomoči za espeje**
- **Začasno čakanje na delo doma in povračilo nadomestila plač**
- **Krizni dodatek zaposlenim**

Zbirke pomoči sproti posodabljam.

Čas branja: 6 min

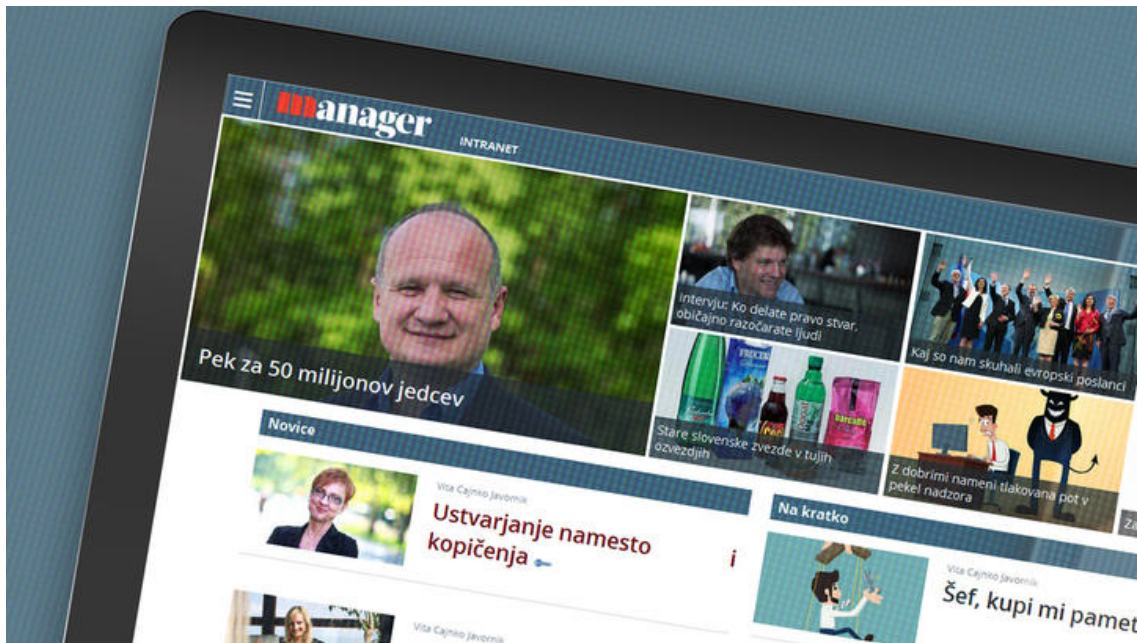
0

29.04.2020 16:00

Potrošniki so postali zelo črnogledi glede brezposelnosti, med podjetji pa se bo zaposlovanje najbolj zmanjšalo v industriji

LANA DAKIĆ

Več iz teme:

[koronavirus >](#)[trg dela >](#)[ZRS >](#)[ZMAR >](#)[eurostat >](#)[Zveza svobodnih... >](#)[Lidija Jerkič >](#)[Ursula von der Leyen >](#)

Če je bilo lansko leto eno najboljših na trgu dela, pa bo letošnji praznik dela zaznamovala epidemija koronavirusa. Negotovost na trgu dela je precejšnja. Na zavodu za zaposlovanje je že več kot 88 tisoč brezposelnih, zavod pa je do včeraj prejel 35 tisoč vlog delodajalcev za približno 309 tisoč zaposlenih za povračilo nadomestil za čakanje na delo.

V Sloveniji smo imeli lani najnižjo stopnjo anketne brezposelnosti od leta 1993, štiriodstotno, število registriranih brezposelnih se je lani septembra znižalo pod 70 tisoč,

in najvišje število delovno aktivnih oseb (zaposlenih in samozaposlenih) od leta 2005, odkar Statistični urad beleži podatke po tej metodologiji, bilo jih je več kot 900 tisoč. Samozaposlenih je bilo približno 93 tisoč. V začetku leta se je zaradi gospodarskega ohlajanja že začelo slabšati stanje na trgu dela, dokončen udarec pa je zadal koronavirus.

Brezposelnih že več kot 88 tisoč oseb

Neuradni podatki zavoda za zaposlovanje kažejo, da je bilo do včeraj že 88.091 brezposelnih. Konec marca jih je bilo približno deset tisoč manj. Spodbudni podatek je, da se je umirilo število novoprijavljenih brezposelnih v aprilu. Če se je v začetku aprila vsak dan na zavod prijavilo na novo po tisoč in več brezposelnih, se je v zadnjih dneh to število razpolovilo. Skupaj se je v prvih 28. dneh aprila na zavod prijavilo 13.545 oseb, v tem času pa se je iz evidenc zavoda odjavilo 3.306 brezposelnih, od tega se jih je 2.152 zaposlilo, še kažejo neuradni podatki zavoda. Podrobni podatki o aprilski brezposelnosti bodo znani v sredini prihodnjega tedna.

Na zavodu prejeli 35 tisoč vlog podjetij za 309 tisoč zaposlenih

Iz zavoda za zaposlovanje, ki trenutno sprejema vloge podjetij za povračilo nadomestil za čakanje na delo, so nam tudi sporočili, da so do včeraj prejeli 35 tisoč vlog delodajalcev za približno 309 tisoč zaposlenih. Ob tem pa iz zavoda, kjer pospešeno obravnavajo vloge podjetij, opozarjajo, da bo končno število za vsaj desetino nižje zaradi velikega števila večkrat oddanih vlog. Dejansko število vlog in čakajočih zaposlenih bo znano po obravnavi vlog, predvidoma v prihodnjih dneh pa bodo predstavili tudi podrobne podatke, iz katerih panog so prejeli največ vlog.

Februarja je bilo po podatkih statističnega urada v Sloveniji 804.013 zaposlenih, torej bi lahko ocenili, da je na čakanju vsaj dobra tretjina zaposlenih v Sloveniji. Če izvzamemo javni sektor, pa kar slaba polovica zaposlenih v gospodarstvu. Spomnimo, povračilo nadomestila za čakanje na delo lahko uveljavljajo delodajalci iz zasebnega sektorja

(protikoronski zakon ne velja za proračunske porabnike in banke, zavarovalnice (dejavnost K), če imajo več kot 10 zaposlenih). Nekateri delodajalci so zaposlene prav tako napotili na čakanje na delo, pa ne bodo izkoristili povračila nadomestila plače (zaradi neizpolnjevanja pogojev) ali pa zaposlene na čakanje napotujejo večkrat (denimo vsak teden za tri dni).

Kakšne so napovedi podjetij glede zaposlovanja

Obeti za trg dela niso ravno spodbudni. Kot ugotavljajo na statističnem uradu, so se pričakovanja glede zaposlovanja in brezposelnosti zaradi koronavirusa močno poslabšala.

Industrija

Podjetja v predelovalnih dejavnostih so bila še dokaj optimistična v februarju in marcu, saj jih je 10 oziroma 16 odstotkov pričakovalo zmanjšanje zaposlovanja. Aprila pa se je delež podjetij v industriji, ki pričakujejo zmanjšanje zaposlovanja več kot podvojilo na 45 odstotkov, kažejo podrobnejši podatki statističnega urada. Šest odstotkov vprašanih delodajalcev v industriji pa je aprila ocenilo, da se bo zaposlovanje povečalo.

Gradbeništvo

V **gradbeništvu** se je razpoloženje podjetij glede zaposlovanja prav tako precej poslabšalo v aprilu. Če je marca sedem odstotkov podjetij pričakovalo zmanjšanje zaposlovanja, je aprila takšnih podjetij v **gradbeništvu** bilo že 20 odstotkov. Za razliko od drugih panog, je v **gradbeništvu** aprila kar 18 odstotkov podjetij napovedalo povečanje zaposlovanja, kar je pripisati vplivu sezonskega zaposlovanja, prav tako v tem času gradbeni delavci še naprej gradijo poslovne in stanovanjske stavbe, denimo pospešeno tudi obnavljajo infrastrukturo.

Trgovina

V trgovini na drobno je zmanjšanje zaposlovanja aprila pričakovala približno četrtnina podjetij, kar je bistveno več kot februarja in marca, ko je zmanjšanje zaposlovanja pričakovalo dva oziroma pet odstotkov podjetij v tej panogi. Le štirje odstotki trgovcev pa so aprila pričakovali povečanje zaposlovanja.

Storitve

Precej so pesimistični delodajalci v storitvenih dejavnostih, kjer je aprila 39 odstotkov podjetij pričakovalo zmanjšanje zaposlovanja. Marca je bilo takšnih 15 odstotkov podjetij. Pričakovanja o povečanju zaposlovanja v storitvenih dejavnostih so enaka kot v trgovini: štirje odstotki podjetij pričakuje povečanje, še kažejo podatki Statističnega urada.

Polovica Slovencev pričakuje povečanje brezposelnosti

Med slovenskimi potrošniki pa je bilo aprila kar 87 odstotkov takšnih, ki pričakujejo povečanje brezposelnosti v prihodnjih 12 mesecih. Marca je bilo takšnih 54 odstotkov.

Aprila se je glede na marec najbolj povečal delež slovenskih potrošnikov, ki pričakujejo, da bo brezposelnost v prihodnjih 12 mesecih zelo narasla: če je marca približno desetina ocenila, da se bo brezposelnost zelo povečala, je aprila tako menil že vsak drugi slovenski potrošnik.

Za koliko se bo skrčil BDP?

Vladni **Urad za makroekonomske analize in razvoj** (Umar) je po začetku epidemije močno poslabšal gospodarsko napoved in **ob dvomesečnem zastoju pričakuje več kot petodstotni upad BDP**. »Že ob predpostavki, da bodo zdajšnje zaostrene razmere in močno oteženo poslovanje proizvodnega in storitvenega sektorja trajali dva meseca, lahko pričakujemo več kot petodstotni upad slovenskega bruto domačega proizvoda. Naše ocene se, upoštevajoč to predpostavko, v tem trenutku

gibljejo od minus šest do minus osem odstotkov,« so sporočili. Ocene glede gibanja brezposelnosti niso objavili.

Po ocenah Banke Slovenije pa bi medletni upad slovenskega BDP zaradi posledic koronakrize lahko dosegel od šest do 16 odstotkov. Na četrtni ravni bi po najhujšem scenariju po oceni BS v drugem četrtletju lahko imeli celo do 45-odstoten upad BDP. So pa ob tem poudarili, da so scenariji narejeni ob predpostavki odsotnosti vseh ukrepov za zaježitev gospodarske škode.

Povprečna bruto plača lani zrasla za štiri odstotke

Umar tudi ni popravil napovedi glede rasti plač. V Sloveniji smo lani zabeležili najvišjo povprečno bruto plačo doslej, 1.754 evrov bruto. Zadnji dostopni podatek o povprečnih bruto plačah je za februarje plače, ki so bile izplačane v marcu: povprečna bruto plača za februar je znašala 1.799,66 evra, kar neto znaša 1.169,91 evra. Najvišjo povprečno plačo za februar so imeli v energetiki (2.537,35 evra bruto), najnižjo pa v gostinstvu (1.235,81 evra bruto).

Precej več nas dela od doma

Precejšen delež delovno aktivnih je v zadnjih dveh mesecih zaradi koronavirusa primoran delati od doma. Natančnih podatkov, koliko ljudi v času epidemije dejansko dela od doma v Sloveniji, ni. V lanskem letu je po oceni statističnega urada približno 18 odstotkov delovno aktivnih, torej približno 160 tisoč ljudi, včasih ali občasno delo opravljalo doma.

Po zadnjih podatkih **Eurostata** pa je v Sloveniji v lanskem letu običajno delalo od doma 6,8 odstotka zaposlenih (15–64 let). Delež se v zadnjih petih letih sicer zmanjšuje (največji je bil leta 2015, ko je običajno delalo od doma 7,9 odstotka zaposlenih), a naj ob tem opozorimo, da se je v zadnjih treh letih zaradi ugodnih gospodarskih razmer precej

povečalo zaposlovanje, torej število zaposlenih. Največji delež zaposlenih, ki običajno dela od doma imajo Nizozemci in Finci (v vsaki po 14,1-odstotni delež zaposlenih dela običajno od doma), medtem ko je v Bolgariji najmanjši delež zaposlenih, ki delajo od doma, zgolj pol odstotka. Evropsko povprečje je sicer 5,4 odstotka.

Kmalu shema za skrajšan delovni čas?

Vlada že pripravlja tretji protikoronski paket, ki bo načrt za spodbujanje naložb in naj bi bil neke vrste pokoronski Marshallov plan. Predvidoma naj bi ga sprejeli junija. Sindikati so že predlagali skrajševanje delovnega časa po principu evropskih držav: »Avstrijci imajo ta model dobro razdelan, zaposleni ne izgubi zaposlitve in je aktiviran takoj, ko se pojavi potreba,« je v začetku aprila povedala predsednica **Zveze svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) Lidija Jerkič**.

Rešitev se sicer pripravlja tudi na ravni EU – predsednica evropske komisije **Ursula von der Leyen** je namreč v začetku aprila napovedala pripravo **vseevropske sheme za krajši delovni čas SURE**, s katero naj bi v EU poskušali ohraniti čim več delovnih mest, ki so ogrožena zaradi ukrepov v boju s koronavirusom. Komisija se je pri tem zgledovala po Nemčiji in njihovi shemi, kjer se podjetjem omogoči, da v času gospodarskih težav začasno zmanjšajo število delovnih ur, država pa zaposlenim, za katere podjetje trenutno nima dela, zagotovi dohodek za neopravljene ure, da bi preprečila odpuščanja.

V Nemčiji se je sicer v državno shemo skrajšanega delovnega časa vključilo 50 odstotkov vseh podjetij, 18 odstotkov pa jih napoveduje odpuščanje, je razvidno iz **raziskave Münchenskega ekonomskega inštituta Ifo**.

Stojan Petrič, Kolektor: Kriza je bistveno hujša kot 2008

FINANCE WIKI

Vsi ukrepi za boj proti gospodarskim posledicam koronavirusa na enem mestu. Vstopite v Finance Wiki:

- **Pomoči za podjetja**
- **Pomoči za espeje**
- **Začasno čakanje na delo doma in povračilo nadomestila plač**
- **Krizni dodatek zaposlenim**

Zbirke pomoči sproti posodabljam.

Čas branja: 2 min

0

29.04.2020 17:30

Proizvodnja in prodaja avtomobilov bosta bistveno nižji, avtomobilska industrija, tudi slovenski dobavitelji, bo pod pritiskom

JURIJ ŠIMAC

Foto: Aleš Beno

Več iz teme:

[koronavirus >](#)[avtomobilska industrija >](#)[Stojan Petrič >](#)[Kolektor >](#)[Rasto Oderlap >](#)[autocommerce >](#)[Polona Domadenik >](#)[Bosch >](#)[Kolektor Sikom >](#)

Slabi poslovni rezultati, **ki jih te dni objavljajo proizvajalci avtomobilov**, bodo seveda vplivali tudi na slovenske dobavitelje avtomobilski industriji. Kaj pričakujeta **Stojan Petrič (Kolektor)** in **Rasto Oderlap (Autocommerce)**?

»Avtomobilska industrija je ena najpomembnejših na svetu, tudi v Sloveniji, od avtomobilske industrije je pri nas odvisnih okoli 150 tisoč zaposlenih,« je na webinarju Centra poslovne odličnosti Ekonomske fakultete (EF) povedala **Polona Domadenik** iz EF.

Proizvajalci avtomobilov, ki so že objavili poročila za letošnje prvo četrletje, govorijo o 20 ali več odstotnih padcih prodaje vozil, pričakujejo pa, **da bo drugo četrletje še slabše**. Iz **Boscha**, največjega dobavitelja avto industriji, poročajo o 7-odstotnem upadu prihodku v prvem kvartalu, samo v marcu so prihodki medletno upadli za 17 odstotkov. V letošnjem letu pričakujejo vsaj **20-odstoten upad proizvodnje vozil glede na lansko leto**.

Kako nove razmere čuti Kolektor?

Kolektor velja za enega največjih slovenskih dobaviteljev avtomobilski industriji. V preteklih letih se je sicer razširil tudi na druga področja, predvsem **gradbeništvo** in energetiko.

»Poslovni rezultati v tujini so slabi. S temi rezultati se bomo srečali, tudi v Sloveniji. Veliko dobaviteljev se sooča z izgubami in težavami. Ocenjuje se, da bo proizvodnja avtomobilov letos padla pod 70 milijonov (lani nekaj več kot 90 milijonov, op. a.), seveda bo bistveno nižja tudi prodaja,« pravi Stojan Petrič.

Kako to čutijo v Kolektorju? »Mi imamo produkt, s katerim smo v letih 2017 in 2018 pokrivali polovico globalnega povpraševanja, to je karbonski komutator. V 2018 smo jih naredili 40 milijonov, v 2019 nam je proizvodnja padla na 30 milijonov, v letošnjem letu smo padli na 22-23 milijonov kosov – na toliko imamo oceno naročil za letos. Zna se zgodit, da nam bo prodaja v 2020 padla za 70 in tudi več milijonov evrov samo na avtomobilskem delu,« pravi Petrič in dodaja, da je kriza bistveno hujša kot je bila leta 2008. Zagon, napoveduje, bo prišel, a bo zelo počasen. Kaj 70 milijonov pomeni za Kolektor? Na ravni **Kolektor Groupa** so v 2018 (novejših podatkov še ni) ustvarili

nekaj več kot 800 milijonov evrov prihodkov. S komutatorji se ukvarja predvsem podjetje **Kolektor Sikom** - to je v 2018 ustvarilo 119 milijonov evrov prihodkov.

Kako se bodo dobavitelji prilagodili novim razmeram in nižjim številkam? »Ko vprašam managerja, kje ima rezerve, najprej pomisli na dobaviteljsko verigo. Tu pričakujemo pritisk, ki bo zelo močan. Ob tem, da bodo padle količine, bo prišel tudi pritisk na nižanje cen. To je prvi korak. Drugi korak je prestrukturiranje, sledile bodo optimizacije, kar pomeni zmanjšanje števila zaposlenih. To delaš zato, da dobivaš likvidna sredstva za razvoj. Razvoja nikoli ne smeš ustaviti,« dodaja Petrič.

Pričakuje, da se bodo prestrukturiranja nadaljevala tudi v 2021 in 2022. Prepričan je, da bodo slovenska podjetja, ki imajo likvidna sredstva, šla v prevzeme.

In kako prodajalec vozil?

»Vsi smo se pripravljali na optimistično pomlad, si naročili zaloge, nato pa se je 16. marca za nas svet praktično ustavil,« je povedal Rasto Oderlap, šef in nekdanji solastnik Autcomerca (**lastniki so ga pred nekaj meseci prodali Emilu Freyu**). Pričakuje, da se bodo proizvajalci vozil začeli združevati, »ne kot podjetja, ampak v določenih delih posla, zato, da se bo panoga lahko postavila na noge«. V prihodnosti, meni, »ne bomo več prodajali vozil, ampak povezljivost in mobilnost. Je pa tu težava, ki jo je prinesel virus – kdo se bo usedel v avto, ki je bil v deljeni uporabi, če ne vemo, kdo ga je uporabljal pred nami,« se sprašuje.

(intervju) H. Šolinc: kdaj in za koga bo postavitve e-polnilnice obvezna

Čas branja: 6 min

0

30.04.2020 00:15

BORUT HOČVAR

"Polnilnice bodo obvezne za tiste stavbe, za katere bo po uveljavitvi zakona vložena vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja," pravi Hinko Šolinc, ministrstvo za infrastrukturo.

Več iz teme:

[elektrika >](#)[energetika >](#)[Hinko Šolinc >](#)

Do 4. maja je v javni obravnavi predlog zakona o učinkoviti rabi energije. Predlog vključuje več različnih točk, med drugim govori tudi o obvezni postavitvi električnih polnilnic. Zakonski osnutek je na sredinem webinarju Financ predstavil **Hinko Šolinc**, generalni direktor Direktorata za energijo na ministrstvu za infrastrukturo. Pogovor povzemamo.

V katerih primerih bo obvezna postavitve polnilnice za električna vozila?

V predlogu, ki je trenutno v javni obravnavi, je napisano, koliko minimalno mora biti v skladu z evropsko direktivo električnih polnilnic. Lahko pa se odločimo za strožjo določbo. Videli bomo, kakšne bodo pripombe. Pri novih stavbah in pri večjih prenovah nestanovanjskih oziroma poslovnih stavb mora biti vsako deseto parkirno mesto v garaži ali pred stavbo opremljeno z električno polnilnico, vsako peto parkirno mesto pa s predinštalacijami, torej s cevmi, da pozneje ni treba razbijati oziroma rezati asfalta in se lahko namesti električna polnilnica na vsako peto mesto. Pri

večstanovanjskih stavbah je treba narediti predinštalacijo na vsakem desetem parkirnem mestu.

Kdaj bo zakon začel veljati oziroma kdaj bodo začele veljati določbe o e-polnilnicah?

Zakon o energetske učinkovitosti večinoma prenaša določbe iz dosedanjega energetskega zakona. V njem pa so tudi spremembe, ki izhajajo iz spremenjenih direktiv, do katerih je prišlo v zadnjem letu in pol. Rok za prenos sprememb v nacionalni pravni red po direktivi o energetske učinkovitosti je 30. junij 2020.

Za zdaj je cilj, da bi bil zakon sprejet do 30. junija, ne moremo pa realno pričakovati, da bomo do takrat opravili postopke v državnem zboru. Javna obravnava se konča v ponedeljek, z minimalno zamudo pa bi lahko zakon sprejeli. Tudi v državnem zboru.

Zakon bo torej veljal za vse stavbe, ki jih bodo začeli graditi po uveljavitvi zakona, in za tiste, kjer bodo opravljena večja prenovitvena dela. Je tako?

Za tiste, za katere bo vložena vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja.

Osnutek zakona med drugim predvideva obvezno pametno polnjenje vozil. Zakaj je vključena takšna določba?

Ne uporabljaja se izraz pametno polnjenje, ampak dinamično polnjenje. V členu, kjer je določeno, koliko mora biti polnilnic, je tudi določeno, da mora biti omogočeno dinamično upravljanje obremenitve. Razloga sta dva, eden z vidika uporabnikov polnilnih postaj, drugi pa z vidika omrežja. Podrobnosti bodo določene pozneje s pravilnikom.

Z zornega kota uporabnikov mora biti omogočeno, da bodo vse polnilnice hkrati delovale. Z zornega kota omrežja pa mora biti vse, kar je v stavbi in ob stavbi, vključno s polnilnicami, tako, kot je zdaj. Presežek električne energije, ki ga stavba ne bo porabila, bo na voljo za polnilnice. Moral se bo razporediti med polnilnice, omogočeno bo moralo biti daljinsko upravljanje. Na to najbrž mislite s pametnim polnjenjem.

Zakaj bo torej treba omogočiti pametno polnjenje?

Predvsem je to pomembno pri obnovi stavb. Obstoječe stavbe imajo kabel in določeno priključno moč. Da ne bi v razmeroma kratkem času preveč obremenjevali omrežja in bi zadeve delovale

na obstoječem kablu in obstoječi varovalki. Nove stavbe pa lahko dobijo močnejši kabel.

Kako bo urejena požarna varnost?

Glede požarne varnosti energetske zakon ne določa tehničnih lastnosti električnih polnilnic oziroma polnilnih mest. To je določeno v smernicah na podlagi **gradbenega zakona**, novega pravilnika o nizkonapetostnih električnih inštalacijah in pripadajoče tehnične smernice iz leta 2019 ter v tehničnih smernicah o požarni varnosti.

Osnutek zakona govori med drugim tudi o naprednih merilnih sistemih električne energije in plina. Do kdaj naj bi jih odjemalci dobili in kakšne koristi pričakujete od njih?

Določbe o naprednih merilnih sistemih so tudi v zdajšnjem zakonu, predvsem pri električni energiji. Od prejšnjega merilnega sistema, ki zagotavlja sprotno merjenje in elektronski prenos podatkov v centralni register systemskega operaterja oziroma državne registrske točke, nima odjemalec nobenih koristi.

Odjemalec ima korist od naprednega merilnega sistema oziroma pametnega števca šele takrat, ko lahko dobi podatke na svojo elektronsko napravo in vidi, kakšen odjem ima. Podatke mora videti sproti. Če ugasne štedilnik, se mu mora takoj poznati na meritvah, da lahko na podlagi podatkov uravnava porabo.

Druga korist pa je, da lahko te podatke odstopi zastoj dobavitelju energije ali dobavitelju storitev, ki mu pomaga voditi naprave. Na primer, toplotna črpalka, poleg katere je rezervoar tople vode, se lahko prižge pol ure prej ali kasneje. V prihodnosti bodo vse take naprave verjetno krmiljene od zunaj, zato je treba imeti pametne števce.

Bistvena razlika pa je med električno energijo in zemeljskim plinom. Zakon določa, da bo za zemeljski plin opravljena stroškovna analiza in, če se bo izkazalo, da bodo taki sistemi učinkoviti, bodo narejeni. V kratkem pa jih ne pričakujemo za gospodinjske odjemalce.

Pri električni energiji pa ima že danes napredne merilne sisteme več kot 80 odstotkov gospodinjstev, vendar ni zagotovljena funkcionalnost, da bi lahko videli podatke. Sistem bo vzpostavljen do leta 2023. Do takrat bo moral sistemski operater distribucijskega omrežja vzpostaviti enotno vstopno točko, da bo

lahko odjemalec, ki ima na primer stanovanje v Ljubljani in vikend na morju, videl na isti domači strani porabo na obeh objektih.

Kakšne novosti predvideva osnutek zakona za razdelilnike tople sanitarne vode v blokih?

V direktivi o energetske učinkovitosti so precej velike spremembe pri merjenju plina, toplote in električne energije in glede tega, kako morajo odjemalci dobivati podatke. Ključna sprememba je, da je bilo prej v istem členu določeno za elektriko in toploto. A pri razdelilnikih na radiatorjih ni mogoče odčitavati podatkov vsak trenutek. Podatek z enega radiatorja ali enega stanovanja ne pomeni nič, pač pa je treba odčitati vse naenkrat in ugotoviti razmerje.

Členi direktive so zato prilagojeni toploti. V direktivi in v zakonu so napisani tako, kot deluje danes sistem v Sloveniji. Ključna sprememba je, da bodo morali vsi novi razdelilniki na radiatorjih in vsi novi števcji za sanitarno toplo vodo po 25 oktobru 2020 omogočiti daljinsko odčitavanje. Vsi obstoječi števcji in razdelilniki, ki danes ne omogočajo daljinskega odčitavanja, pa bodo morali to omogočiti po 1. januarju 2027. Uporabnik pa se bo odločil, ali jih bo zamenjal ali dogradil modul za odčitavanje.

V osnutku zakona so tudi določila o energetskih izkaznicah. Kakšne novosti so predvidene?

Pri energetskih izkaznicah na ravni zakona ni predvidenih nobenih novosti. Ko pa bomo kasneje spreminjali dva pravilnika o energetskih izkaznicah, bodo prišle manjše spremembe in izboljšave zdajšnjega sistema.

Dobavitelji elektrike, zemeljskega plina, toplote in tudi tekočih goriv bodo morali zagotoviti prihranke energije, sicer bodo plačali penale Eko skladu. Kakšna pričakovanja so vodila k oblikovanju takšnega določila?

To je urejeno tako kot doslej, čeprav se je člen direktive o energetski učinkovitosti malenkostno spremenil. V direktivi iz leta 2012 je bilo namreč določeno, da morajo dobavitelji dosegati prihranke pri končnih odjemalcih. To je veljalo do leta 2020. Zdaj je to podaljšano do leta 2030. Naš zakon pa je napisan za nedoločen čas, zato se te spremembe v njem ne vidi.

V nov zakon prenašamo določbe iz Energetskega zakona. Ne gre pa za penale Eko skladu. Dobavitelji morajo dosegati prihranke. Če jih ne morejo, nočejo ali ne znajo, lahko plačujejo prispevek Eko skladu, ki v njihovem imenu ustvarja prihranke. Če pa

prispevka Eko skladu niso nakazali in ne ustvarjajo prihrankov, plačajo penale državnemu proračunu, in ne Eko skladu.

Velike gospodarske družbe bodo morale opravljati energetske preglede na vsaka štiri leta. Mar ne veljajo takšne zahteve že zdaj?

Na ravni zakona ni sprememb, so pa spremembe na ravni pravilnika, ki se sklicuje na več evropskih standardov o energetskih pregledih. Standardi se posodablajo, temu pa mora slediti tudi pravilnik. Na ravni zakona pa ostaja obveznost štiriletnih pregledov za velike družbe in zakon še ne prinaša sprememb.

Še?

Ja, ker pričakujemo, da se bodo standardi v naslednjih dveh ali treh letih spremenili.

Predlog zakona zahteva tudi oblikovanje dolgoročne strategije energetske prenove stavb. Zakaj potrebujemo takšno strategijo, ko pa energetska prenova stavb poteka in se tudi načrtuje?

Imamo sicer dolgoročno strategijo energetske prenove stavb, bila je tudi že nadgrajena. Stara ureditev je bila narejena tako, da je treba strategijo vsakih nekaj let prenoviti oziroma prilagoditi dejanskemu stanju. Lani spremenjena direktiva je prinesla spremembe, ključna je omemba letnice 2050.

Prej ni bilo končnega cilja. Zdaj pa je. Leta 2050 stavbe ne bodo smele več emitirati nobenih toplogrednih plinov. Strategija bo morala zato že zdaj nakazati, kaj se bo dogajalo do leta 2050.

Strategija pa tudi bolj podrobno dopolnjuje Nacionalni energetski in podnebni načrt. S strategijo sicer zamujamo, a zamujajo tudi drugi. Evropska komisarka za energijo je povedala, da so dobili samo štiri strategije. Pričakujem, da bo osnutek narejen v dveh mesecih,

Katere druge novosti iz osnutka zakona bi poudarili?

Novost so sistemi za avtomatizacijo. Energetski zakon in predlog zakona o energetske učinkovitosti določata za lastnike, ki imajo večje klimatske sisteme ali večje sisteme za ogrevanje, sisteme letnih pregledov na vsakih nekaj let. Novost je, da bodo morale imeti stavbe z ogrevalnim ali klimatskim sistemom nad 290 kilovatov sistem za avtomatizacijo. Za lastnike bo morda breme, ker bodo morali vgraditi sistem za avtomatizacijo, po drugi strani

pa jih bo novi sistem razbremenil, saj ne bodo več zavezani k izvedbi pregledov klimatskih ali ogrevalnih sistemov.

Lastniki stavb, kjer so izvedli nekatere ukrepe, bodo morali ob spremembi tehničnih sistemov izvesti strokovno oceno celotne energetske učinkovitosti stavbe. To pomeni, da bo treba, na primer, ob zamenjavi kotla s toplotno črpalko narediti oceno, kaj se je zgodilo na ravni stavbe. Člen, ki to določa, je delno prepisan iz direktive, delno pa smo poskušali stvar poenostaviti, da bi lastniki dobili to, kar morajo dobiti, po drugi strani pa to zanje ne bi bilo predrago in ne bi pomenilo velikega administrativnega bremena. K temu delu pričakujemo precej pripomb. Zlasti ne želimo obremeniti lastnikov stavb, ki zamenjajo star kotel z enakim novim, vendar je direktiva razmeroma stroga, morda je celo slabo napisana in zahteva ob vsaki spremembi oceno. Ta člen bo v javni obravnavi na podlagi pripomb nekoliko spremenjen.

Sprememba je tudi pri dobaviteljih energije, zavezancih za doseganje prihrankov in zavezancih za plačilo prispevka za energetske učinkovitost. To je prispevek, iz katerega Eko sklad dodeljuje subvencije za energetske prenove stavb. Pri tem se postavlja spodnja meja, pod katero manjši dobavitelji niso zavezanci. Meja je postavljena zelo nizko.

Več iz teme:

[elektrika >](#)

[energetika >](#)

[Hinko Šolinc >](#)

Goran Forbici: »Bolj kot Madžarski smo podobni Srbiji«

Oblast pri napovedih o ukinjanju financiranja nevladnih organizacij pozablja, da bo s tem najbolj prizadela tiste, ki s kritiko njihove politike nimajo nič

Goran Forbici je direktor Centra nevladnih organizacij Slovenije (CNVOS). Na področju nevladnih organizacij deluje že od leta 2002, v CNVOS je prišel pred dvanajstimi leti, njegov direktor pa je že zadnjih osem let. Po izobrazbi je filozof in zgodovinar. V preteklosti je predsedoval tudi Evropski mreži nacionalnih krovnih nevladnih organizacij. Redno sodeluje z OECD, Svetom Evrope in medvladnimi organizacijami na Zahodnem Balkanu. Na Upravni akademiji ministrstva za javno upravo predava o sodelovanju javnosti pri sprejemanju zakonodaje.

Kako obširen spekter zajemajo nevladne organizacije (NVO) v Sloveniji?

Vsekakor večji, kot si večina predstavlja. Sem sodijo vsa društva, vsi zasebni zavodi, mladinske organizacije, lokalne karitas in podobno. Konec marca jih je bilo registriranih več kot osemindvajset tisoč. Zajemajo vse od vaških kulturnih in gasilskih društev do raziskovalnih inštitutov in okoljevarstvenih organizacij. Rad rečem, da so NVO z nami od rojstva do smrti. Kdor gre v ljubljansko porodnišnico, lahko posluša predavanje Društva medicinskih sester, babc in

zdravstvenih tehnikov. Hospic lahko pomaga našim umirajočim, več društev pa pomaga pri premagovanju bolečine ob izgubi bližnjih.

Se pravi, da bi ukinitve javnega financiranja NVO, ki ga SDS napoveduje vsaj od leta 2018, vplivala na vse ravni človekovega življenja?

Absolutno. Pri izjavah o ukinitvah javnega financiranja NVO gre ponavadi za nesporazum in nevednost. S pojmom NVO zlasti na desnem političnem polu enotijo organizacije, ki so politično aktivne, ki imajo jasna svetovnonazorska prepričanja in ki jih tudi javno zagovarjajo. Če pa bi dobesedno vzeli napovedi o popolnem prenehanju financiranja, bi to prizadelo okoli šestnajst tisoč organizacij. Toliko se jih namreč financira iz državnih ali občinskih sredstev.

Kdo je največji prejemnik javnih sredstev?

Že nekaj let je na prvem mestu Zavod svetega Stanislava. Sledijo Rdeči križ, Olimpijski komite, Smučarska zveza, ŠENT, ki se ukvarja z duševnim zdravjem, invalidsko društvo Sonček in Zavod Antona Martina Slomška. Z napovedovanim ukinjanjem javnih sredstev bi torej najbolj prizadeli tiste, ki s kritiko njihove politike nimajo nič. Pred dvema letoma smo izračunali, koliko javnega denarja dobijo organizacije, ki so SDS trn v peti. Na letni ravni njihovi skupni javni prejemki ne dosežejo dveh milijonov evrov. Letno financiranje sektorja NVO pa je vredno okoli tristo milijonov evrov, od tega sto milijonov pride od ministrstev.

Kaj bi se zgodilo ob popolnem prenehanju javnega financiranja?

Ne verjamem, da bi to kdorkoli hotel. S SDS vred. Če že, pa bi se najbrž starši hitro začeli spraševati, kam popoldan s svojimi otroki, ker ne bi bilo treningov, ne bi vedeli, kam zvečer, ker ne bi bilo kulturnih prireditev. Ob vsakem požaru bi verjetno iskali vedra in sosede za pomoč. NVO skrbijo tudi za naš vrhunski šport, v okviru socialnovarstvenih programov pa oskrbujejo sto petdeset tisoč uporabnikov.

Tolikšnega strahu prej nismo poznali. Po zavrnitvi so se na organizacije takoj začeli napadi, od Janše do Demokracije in trolov. Ljudje so dobivali grozilne klice.

Ima SDS zdaj, ko je na vodilnem položaju, moč, da doseže popolno ukinitve financiranja?

Primeri iz tujine kažejo, da ni nič nemogoče, če si na oblasti dovolj dolgo. Madžarska si je začela aktivno podrežati sektor NVO okoli leta 2013. V šestih letih je Orbánu uspelo dodobra spodnesti tla tistim, ki so kritični do njega. Podobno bi se lahko zgodilo pri nas. Pravno gledano vlada nekatere vzvode namreč ima. Večina javnega financiranja ni zagotovljena avtomatsko. Samo Rdeči križ ima zaradi krvodajalstva vnaprej zagotovljen določen delež sredstev. Vsi ostali kandidirajo na razpisih. Prav tako imajo pogodbe že vrsto let klavzulo, da če pride do zmanjšanja proračunskih sredstev,

lahko pogodbo prekinejo. Vlada bi torej lahko postopoma dosegla ukinitve financiranja. Enajste aprila je na primer sprejela sklep o zadržanju izvrševanja proračunov. Ministrstvom je naročila, naj pregledajo obstoječe pogodbe in jih razdelijo na tiste, ki se morajo med epidemijo nadaljevati, tiste, katerih aktivnosti je mogoče prestaviti na kasnejši čas, in tiste, ki naj se kratko malo prekinejo. Obenem je zadržala vse razpise oziroma celo naročila, naj se razveljavijo. Kultura in šport sta tako še brez večine sredstev za letošnje leto, pa smo praktično že na polovici leta. Poleg tega pa je na primer vladni urad za komuniciranje (UKOM) še pred tem petnajst organizacij pozval k odstopu od pogodbe. Dejstvo je tudi, da že samo glasno vladno preigravanje rezov učinkuje. Hitro pride do samocenzure, enako kot na primer pri medijih. Ko je UKOM zahteval razvezo pogodb, me je poklical direktor pomembne organizacije. Spraševal je, kaj naj naredi. Ve, da nimajo prav in da mu pravno nič ne morejo. A je vseeno razmišljal, da se ukloni. »Nočem, da mi pošljejo kup revizij in se mi maščujejo na prihodnjih razpisih,« mi je rekel. Toličnega strahu prej nismo poznali. Po zavrnitvi so se na organizacije takoj začeli napadi, od Janše do Demokracije in trolov. Ljudje so dobivali grozilne klice. Težko se je znebiti občutka, da Janša iz ljudi potegne najslabše. Ne le pri svojih privržencih, tudi na drugi strani. Dejstvo je, da smo že vsi malo nervozni in nestrpni, pa nista minila niti dva meseca. In ne gre samo za jezo, ki smo jo na primer čutili do prejšnje vlade, ko se je lotila dodatka za delovno aktivnost in najrevnejših, čustva so precej močnejša. Bertolt Brecht je to lepo ilustriral v zgodbi, v kateri Gospod Keuner sreča okupatorskega vojaka, ki ga nažene s pločnika na cesto. V tistem je Keunerja prijelo, da bi okupatorskega vojaka in celoten njegov narod izbrisal z obličja zemlje. Na srečo je hitro ugotovil, da sam potem ne bi bil nič boljši. Prav to se nam zdaj dogaja. Njihove norosti poneumljajo še nas.

V kakšnem položaju smo trenutno glede na tujino?

Finančno gledano je primerjalno naš nevladni sektor dokaj ranljiv. V primerjavi z zahodnoevropskimi državami je v njem zelo malo finančnih rezerv. V Angliji na primer velja za finančno stabilno organizacijo, če imaš za pol leta rezerve. Pri nas takšnih organizacij skoraj ni. Če pa nas primerjam z Madžarsko, so se tam lahko kritične organizacije ob prekinitvi državnega financiranja zanesle vsaj na tuje donatorje, ki pa jih pri nas tako rekoč ni. Soros je samo mit desnice. Zaradi našega hitrega približevanja EU je večina tujih donatorjev že konec devetdesetih ocenila, da ni potrebe po podpiranju aktivnosti NVO, ker ne more nič več ogroziti pravne države, demokracije in človekovih pravic. Ironično, mar ne?

Težko se je znebiti občutka, da Janša iz ljudi potegne najslabše. Ne le pri svojih privržencih, tudi na drugi strani.

Ali morda hodimo bolj po srbski kot po madžarski poti obravnavanja NVO?

Če bi izhajali iz finančne odpornosti, smo bolj kot Madžarski podobni Srbiji. Na Madžarskem se je Orbánov pogrom začel s pošiljanjem inšpekcij organizacijam, ki so bile kritične do njegove oblasti. Nevladnim organizacijam, ki so bile zaradi zahodnih donatorjev finančno neodvisne od vlade, so začasno zablokirali račune in odvzeli davčne številke. Nazaj so jih morale iztožiti. Ko je leta 2016 ponovno dobil ustavno večino, je začel sprejemati tudi zakone, kot je tisti o petindvajsetodstotni

obdavčitvi tujih sredstev, ter tisti, ki je NVO obvezal, da se morajo po ruskem zgledu registrirati kot tuji agentje, če dobijo denar iz tujine. Ob tem pa ne smemo pozabiti, da je Madžarska vse do Orbána veljala za svetilnik, kar se tiče razvoja NVO, javnega financiranja in dobrega sodelovanja s parlamentom in vlado. V Srbiji je, po drugi strani, vse skupaj potekalo hitreje, ker je bil nevladni sektor finančno manj stabilen. Konec prejšnjega desetletja so se zaradi demokratičnih reform v državi tuji donatorji začeli umikati, NVO so bile prepuščene domačemu financiranju. Vučić je kritične v borih dveh letih spravil na kolena, ker je financiranje preusmeril samo v tiste, ki ga podpirajo oziroma molčijo.

Zdi se, da je želela domača oblast z nekaterimi NVO obračunati že kar v drugem svežnju protikoronskih ukrepov.

Da nas čaka zaostrovanje pogojev za vlaganje tožb v okoljskih postopkih, nam je bilo jasno že ob branju koalicijske pogodbe. Tudi minister Vizjak ga je napovedal v svoji predstavitvi pred državnim zborom. Absolutno pa nas je presenetilo, da je del protikoronskega paketa. Ta zakonodaja je kratkoročna, veljala naj bi le do konca junija. Hkrati po drugem zakonu velja, da do prvega julija stojijo vsi upravni roki, razen v nujnih zadevah, kamor pa ti postopki ne spadajo. Nesmiselno je, da v protikoronski zakon tlačijo nekaj, česar sploh ni mogoče uresničiti. Zato bi bilo potezo nemara bolje razumeti kot test, ali se takšna določba da spraviti skozi državni zbor. Očitno se da, ker tudi tako imenovani liberalni blok znotraj koalicije ni imel nič proti. Verjetno testirajo tudi, ali bo sprožena ustavna pritožba in kako se bo odzvalo ustavno sodišče. Če jim bo pritrdilo, lahko najbrž hitro pričakujemo podoben člen v **gradbenem zakonu**. In to za večno.

Kaj to pomeni za varstvo okolja?

Predvsem precejšnje znižanje standardov in varovalk. Trenutno jih imamo precej. Prva varovalka je seveda država, ARSO, ministrstvo za okolje. Šele če ta odpove, pridejo na vrsto okoljevarstvene organizacije. Te naj bi bile zadnji branik, izhod v sili. Glede na to, da ministra Vizjaka bolj kot okolje skrbijo zastoji v **gradbeništvu** in pri hidroelektrarnah, smo brez prve varovalke očitno že ostali. Vloga okoljevarstvenikov je zato toliko bolj pomembna. A zdaj se hoče onemogočiti še njih. Pravice in pogoje vključevanja organizacij v izdajo okoljevarstvenih dovoljenj in sodne postopke je sicer smotrno vsake toliko preizprašati. Vsako zakonodajo je treba periodično evalvirati in dopolnjevati. Sami razpravi o pogojih zato ne nasprotujemo. A ne moreš pogojev kar naenkrat nastavit tako, da ne more skoraj nihče več zraven. Ker si s tem dejansko uknil pravico in varovalko.

Eden od novih pogojev je tudi plačevanje članarine. Je običajno, da se v NVO plačujejo članarine?

Ta pogoj je absolutni nesmisel. V društvih članarina ni obvezna. Kaj je torej s tistimi društvi, ki članarin nimajo? Absurdna je tudi določba, da se plačilo članarin preverja prek evidence nakazil na bančni račun. Veliko članov še vedno članarino plačuje gotovinsko. Na primer na letnem zboru članov.

Kultura in šport sta še brez večine sredstev za letošnje leto, pa smo praktično že na polovici leta.

Je v odločbi še kakšen ukrep vreden problematiziranja? Na primer časovna določila?

Največji problem je najbrž ravno določba, da moraš nove pogoje izpolnjevati za dve leti nazaj, čeprav zanje takrat sploh še nisi vedel. Navsezadnje ne gre za pogoje, ki bi jih društvo ob normalnem delovanju že sicer izpolnjevalo. Za to, da ustanoviš društvo, v Sloveniji potrebuješ le tri posameznike, po novem pa naj bi jih imel vsaj petdeset, če hočeš sodelovati v postopkih. To ni le pretiran pogoj, ampak tudi nesmiseln. Po ministrovih besedah naj bi z njim izkazoval legitimnost. Postopki izdaje okoljevarstvenega dovoljenja skupaj s sodnimi postopki v primeru pravnega varstva niso postopki, kjer bi štel število glasov. Tam morajo šteti strokovni argumenti in tudi sodišče mora presojati na podlagi prava in stroke. Torej je popolnoma irelevantno, ali za neko pobudo stojijo tri osebe ali sto tisoč, pomembni so argumenti. Norost takšnega pogoja lepo ilustrira dogajanje okoli hidroelektrarn na Savi. Društvu za preučevanje rib je uspelo zmagati na upravnem sodišču in zaustaviti izdajo dovoljenja, ker je uspešno dokazalo, da postopki niso potekali tako, kot bi morali. Imajo pa devetnajst članov in ne petdeset. Očitno je torej tudi z manj kot petdesetimi člani mogoče imeti prav in preprečiti nezakonito izdajo dovoljenj. Poleg tega pa ne pozabimo, da okoljevarstvene organizacije v postopkih sodelujejo zato, da zastopajo okolje, ne pa svojih članov, skupine posameznikov ali lokalne skupnosti. Tam so zato, da govorijo v imenu okolja, ne ljudi. Zakaj je torej pomembno, koliko članov imajo?

Kako pa komentirate pogoj, da mora imeti ustanova deset tisoč evrov premoženja?

Gre za enako nesmiseln pogoj. Če zanemarimo dejstvo, da se večina ustanovi s štiristo evri, premoženje ustanove pa ni namenjeno financiranju tekočega poslovanja. Iz njega ni mogoče plačati strokovnjaka. Ležati ti mora na računu. Kaj ima torej ta pogoj s kakovostjo? Enako velja za zavode in pogoj, da imaš tri zaposlene s strokovno izobrazbo s področja, na katerem si aktiven. Zakaj eden ni dovolj, mi ni jasno, glede na to, da pri ustanovah in društvih ne zahtevajo niti enega. Enako velja za izobrazbeni pogoj. Ne priznavajo delovnih izkušenj. Če vzamemo za primer Umanotero, eno naših najstarejših in vodilnih okoljevarstvenih organizacij, ki jo vodi francistka Gaja Breclj. Na področju okoljevarstva deluje dvajset let in na njenem področju je malo takšnih strokovnjakov. Pogoja vseeno ne izpolnjuje. Sklep se zato ponuja kar sam od sebe: ne gre jim za izboljšanje kakovosti postopkov, hočejo samo onemogočiti okoljevarstvenike in pospešiti gradbene projekte ne glede na ceno za okolje.

V koliko gradbenih projektov pa so trenutno vključene NVO?

Tega pregleda nima niti država, niti agencija za okolje, niti minister. Sami so priznali, da govorijo precej na pamet. Kar napeljuje na to, da najbrž niti ne gre za ne vem kakšne dejanske probleme, ampak bolj za razkazovanje moči. Za discipliniranje.

Delite članek

Maske s strankarskim certifikatom

Zakaj je neko podjetje lahko prodajalo državi maske po ceni 3,5 evra, hkrati pa se je očitno zaradi navodila predsednika vlade Janeza Janše država odpovedala nakupu enakih mask po ceni 1,42 evra? Je to res le naključje?

Zdaj vemo: Prva seja vlade Janeza Janše ni bila nič drugega kot poceni reklama za velik biznis z zaščitnimi maskami.

© STA

Ko je vlada Janeza Janše 13. marca prevzela oblast, so udeleženci na prvem sestanku kriznega štaba razpravljali, kako organizirati urgentni nakup nujno potrebne medicinske opreme. Razmeroma hitro so se namreč na vlado obrnili številni poslovneži, velika podjetja ali tisti s poznanstvi v tujini, ki so želeli državi kar se da hitro pomagati. Vladi so pošiljali vzorce blaga, ki je bilo na voljo, in predlagali najrazličnejše rešitve. Strokovne službe – sekretariat štaba, civilna zaščita in zavod za blagovne rezerve – so predlagale, da nabavo prevzame Uprava RS za zaščito in reševanje, ki je imela s kriznim zagotavljanjem materiala največ logističnih izkušenj, na primer iz časa poplav in žleda. Tako bi bilo recimo mogoče uporabiti celo znotraj Nata zakupljene zmogljivosti transportnega letala Antonov 124, kot jih je denimo Češka, ki je tako iz Kitajske pripeljala kar 106 ton medicinske opreme.

Na prvem in ključnem sestanku pa naj bi gospodarski minister Zdravko Počivalšek vztrajal, kot so nam situacijo opisali navzoči, da logistiko prevzame državni zavod za blagovne rezerve, ki bi material kupoval prek posrednikov. Direktor zavoda Anton Zakrajšek je temu nasprotoval. Trdil je, da nimajo dovolj izkušenj z nakupi medicinske opreme in da jih je premalo. A je bil Počivalšek na sestanku vztrajen, predsednik vlade Janez Janša pa je molčal. Navzoči so tako dobili vtis, da je bila odločitev med njima že vnaprej dogovorjena. Z njo ne bi bilo sicer nič narobe, če bi politika v času največje zdravstvene krize hotela ohraniti nadzor nad dobavo medicinske opreme. A v tem primeru se prej zdi, da sta Počivalšek in Janša nadzor nad nakupom medicinske opreme želela ohraniti zaradi drugih razlogov.

Danes vemo samo eno: Počivalšek in Janša sta imela ves čas nadzor nad nakupom medicinske opreme.

Med približno 40 podjetji, s katerimi je zavod za blagovne rezerve doslej podpisal pogodbe o nabavi zaščitne opreme v višini 100 milijonov, so v oddaji Tarča na TV Slovenija izpostavili družbo GenePlanet. To podjetje se zdi res nenavadno privilegirano. Kot je v oddaji Tarča razkril namestnik direktorja blagovnih rezerv Ivan Gale, je GenePlanet zaradi Počivalškove intervencije dobil najvišji avans od vseh, in to kljub temu, da država vnaprej praviloma ni plačevala: »V treh urah bo imel bančno garancijo, vi pa plačajte zdaj.« je minister ukazal direktorju Antonu Zakrajšku. Zavod za blagovne rezerve je tako 18. marca podjetju plačal več kot osem milijonov evrov avansa za nabavo 220 ventilatorjev tipa Siriusmed R30. Kitajski Global Times je 23. marca sicer poročal, da je njihovo podjetje Siriusmed prejelo naročila za ventilatorje iz različnih držav in da jih prodajajo po ceni od 14 do 28 tisoč dolarjev, odvisno od tipa. GenePlanet pa se je zavezal, da bo Sloveniji te naprave do 15. maja prodal po ceni 36.400 evrov za kos.

Zdravniki, s katerimi se je gospodarsko ministrstvo posvetovalo in s katerimi smo govorili, se z nakupom tega tipa ventilatorjev, s katerimi nimajo izkušenj, sicer niso strinjali, a naj bi Počivalšek vztrajal, da bo ventilatorje nabavil 'Bitenc', lastnik podjetja. Poleg tipa ventilatorja in cene je nenavadna še količina. Zdravniki so namreč na začetku epidemije ocenili, da bi Slovenija, ki je imela tedaj na voljo okoli 170 ventilatorjev, potrebovala še največ 200–250 ventilatorjev. Več naj jih ne bi bilo smiselno nabaviti zaradi preostalih omejitev, saj imajo slovenske bolnišnice na voljo omejeno število priključkov za ventilatorje in tudi omejeno število postelj za intenzivno nego. A to še ni vse. V UKC Ljubljana so medtem že kupili svoje ventilatorje, in sicer 50 tipa Hamilton C6, 54 ventilatorjev Sternmed Vento in še tri ventilatorje tipa Lowenstein. Zavod za blagovne rezerve pa je po navodilih ministra Počivalška prek podjetja GenePlanet naročil še 220 kitajskih, nato prek podjetja RAM 2 – ki je tudi prejelo predplačilo v višini 1,2 milijona evrov – še 50 japonskih ventilatorjev Nihon Kohden, podjetje Interpart pa je zagotovilo sedem Medtronicovih. Namesto 200 načrtovanih jih je ali bo torej v državo prišlo kar 384.

Morda je takšno pretiravanje zaradi nepredvidljivosti epidemije upravičeno. Kot so razkrili v oddaji Tarča, pa je imelo podjetje GenePlanet prednost tudi pri dobavi zaščitnih mask. Takoj potem, ko je podjetje 18. marca prejelo avans za nakup ventilatorjev, je z zavodom za blagovne rezerve 29. in 31. marca sklenilo še tri dodatne pogodbe v višini 10,5 milijona evrov, tokrat za dobavo mask tipa

FFP2 in z rokom dobave do konca aprila. In sicer po ceni 3,5 evra za masko. V oddaji Tarča je Gale opisal dramo, ki je potekala pred podpisom te pogodbe. Domnevno sta Mitja Terče, ki je bil v koordinacijski skupini ministrstva za gospodarstvo pristojen za izvedbo dobav, in Andreja Potočnik, ki je zaposlena na ministrstvu za gospodarstvo, od zavoda zahtevala, naj ta podpiše z GenePlanetom še pogodbo o dobavi zaščitnih mask, čemur so se zaposleni čudili.

Tako naj bi recimo 29. marca Potočnikova na zavod za blagovne rezerve in MORS sporočila, da ima »lastnik GenePlaneta gospod Bitenc zelo ugoden čas dobave ter maske, ki jih nujno potrebujemo glede na evidence civilne zaščite«. Nato se je v korespondenco vključil Mitja Terče, ki je v elektronskem sporočilu napisal, da v Sloveniji ni mask in da jih GenePlanet lahko dobavi, da so preverjeni in da so se za zdaj izkazali za zanesljivega dobavitelja tudi v primeru ventilatorjev. Terče naj bi na sedežu zavoda celo večkrat na glas dejal, da »navodila glede GenePlaneta prihajajo iz vrha« ali »vrhov«. Tako so na blagovnih rezervah z GenePlanetom v zgolj enem dnevu sklenili pogodbo in kasneje pogodbi dodali še aneks – pri čemer naj bi ekspertna skupina, podrejena medresorski skupini obrambnega ministrstva, ob preverjanju ustreznosti ponudbe celo ugotovila, da podjetje za maske nima ustreznih dokumentov oziroma da iz dokumentacije ni mogoče ugotoviti, ali gre za navadne maske ali maske tipa FFP2.

Slovenija je maske kupovala po ceni 3,5 evra. Kitajski trgovec Alibaba jih je bil pripravljen na brniško letališče pripeljati po ceni 1,42 evra, a na slovenski strani posla niso želeli izpeljati.

Način, kako so »vrhovi« zmoogli v enem samem dnevu prisiliti zavod za blagovne rezerve v podpis pogodbe o dobavi mask z GenePlanetom, je poveden, saj je malo pred tem, ko je potekala zgoraj opisana drama, država dobila izredno ugodno ponudbo za maske tipa FFP2, ki pa ni bila realizirana. Odločali so isti ljudje, ki so razpolagali z istimi podatki. Predsednik Uefe Aleksander Čeferin, ki je s svojimi zvezami v tujini državi marca že zagotovil tri donacije zaščitne opreme, je namreč na prošnjo obrambnega ministra Mateja Tonina med 15. in 20. marcem državo povezal s kitajskim spletnim trgovcem Alibabo. Ta je bil že 24. marca pripravljen Sloveniji prodati večjo količino zaščitne opreme neposredno, torej brez posrednikov, brez lastnega dobička in celo na njihove stroške skladiščenja. Kot izhaja iz dokumentov, ki smo jih videli, je Alibaba državi ponujal ves paket: teste za covid, zaščitna očala, oblačila in 300 ventilatorjev tipa Yh-730 po ceni 2000 dolarjev za kos. In seveda tudi maske tipa FFP2.

Pa tudi logistično je bila ponudba za Slovenijo ugodna. Alibaba je Sloveniji konec marca ponudil cel paket možnosti. In sicer da ji opremo dostavi na letališče Šanghaj, da ji opremo dostavi na letališče Liège v Belgiji ali na Letališče Jožeta Pučnika. Ostale države naj bi v teh primerih postopke, kot je preverjanje certifikatov, opravile v 24 urah, Slovenija pa je – spomnite se zgoraj opisanega pritiska na državne uradnike, kako hitro je treba podpisovati pogodbe z družbo GenePlanet – potrebovala več kot deset dni, da se je z Alibabo načeloma dogovorila za posel. Kljub vsem zapletom so bili na Kitajskem potrpežljivi in so obljubili, da bo oprema že okoli 5. aprila

v Sloveniji. V tem primeru bi bila cena mask FFP2 do trikrat nižja od GenePlanetove, pri čemer bi bile v Slovenijo dostavljene takoj. Če bi jih Alibaba dostavil na letališče v Šanghaj, bi namreč država za eno masko tipa FFP2 plačala 1,12 evra, če bi bile maske dobavljene v Liège, bi maska stala 1,15 evra, če pa bi jih pripeljali na Letališče Jožeta Pučnika, torej naravnost v Slovenijo, bi posamezna maska stala le 1,42 evra. A Slovenija je vseeno zavlačevala. Alibaba je rok še dvakrat podaljšal. Posel ni bil sklenjen.

Zakaj ne? Obrambni minister Matej Tonin nam je dejal, da so v tem primeru na obrambnem ministrstvu oziroma v upravi za zaščito in reševanje zgolj pripravili seznam potrebnega materiala. Do časovnega zamika naj bi sprva prišlo, ker so na zdravstvenem ministrstvu od Alibabe zahtevali certifikate v angleščini, ne pa v kitajščini. Zakaj država posla na koncu ni sklenila, niti ko so bili dokumenti urejeni, Tonin pravi, da ne ve. Operativno naj bi bila na koncu za sklenitev posla z Alibabo pristojna Pošta Slovenije, ki bi morala material plačati, saj da zavod za blagovne rezerve ni smel nakazovati avansov (pri čemer smo v primeru podjetja GenePlanet opisali, da jih je). Pošta Slovenije, kot je znano, vodi Boris Novak, direktor, ki je precej blizu stranki SDS. Leta 2008 je omenjeni stranki na primer pomagal pri izdaji spornih brezplačnikov. Kaj se je torej zgodilo? Zakaj posel ni stekel? Po naših informacijah se je premier Janez Janša neposredno vmešal v omenjeni posel. To smo tudi vprašali Tonina. Se je Janša v posel vmešal? Odgovoril je na kratko, a povedno: »Brez komentarja.«

Ivan Gale, pomočnik direktorja blagovnih rezerv, je po razkritju postal heroj ljudskih množic.

© Ilustracija: Jernej Žumer

Zakaj Janša ni želel, da bi posel z Alibabo uspel? Slovenija bi sicer prišla na poceni način do opreme, a zmagovalec bi bil v tem primeru Čeferin, ki si je že prej v javnosti nabral simpatije zaradi donacij, ne pa Janša. Na ta konflikt, ki bo očitno v prihodnosti še izbruhnil, se Janša že pripravlja. Šestega aprila je Aleksander Čeferin v intervjuju za Ekipo kritiziral vlado Janeza Janše: »Od vsakega voditelja države, vsakega ministra, od vsakega govorca bi pričakoval, da bo nastopal drugače. Moral bi povedati, da je situacija resna, hkrati pa dati ljudem optimizem, upanje. Ne moremo ljudem vsak dan govoriti 'veselite se še danes, jutri bo hujše'. Ljudem se bo zmešalo. Epidemije in tega stanja bo konec. In to ju bo kmalu konec.« Dan za tem mu je Janša v govoru v Cankarjevem domu vrnil na precej manipulativen način, češ da naj bi se koronavirus po vsej Evropi razširil »s koncertov in nogometnih spektaklov v Italiji in Španiji«, zaradi česar »je in bo umrlo na desettisoče ljudi«. Posel z Alibabo, ki je kot skrajni rok dobave postavil 24. april, je potem tudi propadel, saj Pošta Slovenije na ponudbo ni odgovorila v roku.

Tudi nabavo medicinske opreme smo v Sloveniji spolitizirali, in Čeferin in Alibaba očitno nista imela politične podpore. Povsem drugačen, kot smo videli zgoraj, pa je bil odnos do GenePlaneta. Verjetno bralec že sluti, zakaj. Podjetje je leta 2008 ustanovil Mariborčan Marko Bitenc. Ta sicer danes trdi, da »družba ni imela podpore politike, ne slovenske ne avstrijske, švicarske ali katerekoli druge«, kar pa ne drži. Podjetje je bilo namreč ustanovljeno tudi s pomočjo sredstev, ki jih je posredno priskrbel prva vlada Janeza Janše. Ob ustanovitvi je namreč v GenePlanet denar vložilo podjetje Astrea Investicije, tedaj v lasti Kristjana Petka in Jožeta Kojca. Kristjan Petek in Jože Kojc sta obogatela po letu 2006, ker jima je vlada Janeza Janše podelila koncesijo za igralni salon Astrea, ki stoji na mejnem prehodu z Italijo, na poti proti Kobilarni Lipica. Kot lahko razberemo iz javno objavljenih poslovnih podatkov, jima je igralni salon med letoma 2006 in 2010 prinesel 5,9 milijona evrov čistega dobička. Dejansko je Astrea prestrezala italijanske goste, namenjene v Lipico, v igralni salon v Kobilarni Lipica v lasti Casinòja Portorož, ki se je posledično znašel v finančnih težavah.

Med trgovino z orožjem, afero Patria in sedanjim kupovanjem medicinske opreme je ena pomembna razlika. Takrat ni bilo nobenega Ivana Galeta, ki bi si drznil upreti.

Zakaj sta imela Kristjan Petek in Jože Kojc pod prvo vlado Janeza Janše poseben tretma? Stanislav Petek, sicer ustanovitelj družbe Klima Petek iz Maribora, je imel z Janezom Janšo tesen, prijateljski odnos. Njegov sin Borut Petek je postal Janšev svetovalec v kabinetu in posebni odposlanec med kabinetom predsednika in najrazličnejšimi gospodarstveniki. Njegov brat, Kristjan Petek, pa je dobil omenjeno koncesijo za igralnico in je nato skupaj z bivšim kriminalistom Kojcem del denarja vložil v GenePlanet. Podjetje GenePlanet je tedaj stranka SDS razglasila za enega najboljših primerov inovativnih podjetij v Sloveniji. GenePlanet dela sicer različne stvari. Med drugim na podlagi genetske analize svojim strankam obljublja odgovore na vprašanja, kot so:

Kakšne so moje genetske predispozicije za bolezni? Kakšni so moji potenciali na določenih področjih? In pa, najpomembneje: »Katerim rasam sem najbolj podoben?«

Da obstajajo povezave med stranko SDS in Markom Bitencem, ustanoviteljem GenePlaneta, je vidno tudi iz Bitenčevega poslovnega odnosa z Evgenom Liklom. Bitenc in Likl imata namreč skupno podjetje Vila Center, ki v Ljubljani gradi prestižne nepremičnine. Evgen Likl je, kot lahko razberemo že iz medijskih zapisov iz leta 2008, eden od prijateljev iz kroga mariborske družine Petek. V času prve vlade Janeza Janše je Likl, na predlog državne kapitalske družbe, postal nadzornik Heliosa, v času Janševe druge vlade pa so ga želeli postaviti celo v upravo Nove KBM, a Liklu zaradi pomanjkanja vodstvenih izkušenj to ni uspelo.

RTV Slovenija je v Tarči razkrila še več primerov, kako so vplivni politiki, kot je Lojze Peterle (NSi) ali Marjan Podobnik (SLS), pri vodstvu republiških blagovnih rezerv posredovali glede nakupa zaščitne opreme za določena podjetja. Na vladni tiskovni konferenci je Počivalšek kasneje celotno afero označil kot »režiran, politično motiviran lov na mojo glavo«. A dejstvo je, da je med Počivalškom in zdaj že bivšim direktorjem zavoda za blagovne rezerve Antonom Zakrajškom (SDS) počilo potem, ko je postalo jasno, da bo nepravilnosti, ki so jih do takrat mediji že razkrili, pod drobnogled vzela tudi policija. Zakrajšek, ki ga je Počivalšek odstavil in javno okrivil za nepravilnosti, je sprva v javnem pismu sporočil, da »tisti, ki so delovali v ozadju in na zavod pošiljali podatke, s kom naj se izvede naročilo, želijo vso krivdo zvaliti na zavod in name. Ne bo jim uspelo, zmagala bo resnica.« Počivalšek je na to odgovoril, da je Zakrajška odstavil, ko je zavod na sumljiv način sklenil pogodbo z družbo SLA marketing, in sicer pod pogoji, ki niso odražali razmer: Zakrajšek naj bi domnevno iz ozadja dosegel, da je zavod za blagovne rezerve od podjetja SLA Marketing iz Destrnika, katerega lastništvo ni jasno, kupil dva milijona navadnih kirurških mask. Mask, ki naj bi jih tako ali tako bilo že dovolj.

Replying to @JJansaSDS @TarcaRTVSLO and 2 others

Spoštovani predsednik Vlade RS. Ne gre za noben fake news. Kontakt z ekipo oddaje Tarča sem vzpostavil sam. Za mojo namero ni vedel praktično nihče. Vi se mi niste odzvali, ko sem vas 15.4.2020 hotel seznaniti z nepravilnostmi. Zakaj?

0:04 · 27 apr. 20 · [Twitter Web App](#)

22 Retweets 49 Likes

[zrnceli](#) @zrnceli · 11h

Tweet your reply

Ko je leta 2007 izbruhnila afero Patria, je Janez Janša molčal. Janša molči tudi zdaj. Odzval se ni niti na Galetovo elektronsko sporočilo, ko ga je ta želel obvestiti o nepravilnostih.

Številni so v minulem tednu potegnili vzporednice med nabavo zaščitne opreme in trgovino z orožjem iz začetka devetdesetih ali afero Patria iz leta 2007. A vendarle ne bi smeli spregledati neke pomembne razlike. Afera Patria je izbruhnila v avstrijski Lipnici zaradi pedantnega bančnega uslužbenca Černeca, ki je od posrednika pri poslu nakupa osemkolesnikov, Walterja Wolfa, vztrajno zahteval dokazila o proviziji, ki jo je ta hotel nakazati v Luksemburg. Ker dokazil ni dobil, ga je prijavil avstrijskemu uradu za pranje denarja, ta pa je nato prek Interpola obvestil slovensko in finsko policijo. Slovenska policija je dobila zaradi primera več depeš o sumu pranja denarja, na katere pa se ni odzvala celih osem mesecev. Finski policisti so morali osebno priti na obisk v Slovenijo, na tukajšnjo komisijo za preprečevanje korupcije, da bi ugotovili, zakaj Slovenija molči. Takrat v Sloveniji ni bilo nobenega upornega uslužbenca, nobenega »Černeca«, ki bi mu bilo dovolj in bi se nepravilnostim uprl, zaradi česar je marsikateri postopek zastaral.

Tokrat smo ga vendarle dobili. Vsi ga seveda že poznamo, ime mu je Ivan Gale.

Jelka Godec ujeta s prsti v marmeladi

Bivša SDS-ova borba proti preplačilu zdravstvenega materiala posredovala za sporne maske z gumico

Aleš Šarec, direktor kranjskega podjetja Seti, je na začetku epidemije slovenskim podjetjem ponudil štirisojni tako imenovani airlaid material, primeren tudi za izdelavo zaščitnih mask. Po naših informacijah je material za eno masko podjetjem prodal po ceni 0,0524 evra. Podjetje Korez-Sorting group je iz tega materiala naredilo kakovostno, šivano zaščitno masko, ki jo je zavod za blagovne rezerve odkupil po ceni 0,76 evra za kos. Podjetje Zaščita Lukač pa se je znašlo drugače: na Setijeve serviete so zgolj namestili gumice. Kljub temu je zavod za blagovne rezerve Lukačeve maske odkupil po ceni 0,8 evra za kos. Za material so plačali nekaj več kot 30 tisoč evrov in 600 tisoč mask prodali za 480 tisočakov. Kako jim je to uspelo?

Iz elektronskih sporočil, ki smo jih pridobili v uredništvu, je vidno, da se je za posel zavzela Jelka Godec, sedanja državna sekretarka v kabinetu Janeza Janše in seveda zdaj že bivša borba proti korupciji in preplačilu zdravstvenega materiala. Šestindvajsetega marca je na ministrstvo za obrambo poslala ponudbo podjetja Lukač, v katerem je namignila, naj s podjetjem podpišejo pogodbo. In 30. marca je bil denar nakazan.

Šest največjih

Maske danes uvažajo gradbeniki, prevozniki in prodajalci sokov

31,7 mio EUR

Podjetje: Public Digital Infrastructure

O poslu: Najvrednejši posel je zavod za blagovne rezerve sklenil s podjetjem Joca Pečečnika. Ta naj bi po sklenjenih pogodbah dobavil pet milijonov (dražjih) sterilnih rokavic iz lateksa, pa recimo kar 400 tisoč kosov zaščitnih očal, kar je trinajstkrat več, kot je vseh zdravstvenih delavcev v

Sloveniji, in večjo količino zaščitnih mask tipa FFP2 – kot je znano, je Pečečnik nato dejansko dobavil cenejše, navadne.

29,7 mio EUR

Podjetje: Acron, d. o. o.

O poslu: Podjetje Acron iz Slovenj Gradca se ukvarja s prodajo pisarniškega materiala in usnjene galanterije. Podjetje je sprva, 29. marca, z zavodom za blagovne rezerve sklenilo pogodbo v višini 9,6 milijona evra o dobavi zaščitnih mask tipa FFP2 po ceni 3,2 evra za kos. Nato pa je 31. marca sklenilo pogodbo o dobavi FFP2 mask po ceni 3,9 evra. Zaradi posla je izbruhnila afera, ker je v njem zaposlena tudi mama obrambnega ministra Mateja Tonina. Tonin nam je dejal, da je sam poskušal doseči, da država pošel z Acronom prekine, pri čemer ni bil uspešen. So pa nato novinarji RTV Slovenija objavili dokumente, ki kažejo, da se je za sklenitev pogodbe z Acronom zavzemal Počivalškov svetovalec Mitja Terče, ki naj bi Ivanu Galetu, namestniku direktorja blagovnih rezerv, povedal, da se z lastniki podjetja, predvsem Samom Lampretom, pozna že od prej. Maske, ki jih je Acron prodal državi po ceni 3,2 oziroma 3,9 evra, naj bi Acron dejansko stale manj kot evro in pol.

18,5 mio EUR

Podjetje: GenePlanet diagnostika, d. o. o.

O poslu: Podjetje v lasti Marka Bitenca je sprva sklenilo pogodbo v višini 8 milijonov evrov za nakup 220 ventilatorjev tipa SIRIUSMED R30, po ceni 36.400 evrov za kos. Nato so bile 29. in 31. marca sklenjene še tri pogodbe v skupni vrednosti 10,5 milijona evra o dobavi mask tipa FFP2 po ceni 3,5 evra.

12,3 mio EUR

Podjetje: Hmezad TMT, d. o. o.

O poslu: Podjetje Hmezad, ustanovljeno leta 1989, je prevozniško podjetje, danes v lasti Miloša in Domna Prešerna. Podjetje je specializirano za prevoz razsutega tovora, tretjino posla pa v zadnjem času pomenijo tudi gradbena dela. V začetku aprila je (3. 4.) je zavod za blagovne rezerve sklenil posel s Hmezadom o nakupu 22 milijonov navadnih trislojnih kirurških mask, po ceni 0,56 evra za kos.

9,8 mio EUR

Podjetje: Xan-Max, d. o. o

O poslu: Celjsko podjetje Xan-Max je eno izmed manjših, leta 2018 je ustvarilo slabih 90 tisoč evrov prihodkov, ukvarja pa se s prodajo naravnih sokov in CBD-kapljic iz konoplje. Je v lasti Miroslava Blatnika, Draga Mlakarja in Janeza Uplaznika. Enaindvajsetega marca je podjetje z zavodom za blagovne rezerve sklenilo pogodbo v višini skoraj deset milijonov evrov o nabavi kirurških mask tipa IIR po ceni 0,49 evra, maske tipa FFP3 po ceni 2,20 evra ter obrazne ščitnike in zaščitne obleke z obuvali.

7,3 mio EUR

Podjetje: Cross Continental, d. o. o.

O poslu: Podjetje Cross Continental v lasti Zlatana Randeloviča, ki je tudi zaposleni, se ukvarja z **gradbeništvom** in ne z medicinsko opremo, ustanovljeno pa je bilo šele lani decembra. Konec marca je podjetje z zavodom za blagovne rezerve podpisalo večmilijonsko pogodbo o

dobavi mask tipa FFP2 po ceni 3,76 evra, kirurških mask IIR po ceni 1,06 evra in trislojnih navadnih mask po ceni 0,82 evra za kos.

Janša se mu je odrekel

Kako si razložiti ravnanje Ivana Galeta in Antona Zakrajška, zvestega člana SDS?

Anton Zakrajšek, zdaj že bivši direktor zavoda za blagovne rezerve, je bil do leta 2018 dolgoletni župan Velikih Lašč. Na državnoborskih volitvah leta 2004, kjer je Janez Janša slavil veliko zmago, je bil član NSi, nato pa je predsedal k SDS. In to konkretno. Leta 2006 si je recimo ob svojem 47. rojstnem dnevu dal postaviti čebelnjak, ki ga krasijo prav posebne panjske končnice. Na njih so upodobljeni največji slovenski sinovi in najpomembnejše slovenske insignije: Triglav, knežji kamen, Primož Trubar, France Prešeren, Jože Pučnik, Lojze Peterle in pa seveda Anton Krkovič ter Janez Janša. Kasneje je bil Zakrajšek promotor nekakšne mini sprave v svoji občini: leta 2015 je v občini postavil spominsko znamenje v spomin na padle v NOB, talce in internirance ter hkrati tudi padle domobrance. Pri čemer nobeden od svojcev padlih v NOB ni dal soglasja k temu.

Njegova politična kariera se je končala leta 2018, ko ga je na volitvah premagal imunolog Tadej Malovrh, za povrh vsega pa se je Zakrajšek leta 2019 na zavodu zapletel še v afero z nakupom rezilne žice. Pod vlado Mira Cerarja, ko je minister za gospodarstvo že bil Zdravko Počivalšek, je Zakrajšek pri neznanem podjetju Minis, ki je bilo izbrano z napol tajnim postopkom, kupil ograjo – rezilno žico – po neverjetno visoki ceni, 120 evrov za meter. V stranki SDS zaradi tega posla niso rohneli, je pa nato marca 2019 Transparency International Slovenia zoper Zakrajška tožilstvu naznanil sum storitve kaznivega dejanja zlorabe uradnega položaja. Ivan Gale, ki prav tako prihaja iz Velikih Lašč, je bil Zakrajšku ves čas zvest. Bil je Zakrajškov prijatelj in sopotnik, ne le v zavodu za blagovne rezerve, ampak tudi v občini Velike Lašče, kjer je bil nekoč predsednik volilne komisije. In ko je ta mesec počilo med Počivalškom in Zakrajškom, se je Gale odločno postavil na stran Zakrajška.

Devetega aprila, ko je RTV Slovenija prvič poročala o spornih poslih z GenePlanetom in povezavami med tem podjetjem in SDS, je Zakrajška in Galeta poklical sam v. d. generalnega direktorja policije Anton Travner, ki ga je na to mesto imenovala SDS. Iz policije so nas obvestili, da je Galeta poklical »z namenom preveritve resničnosti informacij, ki so se nanašale na sume kaznivih dejanj, katerih posledice bi pomenile škodo za državo. Šlo je za informacije v povezavi s postopki, povezanimi z dostavo opreme« in pa, da se njegovi »sumi« v razgovoru niso potrdili. Ker se generalni direktor policije ne bi smel ukvarjati s konkretnimi postopki, so tudi zaradi ogorčenja policistov na policiji zaradi tega primera izvedli »notranjevarnostni postopek«. A kakorkoli, v začetku aprila očitno Zakrajšek pri oblasti še ni bil v nemilosti, niti takrat zanj niso bile problem pogodbe z GenePlanetom.

Do spora med Zakrajškom in Počivalškom je prišlo 14. aprila, ko naj bi Gale na podlagi Zakrajškovih usmeritev na hitro podpisal pogodbo s podjetjem SLA Marketing iz Destrnika zaradi nakupa dveh milijonov navadnih kirurških mask po ceni 1,8 milijona. Domnevno je bil ta posel sklenjen ob nasprotovanju predstavnikov ministrstva za gospodarstvo in celo, kot je prepričan Počivalšek, negospodarno, saj da je imela Slovenija takrat teh mask že dovolj, poleg tega je

podjetje, katerega lastniki se skrivajo v davčnih oazah, večino mask dobavilo še isti dan. Vse to naj bi pomenilo, da je bil posel dogovorjen. Dan kasneje, 15. aprila, je Gale zaprosil za sestanek predsednika vlade Janeza Janšo, da ga, kot je zapisal, seznanijo z nepravilnostmi, a odgovora ni dobil. Dvajsetega aprila je nato vlada sprejela Zakrajškov odstop, kriminalisti pa so na zavodu za blagovne rezerve začeli preverjati nepravilnosti.

Gale naj bi se nato sam odločil, da naveže stik z novinarji. Očitno zato, ker ga je začela preiskovati policija, in tudi zato, da bi zaščitil Zakrajška. V oddaji Tarča je Gale na koncu pristojne zaprosil, ali lahko Zakrajšek ponovno postane direktor blagovnih rezerv, saj da naj bi dal predlog za svojo razrešitev pod prisilo. »Gospod Zakrajšek, ki je psihično sesut po vseh teh dogajanjih v teh preteklih tednih, je predlog za razrešitev podal pod vplivom prisile, grožnje, zvijače, ne vem česarkoli že, zato želim, da bi pravniki preučili, če je le možno Zakrajška rehabilitirati.«

GenePlanet in Petkovi

Odgovor Marka Bitenca o povezavah z družino Petek

Marka Bitenca smo že leta 2014 vprašali, ali drži, da je v njegovo podjetje GenePlanet pred leti investirala Jože Kojc, sodelavec Kristjana Petka in eden od tedanjih interesentov za nakup Večera. A odgovora tedaj nismo dobili. Tokrat smo Bitenca vprašali, ali drži, da sta Petek in Kojc leta 2008, ob ustanovitvi podjetja, vanj vložila približno pol milijona evrov prek družbe Astrea.

Iz podjetja so nam odgovorili, da so uspeh družbe GenePlanet s sodelavci gradili meritokratsko, z lastnim delom in znanjem. »S Kristjanom Petkom je direktor družbe v preteklosti korektno sodeloval, že zelo dolgo pa ni del podjetja, ki ga v lastniškem smislu skupaj z direktorjem obvladujeta dve izjemno ugledni družinski podjetji iz Švice in Avstrije. Kolikor je znano direktorju družbe, se je brat Borut že zdavnaj umaknil iz politike in že več let deluje na Harvardu v ZDA in ni več del nobene politične stranke, niti vlade. Nikoli na poti GenePlaneta družba ni imela podpore politike, ne slovenske, ne avstrijske, švicarske ali katerekoli druge.«

Dnevnik.si

Pozdravljeni, **Matjaž**

Talno ogrevanje, radiatorji, topla voda, hlajenje – nova Samsung integrirana rešitev.

KORONAVIRUS

STA

29. april 2020

29. april 2020 11:55

Predviden čas branja: 2 min

Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb **gradbene zakonodaje**

Določila novele protikoronskega zakona na področju **gradbeništva** so velikega pomena za blaženje gospodarskih posledic novega koronavirusa, obenem pa še vedno omogočajo tudi varstvo okolja, so poudarili na ministrstvu za okolje in prostor. Očitke okoljevarstvenikov so znova zavrnilo. Menijo, da gre za napačno razumevanje določil.

(Foto: Maja Marko)

Ukrepi za učinkovitejšo gradnjo so pomemben prispevek za blažitev posledic epidemije za slovensko gospodarstvo, saj bodo prispevali k pospežitvi investiranja države, občin in zasebnih podjetij v gradnjo infrastrukture in objektov ter posledično njihovo opremljanje, so zapisali na ministrstvu.

Čimprejšnji zagon investicij po njihovih navedbah pomembno prispeva tudi k ohranjanju delovnih mest na področju **gradbeništva**, prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja. "Predlog rešitve je za ponovni zagon

NAJNOVEJŠE

4 min	Španski poklicni športniki na treninge na začetku maja
9 min	Umrli vodja malteškega viteškega reda
26 min	#foto Satelitski posnetki kažejo, da se je Kim umaknil v letovišče
34 min	Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb gradbene zakonodaje
51 min	Z otrokom v avtu vozila pod vplivom alkohola in brez veljavnega voznškega dovol...
Vse objave	

gospodarstva nujno potreben. Je strokovno uravnotežen med skrbjo za zaščito okolja in skrbjo za razvoj," so poudarili.

Skoraj onemogočeno delovanje nevladnih organizacij

Eden glavnih očitkov nevladnih organizacij glede zakonskih sprememb je, da bo njihovo delovanje skoraj onemogočeno. Predvideni dodatni pogoji za društva namreč so, da morajo imeti 50 aktivnih članov, kar se izkazuje z redno plačano članarino in udeležbo na zborih članov.

Kot so pojasnili na ministrstvu, je pomembno, da nevladne organizacije, ki želijo zastopati javni interes, v fazi priznavanja tega statusa dokažejo zadosten interes pri zastopanju javnosti oz. pri zagovarjanju javnega interesa. "Ta se najbolj ustrezno dokazuje prek ustreznega števila članov kot podpornikov njihovega delovanja," so navedli.

Zahteva glede minimalnega števila aktivnih članov je po njihovih navedbah skladna tudi s sporočilom Evropske komisije o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki pravi, da je tudi število članov v nevladnih organizacijah lahko pomemben kazalnik njene dejavnosti.

"Prav tako zahtevano število 50 članov ni nesorazmerno visoko, da bi omejevalo dostop do pravnega varstva nevladnim organizacijam, ki delujejo v javnem interesu," so prepričani na ministrstvu. To po njihovih besedah dokazujejo številne organizacije, društva, zveze in drugi, ki temu pogoju zadostujejo.

Rešitev, ki jo prinaša **gradbena zakonodaja**, je v širši javnosti ocenjena kot dobra in nujno potrebna, so izpostavili. "S strani Gospodarske zbornice Slovenije smo prejeli celo predlog, da bi bilo glede na pretekle izkušnje treba število članstva še povečati," so dodali.

Spomnili so še, da je stališče glede pomena obveznega minimalnega števila članov vključeno že v **gradbenem zakonu**, v katerem je v primeru civilnih iniciativ določeno, da so te lahko stranski udeleženci v postopku pod pogojem, če imajo podpise 200 polnoletnih fizičnih oseb s stalnim prebivališčem na območju občine, kjer je načrtovana gradnja.

Pred poslanci nekoronske teme: podlubniki, šakali in referendumi

Izredna aprilaska seja DZ-ja

Al. Ma. | 29. april 2020 ob 08:36
Ljubljana - MMC RTV SLO, STA

Seja se bo začela ob 9. uri. Prenos bo na 3. programu TV Slovenija in v tej novici. Foto: DZ/Barbara Žejavac

Na nadaljevanju izredne seje bodo poslanci obravnavali kopico nekoronskih tem. Odstrel šakala, škoda zaradi podlubnikov, sanitarna sečnja, energetska potencial spodnje Save ...

Predlog novele zakona, ki ureja ukrepe zaradi **prevelike namnožitve podlubnikov**, prinaša dve bistveni vsebinski spremembi. Prva se nanaša na spremembe upravnega postopka v zvezi z odločbami o sanitarni sečnji in rokih za njeno izvršitev, druga pa na skrajšanje postopka za spreminjanje gozdnogospodarskega načrta v primeru naravne nesreče v gozdu.

Poslanci bodo razpravljali tudi o predlogu novele zakona **o divjadi in lovstvu**, ki med drugim predlaga, da bi država namesto lovskih družin še pet let plačevala škodo po **šakalu**, ki bo od 1. maja lovna vrsta.

Po predlogu novele zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje **energetskega potenciala spodnje Save** pa bi lahko pristojni organ obravnavo zahteve za izdajo gradbenega dovoljenja oz. presojo vplivov na okolje začel brez predložitve lastninske ali druge stvarne pravice na nepremičninah, če investitor dokazilo o pravici graditi na nepremičninah predloži do izdaje gradbenega dovoljenja. Na začetku imeti vsa zemljišča, vključno z vodotoki in obvoznici, je po mnenju predlagateljev namreč nemogoče.

Na dnevnem redu seje so med drugim tudi predlogi novel **energetskega zakona**, **gradbenega zakona** in zakona **o vodah**.

Video: Prenos seje od 9. ure naprej

Potrjeni zakon za zagotavljanje likvidnosti in dopolnila prvega protikoronskega zakona

Veto na koronske zakone ali ne?

Že danes pa je pričakovati tudi odločitev državnega sveta, ali ne bo zahteval veta na tri zakone, ki jih je v sklopu drugega protikoronskega svežnja v torek sprejel DZ. Če vodje interesnih skupin in predsedniki komisij DS-ja na dopoldanski videokonferenci ne bodo izrazili namere za vložitev vetov, se bodo že danes glede tega izrekli tudi svetniki na dopisni seji, je za Slovensko tiskovno agencijo povedal predsednik DS-ja **Alojz Kovšca**.

Če oz. ko bo predsednik DZ-ja **Igor Zorčič** od DS-ja prejel informacijo, da ne bo zahteval vetov, bo DZ predvidoma takoj odločal o vladnih

Predsednik državnega sveta Alojz Kovšca. Foto: BoBo

predlogih sklepov o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referendumu o vseh treh zakonih iz drugega svežnja. Tako bi jih glede na nedavne spremembe referendumske zakonodaje, ki ureja ravnanje DZ-ja v primeru ustavno nedopustnih referendumov, lahko takoj poslali v razglasitev.

Zakon, ki bo pospešil gradnjo HE Mokrice

29.4.2020 | 16:50

Ljubljana, Brežice - Državni zbor je v okviru današnje izredne seje z 79 glasovi za in nobenim proti potrdil novelo zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save, ki jo je pripravilo 51 poslancev SMC, SDS, SAB, DeSUS, SNS, SD in NSi. Novela predvideva pospešitev projekta gradnje hidroelektrarne (HE) Mokrice.

Dušan Šiško, poslanec iz Krškega, je v imenu predlagateljev predstavil novelo zakona. (Foto: B. B., arhiv DL)

Dušan Šiško (SNS) je v imenu predlagateljev novele izpostavil, da je "skrajni čas" za pospešitev pridobivanja gradbenega dovoljenja za gradnjo HE Mokrice in izpolnitev obveznosti z naslova koncesijske pogodbe.

"Najpomembnejše pa je, da se zagotovi poplavna varnost v občinah Brežice in Kostanjevica na Krki. Nedokončana HE Mokrice bi namreč povzročila izgubo celotnega energetskega potenciala Spodnje Save, že zagrajene hidroelektrarne pa bi postale predimenzionirane," je opozoril.

Novela naj bi odpravila tudi pomanjkljivosti, vezane na **gradbeni zakon**, na podlagi katerega je treba zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku poleg dokumentacije in presoje vplivov na okolje priložiti tudi dokazila o pravici graditi na vseh zemljiščih, na katere se posega, je dejal Šiško.

Takšna ureditev je v konkretnem primeru gradnje HE Mokrice z vsemi pripadajočimi objekti v praksi neizvedljiva, je zatrdil. "Naša država bi morala namreč pridobiti in odkupiti okoli 4000 zemljišč, kar pa ni majhen zalogaj. Ravno tako se posamezni deli, sklopi pri gradnji hidroelektrarne gradijo v različnih časovnih obdobjih z različnimi investitorji," je poudaril.

Novela zato nalaga, da začne upravni organ obravnavati zahtevo za izdajo gradbenega dovoljenja s presojo vplivov na okolje brez predložitve lastniške ali druge stvarne pravice na nepremičninah, a ob pogoju, da investitorji predložijo dokazila, še preden se izda gradbeno dovoljenje.

Da ob sedanjih pravilih nadaljevanje projekta izgradnje HE Mokrice po integralnem postopku ni mogoče, je potrdil tudi minister za okolje in prostor **Andrej Vizjak**.

Ministrstvo ima po njegovih besedah informacije, da bo vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja po integralnem postopku vložena v manj kot mesecu dni, torej se mudi. Sistemskih sprememb ni mogoče izpeljati tako hitro, bo pa **gradbeni zakon**, ki bo rešil podobne zagate tudi na drugih objektih, po načrtih v celoti prenovljen še letos, je dodal.

Poslanci so danes poudarili, da so slovenske potrebe po električni energiji vedno večje in da se bo treba zato odločiti, kako bomo v naslednjih desetih in več letih pridobivali električno energijo. Menili so tudi, da bo imela novela pozitiven doprinos k državnim in občinskim financam.

B. B./STA

»Ne preostane nam drugega kakor boj«

Okoljski aktivist Uroš Macerl pravi, da ima vlada nevladne organizacije za sovražnike, ki jih s potrditvijo zakona poskuša odstraniti. A zdravo okolje je pogoj tudi za zdravo gospodarstvo, poudarja.

Objavljeno
29. april 2020 17.10

Posodobljeno
29. april 2020 18.02

Odpri galerijo

Zakonske spremembe prav lahko ne bi vzdržale ustavne presoje. FOTO: Tomi Lombar

Maja Prijatelj Videmšek

Okoljevarstveni aktivist **Uroš Macerl** je ob potrditvi drugega protikoronskega interventnega zakona, ki med drugim omejuje dostop okoljskih nevladnih organizacij v postopke pridobivanja gradbenega dovoljenja, v katerih se presojajo vplivi na okolje, ostal brez besed. »Če smo se pred dvema mesecem tega še bali, so karte zdaj na mizi. Od tu naprej nam ne preostane drugega kakor boj.«

»Če je koronakriza kaj pokazala, je pokazala to, da potrebujemo zdravo okolje in človeka, ki je tudi pogoj za zdravo gospodarstvo.« pravi Macerl. Pri ministru za okolje in prostor Andreju Vizjaku, pod okriljem katerega so nastali predlogi zakonskih in uredbnih sprememb, ki znižujejo standarde varstva okolja in narave, se je po besedah Macerla že na zaslišanju pred matičnim odborom državnega zbora videlo, »da si ministrotvanje predstavlja kot menedžiranje gospodarstva – ukiniti vse varovalke in kapitalu dati neomajno moč. Če so bile nevladne organizacije varovalka, ki so poskušale ustaviti kakšen podivjan projekt, opozarjale na nezakonite postopke in okoljsko nesprejemljivost določenih projektov, jih s potrditvijo zakona poskušajo odstraniti. Vidijo nas kot sovražnike.«

Pospešek tretji razvojni osi in hidroelektrarnam

Društvo Eko krog, ki ga predstavlja Macerl, ima tudi po novih, strožjih pogojih za vstop nevladnih organizacij v postopke izdaje gradbenega dovoljenja dovolj veliko število članov; zahteva za društva je, da so morala v preteklih dveh letih imeti vsaj 50 aktivnih članov, ki so redno plačevali članarino in so bili prisotni na zadnjih treh zborih. Vendar na občnih zborih niso podpisovali liste prisotnih, članarino pa jih je večina plačevala z gotovino na teh zborih, ne prek transakcijskega računa. »Da bi razkrivali svoje člane,« in s tem dokazovali, da izpolnjujejo nove pogoje, »nam ne pride na misel,« poudarja Macerl. Zahteve vidi kot oviranje delovanja okoljskih nevladnih organizacij. »Sicer ti ne odvzamejo statusa, si pa izmislijo stvari, ki so pogoj, da lahko dihaš.«

Zasavski okoljevarstvenik meni, da bi zakonske spremembe lahko pospešile projekt tretje razvojne osi, umeščanje hidroelektrarn na srednji Savi, boji se tudi uresničitve načrtov o sežigu odpadkov. Pri slednjem se obrača veliko denarja, ki zanima vse politične stranke, pravi, a obenem meni, da spremembe gradbene in okoljske zakonodaje iz drugega protikoronskega zakona ne morejo vzdržati ustavne presoje. Pobuda za začetek postopka za oceno njihove ustavnosti se neuradno že pripravlja.

FOTO: Tadej Regent

Želja odstraniti tožnike, da ne bi prišli do sodnika

Senka Šifkovič Vrbica s Pravnoinformacijskega centra nevladnih organizacij pojasnjuje, da država sicer lahko svobodno določa pogoje, ki jih morajo izpolnjevati nevladne organizacije s statusom delovanja v javnem interesu na področju okolja in narave, da lahko uresničujejo interese varovanja okolja in narave. Ne sme pa jih postavljati tako, da organizacijam onemogoča dostop do pravnega varstva. Nasprotno, dolžna jim je zagotavljati širok dostop do pravnega varstva. Zakonsko urejanje na nerazumnem mestu (v interventnem zakonu, ki je namenjen preprečevanju gospodarskih posledic epidemije, op. p.) je poseganje v že obstoječe zakonske sisteme, ki delujejo.

Po njenem mnenju gre za »krčenje pridobljenih pravic in postopkovnih upravičenj v postopkih, ki že potekajo. Če nevladne organizacije, ki so stranka v postopkih na Agenciji za okolje, ne bodo izpolnjevale novih pogojev, bodo izgubile ta položaj. Takšen način urejanja statusov okoljskih nevladnih organizacij je po njenih besedah mogoče razumeti le tako, da se želi odstraniti tožnike, da ne bi prišli do sodnika. Predlagatelj zakonskih sprememb očitno motijo dobljene sodbe nevladnih organizacij. Če teh ne bi bilo, ne bi bilo tudi spremembe predpisa.

Najbolj absurdno pa je, tako Šifkovič Vrbica, da se tako pomembne zadeve urejajo v zakonu, ki preneha veljati 30. junija. Če na interventni zakon gledamo politično, je nastavek, da se bodo določbe iz njega preselile v »redno« zakonodajo, opozarja.

Vprašljiva ustavnost in sorazmernost ukrepov

Pravnik **Tomaž Petrovič** meni, da je jasno, da gre za »interventno in sistemsko nedomišljeno zakonodajo, ki se jo vsiljuje pod pretvezo protivirusnih ukrepov. Že nekoliko boljši poznavalec razmer lahko prebere konkretne projekte, ki bi jih želeli izvesti, a jih zaradi njihove očitne okoljske spornosti oziroma nedopustnosti ali zaradi prekomernega poseganja v naravo investitorjem ni bilo mogoče izvesti.«

Za nekatere predlagane ureditve, zlasti prevlado drugega javnega interesa nad interesom varstva narave, se zdi, da so očitno nedodelane in bi lahko bile v nasprotju z vodilnimi direktivami EU na tem področju (habitata in ptičja). Podobno bi lahko veljalo za poenostavitve pri urejanju izjem na vodnem področju (okvirna vodna direktiva). Sodbe Evropskega sodišča so pri tem lahko zelo indikativne, izpostavlja Petrovič.

Nekateri drugi predlagani členi pa po njegovem mnenju »predstavljajo tako očitno poseg v pridobljene pravice, da dvoma o tem, da gre za nedopustno pravno retroaktivnost, pri ustavnem sodišču ne bi smelo biti. Glede na to, da se ministrstvo za okolje in prostor pri sprejemanju teh sprememb in poenostavitve ter po drugi strani omejitve udeležbe v postopkih sklicuje na izjemne razmere zaradi virusa, bi lahko bilo vprašljivo tudi tehtanje sorazmernosti takšnih ukrepov.«

Predlagane ureditve na področju omejevanja sodelovanja nevladnih organizacij pri okoljskih postopkih pa so po njegovem lahko v očitnem nasprotju že s slovensko ustavo, še bolj pa s sprejetimi in zavezujočimi obveznostmi iz Aarhuske konvencije, ki zagotavlja širok dostop pri sodelovanju v okoljskih postopkih in širok dostop do pravnega varstva.

Petrovič svari, da bodo posledice sprejetih sprememb za varstvo okolja in ohranjanje narave kljub ustavni presoji zaradi časovne komponente lahko nepopravljive. Razmere, ki jih vlada s tem povzroča za investitorje, pa prav tako, saj je »zelo vprašljivo, kdo si bo želel voditi postopke po tako spornih predpisih, ki bodo nedvomno predmet presoje na ustavnem sodišču in pri Evropski komisiji.«

Ministrstvo: uravnotežujemo skrb za okolje in razvoj

Na ministrstvu za okolje in prostor so se odzvali na [včerajšnje poročanje Dela](#). Zapisali so, da je članek »skupek neresničnih izjav nekaterih organizacij«. Ukrepe za učinkovitejšo gradnjo ocenjujejo kot pomemben prispevek za blažitev učinkov epidemije na gospodarstvo, »saj bodo učinkovali na pospešitev investiranja države, občin in zasebnih podjetij v gradnjo ter opremljanje infrastrukture in objektov. Čimprejšnja aktivacija investicij pomembno prispeva tudi k ohranjanju delovnih mest na področju [gradbeništva](#), prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja.« Ukrepji po njihovem zatrjevanju tudi »temeljijo na uravnoteženi skrbi za okolje v hkratni skrbi za razvoj.«

Na ministrstvu obžalujejo »napačno razumevanje Centra za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij« in zavračajo »njihovo navedbo, da vlada želi potihoma omogočiti investicije v okolju škodljive projekte«. Prav tako zavračajo trditve, da so pogoji za nevladne organizacije v javnem interesu skoraj nemogoči.

»V skladu z evropsko direktivo o presoji vplivov na okolje in Aarhusko konvencijo se za nevladne organizacije, ki delujejo na področju okolja oziroma narave, šteje, da so osnovni pogoji za procesno upravičenje, tj. zadosten interes ali kršena pravica, izpolnjeni, zato jim v upravnih in sodnih postopkih tega ni treba posebej dokazovati. Zato je pomembno, da nevladne organizacije, ki želijo zastopati javni interes, v fazi priznavanja tega statusa dokažejo zadosten interes pri zastopanju javnosti oziroma pri zagovarjanju javnega interesa. Ta se najbolj ustrezno dokazuje preko ustreznega števila članov kot podpornikov njihovega delovanja.«

Zato je po navedbah ministrstva bistveno, da se kot pogoj za priznanje statusa nevladne organizacije, ki deluje v javnem interesu, določi minimalno zahtevano število aktivnih članov. »Ta zahteva je skladna s sporočilom Evropske komisije o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki pravi, da je tudi število članov v nevladni organizaciji lahko pomemben kazalnik njene dejavnosti.«

Na ministrstvu menijo, da zahtevano minimalno število 50 članov (za društvo) ni nesorazmerno visoko, da bi omejevalo dostop do pravnega varstva nevladnim organizacijam, ki delujejo v javnem interesu. To po njihovem dokazujejo številne organizacije, ki ta pogoj izpolnjujejo. Med njimi so Planinska zveza (s skoraj 60.000 člani), Lovska zveza (z 20.000 člani), Jamarska zveza, Alpe Adria Green, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic, Ribiška zveza, Slovensko društvo za zaščito voda in Društvo krajinskih arhitektov.

Dodajajo, da pogoj obveznega minimalnega števila aktivnih članov ni nov. Predpisujejo ga tudi avstrijska, švedska in francoska zakonodaja.

Večje naložbe v občini Krško v teku

Potem ko so se dela ob začetku epidemije za nekaj časa ustavila, so na območju občine Krško v skladu z vsemi zaščitnimi ukrepi dela na večjih gradbiščih v aprilu spet stekla. Med večjimi so predvsem izgradnja novega vrtca na Senovem, izgradnja prizidka Poklicne gasilske enote Krško in PGD Videm ob Savi, zaključujejo se dela večnamenskega doma na Zdolah in na OŠ Koprivnica, nadaljuje se ureditev kolesarske steze na Senovem.

V polnem teku so dela izgradnje **novega vrtca na Senovem** na novi lokaciji. V 2019 je bila pripravljena projektna dokumentacija, pridobljeno gradbeno dovoljenje, izbran izvajalec, z deli pa so začeli v aprilu. Gradnja skoraj ničenergijskega vrtca z osmimi oddelki bo po načrtih potekala do leta 2021. Skupna vrednost naložbe znaša 3,3 milijona evra (2,7 milijona gradbeni del, preostanek za opremo), od tega iz državnih sredstev (23. člen) 2,28 milijona evrov in 480.000 evrov iz Eko sklada.

Tik pred tehničnim pregledom je novozgrajen **večnamenski dom na Zdolah**, v katerem bo prostore imel tudi vrtec. Vrednost celotne naložbe, ki je plod sodelovanja občine, Krajevne skupnosti Zdole in Župnije Videm, znaša milijon evrov, od tega KS 300.000 evrov, Župnija Videm 35.000 evrov, od države pa občina pričakuje še 578.000 evrov (23. člen). Trenutno so na vrsti še nekatera dela zuna-

nje ureditve, v neposredni bližini objekta pa bodo še potekala dela na cestišču in gradnja pločnika.

V zaključni fazi je tudi **izgradnja prizidka z dvema učilnicama in knjižnico ter preureditvijo kuhinje na OŠ Koprivnica**. Že v 2018 so obnovo začeli z ureditvijo kotelnic in vgradnjo cisterne, lani pa začeli z gradnjo prizidka in rekonstrukcijo kuhinje, ki je v zaključni fazi, trenutno čakajo le še na pridobitev uporabnega dovoljenja. Celotna vrednost naložbe znaša 1,2 milijona evrov, od tega prva faza 200.000 evrov, okoli milijona pa je vredna naložba v prizidek in obnovo kuhinje.

Na področju **zaščite in reševanja** je leto 2020 v znamenju **obnove in gradnje prizidka gasilskega doma PGE Krško in PGD Videm ob Savi**. Konec prejšnjega leta so se za naložbo, vredno 3,2 milijona evrov, začela pripravljala dela, z januarjem pa

začela gradbena dela, ki so bila za nekaj časa prekinjena, trenutno pa so spet v polnem teku. Po načrtih naj bi trajala do vključno leta 2021.

Trenutno se izvajajo tudi dela na obnovi **dotrajane vodovoda in kanalizacijskih priključkov, izgradnja ŠOEK omrežja ter sanacija ceste z odvodnjavanjem v Venišah** v dolžini 520 metrov. Ocenjena vrednost del znaša 216.000 evrov.

V gradnji je tudi **izgradnja pločnika ob regionalni cesti skozi Zdole**, ki bo zaključena jeseni. Cesta skozi naselje Zdole je regionalna, zato smo z DRSl-jem sklenili sporazum o medsebojnem sodelovanju, in sicer bo Občina skupaj z DRSl poskrbela, da bodo ob rekonstrukciji ceste obnovljeni tudi komunalni vodi in zgrajen pločnik. Z rekonstrukcijo 1. in 3. faze bo cesta skozi naselje Zdole v celoti obnovljena. Občina je pristopila tudi k spremembam in dopol-

nitvam projekta omenjene ceste iz Krškega do naselja Zdole, ki je v načrtu tako v občinskem kot državnem proračunu za naslednja leta.

Konec leta 2019 je občina začela z **gradnjo mrliške vežice na pokopališču Stranje v KS Senovo**, katere vrednost znaša nekaj več kot 232.000 evrov. Trenutno poteka 2. faza gradnje.

V sklopu izgradnje **kolesarske poti na Senovem** v dolžini 745 metrov trenutno potekajo dela ob državni cesti. Vrednost celotne investicije je 265.000 evrov, od tega je projekt sofinanciran iz evropske kohezijske politike do višine 102.000 evrov.

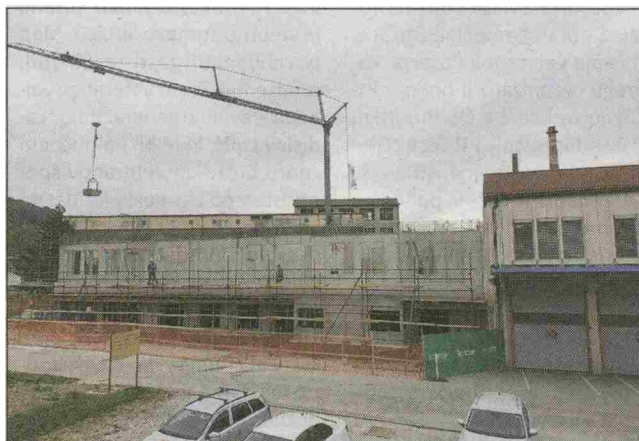
Trenutno potekajo tudi obrtniška, instalacijska dela v okviru **rekonstrukcije kulturnega doma v Brestanici**. Dela, katerih pogodbeno vrednost znaša nekaj manj kot 125.000 evrov, naj bi bila dokončana konec maja.

Nov vrtec na Senovem naj bi bil po načrtih zgrajen do leta 2021.

Večnamenski dom na Zdolah v zaključni fazi

Gradbena dela izgradnje prizidka gasilskega doma PGE Krško se po prekinitvi v aprilu nadaljujejo.

Rekonstrukcija objekta kulturnega doma v Brestanici naj bi bila po načrtih dokončana konec maja.

Izgradnja pločnika ob regionalni cesti skozi Zdole

Ureditev kolesarske steze na Senovem

INTERVJU Hinko Šolinc, generalni direktor direktorata za energijo

Kdaj in za koga bo postavitve e-polnilnice obvezna

BORUT HOČEVAR
borut.hocevar@finance.si

Do 4. maja je v javni obravnavi predlog zakona o učinkoviti rabi energije. Predlog vključuje več različnih točk, med drugim govori tudi o obvezni postavitvi električnih polnilnic. Zakonski osnutek je na sredinem webinarju Financ predstavil Hinko Šolinc, generalni direktor direktorata za energijo na ministrstvu za infrastrukturo. Povzemamo del pogovora, v katerem smo govorili o e-polnilnicah.

▣ V katerih primerih bo obvezna postavitve polnilnice za električna vozila?
V predlogu, ki je trenutno v javni obravnavi, je napisano, koliko minimalno mora biti v skladu z evropsko direktivo električnih polnilnic. Lahko pa se odločimo za strožjo določbo. Videli bomo, kakšne bodo pripombe. Pri novih stavbah in pri večjih prenovah nestanovanjskih oziroma poslovnih stavb mora biti vsako deseto parkirno mesto v garaži ali pred stavbo opremljeno z električno polnilnico, vsako peto parkirno mesto pa s predinštalacijami, torej s cevmi, da pozneje ni treba razbijati oziroma rezati asfalta in se lahko namesti električna polnilnica na vsako peto mesto. Pri večstanovanjskih stavbah je treba narediti predinštalacijo na vsakem desetem parkirnem mestu.

▣ Kdaj bo zakon začel veljati oziroma kdaj bodo začele veljati določbe o e-polnilnicah?

Zakon o energetske učinkovitosti večinoma prenaša določbe iz dosedanjega energetskega zakona. V njem pa so tudi spremembe, ki izhajajo iz spremenjenih direktiv, do katerih je prišlo v zadnjem letu in pol. Rok za prenos sprememb v nacionalni pravni red po direktivi o energetske učinkovitosti je 30. junij 2020.

Za zdaj je cilj, da bi bil zakon sprejet do 30. junija, ne moremo pa realno pričakovati, da bomo do takrat opravili postopke v državnem zboru. Javna obravnava se konča v ponedeljek, z minimalno zamudo pa bi lahko zakon sprejeli tudi v državnem zboru.

▣ Zakon bo torej veljal za vse stavbe, ki jih bodo začeli graditi po uveljavitvi za-

kona, in za tiste, kjer bodo opravljena večja prenovitvena dela. Je tako?

Za tiste, za katere bo vložena vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja.

▣ Osnutek zakona med drugim predvideva obvezno pametno polnjenje vozil. Zakaj je vključena takšna določba?
Ne uporablja se izraz pametno polnjenje, ampak dinamično polnjenje. V členu, kjer je določeno, koliko mora biti polnilnic, je tudi določeno, da mora biti omogočeno dinamično upravljanje obremenitve. Razloga sta dva, eden z vidika uporabnikov polnilnih postaj, drugi pa z vidika omrežja. Podrobnosti bodo določene pozneje s pravilnikom. Z zornega kota uporabnikov mora biti omogočeno, da bodo vse polnilnice hkrati delovale. Z zornega kota omrežja pa mora biti vse, kar je v stavbi in ob stavbi, vključno s polnilnicami, tako, kot je zdaj. Presežek električne energije, ki ga stavba ne bo porabila, bo na voljo za polnilnice. Moral se bo razporediti med polnilnice, omogočeno bo moralo biti daljinsko upravljanje. Na to najbrž mislite s pametnim polnjenjem.

▣ Zakaj bo torej treba omogočiti pametno polnjenje?

Predvsem je to pomembno pri obnovi stavb. Obstoječe stavbe imajo kabel in določeno priključno moč. Da ne bi v razmeroma kratkem času preveč obremenjevali omrežja in bi zadeve delovale na obstoječem kablu in obstoječi varovalki. Nove stavbe pa lahko dobijo močnejši kabel.

▣ Kako bo urejena požarna varnost?

Glede požarne varnosti energetske zakon ne določa tehničnih lastnosti električnih polnilnic oziroma polnilnih mest. To je določeno v smernicah na podlagi gradbenega zakona, v novem pravilniku o nizkonape-

▣ Hinko Šolinc, ministrstvo za infrastrukturo

tostnih električnih inštalacijah in pripadajočih tehničnih smernicah iz leta 2019 ter v tehničnih smernicah o požarni varnosti.

▣ Katere druge novosti iz osnutka zakona bi poudarili?

Novost so sistemi za avtomatizacijo. Ener-

getske zakon in predlog zakona o energetske učinkovitosti določata za lastnike, ki imajo večje klimatske sisteme ali večje sisteme za ogrevanje, sisteme letnih pregledov na vsakih nekaj let. Novost je, da bodo morale imeti stavbe z ogrevalnim ali klimatskim sistemom nad 290 kilovatov sistem za avtomatizacijo. Za lastnike bo morda breme, ker bodo morali vgraditi sistem za avtomatizacijo, po drugi strani pa jih bo novi sistem razbremenil, saj ne bodo več zavezani k izvedbi pregledov klimatskih ali ogrevalnih sistemov.

Lastniki stavb, kjer so izvedli nekatere ukrepe, bodo morali ob spremembi tehničnih sistemov izvesti strokovno oceno celotne energetske učinkovitosti stavbe. To pomeni, da bo treba, na primer, ob zamenjavi kotla s toplotno črpalko narediti oceno, kaj se je zgodilo na ravni stavbe. Člen, ki to določa, je delno prepisan iz direktive, delno pa smo poskušali stvar poenostaviti, da bi lastniki dobili to, kar morajo dobiti, po drugi strani pa to zanje ne bi bilo predrago in ne bi pomenilo velikega administrativnega bremena. K temu delu pričakujemo precej pripomb. Zlasti ne želimo obremeniti lastnikov stavb, ki zamenjajo star kotel z enakim novim, vendar je direktiva razmeroma stroga, morda je celo slabo napisana in zahteva ob vsaki spremembi oceno. Ta člen bo v javni obravnavi na podlagi pripomb nekoliko spremenjen.

Sprememba je tudi pri dobaviteljih energije, zavezancih za doseganje prihrankov in zavezancih za plačilo prispevka za energetske učinkovitost. To je prispevek, iz katerega Eko sklad dodeljuje subvencije za energetske prenove stavb. Pri tem se postavlja spodnja meja, pod katero manjši dobavitelji niso zavezanci. Meja je postavljena zelo nizko.

▣ Celoten pogovor je objavljen na spletni strani oe.finance.si.

Polnilnice bodo obvezne za tiste stavbe, za katere bo po uveljavitvi zakona vložena vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja.

Zakon, ki bo pospešil gradnjo HE Mokrice

29.4.2020 | 16:50

Ljubljana, Brežice - Državni zbor je v okviru današnje izredne seje z 79 glasovi za in nobenim proti potrdil novelo zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save, ki jo je pripravilo 51 poslancev SMC, SDS, SAB, DeSUS, SNS, SD in NSi. Novela predvideva pospešitev projekta gradnje hidroelektrarne (HE) Mokrice.

Dušan Šiško, poslanec iz Krškega, je v imenu predlagateljev predstavil novelo zakona. (Foto: B. B., arhiv DL)

Dušan Šiško (SNS) je v imenu predlagateljev novele izpostavil, da je "skrajni čas" za pospešitev pridobivanja gradbenega dovoljenja za gradnjo HE Mokrice in izpolnitev obveznosti z naslova koncesijske pogodbe.

"Najpomembnejše pa je, da se zagotovi poplavna varnost v občinah Brežice in Kostanjevica na Krki. Nedokončana HE Mokrice bi namreč povzročila izgubo celotnega energetskega potenciala Spodnje Save, že zagrajene hidroelektrarne pa bi postale predimenzionirane," je opozoril.

Novela naj bi odpravila tudi pomanjkljivosti, vezane na **gradbeni zakon**, na podlagi katerega je treba zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku poleg dokumentacije in presoje vplivov na okolje priložiti tudi dokazila o pravici graditi na vseh zemljiščih, na katere se posega, je dejal Šiško.

Takšna ureditev je v konkretnem primeru gradnje HE Mokrice z vsemi pripadajočimi objekti v praksi neizvedljiva, je zatrdil. "Naša država bi morala namreč pridobiti in odkupiti okoli 4000 zemljišč, kar pa ni majhen zalogaj. Ravno tako se posamezni deli, sklopi pri gradnji hidroelektrarne gradijo v različnih časovnih obdobjih z različnimi investitorji," je poudaril.

Novela zato nalaga, da začne upravni organ obravnavati zahtevo za izdajo gradbenega dovoljenja s presojo vplivov na okolje brez predložitve lastniške ali druge stvarne pravice na nepremičninah, a ob pogoju, da investitorji predložijo dokazila, še preden se izda gradbeno dovoljenje.

Da ob sedanjih pravilih nadaljevanje projekta izgradnje HE Mokrice po integralnem postopku ni mogoče, je potrdil tudi minister za okolje in prostor **Andrej Vizjak**.

Ministrstvo ima po njegovih besedah informacije, da bo vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja po integralnem postopku vložena v manj kot mesecu dni, torej se mudi. Sistemskih sprememb ni mogoče izpeljati tako hitro, bo pa **gradbeni zakon**, ki bo rešil podobne zagate tudi na drugih objektih, po načrtih v celoti prenovljen še letos, je dodal.

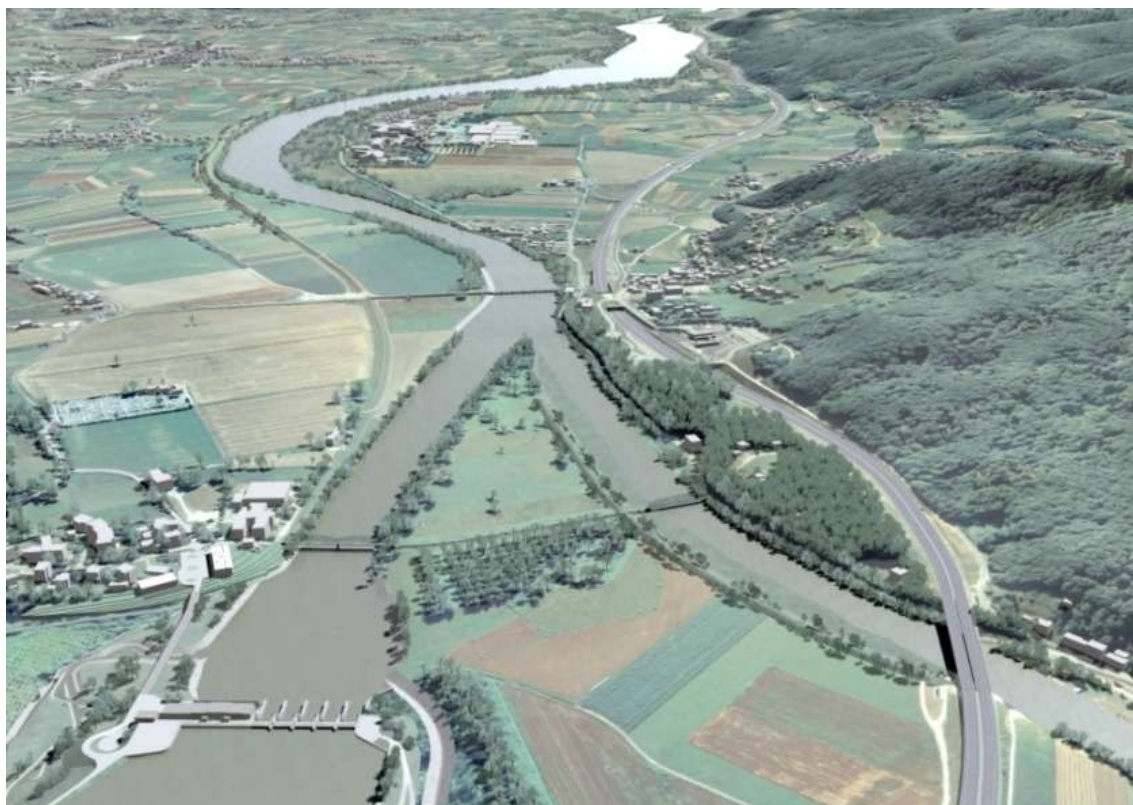
Poslanci so danes poudarili, da so slovenske potrebe po električni energiji vedno večje in da se bo treba zato odločiti, kako bomo v naslednjih desetih in več letih pridobivali električno energijo. Menili so tudi, da bo imela novela pozitiven doprinos k državnim in občinskim financam.

B. B./STA

Poslanci se zavzemajo za čimprejšnji začetek gradnje HE Mokrice

PIŠE: STA

ČAS OBJAVE:
29.04.2020 15:06

HE Mokrice

Foto: he-ss

DZ je v današnjem nadaljevanju izredne seje obravnaval predlog novele zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save, pod katerega se je podpisalo 51 poslancev SMC, SDS, SAB, DeSUS, SNS, SD in NSi. Predlog predvideva pospešitev projekta izgradnje hidroelektrarne (HE) Mokrice, rešitvam pa se obeta široka podpora.

Dušan Šiško (SNS) je v imenu predlagateljev predloga novele, ki je bil v DZ vložen po skrajšanem postopku, izpostavil, da je "skrajni čas" za pospešitev pridobivanja gradbenega dovoljenja za izgradnjo HE Mokrice in izpolnitev obveznosti z naslova koncesijske pogodbe.

"Najpomembnejše pa je, da se zagotovi poplavna varnost v občinah Brežice in Kostanjevica na Krki. Nedokončana HE Mokrice bi namreč povzročila izgubo celotnega energetskega potenciala Spodnje Save, že zagrajene hidroelektrarne pa bi postale predimenzionirane," je opozoril.

Predlagana novela naj bi odpravila tudi pomanjkljivosti, vezane na **gradbeni zakon**, na podlagi katerega je treba zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku poleg dokumentacije in presoje vplivov na okolje priložiti tudi dokazila o pravici graditi na vseh zemljiščih, na katere se posega, je dejal Šiško.

Takšna ureditev je v konkretnem primeru gradnje HE Mokrice z vsemi pripadajočimi objekti v praksi neizvedljiva, je zatrdil. "Naša država bi morala namreč pridobiti in odkupiti okoli 4000 zemljišč, kar pa ni majhen zalogaj. Ravno tako se posamezni deli, sklopi pri gradnji hidroelektrarne gradijo v različnih časovnih obdobjih z različnimi investitorji," je poudaril.

Predlagana novela zato predvideva, da začne upravni organ obravnavati zahtevo za izdajo gradbenega dovoljenja s presojo vplivov na okolje brez predložitve lastniške ali druge stvarne pravice na nepremičninah, a ob pogoju, da investitorji predložijo dokazila, še preden se izda gradbeno dovoljenje.

Da ob sedanjih pravilih nadaljevanje projekta izgradnje HE Mokrice po integralnem postopku ni mogoče, je potrdil tudi minister za okolje in prostor Andrej Vizjak.

Ministrstvo ima po njegovih besedah informacije, da bo vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja po integralnem postopku vložena v manj kot mesecu dni, torej se mudi. Sistemskih sprememb ni mogoče izpeljati tako hitro, bo pa **gradbeni zakon**, ki bo rešil podobne zagate tudi na drugih objektih, po načrtih v celoti prenovljen še letos, je dodal.

Poslanci so predlogu novele napovedali podporo. Slišati je bilo, da so slovenske potrebe po električni energiji vedno večje in da se bo treba zato odločiti, kako bomo v naslednjih desetih in več letih pridobivali električno energijo.

Izpostavljeno je bilo še, da bi imelo sprejetje predlagane novele pozitivne posledice tudi na javne finance. Iz naslova izgradnje HE Mokrice oziroma koncesijske dajatve in vodnih povračil naj bi bilo namreč mogoče pričakovati prilive v državni in občinski proračun.

Aspara odprta, IKC še stoji

Zaradi pandemije se bo v Šentjurju močno zavlekla tudi gradnja treh krožišč na osi sever–jug. Krožišče Aspara na jugu so že odprli, medtem ko za krožišče IKC (pri Ipavčevem kulturnem centru) na severu, ki bi ga morali graditi naslednjega, še niso pripravili niti javne razgrnitve – ta bi po prvotnem načrtu morala biti 18. marca.

Glavni financer celotnega projekta je država. Občina Šentjur je dve petini od 770 tisočakov vredne naložbe pri Aspari (smer Šentjur–Breze–Laško) primaknila za ureditev cestišča in avto-busnih postajališč. Na severnem delu osi je vse po starem. Tamkajšnji poseg bo vreden okoli dva milijona evrov, saj vključuje graditev podhoda, največ neznanek pa je za krožišče Resevna na sečišču državne in občinske ceste v središču mesta.

NADALJUJEJO Z UREDITVIJO LILEKOVE IN GUBČEVE ULICE

Gubčevo ulico krasijo japonske češnje

Japonska češnja.
Zasadili sedem dreves.

Projekt 'Eksperimentalna ureditev dela Lilekove in Gubčeve ulice v Celju' se nadaljuje. Kot je že znano, je izvajalec to gradbišče sredi mesta zaradi razglašene epidemije začasno ustavil, pred dobrim tednom pa je nadaljeval s polaganjem tlakovcev na Gubčevi ulici pred vhodom v nekdanjo veleblagovnico T, kjer urejajo poljudnoznanstveni park Tehno park Celje.

So pa na tem območju zasadili še sedem dreves. »V že pripravljene sadilne jame pa ne bomo zasadili gladčičje 'Sunburst', kot smo sprva načrtovali, temveč japonsko češnjo,« so pojasnili na Mestni občini Celje.

Prenova na 1.800 kvadratnih metrih

Začeli so tudi z gradbenimi deli na delu Lilekove ulice. Tako kot na Gubčevi bodo tudi na tej ulici obnovili vse komunalne vode (vodovod, plin, kanalizaci-

Na celjski občini verjamejo, da bo mestni prostor resnično zasijal v novi in privlačni podobi. Foto MOC

Cilji investicije na Lilekovi in Gubčevi ulici v Celju:

- umirjanje motoriziranega prometa,
- zmanjšanje parkirnih površin,
- povečevanje površin za pešce v območju mestnega naselja in s tem povečevanje deleža peš opravljenih poti,
- povečevanje površin za kolesarje v mestnem naselju in s tem povečevanje deleža s kolesom opravljenih poti,
- izboljšanje prometne varnosti,
- zmanjšanje negativnih vplivov na okolje.

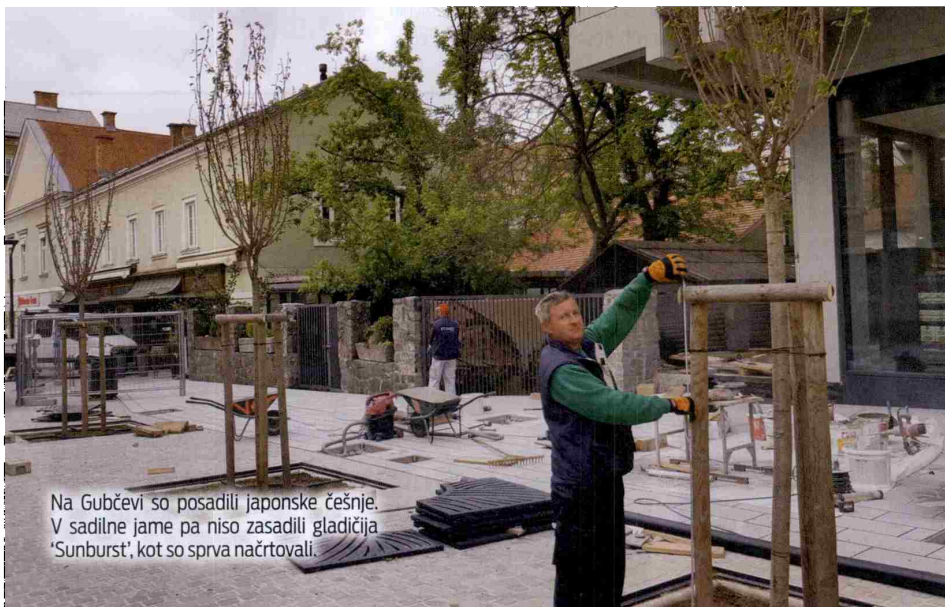
ja za odvajanje odpadnih in meteorčnih vod, javna razsvetljava, elektrokabelska napeljava) in položili nove kamnite tlake. Celotno območje, ki so ga deloma že oziroma ga še bodo v sklopu projekta na novo tlakovali, se razteza na približno 1.800 kvadratnih metrih.

Z novimi tlaki nadaljujejo zasnovno oblikovanja pred nekaj leti obnovljenega dela starega mestnega jedra. Na zahodni strani Gubčeve ulice, na odseku med stikom z Lilekovo in navezavo na Cankarjevo ulico, so že v zimskih mesecih zgradili podzemni sistem za zbiranje odpadkov.

Nova urbana oprema

»Ob koncu projekta bomo na delu obeh obnovljenih ulic namestili novo urbano opremo in pitnik. Postavili bomo tudi table, ki bodo označevale območje eksperimentalne prometne ureditve in obveščevalne table, ki bodo promovirale hojo. Verjamemo, da bo ta mestni prostor resnično zasijal v novi, privlačni podobi in bo omogočal varno hojo in kolesarjenje.«

Vrednost celotnega projekta je nekaj manj kot milijon 350 tisoč evrov. (UC)

Na Gubčevi so posadili japonske češnje. V sadilne jame pa niso zasadili gladčičja 'Sunburst', kot so sprva načrtovali.

SOVODNJE - Zapri Prvomajsko ulico

Ob gradnji kanalizacije tudi obnova pločnikov

Dela naj bi trajala šest mesecev - Priključek s Fajtovo ulico začasno zaprt

Zdaj gre zares. V Prvomajski ulici v Sovodnjah so včeraj dopoldne kot napovedano uvedli prometno zaporo, ki je povezana z gradnjo kanalizacijskega omrežja pod osrednjo vaško prometnico. Gradbena dela bodo trajala približno šest mesecev, zato župan Luca Pisk občane vabi k potrpežljivosti.

»Zapora bo gotovo povzročila nekaj nevšečnosti, poskrbeli pa smo za alternativno prometno ureditev, zato večjih težav ne pričakujemo. Zaradi zaprtja šol in drugih ukrepov, ki so povezani s koronavirusom, je med drugim manj prometa kot običajno, zato bo zapora ceste tudi manj "moteča",« pravi župan Luca Pisk in opozarja, da bo gradbeno podjetje vzporedno z gradnjo kanalizacije poskrbelo tudi za obnovo pločnikov. »Četudi bosta sočasno potekali dve gradbišči, to ne bo vplivalo na časovnico. Predvideno trajanje je 180 dni, vendar bo na gradbišču več ekip, tako da je možno, da bodo dela tekla hitreje. To je odvisno seveda tudi od vremenskih razmer. Ob zaključku pa bo Prvomajska ulica lepo urejena, pridobili bomo tudi 24 parkirnih mest,« poudarja župan. Po njegovih besedah se bo maja nadaljevala tudi gradnja prvega odseka kolesarske steze v Prvomajski ulici, s katero se bodo povezali na obstoječo stezo v industrijski coni na ozemlju goriške občine. Prvi sklop del predvideva gradnjo 36 metrov dolgega odseka steze med mar-

ketom in avtopralnico in namestitve vodov za kable za bodočo razsvetljavo.

Gradnja kanalizacijskega omrežja je v domeni družbe Irisacqua, dela pa izvaja podjetje Ici Coop. Na zaporo, zaradi katere v nekaterih drugih ulicah velja spremenjen prometni režim, opozarjajo prometne table v občinah Gradišče, Zagraj in Gorica. Na prvem odseku Štradalte, če proti Sovodnjam zavijemo z državne ceste št. 55, je promet enosmeren. Kdor se iz Sovodenj pelje proti Gorici, pa mora sredi Štradalte zaviti proti Rupi, kjer promet ureja semafor. Ta deluje s senzorjem, zato je treba zapeljati do rumsne črte, sicer je čakalna doba precej dolga. Zaradi zapore avtobusi ne morejo voziti po Prvomajski ulici, vozijo pa po Štradalti, ki so jo v prejšnjih mesecih obnovili. Prvih deset dni bo priključek Ulice Vilka Fajta s Prvomajsko zaprt, zato bo treba pred železniškim podvozom zaviti levo v obrtno cono in nadaljevati proti Zagraju ali južnemu delu Sovodenj, kar pomeni, da se tako pripeljemo do zasebnih domov in tudi do občine, pekarnice, cerkve, banke, Kulturnega doma, telovadnice in nogometnega igrišča.

Pisk napoveduje, da bo uprava občane sproti obveščala o poteku del in jim poročala o drugih novostih tudi preko spleta. »Priljavljamo Facebook stran, na kateri bomo objavljali razna obvestila in koristne infor-

macije. Stran bo seveda dvojezična,« pravi Pisk. Po maskah, pri nabavi katerih so sodelovali krajevno združenje krvodajalcev, ribiško društvo Vipava, kulturno društvo Sovodnje, društvo Karnival, športno združenje Soča, Prosvetno društvo Rupa-Peč, kulturno društvo Skala, prosvetno društvo Vrh sv. Mihaela in občinski svetniki, bo uprava v kratkem razdelila še novo pošiljko 360 zaščitnih mask, ki jo bo od Dežele FJK prejela te dni. »Razmišljamo tudi o davčnih in drugih olajšavah, s katerimi bi lahko po svojih močeh pomagali podjetjem in zlasti gostincem, ki so jih izredni ukrepi za zavezitev pandemije najbolj prizadeli,« zaključuje Luca Pisk. **(ale)**

V zvezi z začetkom del v Prvomajski ulici je svetniška skupina Korenine in bodočnost naslovila na sovodnjanskega župana in pristojno odbornico svetniško vprašanje. Svetnike zanima, ali je uprava pozvala podjetje, »naj pohiti z deli« s ciljem, da bi se dokončala še pred ukinitvijo izrednih ukrepov in pred ponovnim začetkom pouka. Svetniki dalje sprašujejo, ali je uprava podjetje opozorila na potrebo po namestitvi dvojezičnih oznak. »Nekaj dvojezičnih tabel je, priporočljivo pa bi bilo, da bi jih bilo več v stranskih ulicah, npr. v ulici Potok,« zaključuje opozicija.

Na zaporo osrednje
vaške prometnice
v Sovodnjah
opozarjajo
cestni znaki
in pregrade

BUMBACA

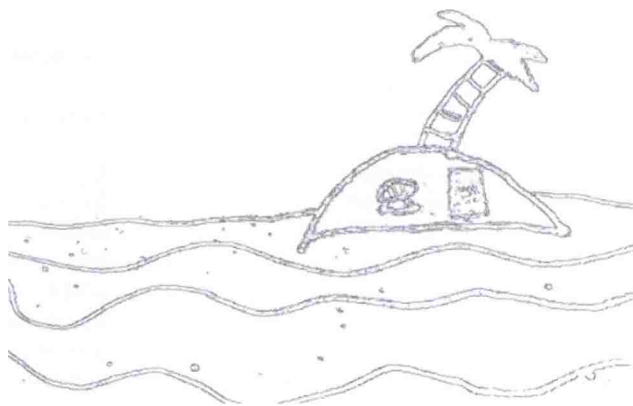
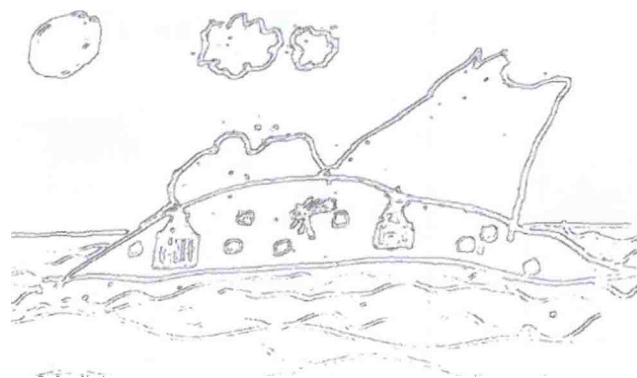

» Iz trajnostni v krožnost – kaj pa snovna učinkovitost

Jure Vetršek Živimo in delamo v času globalnih dobavnih in prodajnih verig, ki jih omogoča logistika. Zato se nam svet zdi vse manjši, pri tem pa pozabljamo, da gre za omejen sistem.

Za prebivalce nekega namišljenega in samotnega otoka bi bila omejenost naravnih virov samoumevna: za zadovoljevanje svojih potreb in želja (!) imajo na voljo le omejene količine mineralnih in bioloških virov. Uporabijo lahko le snovi, ki so že na otoku ali na njem dobro in razmeroma hitro uspevajo, v ta sicer izoliran sistem prodre le energija sonca, ki napaja rast bioloških materialov (npr. lesa) in hrane.

Tudi človeško (fizično) delo je v tem smislu obnovljiv vir, ki ga posredno preko hrane, napaja sonce. Otočani naravne vire vzamejo iz narave, jih uporabijo in preoblikujejo, da si zgradijo bivališča in infrastrukturo ter pridobijo druge dobrine. Prebivalci otoka se dobro zavedajo, da morajo za preživetje s svojimi viri ravnati smotrno, saj so meje sistema očitne.

Preseganje nosilnih kapacitet lokalnega ekosistema (viri in metabolizem odpadnih snovi) in prekomerno izkoriščanje naravnih virov bi lahko onemogočilo nadaljnje življenje na otoku.

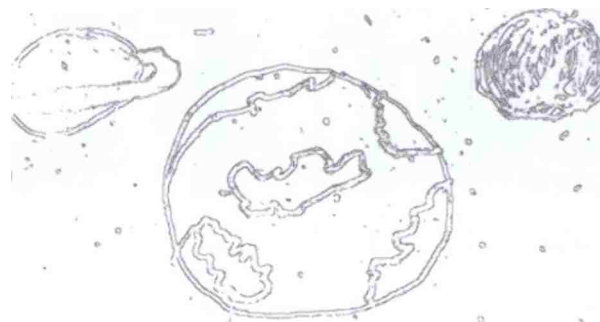
Takšen otok pa seveda ni povsem izmišljen, le malo smo pozabili, je celoten planet majhen otok z življenjem, ki potuje po neprijaznem vesolju. Živimo in delamo v času globalnih dobavnih in prodajnih verig, ki jih omogoča logistika, tako da se nam svet zdi vse manjši, pozabljamo, pa da je omejen sistem.

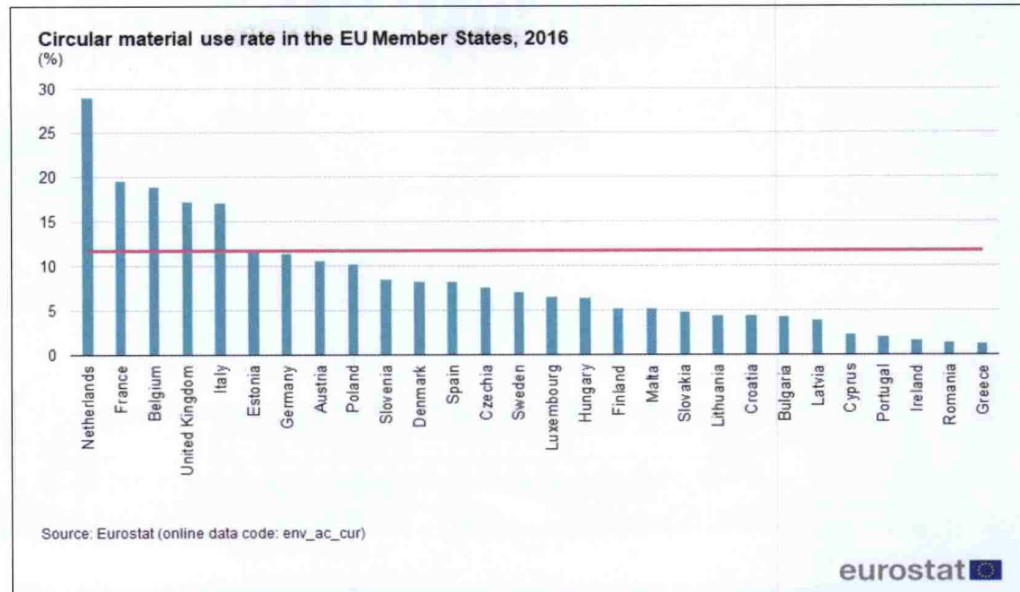
Energija iz fosilnih virov ima tudi negativno plat

Lahko dostopna in poceni energija iz fosilnih virov je eden izmed dejavnikov, ki so ključno vplivali na številčnost in razpršenost prebivalstva po Zemljinem površju. Fosilni viri pa postajajo problematični zaradi negativnih vplivov na podnebni sistem. Preostanek ogljičnega proračuna, s katerim bi globalno segrevanje omejili

na 1,5 stopinje Celzija, znaša približno 700 giga ton. Povedano drugače: za vsakega prebivalca držav, kot je Slovenija, je na voljo še pet ton izpustov CO₂ letno, trenutna količina pa znaša približno 10 ton.

Spremembo lahko dosežemo v veliki meri s spreminjanjem proizvodnih in potrošniških vzorcev: v industrijsko razvitih državah je za približno četrtno izpustov na prebivalca odgovorna prehrana, četrtno transport, petino stavbe, približno desetino oblačila, med ostalimi dejavnostmi pa izstopata še rekreacija in prenova bivalnih prostorov. V dolgoročno vzdržnem smislu bi morale biti spremembe še bolj drastične: izpuste CO₂ na posameznika bi morali omejiti na približno eno tono letno, kar pa bo poleg sprememb v vedenju zahtevalo tudi temeljite sistemske spremembe na področju brezogljicnih tehnologij.

» Vir: ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20190918-2

Blagoslov sonca

Edina zemeljska dobrina, ki na naš planet vstopa od zunaj, je energija sonca. V tem smislu je sončna energija tudi edini vir, ki je dolgoročno na razpolago za obstoj in zadovoljevanje potreb večine oblik življenja. Glede na to, da se na našem vesoljskem »otoku« soočamo s pomanjkanjem mnogih surovin, bomo v prihodnosti od novih materialov lahko uporabljali zgolj tiste, ki »rastejo«, ker so sicer vse mineralne surovine omejene.

Snovi naj krožijo

V Evropski uniji trenutno kroži manj kot 12 % snovi, pa še to večinoma s pomočjo reciklaže. Od leta 2004 se je delež kroženja povečal le za 3,4 odstotne točke, predvsem zaradi manjše uporabe snovi, saj se je količina recikliranja ob tem le malenkostno povečala. Kroženje snovi je bistveno nižje kot recikliranje (za približno 55 odstotkov), saj za razliko od recikliranja upošteva vse snovi v gospodarstvu in ne zgolj odpadkov.

Za trajnost v pravem pomenu besede je potrebno kroženje snovi brez izgube kakovosti in z upoštevanjem vgrajene energije, to je tiste energije, ki jo rabimo pri pridobivanju in različnih načinih obdelave surovin, iz katerih je narejen nek izdelek.

Nujnost razogljičenja stavb

Grajeno okolje je v svoji življenjski dobi odgovorno za približno polovico rabe energije, emisij toplogrednih plinov in rabe snovi, zato je v povezavi z energetsko učinkovitostjo in principi krožnosti eno tistih ključnih področij, na katerih Evropska unija poskuša doseči spremembe.

V projektu DRIVE 0 delamo na razogljičenju stavbe v EU in pospešujemo celovite obnove s spodbujanjem procesov obnov, ki so usmerjeni k ljudem in ki temeljijo na načelu kroženja snovi. Takšen proces celovite obnove bo za uporabnike stavb in investitorje bolj privlačen, okoljsko sprejemljiv in stroškovno učinkovit. Identificirali bomo ključne lokalne akterje in spodbudili interes za krožno **gradbeništvo**, z uporabo antropoloških pristopov pa spodbujali uporabnike stavb k odločitvam za celovite obnove stavb. Tako bodo obnove usmerjene k ljudem in okoljsko odgovorne v

smislu (lokalnih) surovin, predvsem preko pristopov t. i. urbanega rudarjenja in bank surovin.

Eden od šestih demonstracijskih primerov, kjer bomo krožnost obnov udeležali v praksi, bo potekal tudi v Sloveniji, saj poleg IRI UL na projektu sodeluje največji slovenski proizvajalec izolacijskih materialov – podjetje Knauf Insulation iz Škofje Loke.

Prizadevanja za dvig energetske učinkovitosti

Na IRI UL se izzivom energetske učinkovitosti stavb in energetskih sistemov posvečamo tudi v drugih projektih v programu Obzorje 2020: MOBISTYLE (zdravje, kakovost notranjega okolja in raba energije), TripleA-reno (organizacija obnov večstanovanjskih stavb) in U-CERT (nova generacija energetskih izkaznic) idr.

V EU in tudi v svetovnem merilu se torej soočamo z resnim problemom pomanjkanja snovi, kar moramo upoštevati tako pri uvajanju novih tehnologij (npr. obnovljivi viri energije, elektro-mobilnost) kot pri obnovi stavb. Rešitev je v manjši porabi in čim daljši uporabi obstoječih materialov in človeških proizvodov, na primer avtomobilov ali stavb. Pragmatičen, inženirski pogled na vidike trajnosti, kroženja snovi in dolgoročnega preživetja pa v svoji novi knjigi razumljivo naglaša Ronald Rovers.

Vloga posameznika ni zanemarljiva

K zmanjševanju porabe lahko s spremembo načina življenja bistveno prispevamo tudi kot posamezniki, inovativne rešitve na področju krožnosti snovi v **gradbeništvu** in na drugih področjih pa so je bistveno večji izziv, ki zahteva intenzivno sodelovanje med različnimi disciplinami in sektorji. Z raziskovalno-razvojnimi projekti, v katerih prečimo med univerzami in gospodarstvom ter med družboslovjem in inženirstvom, k oblikovanju takšnih rešitev skupaj s partnerskimi organizacijami prispeva tudi IRI UL.

Novo tehnologije in energetski sistemi so le del rešitve – k zmanjšanju ogljičnega odtisa bodo pomembno prispevale tudi spremembe naših vsakodnevnih praks. Umestitev razvoja tehnologij v kontekst družbe je zato ena tistih ključnih vsebin, ki jih v evropske projekte uvaja IRI UL. Z uporabo k ljudem usmerjenega razvojnega pristopa je interakcija med ljudmi in tehnologijami v središču, njihove potrebe in navade pa so gonilo raziskovalno-inovacijskega procesa.

Na srečanju skupnosti slovenskih inženirk gostili nekdanjo evropsko komisarko

Nominiranke za Inženirko leta 2018 in 2019, ki se povezujejo v skupnost slovenskih inženirk, so se prvič uradno srečale 28. februarja. Na prvem srečanju so gostile nekdanjo evropsko komisarko za promet Violeto Bulc, ki je po izobrazbi prav tako inženirka. Kot glavne razloge za ustvarjanje skupnosti

Izbor Inženirka leta, ki je lani potekal drugič zapovrstjo, vsako leto znova odkriva navdušujoče karijerne zgodbe slovenskih inženirk in daje navdih mladim dekletom, da se odločajo tudi za t. i. STEM poklice. Vzporedno s temi aktivnostmi nastaja tudi skupnost inženirk, ki se želijo tudi na ta način povezovati, izmenjevati izkušnje, znanja, podirati stereotipe, predvsem pa z aktivnim delovanjem navdihovati mlade za **inženirstvo**.

Inženirka leta o mitih in resnicah v tehnologiji veriženja blokov

Srečanja so med drugim namenjena, da se inženirke izobražujejo oz. prislusneje kolegicam o njihovem delu, stroki ter izzivih. Kot prva je svoje področje blockchain oz. tehnologijo veriženja blokov predstavila aktualna Inženirka leta Aida Kamišalić Latifić,

» Inženirsko trio: Violeta Bulc, Aida Kamišalić Latifić in Medeja Lončar.

Inženirski poklic zahteva sistemsko razmišljanje, na katerem bo temeljilo prihodnje stoletje.

raziskovalka in predavateljica na Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru. Osredotočila se je na nekaj osnovnih mitov in resnic, med drugimi, kaj so pametne pogodbe, kaj pomeni decentralizacija, kaj je rudarjenje in zakaj ni 'rezervirano' le za kriptovalute. Sama trenutno zavzeto raziskuje aplikativnost tehnologije veriženja blokov v medicini ter se osredotoča na to, kje oz. kako ta v medicini najbolj koristi.

Brez žensk ni razprave

Violeta Bulc, nekdanja evropska komisarka za promet in inženirka, se je navezala na vlogo žensk v inženirstvu. Izpostavila je, da pomanjkanje inženirk in inženirjev na splošno ni le slovenski problem, temveč evropski. »Inženirski poklic zahteva sistemsko razmišljanje, na katerem bo temeljilo naslednje stoletje. **Inženirstvo** je neizmerna zakladnica konkretnih orodij, ki jih v malo drugačni obliki lahko uporabiš kjerkoli,« je med drugim dejala Bulc. Delila je nekaj dobrih praks, ki so izboljšale položaj žensk v poslovnem svetu. Njena usmeritev kot komisarke je bila, da ne sodeluje v panelu, če je edina ženska. Kar je tudi pripomoglo k trendu dvigovanja števila žensk v strokovnih razpravah.

Uspešna bodo le podjetja z raznoliko ekipo

Februarsko srečanje se je nadaljevalo z razpravo o raznolikosti timov. »Raznolika ekipa zna nagovoriti potrebe celotnega trga, saj je večina rešitev danes obarvanih preveč moško. Če želiš s svojimi izdelki nagovarjati celotno družbo, moraš za mizo imeti tako ženske kot moške,« je prepričana Violeta Bulc. S tem se strinja tudi Medeja Lončar, direktorica Siemens Slovenija, predsednica uprave Siemens Hrvaška, nova predsednica Združenja Manager in pobudnica izbora Inženirka leta, ki zagovarja nujnost vključevanja več žensk v ekipe: »Podjetja z raznoliko ekipo so bolj uspešna pri svojem delu.« Zato bo, pravi, v prihodnje tudi vedno večja potreba po ženskah na vodilnih mestih. Da se razmere že spreminjajo, je Medeja Lončar potrdila s svojo zgodbo. Ko so jo povabili, da zasede vodilno funkcijo v enem od podjetij, ponudbe sicer ni mogla sprejeti, je pa z jasno željo podjetja – naj bo ženska! – predlagala nekaj svojih kolegic.

Spremljanje inženirskega poklica iz sence

Inženirke so ob koncu prisluhnile še Lidiji Goljat Prelogar, ravnateljici Strokovne gimnazije ŠC Kranj. Z njimi je delila dobro prakso, ki jo izvajajo na šoli. Za dijake organizirajo t. i. senčenje inženirjev po podjetjih. Gre za enodneвно 'sledenje' delu inženirja, brez sodelovanja v procesu, le z opazovanjem. To prakso so dijaki zelo pozitivno sprejeli, saj so z vpogledom v prakso pridobili boljše razumevanje inženirskega dela ter znanj in veščin, ki jih ta potrebuje. Tovrsten pristop je še en uspešen in inovativen način navdihovanja in navduševanja mladih za inženirske poklice.

Tomaž Lisec: Nov zakon prinaša boljše možnosti izkoriščanja obnovljivih virov na spodnji Savi

sreda, 29. 04. 2020

DELI NA:

S sprejetjem zakona o izkoriščanju energije na spodnji Savi dajemo pospešek energetiki, **gradbeništvu** in protipoplavni varnosti. Brez tega zakona sta se do sedaj delali finančna in energetska škoda.

Poslanke in poslanci so na današnji izredni seji državnega zbora med drugim obravnavali predlog zakona o dopolnitvah zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje

Save.

Poslanec SDS **Tomaž Lisec**, ki tudi sam prihaja iz Posavja (Sevnice) je v uvodu dejal, da "Sava združuje Posavje, ne glede na politične barve so tudi v preteklosti znali ali župani ali poslanci ali pa ministri aktivno pristopiti k ustreznemu izkoriščanju tistega, kar nam je dala narava, torej v tem primeru reko Savo". V preteklosti in tudi sedaj smo v Slovenski demokratični stranki na različnih nivojih sodelovali pri izkoriščanju energetskega potenciala reke Save. "S sprejetjem tega zakona dajemo pospešek energetiki, **gradbeništvu** in protipoplavni varnosti, brez tega zakona sta se namreč delali finančna in energetska škoda," meni Lisec, ki dodaja, da bo zakon pripomogel k pridobitvi gradbenega dovoljenja za dokončanje verige hidroelektrarn na spodnji Savi.

"Dejstvo je, da če hidroelektrarna Mokrice ne bo zgrajena, to pomeni, da so bile vse prejšnje hidroelektrarne na spodnji Savi predimenzionirane - dali smo preveč denarja v njihov izkoristek, da ga sedaj ne bi ustrezno zapolnili z zadnjo hidroelektrarno," opozarja poslanec. Po njegovem mnenju beseda v državnem zboru pogosto teče o obnovljivih virih, "danes pa imamo možnost, da s sprejetjem tega zakona damo priložnost hidroenergiji in sončni energiji, ki bo stranski produkt ob izgradnji HE Mokrice".

Lisec ocenjuje, da bomo samo zahvaljujoč sončnim elektrarnam pridobivali 6-7 megavatov električne energije. V SDS zakon podpiramo tudi zato, ker odpravlja kup nepotrebnih birokratskih ovir iz prejšnje zakonodaje: "Kako naj država kupi štiri tisoč zemljišč za izgradnjo HE ob predpostavki, da niti ne ve, če jih bo lahko uporabila. Investitorju dajemo možnost za pospešitev pridobitve gradbenega dovoljenja, brez tega da bi imel vsa zemljišča že zakupljena."

Ob koncu se je poslanec zahvalil vsem posavskim poslancem, ki so glede tega projekta znali združiti moči ne glede na politično pripadnost. V zaključku predstavitve stališča je še dodal, da "dokler ne bodo dokončno zgrajene hidroelektrarne na spodnji Savi, ne moremo pričeti z gradnjo hidroelektrarn na srednji Savi. Verjamem, da bomo v tem mandatu veliko bližje cilju, ki ga imajo naši zasavski poslanski in županski kolegi - narediti nekaj na področju obnovljivih virov tudi na srednji Savi".

"V poslanski skupini SDS podpiramo ta zakon in se vsem skupaj zahvaljujemo za konstruktivno delo," je zaključil Tomaž Lisec.

Tomaž Lisec

Voda

Katera so najdražja mesta za gradnjo?

Seznam najdražjih in najcenejših mesta na svetu iz vidika gradnje, so bila razkrita v letnem mednarodnem poročilu indeksu stroškov **gradbeništva**, ki jo pripravlja družba Arcadis.

Poročilo je razkrilo, da so prva tri najdražja mesta za gradnjo: London, New York in Hong Kong, medtem, ko so najcenejša mesta v Indiji: Bengaluru, New Delhi in Mumbai. Kot navaja poročilo, čeprav na položaj mesta v indeksu vpliva več dejavnikov, je glavni dejavnik raven specifikacije in kakovost, ki se lahko spreminjata s časom. Poročilo pravi, da so se stroški visokocenovnih hotelov in stanovanjskih zgradb v mestih, kot je London, znatno povečali, kar odraža globalni trg luksuznega razvoja, ki vpliva le na majhen del te skupine. V prihodnje pri Arcadis pričakujejo, da bodo izboljšave v specifikacijah za doseganje razvoja z nizkimi emisijami ogljika verjetno še povečale razlike. Najverjetneje se bo ta učinek pojavil najprej v Evropi, s splošnim sprejetjem zahteve po dobavi stavb z nično energijo (nZEB) v javnem in zasebnem sektorju od leta 2020 naprej. Poročilo pa je bilo zaključeno ravno v času, ko je pričelo biti jasno kako resna je situacija glede pandemije COVID-19. Zato je poročilo poleg COVID-19 izpostavilo tudi potrebo gradbene industrije, da zmanjša količino toplogrednih emisij. Samo gradbeni procesi so odgovorni za skoraj 12 % svetovnih, z energijo povezanih izpustov CO₂, ogrevanje in hlajenje stavb pa je eden največjih vzrokov globalnega segrevanja. Deset najdražjih mest za gradnjo je (od prvega do desetega mesta): London, New York City, Hong Kong, Ženeva, San Francisco, København, Tokio, Zürich, Dublin in Edinburgh.

Deset najcenejših mest za gradnjo (stotega do devetdesetega mesta): Bengaluru, New Delhi, Bombaj, Kuala Lumpur, Šenžen, Wuhan, Guangzhou, Chengdu, Bangkok in Hangzhou. Vir: www.arcadis.com

COVID-19 bo za 4 % zmanjšal obseg globalne proizvodnje gradbene opreme

Zaprtje tovarn in zapiranje meja držav po vsem svetu se bo odražalo v zmanjšanju svetovne industrije gradbene opreme za 43.000 enot, po podatkih Off-Highway Research raziskovalne družbe za analizo in zbiranje podatkov na področju gradbene opreme. To ustreza 4 % lanske proizvodnje, ki je znašala 1,07 milijona enot.

Trenutno so najbolj k temu padcu prispevale evropske države kot so Francija, Nemčija, Italija in Velika Britanija, ki so tudi največji evropski proizvajalci gradbene opreme. Raziskava izpostavlja tudi dogajanje na Kitajskem, kjer industrija zdaj skuša nadoknaditi izgubljeni čas.

Chris Sleight, direktor družbe Off-Highway Research, je dejal: »Zaprtje tovarn na Kitajskem je stalo industrijo 6 % njene letne proizvodnje. Nekateri proizvajalci originalnih izdelkov se sploh niso zaprli, večina pa jih je bila zaprta od dva do šest tednov, nato pa so ponovno zagnali proizvodnjo. Aktivnost je zdaj zelo visoka, saj industrija pričakuje tudi spodbudo vlade in tudi nakupovalno navdušenje.«

Raziskava vpliva koronavirusa na obseg globalne proizvodnje gradbene opreme opozarja, da so morda trenutno najbolj mote-

ča zaprtja in zaustavitve, vendar izgubljena proizvodnja in zastoj v dobavni verigi ne bo glavni problem v letošnjem letu. Največji izziv bo prilagajanje povpraševanju v drugi polovici leta, ki bo spremenljivo in najverjetneje nižje, kot ga je bila industrija vajena v zadnjih dveh letih. Industrija gradbene mehanizacije naj bi dosegla vrhunec v letih 2018 in 2019, zato v prihodnjem obdobju pričakuje 5 % upad od teh rekordnih najvišjih vrednosti. COVID-19 bo to najverjetneje še poslabšal. Pričakuje pa se tudi močan odziv politik po vsem svetu, da bi okrepili svoja gospodarstva. Je pa seveda še prezgodaj, da bi lahko določili, kakšni bodo vplivi.

Vir: www.offhighwayresearch.com

Ovrednotenje odpadnih pepelov za nadaljnjo uporabo v gradbeništvu

CEL.KROG - IZKORIŠČANJE POTENCIALA BIOMASE ZA RAZVOJ NAPREDNIH MATERIALOV IN BIO-OSNOVANIH PRODUKTOV (2016-2020) JE PROJEKT V OKVIRU SLOVENSKE STRATEGIJE PAMETNE SPECIALIZACIJE, KJER SO AKTIVNOSTI POSVEČENE IZKORIŠČANJU POTENCIALA BIOMASE ZA RAZVOJ NAPREDNIH MATERIALOV IN BIO OSNOVANIH PRODUKTOV.

TEKST // Lina Završnik, Sabina Dolenc, Vilma Ducman; Zavod za gradbeništvo Slovenije (ZAG)

Za doseg ciljev od razvoja naprednih produktov v celotnem krogotoku in razklopa biomase, do uporabe gradnikov v različnih produktih do ponovne uporabe in končne predelave odpadkov je program CEL.KROG - Izkoriščanje potenciala biomase za razvoj naprednih materialov in bio-osnovanih produktov razdeljen v pet vsebinskih sklopov:

SKLOP 1. Vrednotenje potenciala in razvoj novih produktov iz biomase - nanoceluloza in zelene kemikalije

SKLOP 2. Razvoj naprednih in večfunkcionalnih materialov z integrirano nanocelulozo in okoljsko sprejemljivimi aditivi - papir, karton in preja

SKLOP 3. Razvoj produktov z večjim deležem bio-osnovanih komponent in izboljšanimi funkcionalnostmi - gradbeništvo, avtomobilska, tekstilna in elektro industrija

SKLOP 4. Razvoj procesov za biološko in mehansko predelavo trdnih odpadkov v produkte z dodano vrednostjo

SKLOP 5. Razvoj inovativnega sistema za energetsko izrabo odpadkov z veliko vsebnostjo vode

V sklopu 4 je tako cilj razvoj tehnologij za končno predelavo in snovno izrabo odpadkov in s tem zapiranje celotnega krogotoka. Raziskave v prvem delu so usmerjene v predelavo trdnih odpadkov organskega in anorganskega izvora za pridobivanje produktov z dodano vrednostjo, s kombinacijo mehanske in biološke obdelave, ki omogoča popolno snovno izrabo. Sem sodi tudi vrednotenje pepelov iz papirniške industrije za uporabo v različnih gradbenih materialih.

Uporaba pepelov v gradbeništvu

Pepele se lahko v gradbeništvu uporabi na različne načine. Večinoma se uporabljajo pri

proizvodnji cementa oziroma pripravi betona, zato je tudi tukaj osredotočenost večinoma na ti dve možnosti. Da se preveri ali lastnosti pepelov in nato končnih proizvodov ustrezajo obveznim standardom je potrebno opraviti serijo preiskav.

V primeru, da pepel, tako po izvoru kot tudi po kemijskih in fizikalno-mehanskih lastnostih, ustreza zahtevam evropskih standardov (EN), se ga lahko uporabi neposredno za proizvodnjo končnega proizvoda. V primeru, da pepel v eni ali več zahtevah ne ustreza tem standardom, se lahko njegova ustreznost, na zahtevo proizvajalca, preveri preko priprave Slovenskega tehničnega soglasja (STS) z določenim namenom uporabe ali preko evropskega ocenjevalnega dokumenta (EAD) oz. Evropske tehnične ocene (ETA).

Zahteve glede uporabe pepelov neposredno v cementih so podane v standardu EN 197-1 (Cement - 1. del: Sestava, zahteve in merila skladnosti za običajne cemente). Standard določa, da se kot ena od glavnih sestavin cementa lahko uporabi le elektrofiltrski pepel pridobljen z elektrostatičnim ali mehanskim izločanjem prašnih delcev iz dimnih plinov peči, ki so kurjene z uprašenim premogom, z ali brez sosežiga. Elektrofiltrski pepel je po naravi lahko silicijski ali kalcijski. Prvi ima pucolanske lastnosti, drugi ima lahko dodatno še hidravlične lastnosti. V cementu je dovoljena uporaba obeh, vendar je potrebno v oznaki cementa navesti katera vrsta elektrofiltrskega pepela je bila uporabljena. Pri elektrofiltrskem pepelu je potrebno preveriti ustreznost z zahtevami glede žarilne izgube, deleža reaktivnega kalcijevega oksida, deleža prostega kalcijevega oksida, deleža reaktivnega silicijevega dioksida in ekspanzije (prostorninska obstojnost). Pri kal-

cijskem elektrofiltrskem pepelu je potrebno dodatno preveriti še finost (ostanek pepela po mokrem sejanju) in tlačno trdnost po 28 dneh.

Glede uporabe pepelov v betonih je potrebno upoštevati zahteve podane v standardu EN 206 (Beton - Specifikacija, lastnosti, proizvodnja in skladnost). Pepel lahko uporabimo kot mineralni dodatek tipa II, če ima poleg ostalih zahtev tudi zadovoljive pucolanske in/ali latentno hidravlične lastnosti. Zahteve glede uporabe kot elektrofiltrski pepel so podane v standardu EN 450-1 (Elektrofiltrski pepel - 1. del: Definicije, specifikacije in merila skladnosti). Tudi tukaj, je podobno kot pri uporabi pepela pri proizvodnji cementa, dovoljeno uporabiti le elektrofiltrski pepel pridobljen z elektrostatičnim ali mehanskim izločanjem prašnih delcev iz dimnih plinov peči, ki so kurjene z uprašenim premogom, z ali brez sosežiga. Uporabi se lahko le silicijski elektrofiltrski pepel. Elektrofiltrski pepel mora izpolnjevati zahteve standarda za vsebnost žarilne izgube, klorida, sulfata, prostega kalcijevega oksida, reaktivnega kalcijevega oksida, reaktivnega silicijevega dioksida, vsote vsebnosti silicijevega dioksida, aluminijevega oksida in železovega oksida, vsebnost celokupnih alkalij, magnezijevega oksida in fosfata. Poleg kemijskih zahtev mora ustrezati tudi fizikalnim zahtevam, in sicer finosti, indeksu aktivnosti, prostorninski obstojnosti, prostorninski masi, začetku časa vezanja in potrebi po vodi.

Pepelov se sicer ne more uporabiti kot dodatek betonu tipa I, ker standard EN 206 tega ne dovoljuje, smo pa enega od pepelov, ki ni imel zadostnih pucolanskih in/ali latentno hidravličnih lastnosti in je imel velik delež inertne frakcije, vrednotili kot polnilo - agregat. Polnilo - agregat kot dodatek tipa I mora ustrezati

zahtevam določenim v standardu EN 12620 (Agregati za beton) oziroma EN 13055 (Lahki agregati). To gre za agregat oziroma lahki agregat, ki večinoma preide sito 0,063 mm. Tako polnilo mora ustrezati zahtevam za finost (zrnavost), vsebnosti celokupnega sulfata in kislinotopnega sulfata.

Ocena papirniških pepelov iz projekta CEL.KROG glede potencialne uporabe v gradbeništvu

V sklopu projekta CEL.KROG se je preverila možnost uporabe dveh papirniških pepelov. Pepela nista ustreznega izvora, kot to zahtevata standarda EN 197-1 in EN 450-1, zato je bila uporaba neposredno pri proizvodnji cementa oziroma pripravi betona izključena. Oba pepela sta kazala določene pucolanske in/ali latentno hidravlične lastnosti, zato smo preverili, ali zadovoljita kemijskim in fizikalnim lastnostim mineralnega dodatka tipa II, kot to zahteva standard za beton EN 206. Pepela sta se torej vrednotila za tri namene; in sicer za uporabo v (i) cementu, (ii) kot mineralni dodatek betonu tipa II (pucolanski ali latentno hidravlični dodatek), s katerim se lahko zamenja del veziva - cementa v končnem proizvodu in (iii) kot mineralni dodatek betonu tipa I (skoraj inerten dodatek). Pepelov se sicer ne more, glede na standard EN 206, razvrstiti med dodatke tipa I, a se je enega od pepelov, zaradi velikega deleža inertne frakcije, vseeno vrednotilo glede na zahteve za polnilo - agregat.

Primernost papirniških pepelov kot mineralni dodatek

Mineralni dodatki, med katere spadajo ra-

zlični elektrofiltrski pepeli, granulirana plavžna žlindra, mikrosilika, kalcinirane glinice in naravni pucolani, se predvsem zaradi ekonomskih in okoljskih vidikov vse pogosteje in v vse večjih količinah uporabljajo v različnih gradbenih proizvodih. Neprerogoma potekajo tudi raziskave alternativnih mineralnih dodatkov, predvsem takšnih, ki bi jih lahko pridobili iz odpadkov. Z uporabo vsaj deleža industrijskih odpadkov se lahko namreč omeji problematika njihovega odlaganja in obenem ohranja naravne vire ter poceni končne proizvode.

V sklopu projekta sta se obravnavala dva različna pepela. Pepel A je ostanek iz suhega čiščenja dimnih plinov na elektrofiltru kurilne naprave, kjer se kot gorivo uporablja mešanica premoga lesne mase in/ali mulja. Pepel B je mešanica elektrofiltrskega pepela in pepela z rešetk v določenem razmerju iz kurilne naprave, kjer se kot gorivo uporablja mešanica odpadnih muljev. Kot podporno gorivo se uporablja zemeljski plin.

Pepela sta bila vrednotena, kot to predvideva standard EN 206, kot mineralna dodatka tipa II. Izbrali so se najpomembnejši parametri, ki so predvideni za vrednotenje elektrofiltrskega pepela. To so:

- vsebnost reaktivnega silicijevega oksida (SiO₂)
- vsebnost klorida (Cl⁻)
- vsebnost celokupnega, reaktivnega in prostega kalcijevega oksida (CaO)
- vsebnost sulfata (SO₃)
- prostorninska obstojnost
- žarilna izguba pri 950°C,
- finost pepelov

Za boljše razumevanje lastnosti materialov se je določilo tudi kemijsko sestavo pepe-

lov z rentgensko fluorescenčno spektroskopijo (XRF), mineraloško sestavo z rentgensko praškovno difrakcijsko analizo (XRD), specifično površino BET ter porazdelitev delcev z metodo laserske granulometrije.

Ugotovilo se je, da se pepela med seboj razlikujeta po kemijski in mineraloški sestavi, pa tudi po fizikalnih lastnostih, kar vse vpliva na njune reaktivne lastnosti.

Pepela ne dosegata kriterijev večine zahtev standarda EN 450-1. Kemijske vrednosti pepelov se ne približajo potrebnim kriterijem, ki so pomembni tako za zagotavljanje potrebne reaktivnosti mineralnih dodatkov kot tudi z vidika zagotavljanja potrebnih obstojnostnih lastnosti betona. Tako je vsebnost reaktivnega silicijevega dioksida zelo majhna, po drugi strani pa je močno presežen delež reaktivnega kalcijevega oksida.

Na podlagi določanja indeksa aktivnosti, kjer se je delež cementa nadomestili s 25 mas. % obravnavanih pepelov, se je pokazalo, da indeks aktivnosti obeh pepelov po 28 in 90 dneh ne dosega želene vrednosti. Pri tem pepel A doseže indeks aktivnosti dokaj blizu zahtevanim kriterijem (75 % po 28 dneh in 85 % po 90 dneh), medtem ko ima pepel B vrednosti močno pod kriterijem (49 % in 51 % po 28 oziroma 90 dneh). K temu vpliva velik delež nereaktivnih faz v pepelu kot so kalcit, kremen ter majhen delež amorfnih faze, ki predstavlja reaktivno komponento pepela.

Določila se je tudi pucolansko aktivnost, kjer se je delež cementa zamenjal bodisi z 25 mas. % ali 30 mas. % pepela. Pepel A kaže v obeh primerih zadovoljive vrednosti po 15 dneh nege, medtem ko pepel B ne kaže zadostne reaktivnosti.

Slika 1: Določanje kemijskih parametrov

Slika 2: Določanje mehanskih lastnosti preskušancev

Primernost papiriških pepelov kot nadomestilo finega agregata

Zaradi velikega deleža inertne frakcije v pepelu B se je vrednotilo tudi njegovo uporabo kot nadomestek dela agregata v malti. Preučile so se možnosti, da se (a) del kamenega agregata volumsko nadomesti s frakcijo pepela, podrobljenega pod 0,25 mm, (b) celoten agregat nadomesti z agregatom z enako sejalno krivuljo kot standardni pesek ali (c) z obstoječo sejalno krivuljo.

Ko se nadomesti delež fine frakcije agregata s pepelom, se tlačne trdnosti (28 dni) malte bistveno zmanjšajo ob uporabi dodatka superplastifikatorja pa se tlačna trdnost le malenkost zmanjša v primerjavi z referenčno malto. V primeru, da se pepel uporabi kot polnilo, bi njegova uporaba prispevala k večji potrebi po vodi, ob dodatku superplastifikatorja pa ne bi prišlo do velikega zmanjšanja trdnosti.

Primernost papiriških pepelov za določen namen uporabe

Čeprav preskušani pepeli ne zadostijo zahtevam standardov, bi vendarle lahko, v kolikor

bi našli določeno možnost uporabe, s pomočjo tehničnega soglasja pripravili specifikacije, ki omogočajo, da se dajo taki pepeli legalno na trg. Ena od takšnih možnih uporab bi bila lahko stabilizacija zemljin, nasipov...

Povzetek

Pri uporabi industrijskih ostankov, bodisi stranskih proizvodov ali odpadkov, je tako najprej potrebno preveriti tehnične parametre, vzporedno pa je potrebo spremljati tudi to, kako zadostiti zakonskim zahtevam in kako proizvode, ki so proizvedeni z uporabo letih tudi dati legalno na trg. Za lažjo predstavbo je stanje shematsko predstavljeno na sliki 3. Torej, če proizvod ustreza zahtevam, podanim v standardu za cement EN 197-1, tako po izvoru kot lastnostih, se ga lahko uporabi neposredno pri proizvodnji cementa in zanj ni potrebno pridobiti CE oznake. Tako se pri proizvodnji cementa lahko uporabijo granulirana plavžna žlindra, pucolani (naravni ali naravni kalcinirani), elektrofiltrski pepeli (silicijski ali kalcijjski) in mikrosilika. Če bi želeli proizvod uporabiti kot dodatek betonom, kot to dovoljuje standard EN 206, je

le ta lahko uporabljen kot dodatek tipa I, če gre za skoraj inerten proizvod oziroma kot dodatek tipa II, če gre za proizvod s pucolanskimi ali latentno hidravličnimi lastnostmi. Med dodatke tipa I sodijo polnila - agregati in pigmenti, med dodatke tipa II pa elektrofiltrski pepel, mikrosilika in granulirana plavžna žlindra. V primeru uporabe proizvoda neposredno pri pripravi betona se mora zanj pridobiti ustrezne certifikate in CE oznako.

V kolikor nobena od naštetih variant tehnično ne ustreza, vendar pa se vseeno lahko najde določena možnost uporabe, je možno izpeljati postopek za pridobitev evropske tehnične ocene (ETA) ali slovenskega tehničnega soglasja (STS).

Viri:

- EN 197-1:2011, Cement - 1. del: Sestava, zahteve in merila skladnosti za običajne cemente,
- EN 206:2013, Beton - Specifikacija, lastnosti, proizvodnja in skladnost
- EN 450-1:2012, Elektrofiltrski pepel - 1. del: Definicije, specifikacije in merila skladnosti
- EN 12620:2002, Agregati za beton
- EN 13055:2016, Lahki agregati
- KRAMAR, S., DUCMAN, V., Potential use of ash from the paper industry as scm. V: New generation of construction materials. International conference on sustainable materials, systems and structures (SMSS 2019), 20-22 March 2019 - Rovinj, Croatia. Paris: RILEM Publication, 2019. Str. 431-438, ilustr. RILEM proceedings, 128.
- KRAMAR, S., ZAVRŠNIK, L., DUCMAN, V., Papiriški pepeli kot suplementarni cementni materiali. V: ROŽIČ, Boštjan (ur.). Razprave, poročila = Treatises, reports. 23. posvetovanje slovenskih geologov = 23rd Meeting of Slovenian Geologists, Ljubljana, marec 2017. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Naravoslovnotehniška fakulteta, Oddelek za geologijo, 2017. Str. 104-106, ilustr. Geološki zbornik, 24. ■

Slika 3: Shema vrednotenja uporabe industrijskih ostankov za primer cementa in betona.

Poslanci naklonjeni podaljšanju roka za usposabljanje kadra v gradbeništvu

29.04.2020 11:38

Ljubljana, 29. aprila (STA) - Poslanci so se na današnji izredni seji uvodoma prebili skozi predlog novele **gradbenega zakona**, ki ga je v DZ po skrajšanem postopku vložil državni svet in ki še za dve leti podaljšuje možnost za ustrezno strokovno usposobljenost kadra v **gradbeništvu**. Spremembam zakona se obeta podpora, saj tako v koaliciji kot opoziciji želijo zaščititi panogo.

Kot je v predstavitvi predloga novele zakona spomnil predsednik državnega sveta Alojz Kovšca, morajo imeti izvajalci v **gradbeništvu** po veljavnem zakonu zaposleno osebo z ustreznimi izobrazbenimi pogoji, dveletno prehodno obdobje pa se bo izteklo konec maja.

Tega veliko izvajalcev, predvsem manjših, ne bo izpolnilo. Razlogov za to pa je po besedah Kovšce več. "Med drugim, da v Sloveniji primanjkuje strokovno usposobljenih vodij del, zaradi česar bodo morali nekateri kadri opravljati dodatno izobraževanje, poklicno, srednje, višje, visoko, in tudi dodatne izpite, kar pa glede na to, da so to kadri, ki so že polno vključeni v delovni proces, zahteva več časa, kot ga nudi trenutno veljavno prehodno obdobje," je izpostavil.

Izvajalci, ki ob koncu trenutno določenega prehodnega obdobja ne bodo izpolnjevali teh pogojev, bodo morali po njegovih besedah bistveno prilagoditi ali zmanjšati svojo dejavnost na področju **gradbeništvu** ali pa bodo v velikem prekršku, "za katerega so predvidene enormno visoke globe".

"Težave pa bodo tudi v postopkih pridobivanja uporabnih dovoljenj in drugih upravnih postopkih v zvezi z **graditvijo** objektov," je izpostavil Kovšca.

V primeru, da se v prehodnem obdobju ne bodo mogli vpisati v ustrezne imenike vodij del, je mogoče predvideti občutne posledice v **gradbeništvu**, saj večje število izvajalcev del z dolgoletnimi izkušnjami ne bo več moglo opravljati dejavnosti na področju novogradenj, je dodal.

"To pa bo lahko imelo za posledico upad gradbene dejavnosti kot celote, zmanjšanje števila zaposlitev, na ravni posameznih izvajalcev pa težave s poslovanjem," je še opozoril predsednik državnega sveta.

Državni svet je zato v sodelovanju z Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije (OZS) pripravil predlog, ki vsebinsko ne posega v zakon, temveč le podaljšuje to obdobje do konca maja 2022.

Minister za okolje in prostor Andrej Vizjak je v nadaljevanju ocenil, da je bilo časa za prilagoditev dovolj, da pa bo vlada upoštevala voljo DZ.

Tako v koaliciji kot v opoziciji so predlogu naklonjeni. Poslanci so med drugim izpostavili, da v času priprave **gradbenega zakona** nihče ni mogel predvideti trenutnih razmer, ki jih kroji epidemija novega koronavirusa in vplivajo tudi na potrebno izobraževanje v **gradbeništvu**, ter da bi zavrnitev predlagane novele še otežila poslovanje gradbenega sektorja.

Kljub temu pa je bilo zaznati tudi kritike gradbenikov. "Kje so vzroki, da preostala velika večina gradbenikov ni sledila naloženim obveznostim? Gre resnično za objektivne razloge časovne stiske, ki ji botruje dejstvo, da ob delu zmanjka časa za dodatno zahtevano izobrazbo? Ali gre zgolj za nevednost ali pa morebiti celo za popolno ignoranco sprejetih predpisov," se je vprašal Ivan Hršak (DeSUS).

"Po izteku podaljšanja obravnavanega prehodnega obdobja moramo vsi skupaj paziti, da v **gradbeništvu** ne bomo vnesli dodatne zmede in nelojalne konkurence, kar podaljšanje prehodnega obdobja nedvoumno predstavlja," pa je opozoril Andrej Rajh (SAB).

Poslanci bodo o predlagani noveli glasovali po zaključku izredne seje.

Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb **gradbene zakonodaje**

29.04.2020 11:37

Ljubljana, 29. aprila (STA) - Določila novele protikoronskega zakona na področju gradbeništva so velikega pomena za blaženje gospodarskih posledic novega koronavirusa, obenem pa še vedno omogočajo tudi varstvo okolja, so poudarili na ministrstvu za okolje in prostor. Očitke okoljevarstvenikov so znova zavrnilo. Menijo, da gre za napačno razumevanje določil.

Ukrepi za učinkovitejšo gradnjo so pomemben prispevek za blažitev posledic epidemije za slovensko gospodarstvo, saj bodo prispevali k pospežitvi investiranja države, občin in zasebnih podjetij v gradnjo infrastrukture in objektov ter posledično njihovo opremljanje, so zapisali na ministrstvu.

Čimprejšnji zagon investicij po njihovih navedbah pomembno prispeva tudi k ohranjanju delovnih mest na področju **gradbeništva**, prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja. "Predlog rešitve je za ponovni zagon gospodarstva nujno potreben. Je strokovno uravnotežen med skrbjo za zaščito okolja in skrbjo za razvoj," so poudarili.

Eden glavnih očitkov nevladnih organizacij glede zakonskih sprememb je, da bo njihovo delovanje skoraj onemogočeno. Predvideni dodatni pogoji za društva namreč so, da morajo imeti 50 aktivnih članov, kar se izkazuje z redno plačano članarino in udeležbo na zborih članov.

Kot so pojasnili na ministrstvu, je pomembno, da nevladne organizacije, ki želijo zastopati javni interes, v fazi priznavanja tega statusa dokažejo zadosten interes pri zastopanju javnosti oz. pri zagovarjanju javnega interesa. "Ta se najbolj ustrezno dokazuje prek ustreznega števila članov kot podpornikov njihovega delovanja," so navedli.

Zahteva glede minimalnega števila aktivnih članov je po njihovih navedbah skladna tudi s sporočilom Evropske komisije o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki pravi, da je tudi število članov v nevladnih organizacijah lahko pomemben kazalnik njene dejavnosti.

"Prav tako zahtevano število 50 članov ni nesorazmerno visoko, da bi omejevalo dostop do pravnega varstva nevladnim organizacijam, ki delujejo v javnem interesu," so prepričani na ministrstvu. To po njihovih besedah dokazujejo številne organizacije, društva, zveze in drugi, ki temu pogoju zadostujejo.

Rešitev, ki jo prinaša **gradbena zakonodaja**, je v širši javnosti ocenjena kot dobra in nujno potrebna, so izpostavili. "S strani Gospodarske zbornice Slovenije smo prejeli celo predlog,

da bi bilo glede na pretekle izkušnje treba število članstva še povečati," so dodali.

Spomnili so še, da je stališče glede pomena obveznega minimalnega števila članov vključeno že v **gradbenem zakonu**, v katerem je v primeru civilnih iniciativ določeno, da so te lahko stranski udeleženci v postopku pod pogojem, če imajo podpise 200 polnoletnih fizičnih oseb s stalnim prebivališčem na območju občine, kjer je načrtovana gradnja.

Dnevnik.si

Pozdravljeni, **Matjaž**

KORONAVIRUS

STA

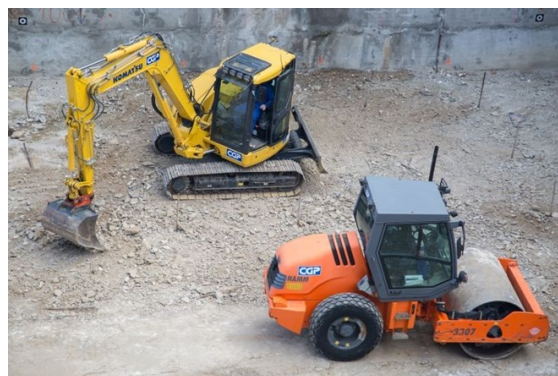
29. april 2020

29. april 2020 11:55

Predviden čas branja: 2 min

Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb **gradbene zakonodaje**

Določila novele protikoronskega zakona na področju **gradbeništva** so velikega pomena za blažjenje gospodarskih posledic novega koronavirusa, obenem pa še vedno omogočajo tudi varstvo okolja, so poudarili na ministrstvu za okolje in prostor. Očitke okoljevarstvenikov so znova zavrnilo. Menijo, da gre za napačno razumevanje določil.

(Foto: Maja Marko)

Ukrepi za učinkovitejšo gradnjo so pomemben prispevek za blažitev posledic epidemije za slovensko gospodarstvo, saj bodo prispevali k pospešitvi investiranja države, občin in zasebnih podjetij v gradnjo infrastrukture in objektov ter posledično njihovo opremljanje, so zapisali na ministrstvu.

Čimprejšnji zagon investicij po njihovih navedbah pomembno prispeva tudi k ohranjanju delovnih mest na področju **gradbeništva**, prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja. "Predlog rešitve je za ponovni zagon

NAJNOVEJŠE

4 min	Španski poklicni športniki na treninge na začetku maja
9 min	Umrli vodja malteškega viteškega reda
26 min	#foto Satelitski posnetki kažejo, da se je Kim umaknil v letovišče
34 min	Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb gradbene zakonodaje
51 min	Z otrokom v avtu vozila pod vplivom alkohola in brez veljavnega vozniškega dovol...

Vse objave

gospodarstva nujno potreben. Je strokovno uravnotežen med skrbjo za zaščito okolja in skrbjo za razvoj," so poudarili.

Skoraj onemogočeno delovanje nevladnih organizacij

Eden glavnih očitkov nevladnih organizacij glede zakonskih sprememb je, da bo njihovo delovanje skoraj onemogočeno. Predvideni dodatni pogoji za društva namreč so, da morajo imeti 50 aktivnih članov, kar se izkazuje z redno plačano članarino in udeležbo na zborih članov.

Kot so pojasnili na ministrstvu, je pomembno, da nevladne organizacije, ki želijo zastopati javni interes, v fazi priznavanja tega statusa dokažejo zadosten interes pri zastopanju javnosti oz. pri zagovarjanju javnega interesa. "Ta se najbolj ustrezno dokazuje prek ustreznega števila članov kot podpornikov njihovega delovanja," so navedli.

Zahteva glede minimalnega števila aktivnih članov je po njihovih navedbah skladna tudi s sporočilom Evropske komisije o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki pravi, da je tudi število članov v nevladnih organizacijah lahko pomemben kazalnik njene dejavnosti.

"Prav tako zahtevano število 50 članov ni nesorazmerno visoko, da bi omejevalo dostop do pravnega varstva nevladnim organizacijam, ki delujejo v javnem interesu," so prepričani na ministrstvu. To po njihovih besedah dokazujejo številne organizacije, društva, zveze in drugi, ki temu pogoju zadostujejo.

Rešitev, ki jo prinaša **gradbena zakonodaja**, je v širši javnosti ocenjena kot dobra in nujno potrebna, so izpostavili. "S strani Gospodarske zbornice Slovenije smo prejeli celo predlog, da bi bilo glede na pretekle izkušnje treba število članstva še povečati," so dodali.

Spomnili so še, da je stališče glede pomena obveznega minimalnega števila članov vključeno že v **gradbenem zakonu**, v katerem je v primeru civilnih iniciativ določeno, da so te lahko stranski udeleženci v postopku pod pogojem, če imajo podpise 200 polnoletnih fizičnih oseb s stalnim prebivališčem na območju občine, kjer je načrtovana gradnja.

Vir slike: [Dnevnik](#)

Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb **gradbene zakonodaje**

Vir Dnevnik | 29.04.2020 09:55 | 1

Določila novele protikoronskega zakona na področju **gradbeništv**a so velikega pomena za blaženje gospodarskih posledic novega koronavirusa, obenem pa še vedno omogočajo tudi varstvo okolja, so poudarili na ministrstvu za okolje in prostor. Očitke...

Preberi Več

Nova cesta in infrastruktura v Zagorju do septembra

Objavil-a na spletu **Notranjsko primorske Novice** - sreda, 29. aprila 2020

Zagorje, Pivka – V Zagorju pri Pivki bodo do jeseni uredili del lokalne ceste, komunalno infrastrukturo in avtobusni postajališči. Večino sredstev, kar 80 odstotkov oziroma 600.000 evrov, zagotavlja ministrstvo za obrambo iz naslova vlaganja v lokalno cestno in komunalno infrastrukturo, ki je obremenjena zaradi uporabe vadišč Slovenske vojske na Počku in Baču.

Ostali del denarja za gradnjo, okoli 200.000 evrov, zagotavlja občina iz proračuna ter s sredstvi koncesijske dajatve Postojnske jame in ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo po 23. člen zakona o financiranju občin. Z deli so začeli januarja, končali pa naj bi jih do septembra. V naselju prenavljajo lokalno cesto proti Baču; uredili bodo priključek na regionalno cesto, cesto razširili in asfaltirali ter uredili pločnik s cestno razsvetljavo. Ob regionalni cesti skozi Zagorje pa bodo uredili avtobusni postajališči izven vozišča, nove pločnike, prehode za pešce ter uvoze na **gradbene parcele**. Obenem bo občina uredila še komunalno infrastrukturo. »Ta infrastruktura je pomembna z lokalnega zornega kota, predvsem vaške skupnosti Zagorje, kot tudi za Slovensko vojsko, saj bo ureditev pomembno pripomogla k prometni varnosti,« je lani ob podpisu pogodbe z Morsom o sofinanciranju dejal pivški župan Robert Smrdelj. **pet**

Urejanje ceste in komunalne infrastrukture, Zagorje, april 2020 Foto: Občina Pivka

Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb **gradbene zakonodaje**

29.04.2020 11:37

Ljubljana, 29. aprila (STA) - Določila novele protikoronskega zakona na področju gradbeništva so velikega pomena za blažjenje gospodarskih posledic novega koronavirusa, obenem pa še vedno omogočajo tudi varstvo okolja, so poudarili na ministrstvu za okolje in prostor. Očitke okoljevarstvenikov so znova zavrnil. Menijo, da gre za napačno razumevanje določil.

Ukrepi za učinkovitejšo gradnjo so pomemben prispevek za blažitev posledic epidemije za slovensko gospodarstvo, saj bodo prispevali k pospešitvi investiranja države, občin in zasebnih podjetij v gradnjo infrastrukture in objektov ter posledično njihovo opremljanje, so zapisali na ministrstvu.

Čimprejšnji zagon investicij po njihovih navedbah pomembno prispeva tudi k ohranjanju delovnih mest na področju **gradbeništva**, prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja. "Predlog rešitve je za ponovni zagon gospodarstva nujno potreben. Je strokovno uravnotežen med skrbjo za zaščito okolja in skrbjo za razvoj," so poudarili.

Eden glavnih očitkov nevladnih organizacij glede zakonskih sprememb je, da bo njihovo delovanje skoraj onemogočeno. Predvideni dodatni pogoji za društva namreč so, da morajo imeti 50 aktivnih članov, kar se izkazuje z redno plačano članarino in udeležbo na zborih članov.

Kot so pojasnili na ministrstvu, je pomembno, da nevladne organizacije, ki želijo zastopati javni interes, v fazi priznavanja tega statusa dokažejo zadosten interes pri zastopanju javnosti oz. pri zagovarjanju javnega interesa. "Ta se najbolj ustrezno dokazuje prek ustreznega števila članov kot podpornikov njihovega delovanja," so navedli.

Zahteva glede minimalnega števila aktivnih članov je po njihovih navedbah skladna tudi s sporočilom Evropske komisije o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki pravi, da je tudi število članov v nevladnih organizacijah lahko pomemben kazalnik njene dejavnosti.

"Prav tako zahtevano število 50 članov ni nesorazmerno visoko, da bi omejevalo dostop do pravnega varstva nevladnim organizacijam, ki delujejo v javnem interesu," so prepričani na ministrstvu. To po njihovih besedah dokazujejo številne organizacije, društva, zveze in drugi, ki temu pogoju zadostujejo.

Rešitev, ki jo prinaša **gradbena zakonodaja**, je v širši javnosti ocenjena kot dobra in nujno potrebna, so izpostavili. "S strani Gospodarske zbornice Slovenije smo prejeli celo predlog,

da bi bilo glede na pretekle izkušnje treba število članstva še povečati," so dodali.

Spomnili so še, da je stališče glede pomena obveznega minimalnega števila članov vključeno že v **gradbenem zakonu**, v katerem je v primeru civilnih iniciativ določeno, da so te lahko stranski udeleženci v postopku pod pogojem, če imajo podpise 200 polnoletnih fizičnih oseb s stalnim prebivališčem na območju občine, kjer je načrtovana gradnja.

Okoljsko ministrstvo znova zavrnilo očitke glede sprememb gradbene zakonodaje

Dnevnik

SREDA, 29. APRIL 2020 OB 11:55

Določila novele protikoronskega zakona na področju **gradbeništva** so velikega pomena za blaženje gospodarskih posledic novega koronavirusa, obenem pa še vedno omogočajo tudi varstvo okolja, so poudarili na ministrstvu za okolje in prostor. Očitke...

Vir
Komentarji(0)
Obrazec

DZ v nadaljevanju izredne seje tudi o nekoronskih temah

29.04.2020 07:43

Ljubljana, 29. aprila (STA) - DZ bo v nadaljevanju izredne seje danes med drugim obravnaval predlog novele zakona o dodatnih ukrepih za odpravo posledic škode zaradi prenamnožitve podlubnikov. Na dnevnem redu ima še nekaj drugih nekoronskih tem, med drugim predlog novele zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save.

Predlog novele zakona, ki ureja ukrepe zaradi prenamnožitve podlubnikov, prinaša dve bistveni vsebinski spremembi. Prva se nanaša na spremembe upravnega postopka v zvezi z odločbami o sanitarni sečnji in rokih za njeno izvršitev, druga pa na skrajšanje postopka za spreminjanje gozdnogospodarskega načrta v primeru naravne nesreče v gozdu.

Poslanci bodo razpravljali tudi o predlogu novele zakona o divjadi in lovstvu, ki med drugim predlaga, da bi država namesto lovskih družin še pet let plačevala škodo po šakalu, ki bo od 1. maja lovna vrsta.

Po predlogu novele zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save pa bi lahko pristojni organ obravnavo zahteve za izdajo gradbenega dovoljenja oz. presojo vplivov na okolje začel brez predložitve lastninske ali druge stvarne pravice na nepremičninah, pod pogojem, da investitor dokazilo o pravici graditi na nepremičninah predloži do izdaje gradbenega dovoljenja. Na začetku imeti vsa zemljišča, vključno z vodotoki in obvoznicami, je po mnenju predlagateljev namreč nemogoče.

Na dnevnem redu seje so med drugim tudi predlogi novel energetskega zakona, **gradbenega zakona** in zakona o vodah.

Že danes pa je pričakovati tudi odločitev državnega sveta, ali ne bo zahteval veta na tri zakone, ki jih je v sklopu drugega protikoronskega paketa v torek sprejel DZ. Če vodje interesnih skupin in predsedniki komisij DS na dopoldanski videokonferenci ne bodo izrazili namere za vložitev vetov, se bodo že danes glede tega izrekli tudi svetniki na dopisni seji, je za STA povedal predsednik DS Alojz Kovšca.

Če oz. ko bo predsednik DZ Igor Zorčič od DS prejel informacijo, da ne bo zahteval vetov, bo DZ predvidoma takoj odločal o vladnih predlogih sklepov o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referendumu o vseh treh zakonih iz drugega paketa. Tako bi jih glede na nedavne spremembe referendumске zakonodaje, ki ureja ravnanje DZ v primeru ustavno nedopustnih referendumov, lahko takoj poslali v razglasitev.

TRAJNOSTNE STAVBE

Zavod za **gradbeništvo** Slovenije (ZAG) z bogatim znanjem in sodobno opremo razvija nove trajnostne materiale ter izvaja preskušanja vseh vrst gradbenih materialov in konstrukcij pri gradnji in sanaciji stavb.

Vsaka stavba mora zagotoviti optimalne tehnične lastnosti: nosilnost, stabilnost in potresno odpornost bosta stavbi zagotovila konstrukcija in temeljenje. K varnosti pred požarom, energetski učinkovitosti in zaščiti pred hrupom bodo prispevali zasnova stavbe, struktura ovoja in tehnološke rešitve.

Na ZAG za vsa navedena področja nudimo strokovno podporo pri zasnovi in projektiranju v obliki svetovanja, pri gradnji pa vršimo neodvisno zunanjo kontrolo nad izvajanjem del in svetovanje pri najbolj zahtevnih rešitvah. ZAG sodeluje v projektih, kjer se razvijajo sobni materiali in nove konstrukcijske rešitve za gradnjo in sanacijo stavb.

Osnovni gradnik trajnostne stavbe so trajnostno pridobljeni ali izdelani materiali oziroma proizvodi in na ZAG izvajamo kemične analize in fizikalno – mehanska preskušanja vseh gradbenih materialov. Izdelujemo celostne analize življenjskih ciklov (LCA, LCC).

Na različnih pohodnih materialih izvajamo meritve drsnosti. Nudimo tehnično in strokovno podporo na področju kovin - korozije in njihove zaščite, preverjamo korozijo vodovodnih instalacij in vpliv površinske obdelave na korozijo nerjavnih jekel.

Še pred začetkom gradnje izvajamo geomehanske preiskave za vse faze projektiranja in spremljanja kakovosti uporabljenih zemljin, kamnin in geotekstilov ter preiskave za potrebe sanacij zemeljskih plazov. Opravljamo preglede sidranih

objektov in vgrajenih sider ter ugotavlja mo njihovo stanje.

Na vseh vrstah obstoječih stavb, izvajamo terenske in laboratorijske, porušne in neporušne preiskave ter na tej osnovi ocenjujemo sestavo in stanje nosilne konstrukcije in mehanske lastnosti vgrajenih materialov. Z različnimi metodami analiziramo poškodbe konstrukcij in izdelujemo ocene potresne odpornosti. V razvojno-raziskovalne namene izvajamo preiskave odziva gradbenih elementov in konstrukcij na različne mehanske obremenitve. Na potresni mizi simuliramo potrese in raziskujemo odziv modelov zidanih stavb.

Na področju toplotnih karakteristik materialov in konstrukcij, učinkovite rabe energije in primernih bivalnih pogojev izvajamo termografske analize, analize kakovosti toplotne zaščite objektov in toplotnih mostov na objektih. Izvajamo laboratorijske in terenske meritve izolirnosti gradbenih elementov in konstrukcij pred zvokom v zraku in pred udarnim zvokom. Izdelujemo študije požarne varnosti objektov in ugotavljamo požarno odpornost konstrukcij na osnovi standar-

dnega in realno pričakovanega razvoja požara.

Sodelujemo pri ohranjanju kulturne dediščine in raziskujemo možnosti implementacij recikliranja sekundarnih surovin v **gradbeništvo**. Raziskujemo zaščito bivalnih in delovnih prostorov pred vplivom radona ter določamo vsebnost azbesta v gradbenih materialih.

Certificiramo gradbene proizvode in izdajamo Slovenska tehnična soglasja ter Evropske tehnične ocene, kajti osnovni gradnik za trajnostne stavbe so trajnostno pridobljeni ali izdelani materiali oziroma proizvodi. Izdajamo energetske izkaznice za stavbe in okoljske deklaracije proizvoda (EPD), ki okoljsko ozaveščenim proizvajalcem omogočajo izkoristiti prednosti na trgu, ki jih prinašajo zelene tehnologije.

ZAG

T: 01 280 42 00
www.zag.si
info@zag.si

SPOPADANJE S »KORONAKRIZO«

Z ukrepi, sprejetimi po razglasitvi pandemije za zajezitev širjenja koronavirusne bolezni Covid-19, se je življenje zelo spremenilo, za nekaj časa praktično zastalo, ukrepi pa so imeli oziroma še imajo velik vpliv tudi na gospodarstvo.

Za mnenje o nastalih razmerah smo zaprosili nekaj podjetij ter zbornic s področja **gradbeništva**. Ugotoviti smo želeli, kakšne težave imajo zaradi izbruha bolezni, kako jih rešujejo, kakšno pomoč nudijo svojim članom, pa tudi, kaj menijo o sprejetih ukrepih za pomoč gospodarstvu.

O pomoči, ki jih nudijo svojim članom Gospodarska zbornica Slovenije (in še posebej Zbornica **gradbeništva** in industrije gradbenega materiala – ZGIGM). Obrtno-podjetniška Zbornica Slovenije in sekcije s področja gradbene dejavnosti ter **Inženirska zbornica Slovenije**, pa tudi o njihovih stališčih do sprejetih ukrepov, bomo pisali v prihodnji številki revije.

GIC Gradnje

Iz GIC Gradnje d.o.o. iz Sv. Florijana pri Rogaški Slatini so sporočili, da se jim je obseg del zmanjšal, saj so bili primorani skladno z navodili in priporočili NIJZ uvesti številne varnostne ukrepe in določena gradbišča zapreti, na določenih pa aktivnosti podrediti zahtevam naročnikom. Popolnoma so prekinili poslovanje s fizičnimi osebami, ukiniteli poslovanje s strankami na betonarnah, v kamnolomih in v trgovini. Podporne službe kot so vozni park, laboratorij, skladišče, železokrivnica in skupne službe so opravljali le najnujnejša dela v okrnjeni sestavi, določena dela pa so opravljali od doma.

Od večjih gradbišč so zaprli gradbišče v NEK (Nuklearna elektrarna Krško). Imeli so tudi nekaj težav z dobavo materiala, na določenih segmentih so se dobavni roki podaljšali, na primer pri dobavi armature, vendar se zadeve rešujejo.

V zvezi z zagotavljanjem varnosti in zdravja zaposlenih so zapisali, da veskozi dosledno upoštevajo in izvajajo vse predpisane aktivnosti zaščite pred prenosom koronavirusa.

Glede višine realizacije so napovedi še preuranjene, saj ne vedo, do kdaj in v kakšni meri bodo sledili še ostali ukrepi preprečitve širitve koronavirusa. V določenem delu pa bodo ukrepi zagotovo vplivali na višino prometa podjetja. O zasedenosti zmogljivosti v prihodnjih mesecih pravijo, da imajo dolgoročne pogodbe na več večjih projektih, kar je za razmere v katerih smo, dobro.

Glede ukrepov države, predvsem t.i. »mega zakona«, pravijo, da so bili prvi sprejeti ukrepi države pomembni predvsem za vsa tista podjetja, ki so morala dejavnosti popolnoma zapreti, za **gradbeništvo** pa bodo pomembne nadaljnje državne aktivnosti in spodbude z zagotovitvijo zadostnega obsega javnih naročil, ki bodo osnova za bodočo likvidnost in razvoj podjetij.

Ne sme pa se ponoviti napake iz prejšnje krize, ko je ravno v najtežjih časih **gradbeništva** država sama zmanjšala obseg javnih naročil tega segmenta. Poskrbeti mora za kontinuiteto naročil gradbenih del, oziroma jih celo povečati in to na segmentih večjih, srednjih in manjših projektov. Skupaj z GZS so dosegli, da so upravna dovoljenja pomembna in da se ponovno izdajajo, kar je tudi pogoj za sklepanje naročil gradbenih del.

O prihodnosti **gradbeništva** menijo, da se ta panoga v Sloveniji se dobro pozicionira in v kolikor ne bomo ponovili napak iz preteklosti, menijo, da smo na pravi poti. Del pozornosti moramo zagotovo nameniti še krepitvi ugleda gradbeni branži in s tem ponovno dokazati, da imamo v Sloveniji kakovostne izvajalce in korektne projekte. Zgled so nam lahko tudi druge države, ki so skrbijo za panogo in so pri sproščanju trga nekoliko bolj preračunljive in zadržane.

Lumar

V podjetju Lumar IG d.o.o. so zapisali: »Za nas in celoten gradbeni sektor je pomembno, da država oz. pristojno ministrstvo čimprej uredi nemoteno izdajanje gradbenih dovoljenj. Pomembno pa bi bilo tudi, da bi upravne postopke pohitrili, saj se je po sprejetju novega zakona čas pridobivanja gradbenega dovoljenja podvojil. V podjetju smo imeli v lanskem letu najboljšo prodajo v naši zgodovini, ker pa pridobivanje gradbenih dovoljenj ni sledilo, nismo delali z zmogljivostmi, kot bi lahko.

Podpiramo vključitev infrastrukturnih projektov za oživitev gospodarstva, upamo pa, da ne bodo zajeti samo veliki infrastrukturni projekti, kot so izgradnje cest, drugi tir ... Sedaj imamo čas, da začnemo s spodbujanjem gradnje stanovanjskih objektov, neprofitnih stanovanj Stanovanjskega sklada Republike Slovenije, stanovanj za mlade družine ... Ob tem, da bi zagotovili delo številnim gradbenim podjetjem in delavcem, bi na ta način dosegli tudi druge multiplikativne učinke.

V kolikor bo država sprejela ustrezne ukrepe, poskrbela, da bodo imeli ljudje službe, se bodo izvajali upravni postopki in bodo banke ustrezno spremljale financiranje prebivalstva, potem bomo tudi mi lahko ponovno nemoteno delovali in se razvijali. V zadnjih dneh smo v navezi z ministrstvi in dobili smo zagotovila, da se bi naj situacija na področju pridobivanja gradbenih dovoljenj in postopkov izboljšala. Zavedati se je potrebno, da deluje **gradbeništvo** v drugačnih ciklih kot večina drugih panog. Gradbena dovoljenja potrebujemo podjetja danes, da bomo lahko po ukinitvi ukrepov nemoteno poslovala.

Kako bo kriza vplivala na nadaljnje povpraševanje je v tem trenutku težko napovedati. Danes nihče ne ve, kakšne bodo razsežnosti in posledice koronavirusa pri nas in po svetu. Obeti do krize so bili odlični, veliko smo imeli povpraševanj ter podpisov pogodb. Do sredine marca več kot v primerljivem lanskem obdobju. Kako bo naprej bo odvisno od trajanje epidemije, trendov in kako bodo banke s financiranjem spremljale kupce. Ustrezno dogajanje se bodo spreminjale tudi cene, saj so te vedno odraz razmerja med in ponudbo in povpraševanjem.

V času kriz je bil Lumar manj prizadet, saj v teh časih tako kupci, podizvajalci in partnerji iščejo varne in zanesljive partnerje. Lumar je tudi sedaj v odlični finančni kondiciji, z najvišjo bonitetno oceno platinasti AAA (Bisnode Solutions) pa odličen in varen partner. V času krize je še bolj pomembno v kakšni kondiciji je podjetje in ali bo lahko tudi po njej izpolnjevalo svoje obveznosti in dogovore.

Prav tako pa takšen partner ni varen samo za kupce in partnerje, ampak tudi za banke, ko se odločajo za podeljevanje kreditov. Banke bi morale ob preverjanju kreditne sposobnosti kupca, preverjati tudi ali je izbran izvajalec v ustrezni finančni kondiciji, da bo lahko izvedel s pogodbo dogovorjene stvari, zagotavljal kakovost, pomagal pri pridobivanju uporabnega dovoljenja in dolgoročno nudil svetovanje in servis strankam. Nakup hiše je v večini enkratna in največja življenjska investicija, zato je pomembno kakšnega partnerja imamo ob sebi pri gradnji svojega doma.«

Murexin

Iz podjetja Murexin, gradbeni materiali, d.o.o. iz Puconcev so sporočili, da pri naročilih oziroma prodaji opažajo upad, vendar bistveno manjši od pričakovanj in stanja v državi, tako da so glede na situacijo v državi in praktično popolno ustavitvijo življenja s trenutnim stanjem še lahko zadovoljni. Začasno so v proizvodnji ukinili eno izmeno, a so jo že vzpostavili nazaj in delo že poteka normalno.

Delo so prilagodili v skladu s smernicami NIJZ in upoštevali vse ukrepe od mask, rokavic, distanciranja, ločevanja delovnih skupin, razkuževanje delovnih sredstev, delo od doma, kjer je le to mogoče. S striktnimi navodili so strogo ločili od zaposlenih tudi zunanje poslovne subjekte, ki so zaradi narave dela prihajali v podjetje (npr. šoferje, veleprodajne kupce ...) in zmanjšali možnost stika na minimum. Zaposlene tudi redno obveščajo o ukrepih, ki jih izvajajo.

V skladu z zakonodajo oz. odloki so zaprli maloprodajno trgovino za fizične kupce, veleprodaja je poslovala ob strogih varnostnih ukrepih.

Predhodno so ob spremljanju situacije v tujini poskrbeli za nekaj večje zaloge. Kasneje se je izkazalo, da nekih večjih težav glede nabave ni bilo, še največ glede transporta iz tujine zaradi manjših zamud okrog dogajanja na mejnih prehodih.

Ukrepe države ocenjujejo kot pozitivne in stimulative: »V kakšni meri bo pomoč države dobrodošla za naše podjetje, je še preuranjeno povedati, saj jo je potrebno videti z vidika daljšega časovnega obdobja. Dejstvo je, da bo trenutno stanje vplivalo na poslovanje, smo pa v panogi, ki ni bila deležna popolne ustavitve dejavnosti kot nekatere druge panoge in je s tega vidika zagotovo nekaj ugodnejša situacija kot na primer v turizmu.«

V drugi sveženj interventnih protikoronskih ukrepov pa si želijo, da bi vključili tudi upad prodaje za 10 odstotkov kot kriterij upoštevanja za dodelitev pomoči.

Glede tega, kaj bo z gradbeno panogo v prihodnosti, pa menijo, da bo kratkoročno šlo brez večjih sprememb oz. z zmernim upadom, na dolgi rok pa vprašljivo, kot se je pokazalo v časih vseh gospodarskih kriz.

Velux

Direktor VELUX Slovenija d.o.o. Vojko Golmajer: »V tednih po razglasitvi epidemije in uvedenih ukrepov je naša prodaja padla za 30 odstotkov glede na isto razdobje lani. K sreči so izvajalci lahko delali na objektih, kjer niso direktno v kontaktu z uporabniki, sicer bi bil upad prodaje še večji. Tudi naša IT tehnologija je omogočila tako rekoč hipno prestavitev na delo od doma, seveda za delovna mesta, kjer je to možno. Telefoni in dostop do interne mreže omogočajo praktično enako podporo kot iz pisarne, tako da smo od kupcev prejeli nekaj prijetnih sporočil in zahval o dobri podpori v kriznih časih. Prodajno in tehnično osebje, ki sicer delajo na terenu, sedaj v večjem obsegu nudijo podporo izvajalcem, trgovcem in končnim kupcem na daljavo, v nujnih primerih pa tudi na terenu. Za te primeru smo uspeli kupiti ustrezno število zaščitnih mask ter dezinfekcijskih sredstev.

Po prvih šokantnih dneh se je uredila tudi dobava blaga v naše skladišče in nismo imeli večjih težav z dobavo naročenega blaga

do kupcev. V zadnjih dveh tednih je tudi razvidno, da smo ljudje pričeli razmišljati še o čem drugem kot o virusu, saj se je obisk naše spletne strani in tudi prodaja senčil v e-trgovini močno povečala.

Ponosni smo na sposobnost svetovanja končnim uporabnikom na daljavo in na vsa pojasnila ter informacije, ki jih lahko prejmemo na spletni strani.

Ko gledamo naprej, pričakujemo nekoliko prilagojeno organizacijo dela v pisarni, sodelavci na terenu pa bodo po navodilih in potrebi uporabljali zaščitno opremo. Naš razstavni prostor bo odprt za kupce takoj, ko bo to možno. V celotnem letu 2020 sicer pričakujemo padec prodaje okoli 15 odstotkov glede na leto 2019. V takšnem primeru bomo prebrodili težavno leto, upamo pa da bo naslednje leto boljše od sedanjih splošnih napovedi.

Interventni zakon so predstavili precej vsečno, a ima v delih pomoči gospodarstvu veliko »drobnega tiska« in nekaj nelogičnosti. Ena od teh je pogojevanje državne pomoči za izostanek zaposlenih z dela zaradi višje sile (npr. varstvo otroka zaradi zaprtih vrtcev) z zmanjšanjem prometa. Pri tem res ne vidim povezave in upam, da bo tukaj narejen popravek. Samo spremljanje pojasnil o mega zakonu je bilo zahtevno, a tukaj je za priznati, da je GZS ter tudi TZS naredila veliko tako v pisni obliki kot v obliki webinarjev. V celotni situaciji je pozitivna ugotovitev in dokaz, da lahko veliko zadev rešimo z uporabo digitalnih orodij.

Gradbeništvo bo v letošnjem letu ter tudi prihodnjih letih čutilo posledice te korona krize, predvsem z naslova večje previdnosti potrošnikov ter investitorjev v svoja stanovanja ali hiše. Smiselno bi bilo vrniti davčne olajšave pri investiranju v reševanje stanovanjskega problema. S tem bi spodbudili stanovanjsko gradnjo in prenavo, hkrati pa mladim družinam olajšali pridobitev svojega stanovanja. Seveda pri vsaki potrošnji plačujemo davek državi, ki bi si na takšen način povrnila odobrene davčne olajšave.«

Merkur trgovina

V Merkurju je na naša vprašanja odgovarjal Blaž Pesjak, generalni direktor, Merkur trgovina, d.o.o.: »V ponedeljek, 20. aprila, smo v celoti odprli vse naše trgovske centre, vseh 23 po vsej Sloveniji z vsemi našimi programi. Že prvi dan smo ob odprtju trgovin zabeležili velik obisk, potrebe kupcev so bile že zelo visoke.

Doslej smo bili namreč fizično odprti le s programi za vrt in kmetijstvo, zdaj pa je vsem kupcem ponovno na voljo vsa Merkurjeva ponudba v celoti.

Pri B2B kupcih (podjetja in samostojni podjetniki) smo bili v vsem tem času sicer dostopni in odprti tudi v oddelkih z artikli iz programa »naredi sam«, pri gradbenem in tehničnem materialu v trgovinah ali preko telefonskih in mail naročil po predračunih ali preko spletne trgovine.

Kljub temu nam je v tem času prodaja krepko upadla, saj je velik del naše prodaje vezan na prodajo fizičnim kupcem. Motene so postale tudi oskrbovalne poti (uvoz ni več enak, dobavni roki daljši, ponudba in dobavljivost ni enaka).

Spletna prodaja se je z vidika števila naročil zelo povečala. Dejansko smo se morali v kratkem času transformirati iz klasičnega v online trgovca z več kot 25.000 izdelki, ki jih pripeljemo na dom. Prej smo imeli zgolj eno odpremnno mesto za spletno trgovino, zadnjem tednu smo prešli na 18 odpremnih mest.

Vsemu temu smo morali seveda prilagoditi tudi delo in ekipe zaposlenih, ki so se izmenjavale, nekatere prerazporedile na po-

sameznih delovnih mestih, nekaj tudi na čakanju, tam, kjer je narava dela to omogočala, smo uvedli delo od doma.

Od 23. 4. prehajamo nazaj na polni delovni čas, ob nedeljah ostajamo zaprti, ranljive skupine pa nas bodo lahko obiskale izključno med 8.00 in 9.30 uro.

Glede sprejetih ukrepov: vlada se je odzvala hitro. Sprejeti zakonski paketi rešujejo kar nekaj problemov, s katerimi se soočamo podjetja, posebej na področju stroškov dela in davščin. Likvidnostna razbremenitev, ki smo je deležni, je sicer občutna vendar, ni zadostna. Kot rečeno, 90 odstotkov naših prodajnih površin je bilo zaprtih dober mesec dni za fizične potrošnike, naše obveznosti do storitvenih in blagovnih dobaviteljev ter fikсни stroški, kot so najemnine, so za enkrat nespremenjeni.

Skupine podjetij, ki smo ostale dober mesec zaprte ali deloma zaprte, bi morali obravnavati ločeno. Ponujena bi nam morala biti brezobrestna likvidnostna premostitev za celotno obdobje veljavnosti odloka o zaprtju in nadomestitev nekaterih stroškov. Z vidika zaposlitve populacije z deli na domu in zagona gospodarstva v obrtno-gradbenem delu je zato koristno, da so se naše trgovine v celoti v vseh programih ponovno odprle.

TKK

Uroš Lozar, direktor d.o.o. Srpunica: »Proizvodni proces v podjetju TKK skoraj nemoteno teče in od ukrepov zaradi COVID-19 tudi neprekinjeno. Dobavljivost surovin tudi iz Italije in Španije je zaenkrat nemotena, zaposleni v proizvodnji, prodajni podpori ter službe vezane na obratovanje proizvodnje delajo nemoteno, sicer pa imamo veliko sodelavcev, ki delajo od doma ter nekaj, ki so napoteni na čakanje na domu.

V podjetju se trudimo, da v najboljši meri izvajamo vse ukrepe, s katerimi bomo pripomogli k ohranitvi zdravja vseh zaposlenih – obvezna uporaba zaščitne maske, razkuževanje rok, omejitev gibanja znotraj podjetja, zaposleni v proizvodnji prihajajo na delo v delovnih oblačilih, da ni potrebno preoblačenje v garderobah, namesto kuhane malice imamo suhi dnevni obrok, za mizo v jedilnici lahko sedi samo en zaposleni, zreducirali smo prisotnost zunanjih izvajalcev v podjetju, uvedli delo od doma, itd. Na trenutno situacijo smo se v podjetju odzvali z izdelavo lastnega dezinfekcijskega sredstva, ki je v tem trenutku življenjskega pomena na vseh področjih. Razkužilo za roke je brezplačno na voljo družinam zaposlenih in našim poslovnim partnerjem v **gradbeništvu**, namenili pa smo ga tudi posoškim občinam za njihove nujne potrebe. S tem smo se pridružili iniciativi za zajezitev koronavirusa, da skupaj premagamo tudi ta izziv.

V podjetju TKK imamo široko bazo kupcev v globalnem okolju in delujemo na 68 trgih po vsem svetu. Skupaj imamo preko 1.000 kupcev, pri čemer največji predstavlja okrog 5 odstotkov prometa. Takšna struktura kupcev, z do sedaj zanemarljivim deležem slabih plačnikov, nam omogoča stabilnost tudi v teh časih. Kljub temu ocenjujemo, da bo v prvem polletju prodaja za več

kot 10 odstotkov nižja kot lani, upad naročil prihaja z zamikom, tako da bo verjetno najslabši mesec maj. Glede plačil opazamo željo nekaterih kupcev po podaljšanju rokov plačil, vendar smo pri tem zelo omejeni, saj imamo večino terjatev zavarovanih in pogoji zavarovalnic so se precej zaostri. Z delom na investicijah v teku nadaljujemo v okviru mogočega, odločeni smo, da jih splejemo v načrtovanem obsegu tekom leta.

Vsekakor bomo nadaljevali s podporo našim obstoječim kupcem in z iskanjem novih priložnosti nam omogočajo rast tudi v bodoče. Zato letos že tako širokemu asortimentu proizvodov dodajamo še nekaj novih. Na trgovske police prihajamo z novo linijo izdelkov Garden programa. druga letošnja novost pa je Tekasil Color, profesionalna barvna, dekorativna tesnilna masa za tesnjenje vseh materialov.

Ocenjujem, da bo imela kriza obliko podaljšanega V-ja, kjer bo rast po obratu sicer položnejša kot je bil sam padec. Preobrat vsekakor pričakujem v prvem polletju, morda že konec maja. Iz Vladnega zakona ZIUZEOP za nas pride v poštev samo 33. člen, ki govori o delni oprostitvi prispevkov za zaposlene v zasebnem sektorju, ki delajo, in krizni dodatek.»

Stanovanjski sklad Republike Slovenije

Na naša vprašanja je odgovarjal Črtomir Remeč, direktor Stanovanjskega sklada RS.

• *Ali so ukrepi ob izbruhu koronavirusne bolezni Covid-19 otežili vašo delo ali spremenili pogoje delovanja oz. poslovanja Stanovanjskega sklada RS?*

Lahko rečem, da smo bili na krizne razmere dobro pripravljeni s prenovljenim informacijskim sistemom in e-podpisovanjem, tako da smo ob izbruhu epidemije takoj prestavili delovanje sklada od doma in organizirali vse potrebne sestanke preko video konferenc. Po ureditvi pogojev za varstvo in zdravje pri delu smo zagotovili tudi prisotnost naših vodij projektov s sodelavci na vseh gradbiščih.

• *Ali bodo ukrepi zaradi izbruha koronavirusne bolezni otežili zastavljeno izvajanje nalog sklada - skrbi za uravnoteženo ponudbo primernih stanovanj in lažjo dostopnost do njih?*

Ravno nasprotno, pričakujemo, da bo gradnja javnih najemnih stanovanj pri ponovnem zagonu gospodarstva in **gradbeništvu** eden od strateških projektov te in bodočih vlad, zato naši cilj, da vsako leto do 2025 zagotovimo vsaj 1000 novih najemnih stanovanj v sodelovanju z občinami in mestnimi skladi.

• *Kako poteka gradnja stanovanj v času izbruha novega koronavirusa - bo prišlo do kakšnih zamud pri gradnji oziroma predaji stanovanj?*

Gradnja na vseh naših gradbiščih poteka zaenkrat brez večjih zapletov v okviru vladnih ukrepov in zagotavljanja varstva in zdravja pri delu, manjše zamude zaradi pomanjkanja delavcev in motenj v dobavi materiala pa se sproti odpravljajo. Tudi za predajo stanovanj v najem imamo že pripravljene protokole z zaščitnimi ukrepi, tako bomo že v maju omogočili vselitev v 24 novih stanovanj v Mozirju, ki smo jih uspešno prevzeli v kriznih razmerah.

Določene zamude pričakujemo pri pridobivanju gradbenih dovoljenj za nove projekte zaradi omejenega poslovanja Upravnih enot, vendar glede na trenutne dobre rezultate v boju z virusom ostajamo optimisti.

Okolje v Sloveniji ostalo brez svojega zagovornika

Okolju in ljudem škodljivi projekti se bodo naslednji dve leti lahko izvajali neovirano

Larisa Daugul, Sarah Neubauer (Televizija Slovenija) | 29. april 2020 ob 06:50 Zadnji poseg: 29. april 2020 ob 06:51
Ljubljana - MMC RTV SLO

Foto: BoBo

V prihodnjih dveh letih bo varovanje okolja ostalo brez svojega glasu, saj je parlament s potrditvijo drugega protikoronskega interventnega zakona utišal okoljske nevladne organizacije pri izdaji gradbenih dovoljenj.

Popravki, ki dopolnjujejo prvi protikoronski zakon in so jih poslanci v torek potrdili, so namenjeni preprečevanju hudih gospodarskih posledic epidemije. Vključujejo pa tudi spremembe **gradbene zakonodaje**. Po novem imajo tako nevladne organizacije postavljene praktično nemogoče pogoje za sodelovanje v postopkih pridobivanja gradbenega dovoljenja, v katerih se presojajo tudi vplivi na okolje.

Po besedah ministra za okolje in prostor **Andreja Vizjaka** bodo spremembe omogočile takojšen zagon naložb, ki zdaj stojijo, in s tem okrepile gospodarstvo. "Želimo pospešiti izdajanje dovoljenj za gradnjo, poenostaviti in skrajšati predpisane upravne postopke v **gradbenem zakonu** in predpisih s področja varstva okolja in ohranjanja narave," je opravičil spreminjanje **gradbene zakonodaje** zaradi epidemije.

Pogoji za nevladne organizacije pri postopkih pridobivanja gradbenih dovoljenj

- Vlada ni prepovedala sodelovanja okoljskih nevladnih organizacij v postopkih, temveč je določila, da lahko v njih sodelujejo le organizacije:
- ki so imele v preteklih dveh letih najmanj 50 aktivnih članov, ki so v tem času redno plačevali članarino in so bili prisotni na zadnjih treh zborih članov,
 - ki imajo že vsaj dve leti zaposlene tri osebe za poln delovni čas z ustrezno strokovno izobrazbo 7. stopnje,
 - ki so v zadnjih dveh letih (vsako leto posebej) razpolagale z najmanj 10.000 evri premoženja.

S tem, ko se prag pogojev za sodelovanje v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj za nevladne organizacije tako zvišuje, okolje na neki način ostaja brez glasu, saj se onemogoča kakršen koli javni nadzor nad odločitvami države v teh primerih.

Goran Forbici, CNVOS

Nismo še imeli zakonodaje, ki bi se pisala v tako zaprtih krogih

Da bo zakon, ki dopolnjuje prvi protikoronski interventni zakon, praktično onemogočil pritožbe okoljskih nevladnih organizacij v postopkih pridobivanja gradbenih dovoljenj, so v Centru nevladnih organizacij Slovenije "na vrat na nos" izvedeli prejšnji torek. "Rekel bi, da v vsej zgodovini Slovenije še nismo imeli zakonodaje, ki bi se sprejemala v tako zaprtih ozkih krogih, kot se sprejema ta. Ne mi ne nihče drug nismo bili vključeni," pojasni **Goran Forbici** iz CNVOS-a.

Okoljske nevladne organizacije zastopajo interes varovanja okolja in ljudi. Omejitve pa v praksi pomenijo, da v prihodnjih dveh letih praktično nobena nevladna organizacija s statusom delovanja v javnem interesu na področju okolja in narave ne bo mogla vstopati v pravne postopke, kadar bo šlo za škodo okolju in ljudem.

"Ti ukrepi ne spadajo v ta zakon. Gre pravzaprav za izigravanje, da se to ureja v zakonu, ki ima večinsko podporo, ker ukrepe v zvezi z epidemijo seveda vsi podpiramo. Tu ni bilo javne razprave, izključene so bile vse siceršnje pravice," je prepričana **Senka Šifkovič Vrbica** iz Pravnoinformacijskega centra nevladnih organizacij.

Določanje števila članov v organizacijah ne spada med nujne ukrepe v epidemiji

"Določanje števila članov in zaposlenih v društvi niso ukrepi, ki bi spadali v zakon, ki ureja ukrepe v zvezi z epidemijo. Ne le zato, ker bo pandemija odšla, ukrepi pa bodo ostali, ampak zato, ker imamo te stvari urejene v drugih zakonih, in če kje, naj se to spreminja tam. Država je sicer popolnoma svobodna v tem, da nevladnim organizacijam določa pogoje, ki jih morajo te izpolnjevati za pridobitev statusa v javnem interesu, vendar pa jih ne sme določiti tako, da onemogoča dostop do pravnega varstva. Nasprotno, država mora čim širše zagotavljati dostop do pravnega varstva. V konkretnem primeru, ko gre za postopke presoj vplivov na okolje, je to kršitev direktive o presojah vplivov na okolje in tudi Aarhuske konvencije," pojasnjuje Šifkovič Vrbica.

Oblasti nikoli niso motile organizacije, ki so nastopale v postopkih. Oblast motijo sodbe, ki ugotavljajo nezakonitosti njihovih odločitev. Namesto da bi spoštovali zakonodajo, so se lotili odstranitve tožnikov, in če ni tožnika, ni sodnika ...

Senka Šifkovič Vrbica, PIC

Tudi v CNVOS-u so bili presenečeni, da so se omejitve za NVO-je znašle v interventnem zakonu, a sama vsebina jih ni presenetila. "Tovrstne spremembe je minister za okolje in prostor Andrej Vizjak napovedal že ob samem nastopu funkcije, brali smo jih lahko v koalicijski pogodbi. Večina strank, ki sodeluje v zdajšnji koaliciji, pa je take načrte razkrivala že pod prejšnjo vlado," dodaja Forbici.

NVO-ji se zavzemajo za spoštovanje obstoječe zakonodaje

Eden od primerov, kjer so nevladne organizacije dosegle zmago v korist ljudem in okolju, je cementarna Lafarge v Trbovljah. Dosegle so spoštovanje zakonodaje in ustavile onesnaževanje hudo prizadete regije. "NVO-ji smo se v postopke vključevali kot stranski udeleženci in se pritožili nad okoljevarstvenim dovoljenjem, ki je bilo izdano in za katero se je izkazalo, da vsebuje kup nepravilnosti," dobro odigrano vlogo nevladne organizacije Eko krog v primeru Lafargea oriše **Živa Kavka Gobbo**, predsednica društva Focus.

"Menje, ki ga lahko podamo, ni enako, kot če se z obstoječimi pravnimi mehanizmi borimo proti npr. onesnaženju. Naša odgovornost je, da se borimo za okolje, naravo in ljudi," poudarja Kavka Gobbo in dodaja, da se NVO-ji obenem tudi zavzemajo za naložbe, ki so umeščene v prostor na način, ki je do okolja in ljudi prijazen. Če so ta merila spoštovana, potem investitorji z NVO-ji nimajo nobenega opravka.

Nevladnim organizacijam se včasih očita, da načrtno zavlačujejo postopke pridobivanja gradbenih dovoljenj in izsiljujejo investitorje. Zdi se, da jih tako razume tudi trenutni okoljski minister Andrej Vizjak. "Videnje nevladnih organizacij kot nekoga, ki nagaja, je problematično in kaže na nepoznavanje tega sektorja. NVO-ji skušajo zavarovati javni interes, ki bi ga pravzaprav moral varovati minister. Da vladne organizacije razume kot "omejitev", kaže, da stoji na strani kapitala, ki mu ni v interesu varovati ljudi in okolje. Čeprav bi se tudi minister moral postaviti na stran ljudi," je prepričana Kavka Gobbo. Nevladne organizacije namreč varujejo javni interes, ki bi ga pravzaprav morala varovati država, še dodaja.

DZ v nadaljevanju izredne seje tudi o nekoronskih temah

29.04.2020 07:43

Ljubljana, 29. aprila (STA) - DZ bo v nadaljevanju izredne seje danes med drugim obravnaval predlog novele zakona o dodatnih ukrepih za odpravo posledic škode zaradi prenamnožitve podlubnikov. Na dnevnem redu ima še nekaj drugih nekoronskih tem, med drugim predlog novele zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save.

Predlog novele zakona, ki ureja ukrepe zaradi prenamnožitve podlubnikov, prinaša dve bistveni vsebinski spremembi. Prva se nanaša na spremembe upravnega postopka v zvezi z odločbami o sanitarni sečnji in rokih za njeno izvršitev, druga pa na skrajšanje postopka za spreminjanje gozdnogospodarskega načrta v primeru naravne nesreče v gozdu.

Poslanci bodo razpravljali tudi o predlogu novele zakona o divjadi in lovstvu, ki med drugim predlaga, da bi država namesto lovskih družin še pet let plačevala škodo po šakalu, ki bo od 1. maja lovna vrsta.

Po predlogu novele zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save pa bi lahko pristojni organ obravnavo zahteve za izdajo gradbenega dovoljenja oz. presojo vplivov na okolje začel brez predložitve lastninske ali druge stvarne pravice na nepremičninah, pod pogojem, da investitor dokazilo o pravici graditi na nepremičninah predloži do izdaje gradbenega dovoljenja. Na začetku imeti vsa zemljišča, vključno z vodotoki in obvoznici, je po mnenju predlagateljev namreč nemogoče.

Na dnevnem redu seje so med drugim tudi predlogi novel energetskega zakona, **gradbenega zakona** in zakona o vodah.

Že danes pa je pričakovati tudi odločitev državnega sveta, ali ne bo zahteval veta na tri zakone, ki jih je v sklopu drugega protikoronskega paketa v torek sprejel DZ. Če vodje interesnih skupin in predsedniki komisij DS na dopoldanski videokonferenci ne bodo izrazili namere za vložitev vetov, se bodo že danes glede tega izrekli tudi svetniki na dopisni seji, je za STA povedal predsednik DS Alojz Kovšca.

Če oz. ko bo predsednik DZ Igor Zorčič od DS prejel informacijo, da ne bo zahteval vetov, bo DZ predvidoma takoj odločal o vladnih predlogih sklepov o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referendumu o vseh treh zakonih iz drugega paketa. Tako bi jih glede na nedavne spremembe referendumске zakonodaje, ki ureja ravnanje DZ v primeru ustavno nedopustnih referendumov, lahko takoj poslali v razglasitev.

Pridobivanje visokovrednega organskega

29.04.2020 | 07:24

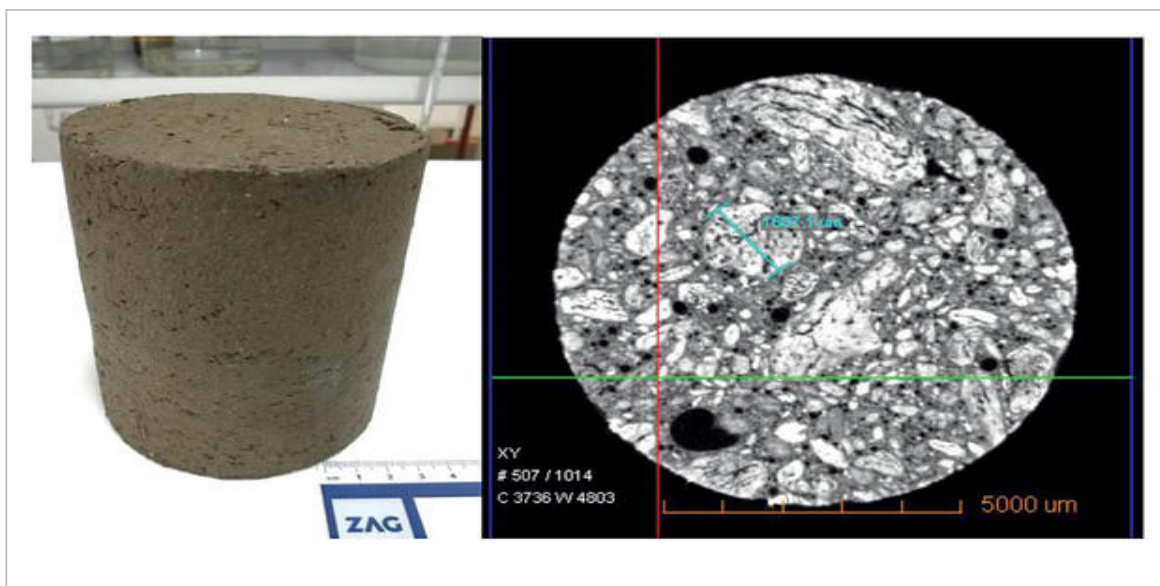
*Pomemben vidik krožnega gospodarstva, vezanega na **gradbeništvo**, je zaporedno recikliranje, kjer snovi z visoko dodano vrednostjo (npr. kritične surovine) izločimo iz odpadkov, preden te recikliramo v sekundarne surovine za **gradbeništvo**. Na ta način so viri najbolj racionalno izrabljeni, poleg tega zagotavljamo vir surovin, ki jih v Evropi primanjkuje. S tem preprečimo, da bi v končnem gradbenem proizvodu končale snovi, ki zanj nimajo dodane vrednosti ali*

*celo negativno vplivajo na uporabne lastnosti (na primer zaradi vnosa potencialno nevarnih snovi, ki v gradbenem proizvodu predstavljajo nevarnost za okolje v primeru njegove razgradnje). V projektu CINDERELA, financiranega iz finančnega programa Obzorje 2020, smo razvili pilotno napravo za recikliranje urina na izvoru, preden se ta odvaja v kanalizacijo in na čistilno napravo. Izločene komponente (fosfor, dušik, kalij in ostala hranila) se lahko uporabljajo kot visokovredno gnojilo v kmetijstvu. Komunalno blato, ki nastane po čiščenju preostale odpadne vode, pa je lahko ob primerni predelavi sekundarna surovina za **gradbeništvo**.*

Uporaba komunalnega blata v **gradbeništvo**

Urbana središča s primestnimi območji generirajo velike količine različnih odpadkov. Glavni cilj projekta CINDERELA je prispevati k bolj trajnostnemu urbanemu gradbenemu sektorju z vpeljavo krožnih poslovnih modelov, v katerih ustrezno predelani odpadki in stranski proizvodi postanejo sekundarna surovina za **gradbeništvo**. Eden izmed najbolj voluminoznih odpadkov v urbanih območjih je blato iz komunalnih čistilnih naprav (komunalno blato), ki nastane pri biološkem čiščenju komunalne odpadne vode. V Evropi je na razpolago zakonodaja, ki dovoljuje uporabo komunalnega blata v kmetijstvu, vendar predstavljajo omejitve za tako ravnanje tako velikost čistilne naprave, kot tudi

kemijska sestava blata (presežene vsebnosti potencialno nevarnih snovi in, patogenih organizmov). Slovenska zakonodaja vsebuje poseben predpis za uporabo primerno obdelanega komunalnega blata v kmetijstvu, vendar le majhne količine blata dosegajo predpisane zahteve za kakovostne razrede gnojil. Od približno 80.000 ton blata, ki letno nastane v Sloveniji, se je 70.000 ton blata v preteklih letih izvažalo v druge države (največ na Madžarsko), pri čemer je to predstavljalo samo geografsko premestitev problema. Poleg tega je bila s tem vprašljiva tudi sledljivost odpadka iz vidika končne rabe oziroma ravnanja. Lansko leto so nekatere države prenehale s prevzemom komunalnega blata iz tujine, s čimer je problem komunalnega blata v Sloveniji postal nevzdržen za upravljavce komunalnih čistilnih naprav, resorno ministrstvo pa ni uspelo ponuditi alternative izvozu v tujino.

Slika 1: Laboratorijski vzorec geotehničnega kompozita iz komunalnega blata in alkalnega hidravličnega veziva - levo in prečni prerez mikrotomografskega posnetek kompozita - desno (vir: ZAG).

Na drugi strani, v Sloveniji že nekaj časa poznamo odlično prakso predelave komunalnega blata v gradbene proizvode. Z mešanjem blata z ustreznim alkalnim hidravličnim vezivom (npr. kalcijem pepelom) se s predelavo pridobi kompozit (slika 1), ki se vgrajuje s kompaktiranjem pri optimalni vlažnosti. Kalcijem pepel z vezivnimi lastnostmi zagotavlja ustrezne mehanske lastnosti kompozita, hkrati pa visoka alkalnost zagotavlja dezinfekcijo patogenih mikroorganizmov in imobilizacijo potencialno nevarnih snovi v vezani matrici kompozita. Tovrstni geotehnični kompoziti se lahko vgrajujejo v gradbene objekte kot so npr. sanitarne prekrivke na komunalnih odlagališčih, v zasipe in nasipe za urejanje konfiguracije terena znotraj odlagališč in tudi drugod v zemeljskih delih.

V komunalnem blatu končajo tudi kritične surovine

V trenutnih praksah ravnanja z odpadno vodo, v komunalnem blatu, kot končnem ostanku čiščenja, ostajajo številne komponente, ki so nujne za dognojevanje kmetijskih površin, npr. fosfor, dušik in kalij. Fosfor in fosfatne kamnine, ki so

primarni vir za proizvodnjo gnojil, je EU identificirala kot kritični surovini[1], ki ju evropske države deloma (fosfatne kamnine) ali v celoti (fosfor) uvažajo.

Obstaja več načinov ekstrakcije fosforja iz odpadne komunalne vode ali blata, npr. neposredno iz odpadne vode, iz komunalnega blata po čiščenju odpadne vode, ali iz pepela po sežigu blata. V projektu CINDERELA smo, da bi preprečili izgubo dragocenih surovin, ki so v komunalni odpadni vodi, razvili pilot premične in modularne naprave za ekstrakcijo fosforja in ostalih hranil iz ločeno zbranega urina.

Pilotna proizvodnja tekočega gnojila v projektu CINDERELA

Urin predstavlja v povprečju približno 1,5 vol.% gospodinjske odpadne vode in vsebuje številna bistvena hranila za rastline. Neposredna uporaba urina kot gnojila je zaradi vonja, potencialne vsebnosti patogenih mikroorganizmov in drugih nevarnih snovi (npr. ostankov farmacevtskih učinkovin) manj primerna, tako da je potrebno urin bodisi predelati v trdno gnojilo s selektivnim obarjanjem magnezijevo amonijevega fosfata - struvita ali pa v tekoče gnojilo z nitrifikacijo in destilacijo. V projektu CINDERELA smo izbrali postopek recikliranja urina v tekoče gnojilo v modularni in premični napravi, ki je trenutno postavljena v bližini amsterdamskega inštituta za napredne

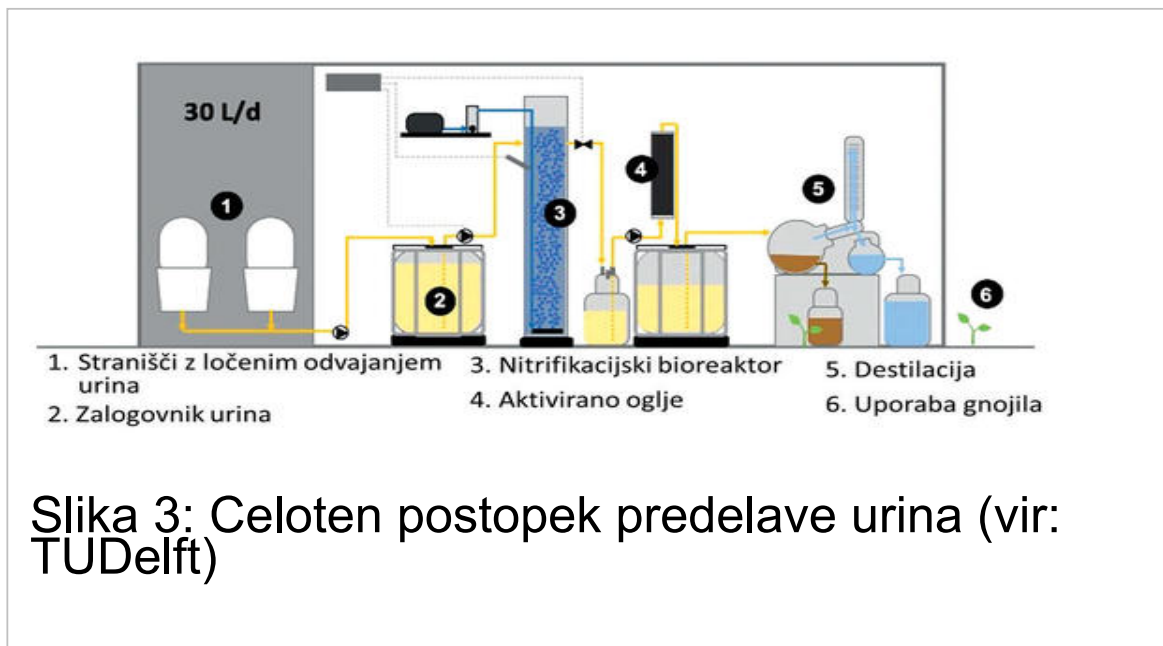
metropolitanske rešitve (angl. Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions) – AMS, v prihodnjem letu pa jo nameravamo postaviti in njeno delovanje preskusiti v Mariboru.

Slika 2: Pilotna naprava za ekstrakcijo hranil iz urina – levi del slike je laboratorij za ekstrakcijo, desno je stranišče (vir: TUDelft)

Pilotna naprava je sestavljena iz dveh modulov; uporabniku dostopen del z dvema straniščema in ekstrakcijski laboratorij (slika 2). V straniščih je nameščena straniščna školjka "Save!", ki je oblikovana posebej za namen ločenega zbiranja urina. Školjko je razvil švicarski zvezni inštitut za okoljske znanosti in

tehnologijo (angl. Swiss Federal Institute of Aquatic Science and Technology - EAWAG)[2] in avstrijsko oblikovalsko podjetje EOOS[3], proizvaja pa jo švicarski proizvajalec kopalniške opreme LAUFEN[4].

Sistem celovitega pridobivanje hranil iz urina (ang. Complete Nutrient Recovery – CNR) (Slika 3) v obliki tekočega gnojila je bil razvit v projektu VUNA[5] (2010-2015), financiranega s strani fundacije Billa in Melinde Gates. Postopek CNR sestoji iz stabilizacije urina v nitrifikacijskem biološkem reaktorju, kjer nitrifikacijske bakterije deloma stabilizirajo dušik v urinu in kjer se odstrani velik del farmacevtskih učinkovin in drugih potencialno nevarnih snovi ter organskih spojin, ki povzročajo neprijeten vonj urina. Sledi dodatno čiščenje urina s filtracijo skozi aktivno oglje,

zadnja stopnja pa je koncentriranje gnojila s sistemom vakuumske destilacije, pri čemer kot stranski produkt, nastane destilirana voda. Dnevna kapaciteta recikliranja urina v CINDERELA pilotni napravi je 30 litrov. Iz 30 litrov urina dobimo 27 litrov destilirane vode in 3 litre visokovrednega gnojila z 249 g dušika, 24 g fosforja in 57 g kalija. Nastalo tekoče gnojilo je uporabno za urbane vrtove in hidroponično gojenje, s čimer se spodbuja lokalna proizvodnja hrane. Glavna prednost recikliranja urina in pridobivanja tekočega gnojila z nitrifikacijo in destilacijo v primerjavi z drugimi postopki (npr. precipitacijo struvita iz urina) je, da poleg fosforja izločimo iz urina tudi dušik, kalij in ostala hranila (npr. bor, železo, nikelj).

Zaključek

S pilotnim sistemom zbiranja urina in izločevanjem hranil »na izvoru«, je mogoče varno in učinkovito proizvajati visokovredna organska gnojila. Na ta način ne samo preprečimo izgube dragocenih hranil za proizvodnjo hrane in gojenje rastlin, ampak tudi izgubo primarnih neobnovljivih virov kot so npr. fosfatne kamnine, preprečujemo onesnaženje vode zaradi eutrofikacije ter zmanjšujemo količine nastalega odpadnega komunalnega blata. V projektu CINDERELA smo demonstrirali sistem zaporednega recikliranja, kjer v predelavi odpadkov, izločimo

najprej snovi z višjo vrednostjo, končne, voluminozne ostanke pa uporabimo v **gradbeništvu**. S skrbnim sistemskim načrtovanjem, poznavanjem urbanih masnih tokov in zaporednim recikliranjem odpadkov vzdolž celotne verige predelave odpadkov, lahko tako povečamo izkoristek snovi ter oblikujemo nove možnosti pridobivanja (lokalno razpoložljivih) surovin, ki so ekonomsko upravičene in okoljsko sprejemljive.

Projekt »Novi krožni gospodarski poslovni model za bolj trajnostno urbano **gradbeništvu** — CINDERELA« (Obzorje 2020) se osredotoča na uporabo sekundarnih surovin v urbanem **gradbeništvu** in z razvojem novih krožnih poslovnih modelov in storitev. Projekt traja od 1. 6. 2018 do 31. 5.2022. Koordinira ga Zavod za **gradbeništvu** Slovenije, vanj pa je vključenih 12 projektnih partnerjev iz šestih evropskih držav (Univerza Bocconi, Tehniška Univerza Delft, POLO Tecnologico Pordenone, Opencontent, NIGRAD, KplusV, IETU, TECNALIA, Fundación GómeZ Pardo, BEXEL in AEDHE).

Projekt financira Evropska unija v programu Obzorje 2020 (Program raziskav in inovacij) s pogodbo št. 77675

Več informacij o projektu: www.cinderela.eu

*TEKST // Alenka Mauko Pranjič, Kim Mezga, Sebastjan Meža, Ana Mladenovič, Primož Oprčkal, **Zavod za gradbeništvo Slovenije**, Laboratorij za kamen, agregat in reciklirane materiale, Ljubljana, Maribor*

Arjan van Timmeren, Monica Conthe Calvo Tehniška Univerza v

Delftu, Fakulteta za arhitekturo in grajeno okolje, Nizozemska

Reference:

1 https://ec.europa.eu/growth/sectors/raw-materials/specific-interest/critical_en

2 <https://www.eawag.ch/en/>

3 <http://www.eoos.com/cms/>

4 <https://www.laufen.com/>

5 <https://www.eawag.ch/en/department/eng/projects/vuna/>

Hidroelektrarne kot zagonski projekt domačega gospodarstva

Koalicija se je zavezala, da bo pospešila umeščanje hidroelektrarn na srednji Savi v prostor ter začela graditi zadnjo hidroelektrarno na spodnji Savi, Mokrice; to so zapisali tudi v koalicijski sporazum. Projekta, ki sta tudi del nacionalnega energetske-podnebnega načrta, naj bi pomagala obuditi slovensko gospodarstvo.

Anja Hreščak

29. april 2020 29. april 2020 5:30

Predviden čas branja: 5 min

Eden izmed načinov obuditve (domačega) gospodarstva je zagon projektov gradnje načrtovanih hidroelektrarn. Te niso le obnovljiv vir energije, s katerim bi se lahko Slovenija približala predvidenim ciljem, pač pa tudi projekt, ki izjemno podpira domače gospodarstvo. (Foto: Tomaž Skale)

Novo okoljevarstveno dovoljenje za gradnjo hidroelektrarne Mokrice, zadnje v vrsti hidroelektrarn na spodnji Savi, minister za okolje **Andrej Vizjak** pričakuje še letos. Jeseni pa še gradbeno dovoljenje, je obljubil pred dnevi, ko je skupaj z ministrom za infrastrukturo **Jernejem Vrtovcem** obiskal hidroelektrarno Brežice. Gradnja hidroelektrarne Mokrice bi se lahko začela v prvih mesecih prihodnjega leta.

Da bi se napovedi uresničile, minister Vizjak pripravlja zakonske spremembe, ki jih je vlada že potrdila, državni zbor pa naj bi jih te dni. Spremembe predvidevajo hitrejše možnosti pridobivanja dovoljenj, po zagotovilih Vizjaka ne na račun okolja. »Ne. Okolje, narava, vse te stvari so vrednote, ki morajo biti spoštovane, vendar na postopkovno učinkovit način, da lahko investitor v doglednem času začne delati,« je dejal ob obisku Brežic.

Slovenija se je te dni pridružila tudi pobudi 16 držav EU za oživitev in hkrati ozelenitev gospodarstva po pandemiji. Z zagonom projekta Mokrice ima Slovenija priložnosti za vse to pravzaprav na dlani. Hidroelektrarne niso le obnovljiv vir energije, s katerim bi se lahko Slovenija približala predvidenim okoljskim ciljem, in projekt, ki ga je tudi aktualna vlada predvidela v koalicijski pogodbi. So tudi projekt, ki v veliki meri podpira domače gospodarstvo.

Vizjak: To bom rešil do poletja!

»Še vedno imamo približno 90 odstotkov domačih dobav opreme za hidroelektrarne in tudi gradbenih storitev. Družba Litostroj Power ostaja dobavitelj in inženiring pri Mokricah, tako kot je bila pri hidroelektrarni Brežice,« je povedal vršilec dolžnosti direktorja združenja za inženiring pri Gospodarski zbornici Slovenije **Vekoslav Korošec**. Gradnja hidroelektrarne Mokrice in gradnja vsaj prvih hidroelektrarn na srednji Savi, to so Trbovlje, Suhadol in Renke, so vsekakor projekti, ki bi pomembno prispevali k zagonu slovenskega **gradbeništva** in industrije, pritrjuje.

Ideja o verigi srednjesavskih hidroelektrarn ima že več kot dve desetletji dolgo brado in je predmet domala vsakokratne koalicijske pogodbe. Vlada Alenke Bratušek je že leta 2013 sprejela sklep o pripravi državnega prostorskega načrta za Suhadol, Trbovlje in Renke in imenovala delovno skupino. Kljub temu se projekt ni premaknil z mrtve točke in hidroelektrarne še danes niso umeščene v prostor. Četudi je bil koncesionar za hidroelektrarne na srednji Savi izbran že pred 15 leti – to naj bi bila družba Holding Slovenske elektrarne (HSE) – koncesijska pogodba prav tako še ni podpisana. »To bom nemudoma prijel v roke in rešil do poletja,« je na svojem ministrskem zaslišanju zatrdil Vizjak.

Drugače je s hidroelektrarno Mokrice, kjer je bilo vse nared za gradnjo, a je pred dobrim letom dni agencija za okolje (Arso) po pritožbi ljubljanskega Društva za preučevanje rib Slovenije izdano okoljevarstveno soglasje vrnila v ponovni postopek in s tem projekt odmaknila za nedoločen čas. Postopek še traja.

Ključni projekt za Litostroj Power

Finančna konstrukcija za projekt Mokrice je zaprta, zatrjuje direktor družbe Hidroelektrarne na spodnji Savi (HESS) **Bogdan Barbič**. Deloma bo gradnja 102 milijona evrov (brez DDV)

vrednega energetskega dela financirana z njihovimi lastnimi sredstvi, deloma pa s kasnejšimi vložki družbenikov (to so družbe obeh energetskih stebrov države, Gen, Dravske elektrarne Maribor, HSE, Savske elektrarne Ljubljana, termoelektrarna Brestanica in Soške elektrarne Nova Gorica). Infrastrukturni del, ocenjen na 75 milijonov evrov, je na plečih države ter njenega vodnega in podnebnega sklada. Eles naj bi v energetsko omrežje vložil še 4,24 milijona evrov.

Družba HESS je medtem že leta 2018 na 27 milijonov evrov vrednem javnem razpisu za izdelavo vodnih turbin izbrala konzorcij družb Litostroj Power, Končar in Riko. Tedaj se je zdelo, da se bo gradnja vsak čas začela. Barbič pravi, da je ponudba konzorcija za dobavo opreme še vedno veljavna, še pred koncem leta pa nameravajo podpisati pogodbo za podaljšanje opcij.

»Zadeva je za nas zelo problematična,« se je po sproženem upravnem sporu lani za *Dnevnik* odzval tedaj še, danes pa nič več direktor družbe Litostroj Power **Marko Tandler**, »zgrožen sem, da je kaj takega mogoče, saj se projekt zaradi tega odmika za več mesecev, morda celo leto.« V družbi so zaradi posledic upravnega spora začeli reorganizacijo in prestrukturiranje podjetja, del tega so bila tudi odpuščanja. Brez službe naj bi po nekaterih informacijah ostala četrtnina od štiristo zaposlenih; natančne številke niso znane.

»Vprašanje pa je, kako bo na gospodarstvo vplivala sedanja kriza. Mi imamo pripravljeno vse za začetek tako gradbenega dela kot tudi izdelave opreme, tako da lahko pomagamo gospodarstvu takoj, ko dobimo gradbeno dovoljenje,« je dodal Barbič. Toda najprej je na vrsti Arso.

“Mokrice ostajajo eden naših največjih projektov”

Iz družbe Litostroj Power, ki je v lasti češke multinacionalke Energo Pro, so za *Dnevnik* sporočili le, da Mokrice ostajajo eden njihovih največjih projektov v Sloveniji. Če se bo uresničil, bodo zagotovili tudi kadrovsko zadostno število inženirjev, ki bodo delali pri njem. Nadaljnjih informacij niso posredovali, saj v družbi ne komentirajo poslov pred podpisom pogodbe.

Pridobivanje visokovrednega organskega gnojila iz urina kot primer zaporednega recikliranja snovi iz odpadkov

TEKST // Alenka Mauko Pranjč, Kim Mezga, Sebastjan Meža, Ana Mladenovič, Primož Oprčkal
Zavod za gradbeništvo Slovenije, Laboratorij za kamen, agregat in reciklirane materiale, Ljubljana, Maribor
Arjan van Timmeren, Monica Conthe Calvo
Tehniška Univerza v Delftu, Fakulteta za arhitekturo in grajeno okolje, Nizozemska

Uporaba komunalnega blata v gradbeništvo

Urbana središča s primestnimi območji generirajo velike količine različnih odpadkov. Glavni cilj projekta CINDERELA je prispevati k bolj trajnostnemu urbanemu gradbenemu sektorju z vpeljavo krožnih poslovnih modelov, v katerih ustrezno predelani odpadki in stranski proizvodi postanejo sekundarna surovina za gradbeništvo. Eden izmed najbolj voluminoznih odpadkov v urbanih območjih je blato iz komunalnih čistilnih naprav (komunalno blato), ki nastane pri biološkem čiščenju komunalne odpadne vode. V Evropi je na razpolago zakonodaja, ki dovoljuje uporabo komunalnega blata v kmetijstvu, vendar predstavljajo omejitve za tako ravnanje tako velikost čistilne naprave, kot tudi kemijska sestava blata (presežene vsebnosti potencialno nevarnih snovi in patogenih organizmov). Slovenska zakonodaja vsebuje poseben predpis za uporabo primerne obdelanega komunalnega blata v kmetijstvu, vendar le majhne količine blata dosega predpisane zahteve za kakovostne razrede gnojil. Od približno 80.000 ton blata, ki letno nastane v Sloveniji, se je 70.000 ton blata v preteklih letih izvažalo v druge države (največ na Madžarsko), pri čemer je to predstavljalo samo geografsko premestitev problema. Poleg tega je bila s tem vprašljiva tudi sledljivost odpadka iz vidika končne rabe oziroma ravnaja. Lansko leto so nekatere države prenehale s prevzemom komunalnega blata iz tujine, s čimer je problem komunalnega blata v Sloveniji postal nevzdržen za upravljavce komunalnih čistilnih naprav, resorno ministrstvo pa ni uspelo ponuditi alternative izvozu v tujino.

Na drugi strani, v Sloveniji že nekaj časa poznamo odlično prakso predelave komunalnega blata v gradbene proizvode. Z mešanjem blata z ustreznim alkalnim hidravličnim vezivom (npr. kalcijem pepelom) se s predelavo pri-

dobi kompozit (slika 1), ki se vgrajuje s kompaktiranjem pri optimalni vlažnosti. Kalcijem pepel z vezivnimi lastnostmi zagotavlja ustrezne mehanske lastnosti kompozita, hkrati pa visoka alkalnost zagotavlja dezinfekcijo patogenih mikroorganizmov in imobilizacijo potencialno nevarnih snovi v vezani matrici kompozita. Tovrstni geotehnični kompoziti se lahko vgrajujejo v gradbene objekte kot so npr. sanitarne prekrivke na komunalnih odlagališčih, v zasilje in nasipe za urejanje konfiguracije terena znotraj odlagališč in tudi drugod v zemeljskih delih.

V komunalnem blatu končajo tudi kritične surovine

V trenutnih praksah ravnanja z odpadno vodo, v komunalnem blatu, kot končnem ostanku čiščenja, ostajajo številne komponente, ki so nujne za dognovanje kmetijskih površin, npr. fosfor, dušik in kalij. Fosfor in fosfatne kamnine, ki so primarni vir za proizvodnjo gnojil, je EU identificirala kot kritični surovini¹, ki ju evropske države deloma (fosfatne kamnine) ali v celoti (fosfor) uvažajo.

Obstaja več načinov ekstrakcije fosforja iz odpadne komunalne vode ali blata, npr. neposredno iz odpadne vode, iz komunalnega blata po čiščenju odpadne vode, ali iz pepela po sežigu blata. V projektu CINDERELA smo, da bi preprečili izgubo dragocenih surovin, ki so v komunalni odpadni vodi, razvili pilot premične in modularne naprave za ekstrakcijo fosforja in ostalih hranil iz ločeno zbranega urina.

Pilotna proizvodnja tekočega gnojila v projektu CINDERELA

Urin predstavlja v povprečju približno 1,5 vol.% gospodinjne odpadne vode in vsebuje

Slika 1: Laboratorijski vzorec geotehničnega kompozita iz komunalnega blata in alkalnega hidravličnega veziva - levo in prečni prerez mikrotomografskega posnetek kompozita - desno (vir: ZAG).

številna bistvena hranila za rastline. Neposredna uporaba urina kot gnojila je zaradi vonja, potencialne vsebnosti patogenih mikroorganizmov in drugih nevarnih snovi (npr. ostankov farmacevtskih učinkovin) manj primerna, tako da je potrebno urin bodisi predelati v trdno gnojilo s selektivnim obarjanjem magnezijevo amonijevega fosfata - struvita ali pa v tekoče gnojilo z nitrifikacijo in destilacijo. V projektu CINDERELA smo izbrali postopek recikliranja urina v tekoče gnojilo v modularni in premični napravi, ki je trenutno postavljena v bližini amsterdamskega inštituta za napredne metropolitanske rešitve (angl. Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions) – AMS, v prihodnjem letu pa jo nameravamo postaviti in njeno delovanje preskusiti v Mariboru.

Pilotna naprava je sestavljena iz dveh modulov; uporabniku dostopen del z dvema straniščema in ekstrakcijski laboratorij (slika 2). V straniščih je nameščena straniščna školjka "Save!", ki je oblikovana posebej za namen ločenega zbiranja urina. Školjko je razvil švicarski zvezni inštitut za okoljske znanosti in tehnologijo (angl. Swiss Federal Institute of Aquatic Science and Technology - EAWAG)² in avstrijsko oblikovalsko podjetje EOOS³, proizvaja pa jo švicarski proizvajalec kopalniške opreme LAUFEN⁴.

Sistem celovitega pridobivanja hranil iz urina (ang. Complete Nutrient Recovery – CNR) (Slika 3) v obliki tekočega gnojila je bil razvit v projektu VUNA⁵ (2010-2015), financiranega s strani fundacije Billa in Melinde Gates. Postopek CNR sestoji iz stabilizacije urina v nitrifikacijskem biološkem reaktorju, kjer nitrifikacij-

ske bakterije deloma stabilizirajo dušik v urinu in kjer se odstrani velik del farmacevtskih učinkovin in drugih potencialno nevarnih snovi ter organskih spojin, ki povzročajo neprijeten vonj urina. Sledi dodatno čiščenje urina s filtracijo skozi aktivno oglje, zadnja stopnja pa je koncentriranje gnojila s sistemom vakuumske destilacije, pri čemer kot stranski produkt nastane destilirana voda. Dnevna kapaciteta recikliranja urina v CINDERELA pilotni napravi je 30 litrov. Iz 30 litrov urina dobimo 27 litrov destilirane vode in 3 litre visokovrednega gnojila z 249 g dušika, 24 g fosforja in 57 g kalija. Nastalo

tekoče gnojilo je uporabno za urbane vrtove in hidroponično gojenje, s čimer se spodbuja lokalna proizvodnja hrane. Glavna prednost recikliranja urina in pridobivanja tekočega gnojila z nitrifikacijo in destilacijo v primerjavi z drugimi postopki (npr. precipitacijo struvita iz urina)

na organska gnojila. Na ta način ne samo preprečimo izgube dragocenih hranil za proizvodnjo hrane in gojenje rastlin, ampak tudi izgubo primarnih neobnovljivih virov kot so npr. fosfatne kamnine, preprečujemo onesnaženje vode zaradi eutrofikacije ter zmanjšujemo količine nastalega odpadnega komunalnega blata. V projektu CINDERELA smo demonstrirali sistem zaporednega recikliranja, kjer v predelavi odpadkov, izločimo najprej snovi z višjo vrednostjo, končne, voluminozne ostanke pa uporabimo v **gradbeništvu**.

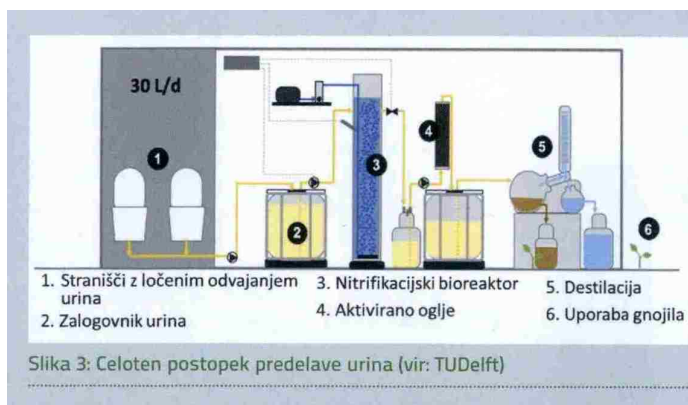
Zaključek

S pilotnim sistemom zbiranja urina in izločevanjem hranil »na izvoru«, je mogoče varno in učinkovito proizvajati visokovred-

na organska gnojila. S skrbnim sistemskim načrtovanjem, poznavanjem urbanih masnih tokov in zaporednim recikliranjem odpadkov vzdolž celotne verige predelave odpadkov, lahko tako povečamo izkoristek snovi ter oblikujemo nove možnosti pridobivanja (lokalno razpoložljivih) surovin, ki so ekonomsko upravičene in okoljsko sprejemljive. ■

Slika 2: Pilotna naprava za ekstrakcijo hranil iz urina – levi del slike je laboratorij za ekstrakcijo, desno je stranišče (vir: TUDelft)

Slika 3: Celoten postopek predelave urina (vir: TUDelft)

Pred poslanci nekoronske teme: podlubniki, šakali in referendumi

Izredna aprilski seja DZ-ja

Al. Ma. | 29. april 2020 ob 08:36
Ljubljana - MMC RTV SLO, STA

Seja se bo začela ob 9. uri. Prenos bo na 3. programu TV Slovenija in v tej novici. Foto: DZ/Barbara Žejavac

Na nadaljevanju izredne seje bodo poslanci obravnavali kopico nekoronskih tem. Odstrel šakala, škoda zaradi podlubnikov, sanitarna sečnja, energetska potencial spodnje Save ...

Predlog novele zakona, ki ureja ukrepe zaradi **prevelike namnožitve podlubnikov**, prinaša dve bistveni vsebinski spremembi. Prva se nanaša na spremembe upravnega postopka v zvezi z odločbami o sanitarni sečnji in rokih za njeno izvršitev, druga pa na skrajšanje postopka za spreminjanje gozdnogospodarskega načrta v primeru naravne nesreče v gozdu.

Poslanci bodo razpravljali tudi o predlogu novele zakona **o divjadi in lovstvu**, ki med drugim predlaga, da bi država namesto lovskih družin še pet let plačevala škodo po **šakalu**, ki bo od 1. maja lovna vrsta.

Po predlogu novele zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje **energetskega potenciala spodnje Save** pa bi lahko pristojni organ obravnavo zahteve za izdajo gradbenega dovoljenja oz. presojo vplivov na okolje začel brez predložitve lastninske ali druge stvarne pravice na nepremičninah, če investitor dokazilo o pravici graditi na nepremičninah predloži do izdaje gradbenega dovoljenja. Na začetku imeti vsa zemljišča, vključno z vodotoki in obvoznici, je po mnenju predlagateljev namreč nemogoče.

Na dnevnem redu seje so med drugim tudi predlogi novel **energetskega zakona**, **gradbenega zakona** in zakona **o vodah**.

Video: Prenos seje od 9. ure naprej

Potrjeni zakon za zagotavljanje likvidnosti in dopolnila prvega protikoronskega zakona

Veto na koronske zakone ali ne?

Že danes pa je pričakovati tudi odločitev državnega sveta, ali ne bo zahteval veta na tri zakone, ki jih je v sklopu drugega protikoronskega svežnja v torek sprejel DZ. Če vodje interesnih skupin in predsedniki komisij DS-ja na dopoldanski videokonferenci ne bodo izrazili namere za vložitev vetov, se bodo že danes glede tega izrekli tudi svetniki na dopisni seji, je za Slovensko tiskovno agencijo povedal predsednik DS-ja **Alojz Kovšca**.

Če oz. ko bo predsednik DZ-ja **Igor Zorčič** od DS-ja prejel informacijo, da ne bo zahteval vetov, bo DZ predvidoma takoj odločal o vladnih

Predsednik državnega sveta Alojz Kovšca. Foto: BoBo

predlogih sklepov o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referendumu o vseh treh zakonih iz drugega svežnja. Tako bi jih glede na nedavne spremembe referendumske zakonodaje, ki ureja ravnanje DZ-ja v primeru ustavno nedopustnih referendumov, lahko takoj poslali v razglasitev.

INTERVJU **Ana Robnik**

Inženirstvo sem vedno čutila kot poslanstvo

Miran Varga

Ana Robnik, svetovalka za telekomunikacije in vodja raziskovalnih projektov v podjetju Iskratel, že desetletja udejanja svoje inženirske preobrazbe. Iskanje najboljših rešitev v danem trenutku je njena strast.

Kdaj ste zaslutili, da utegnete postati inženirka? Od kod navdih?

Veselje do matematike mi je vzbudil učitelj matematike v osnovni šoli z dodatnim poukom, med katerim nam je natrosil še polno košaro matematičnih orehov, ki smo jih z veseljem trli in se udeleževali tekmovanj za Vegova priznanja. Navdih sem črpala v naravni inteligentnosti in praktičnosti mojih staršev, začinjenih z ljubeznijo do nas otrok in s strastjo, ki sta jo starša kazala do svojega dela. V očetovi delavnici, kjer so nastajali umetelni mizarški izdelki, sem imela vlogo pomočnice, mamina neverjetna vztrajnost in sposobnost premagovanja prepek ter zaključevanje nalog pa so lastnosti, ki se v meni zrcalijo še danes. Odločitev za to, da študiram matematiko, je pri meni dozorela zelo zgodaj in se je v gimnaziji le še utrdila. Podjetja v kranjskem bazenu pa so nas mlade prav prek dosežkov na tekmovanjih vabila v svoje vrste in nam predstavila inženirske poklice.

Na kateri svoj dosežek ste najbolj ponosni?

Po letu 2000 je bil pridevnik pameten oziroma inteligen ten največkrat dodan k pojmom, objektom, subjektom in stvarim. Eno od področij je bilo tudi pametno mesto in skupnost, ki temelji na digitalni povezanosti in storitvah pametnega (upravljanja, ekonomije, mobilnosti, okolja, ljudi in bivanja), kar je temelj dobrega počutja ljudi. V podjetju Iskratel dajemo velik pomen varnemu počutju v mestu in skupnosti, zato smo koncept varnega mesta utemeljili kot srce pametnega mesta in varnost umestili v naše poslanstvo. In to že več kot pred desetletjem, ko je bil tak koncept prava redkost. Članek iz leta 2012 z naslovom »Safe City – an Open and Reliable Solution for a Safe and Smart City«, ki sem ga s soavtorji objavila v zborniku delavnice Vitel, je bil s strani analitske hiše Homeland Security Research Corporation prepoznani in citiran kot referenčni za področje varnih mest. To mi veliko pomeni. Prav tako tudi nadaljevanje dela na tem področju v obliki

vslovenskega programa Varna družba, kjer smo skupaj z drugimi podjetji in raziskovalnimi organizacijami pripravili poslovni načrt in prepričali državo, da je to področje umestila med strateška področja pametne specializacije v okviru Strateškega razvojnega in inovacijskega partnerstva Pametna mesta in skupnosti.

Kaj vam pomeni nominacija za inženirko leta?

Zahvala gre mojim sodelavkam in sodelavcem, da so me prepoznali kot uspešno inženirko, mi zaupali vlogo ambasadorke inovativnosti in me na podlagi tega predlagali kot kandidatko za inženirko leta. Izjemno sem ponosna, da sem na svoji poklicni poti delala z odličnimi inženirkami in inženirji različnih strok v izjemno ustvarjalnem okolju, torej so posredno vsi ti moji poklicni sopotniki prav tako prispevali k temu, da me je slovenska strokovna javnost uvrstila med deset nominirank. V največje zadovoljstvo mi bo, če bom v tej vlogi prispevala v mozaik uveljavitve inženirskega poklica v slovenskem prostoru, še posebej v tem zgodovinskem trenutku, ko praktično vsa področja za njihove digitalne preobrazbe ter prilagajanja na nova okolja in razmere resnično potrebujejo novo generacijo inženirk in inženirjev.

Kako ste doživeli letošnji dogodek Inženirka leta?

V čast in zadovoljstvo mi je, da sem поблиže spoznala preostalih devet nominirank in njihovo delo, postale smo kar razred inženirk z izjemno zakladnico znanja, dosežkov, izkušenj in pogledov na področju inženirskega udejstvovanja. Vse priprave in sam dogodek so bili zgledno izpeljani. Za poseben vtis so poskrbele mama in sodelavke, ki so mi podarile prav umetelno oblikovan šopek, ki je v domačem okolju doživel kar nekaj metamorfoz, tako kot sem jih tudi sama na svoji poklicni poti. Dogodek mi v prvi vrsti predstavlja pomemben mejnik na poti k ambasadorstvu, saj je moj osrednji imperativ prenos svojih znanj in izkušenj z raznolikih področij inženirskega delovanja in raznorodnih domen v univerzitetnem in industrijskem okolju na novo generacijo inženirk in inženirjev.

Kaj v vaših očeh naredi dobro inženirko?

Najprej je tu naravna potreba razumeti stvari v širšem vsebinskem okviru, nasloviti resnične probleme in pristopiti k njihovu reševanju na kreativen in inovativen način ter vztrajati ravno prav dolgo, da pride do rešitve, s katero si zadovoljen in pomirjen. V današnjem času so izjemnega pomena hitrost in pravilni gradient poti do najboljših rešitev, empatija za izdelek po meri kupca, odprtost za dialog različnih idej in interdisciplinarni pristop, sposobnost preobrazbe različnih svetov in upogibanje miselnih vzorcev ter delovanje v različnih kulturnih okoljih. Kot osebno lastnost pa bi omenila vseživljenjsko vedoželjnost in skrb za osebno ter strokovno integriteto, ki vključujeta tudi etičnost, poštenost in verodostojnost, hkrati pa morata biti uravnoreženi. Dobro inženirko odlikuje zmožnost dialoga različnih idej in upogibanje uma, inovativnost in predvsem vztrajnost pri reševanju kompleksnih problemov, tudi v trdem in napornem delovnem okolju. In če vse to dela s strastjo in pri tem še uživa, potem ni le dobra, ampak tudi srečna in zadovoljna inženirka.

Kaj vam sicer predstavlja največji izziv v poslu?

V delovnem okolju, v slovenskem in evropskem prostoru, je to uvajanje novih tehnologij in novih vsebinskih programov, tako v podjetje kot tudi v druga okolja, ki postanejo v nadaljevanju poslovno uspešni in prinašajo dobrobit družbi. Gre za kompleksne naloge v več dimenzijah, po vsebini, po inovativnih pristopih, po iskanju podpornikov in sredstev za take projekte, po specifičnosti izvedbe, po stopnji tveganja in upravljanja tveganj. S človeškega vidika pa mi vsekakor predstavlja izziv ohranjanje in krepitev osebnostnih in strokovnih integritet ekipe, kjer se brusimo posamezni člani drug ob drugem v svoji drugačnosti, specifičnih intelektualnih odzivih in uporabljenih metrikah.

Zelo aktivni ste na področju raziskav in razvoja – kaj razvijate in za koga?

V Iskratelu vse od leta 2010 vodim raziskovalne projekte za uvajanje novih tehnologij ali novih vsebinskih področij, kot so energetika, transport in javna varnost. Zasnove in tehnologije rešitev v laboratorijskem okolju ali pilotskih okoljih preverjamo v okviru raziskovalnih projektov. Imamo močno razvojno ekipo v Kranju in Mariboru ter na dveh lokacijah zunaj Slovenije, v Skopju in v Jekaterinburgu. Projekti so povezani bodisi z našimi obstoječimi trgi in kupci ali pa z rešitvami naslavljamo nove trge ali nove kupce. Pri tem vse bolj skrbimo za vključevanje naših uporabnikov. Skupaj z njimi naslavljamo resnične probleme in dejanske potrebe, na podlagi katerih tudi določimo vsebinske okvire rešitev in najboljšo možno uporabniško izkušnjo zanje.

Kakšna bo prihodnost telekomunikacij?

Telekomunikacij v klasičnem pomenu besede danes ne poznamo več. Njihovo zlitje z informacijsko-komunikacijskimi rešitvami, ali bolje rečeno v informacijske in komunikacijske rešitve, je dejstvo, pridružujejo se jim tudi operativne tehnologije. Kot referenčni primer naj nave-

dem novo generacijo omrežij 5G. 5G je veliko več kot le vse možne kategorije omrežij, ki so zbrane pod skupnim nazivom. V praksi je to platforma oziroma ekosistem, ki je omogočevalnik in katalizator rešitev za digitalizacijo in inovativnost vertikalnih sektorjev, kot so energetika, promet, javna varnost, vse vrste mobilnosti, različne industrije s svojimi tovarnami ter za države, regije, mesta in skupnosti, za domove. Povezani vedno in povsod s pomočjo takih platform ter nam na kožo pripravljenih storitev v različnih okoljih, to je prihodnost telekomunikacij v takem širšem konceptu. Na teh platformah so zgrajeni virtualni in obogateni odsevi ter digitalni dvojčki realnega sveta, oblikujejo se nove verige vrednosti različnih deležnikov in različni poslovni modeli zanje. Novi poslovni modeli in storitve v dobi digitalne preobrazbe imajo globok vpliv na družbo, nekatere, npr. Airbnb, posegajo tudi na področje temeljnih človekovih pravic, kar je pravica do stanovanja. Pri rabi najnovjših tehnologij najbolj zamujajo zakonodajni in regulatorni okvirji, kar lahko privede do resnih negativnih družbenih učinkov.

Kako gledate na umetno inteligenco, ki se je večina ljudi boji?

Umetna inteligenca je po moji presoji eden od najkompleksnejših problemov temeljne in aplikativne znanosti, ne le zaradi izdelave inženirskih sistemov in kompleksnih algoritmov ter različnih predmetov, med njimi robotov, kamor sodijo tudi povsem samovozeča vozila, pač pa tudi zaradi domenskih izzivov, ki jih naslavlja in rešuje, in predvsem vprašanj, povezanih z etiko. Pri tem je bistveno, da se bomo ljudje naučili sobivati s stvarmi, ki so produkti umetne inteligence. Problemsko usmerjena umetna inteligenca že danes premaguje človekovo inteligenco (igranje šaha in goja) ter pride do vzroka problema ali točneje napovedi veliko hitreje kot človek. Ob primernih podatkih seveda, pri čemer se sicer sistemi učijo v več iteracijah kot ljudje, ampak vsaka od njih se izvede hitreje, še posebej s pomočjo kvantnih računalnikov. Vendar je po moji presoji tehnološka singularnost na tem področju še daleč (film *Ex Machina*).

Bi se je res morali bati?

V povezavi z umetno inteligenco sta bistvena sociološki in etični vidik ter njen vpliv na posameznika in družbo, ki pa je lahko skrb vzbujajoč. Alan Turing, matematik in oče umetne inteligence, je že leta 1951 napovedal tudi njeno temno stran in možen prevzem nadzora nad človeštvom. S ponujenimi vsebinami na internetu in na družbenih omrežjih po meri posameznika imajo ponudniki teh vsebin lahko nesluten vpliv na naše razmišljanje in sprejemanje odločitev. Etičnost, demokratičnost in skrb za vključujoč odnos vseh, ki se ukvarjajo s tem področjem ali ga uporabljajo, so bistvena vodila, zaradi katerih se nam umetne inteligence ni treba bati, v nasprotnem pa so seveda njeni učinki lahko tudi pogubni za človeštvo.

Ena izmed vaših službenih strasti je tudi javna varnost – kako ocenjujete napredek na tem področju?

V zadnjih letih se intenzivno ukvarjam s področjem storitev javne varnosti in širšim programom varnosti (angl. safety) v okviru raziskovalnih projektov ter kot koordinatorica tega vertikalnega področja v strateškem razvoju inovacijskem partnerstvu Pametna mesta in skupnosti. Rezultat evropskega projekta je uvedba storitve eKlic (nujni klic v sili za vozila) na celotnem ozemlju Slovenije, bili smo prva država v Evropi s takim pokritjem. Nadaljujemo z razvojem širokopasovnih dispečerskih storitev za nujne službe in prve posredovalce ter novo generacijo storitve klica v sili na enotno številko 112. Sodelujem tudi na evropskem projektu, kjer koordiniram aktivnosti na področju nove generacije klica v sili za vozila, ki se navezuje na novo generacijo storitev operativnih centrov 112 in na inteligentne transportne sisteme. Zraven sodijo tudi omrežja pete generacije 5G v povezavi s starejšimi generacijami ozkopasovnih omrežij in druge sodobne tehnologije, tudi strojno učenje.

Kaj vam ponoči ne pusti spati?

Vsekakor ne luna, spim sicer malo, ampak spanec je odličen, preverjeno s sodobnimi tehnologijami. Šalo na stran. Vsekakor so to problemi, ki jih sama ali v ekipi nisem uspela rešiti v nekem trenutku, pa razmisleki o novih področjih dela. Če ponazorim s prisposodbo, kako razdeliti veliko sliko v prostrani galeriji na male like različnih oblik tako, da bodo v večji ekipi znova zaživel kot celota. Pa sem se vrnila v mizarstvo delavnico.

Kako gledate na nadaljevanje svoje kariere, kakšni so vaši načrti?

Moji načrti so nedvomno povezani s strokovno rastjo, sprejemanjem novih izzivov in vplivom rezultatov mojega dela na širšo družbo. Nenehno raziskujem. Nenehno razmišljam, kaj vse bi lahko še naredili za dobrobit podjetja, družbe, planeta. Želim čim več svojih izkušenj in znanja posredovati novim generacijam. Moja trenutna vloga v podjetju je svetovalka za telekomunikacije in vodja raziskovalnih projektov. To se mi zdi za to fazo mojega kariernega razvoja povsem na mestu. V zadnjih petih letih sem svojo energijo usmerila na področje, ki ga tudi sama ocenjujem kot družbeno izjemno koristno, to so rešitve, ki bodo pripomogle k varnemu počutju ljudi in odpravi posledic naravnih ali drugih nesreč. Nadaljevala bom svoje delo v Slovenskem društvu za elektronske komunikacije, kjer vsako leto pripravljamo strokovno delavnico s tega področja, kamor povabimo tudi bodoče inženirje elektrotehnike. Koordiniram tudi področje

varnosti v Strateškem razvojno inovacijskem partnerstvu Pametna mesta in skupnosti, kjer se pripravljamo na tretjo fazo operacije. V tem obdobju kariere bom am-

basadorka IN2, ambasadorka inovacij in inženirstva. S tem bom lahko na naraven način izkazala hvaležnost za prejete talente v življenju in povrnila družbi za možnosti kakovostnega izobraževanja.

Pravite, da ste ambasadorka inovativnosti. Kako pa vi negujete inovacije?

Negovanje inventivnosti in inovativnosti sem vedno čutila kot naravno komponento mojega dela in delovanja, tako na osebnem nivoju kot v podjetju. Del raziskovalnih projektov je vzpostavitev kreativnega okolja za ustvarjanje invencij. V novejših projektih so del tega okolja tudi uporabniki rešitev, saj bistveno prispevajo k oblikovanju in inženiringu zahtev, ki so predmet kasnejše evalvacije nastalih rešitev. V Iskratelu imamo profesionalno vlogo upravljalca inovacij in ekipo ambasadorjev inovativnosti, katere članica sem.

Kaj bi sicer počeli, če ne bi bili inženirka?

Če ne bi bila inženirka v gospodarstvu, bi bila najverjetneje vpeta v izobraževalni sistem za inženirski poklic, kjer bi mladim poleg rednih in obveznih vsebin poskušala na realnih projektih čim bolj stvarno predstaviti pristope k inženirskemu poklicu, uporabno vrednost pridobljenih znanj ter spodbujala njihovo kreativnost in inovativnost. Prepričana sem, da je pravilno spodbujan in usmerjen potencial mladih zakladnica bodočih sprememb v industriji in družbi.

Ukrepi za učinkovitejšo gradnjo vsebujejo elemente, ki omogočajo varstvo okolja in hkrati okrevanje gospodarstva

29. 4. 2020

Ministrstvo za okolje in prostor

Ministrstvo za okolje in prostor ocenjuje ukrepe za učinkovitejšo gradnjo kot pomemben prispevek za blažitev učinkov epidemije na slovensko gospodarstvo, saj bodo učinkovali na pospešitev investiranja države, občin in zasebnih podjetij v gradnjo infrastrukture in objektov in posledično njihovo opremljanje. Čimprejšnja aktivacija investicij pomembno prispeva tudi k ohranjanju delovnih mest na področju **gradbeništva**, prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja.

Obžalujemo napačno razumevanje Centra za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (CNVOS), hkrati pa zavračamo njihovo navedbo, da »vlada želi potihoma omogočiti investicije v okolju škodljive projekte«.

Ravno tako ne drži, da so pogoji za nevladne organizacije (NVO) v javnem interesu skoraj nemogoči.

V skladu z **evropsko direktivo o presoji vplivov na okolje (2011/92/EU) in Aarhuško konvencijo**, se za NVO, ki delujejo na področju okolja oz. narave šteje, da so osnovni pogoji za procesno upravičenje, tj. zadosten interes ali kršena pravica, izpolnjeni, zato jim v upravnih in sodnih postopkih tega ni treba posebej dokazovati. **Zato je pomembno, da NVO, ki želijo zastopati javni interes, v fazi priznavanja tega statusa, dokažejo zadosten interes pri zastopanju javnosti oz. pri zagovarjanju javnega interesa.** Ta se najbolj ustrezno dokazuje preko ustreznega števila članov NVO kot podpornikov njihovega delovanja.

Zato je bistveno, da se kot pogoj za priznanje statusa NVO, ki deluje v javnem interesu, določi minimalno zahtevano število aktivnih članov. Ta zahteva je **skladna s sporočilom Evropske komisije o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki pravi, da je tudi število članov v NVO lahko pomemben kazalnik njene dejavnosti.** Prav tako zahtevano število 50 članov ni nesorazmerno visoko, da bi omejevalo dostop do pravnega varstva nevladnim organizacijam, ki delujejo v javnem interesu.

To dokazujejo številne organizacije, društva, zveze in druge, ki temu pogoju zadostujejo. Naj jih na podlagi javno dostopnih informacij naštejemo zgolj nekaj: **Planinska zveza Slovenije s skoraj 60.000 člani, Lovska zveza Slovenije z 20.000 člani, Jamarska zveza, Alpe Adria Green, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ribiška zveza Slovenije, Slovensko društvo za zaščito voda in Društvo krajinskih arhitektov Slovenije.**

Rešitev, ki jo prinaša **gradbena zakonodaja**, je v širši javnosti ocenjena kot dobro in nujno potrebna. Danes je rešitev med drugim podprla tudi **Mladinska iniciativa za 3. razvojno os**, ki je med drugim **zapisala**, da: *»bolj kot skrbi sebičnih posameznikov, da se bo 3. razvojna os pogreznila v rudniške jaške, nas skrbi, ali se bodo v globine rudniških jaškov pogreznile sanje tisočih ljudi, ki želijo zgolj enakopravnosti in dostojne cestne povezave, katero nam nekateri posamezniki iz osebnih interesov in tudi pod krinko okoljevarstva želijo odreči.«*

S strani **Gospodarske zbornice Slovenije** smo prejeli celo predlog, da bi bilo glede na pretekle izkušnje treba število članstva še povečati.

Predlog rešitve je za ponovni zagon gospodarstva nujno potreben. Je strokovno uravnotežen med skrbjo za zaščito okolja in skrbjo za razvoj. **Gradbeništvo ima visoke multiplikativne učinke** in v teh časih si, kot je poudaril **dr. Matej Lahovnik** *»lahko samo želimo «ready-to-go» projektov, ker se z njimi kratkoročno ohranja zaposlenost v gradbeništvu in povezanih dejavnostih, na dolgi rok pa prispeva k*

razvoju regij in države.« Dr. Lahovnik je nanizal še primer oviranja v primeru tretje razvojne osi, kar po njegovem kaže na nujnost in prioriteto poenostavitev postopkov umeščanja projektov v prostor, da se lahko čim prej izvedejo.

Sicer je stališče, da je obvezno minimalno število članov pomemben dejavnik, zavzel slovenski zakonodajalec že v **Gradbenem zakonu**, v katerem je v primeru civilnih iniciativ določil, da so ti lahko stranski udeleženci v postopku pod pogojem, če imajo podpise 200 polnoletnih fizičnih oseb s stalnim prebivališčem na območju občine, kjer je nameravana gradnja.

! Poudariti je treba, da rešitev ni nova, temveč jo poznajo številne druge države. Pogoj obveznega minimalnega števila aktivnih članov je predpisan tudi v avstrijski, švedski in francoski zakonodaji.

Verjamemo, da ima CNVOS v zagovoru javnega interesa v uvidu slehernega posameznika, ki mu pripada pravica do kakovostnega in dostojnega življenja, ne zgolj lastnega člana.

Shell s "tiho" hidravlično tekočino

Shell je predstavil novo hidravlično tekočino, za katero trdi, da lahko zmanjša hrup mobilne hidravlike v **gradbeništvu** za do 5,5 %.

Britansko-nizozemski naftno-plinski gigant je sredi marca 2020 trgu predstavil svojo novo tekočino Tellus S4 VE in napovedal, da bi lahko tudi povečal produktivnost za 6 % in zmanjšal izgubo energije iz hidravličnih črpalk za do 21 %. Shell je dejal, da njegova tekočina, proizvedena iz zemeljskega plina, izboljša oksidacijsko stabilnost in poveča življenjsko dobo opreme, hkrati pa pomaga ohranjati največjo učinkovitost. Poleg zmanjšanja hrupa tekočina Tellus, izboljša tudi mazanje, ki lahko pomaga tudi pri zmanjšanju ogljičnega odtisa opreme. Shell raziskuje tekočo tehnologijo že 45 let in je dejal, da je njihov GTL (plin v tekočino) postopek - z uporabo zemeljskega plina za ustvarjanje sintetičnih baznih olj osrčje hidravlične tekočine - korenit korak naprej. Drew Swinton, tehnični direktor za Shell Lubricants, Velika Britanija in Irska, je dejal, da je tekočina "idealna za gradbena podjetja, ki potrebujejo najvišje možne standarde učinkovitosti, trajnosti in zmanjšanja hrupa."

Slovenija februarja z največjo rastjo gradbeništva v EU

Februarja 2020, torej v času, ko so države članice že začele uvajati ukrepe proti zaježitvi koronavirusa, se je obseg gradbene proizvodnje glede na prejšnje leto zmanjšal. V območju z evrom za 1,5 %, v EU pa za 1 %, po podatkih evropskega statističnega urada. Januarja se je obseg gradbenih del v območju z evrom povečal za 4 % v EU pa za 3,4 %. Največje padce obsega gradbenih del so na mesečni ravni zabeležile Romunija (-4,6 %), Nizozemska (-2,4 %) in Belgija (-2,2 %). Največje rasti pa Slovenija (+6,8 %), Madžarska (+6,2 %) in Poljska (+3,2 %). Vir: eurostat

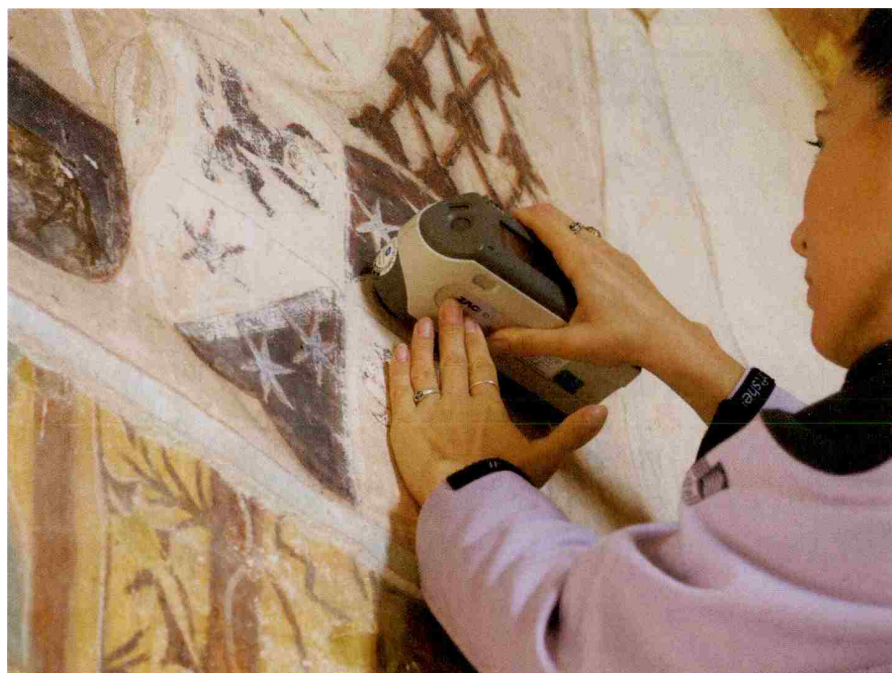
PREISKOVANJE UČINKOVITOSTI UTRJEVANJA HISTORIČNIH OMETOV IN MALT

Besedilo:
dr. Andreja Pondelak,
doc. dr. Sabina Dolenc,
doc. dr. Andrijana Sever Škapin,
 Zavod za **gradbeništvo** Slovenije

Historični objekti so pomemben del bivalnega okolja, zato je njihovo ohranjanje v vseh okoliščinah bistvenega pomena.

Izhodišče Strategije kulturne dediščine 2020-2023, ki jo je izdalo Ministrstvo za kulturo Slovenije decembra 2019, je načelo celostnega ohranjanja dediščine kot temelja nacionalne identitete, kulturne raznolikosti Slovenije, privlačnosti naše države za življenje naših državljanov, izobraževanje, razvoj, umetniško ustvarjanje, turizem in druge gospodarske dejavnosti. Celostno ohranjanje dediščine razumemo kot sklop ukrepov, s katerimi se zagotavljajo nadaljnji obstoj in obogatitev dediščine, njeno vzdrževanje, obnova, prenova, uporaba in oživljanje (Zakon o varstvu kulturne dediščine). Nedvomno v ta sklop ukrepov spada tudi utrjevanje materialov kulturne dediščine, ki so podvrženi različnim vzrokom propadanja.

Ometi in malte so pogosto sestavni del kulturnozgodovinskih objektov nepremične kulturne dediščine. Vloga malte je predvsem povezovanje kamnitih ali opečnih gradnikov, medtem ko ima omet poleg zaščitne tudi dekorativno vlogo, saj služi kot podlaga stenskim poslikavam. V historičnih objektih se običajno srečujemo z odstopanjem ometa, izsoljevanjem na površini, potemnitvijo pigmentov, katerih glavni vzrok je prekomerna vlaga zidu. Le-ta povzroča tudi raztapljanje veziva v ometu, kar vpliva na trdnost ali celo odpadanje materiala. Za obnovo oziroma ponovno kohezijo historičnega materiala omete, malte in stenske poslikave utrjujemo. Zaradi ireverzibilnega postopka in možnosti povzročitve nezaželenih učinkov je utrjevanje eden najzahtevnejših in najbolj tveganih konservatorskih posegov. V preteklosti so se za utrjevanje stenskih poslikav uporabljali različni sintetični organski polimeri, vendar pa je zaradi ire-

Slika 1: *In-situ* merjenje barvnih razlik pred in po utrjevanju s kolorimetrom

(foto: Anka Batič)

verzibilne narave, luščenja, pokanja, sijaja in podobno njihova uporaba postala nesprejemljiva. Danes konservatorji in restavradorji posegajo po kompatibilnih utrjevalcih. To so materiali, ki imajo fizikalno-kemijske lastnosti podobne izvornemu historičnemu materialu. Takšna materiala sta v primeru karbonatnih ometov in malt kalcijev hidroksid ali kalcijev karbonat. Na trgu najdemo alkoholni suspenziji delcev kalcijevega hidroksida pod blagovnimi znamkama CaLoSiL (<https://ibz-freiberg.de/en/products>) in Nanorestore (<http://www.csgi.unifi.it/products/plus.html>). Majhni delci kalcijevega hidroksida se v materialu ob prisotnosti ogljikovega dioksida pretvorijo

v kalcijev karbonat. Pomanjkljivosti takega utrjevanja sta površinska utrjenost in bela obloga, ki je nezaželena, še posebno v primeru konzerviranja stenskih poslikav. Na Zavodu za **gradbeništvo** Slovenije smo razvili utrjevalec CFW («Consolidation Formulation based on Water»), ki je vodna raztopina kalcijevih spojin. Ta utrjevalec prodre veliko globlje v historični material kot prej omenjena suspenzija kalcijevega hidroksida, kjer se pretvori v kalcijev karbonat in tako globinsko utrjuje. Po utrjevanju na površini ne ostane bela obloga. Utrjevalec CFW se lahko uporablja za utrjevanje historičnih kot tudi novodobnih materialov, ki nimajo več zadostne kohezije.

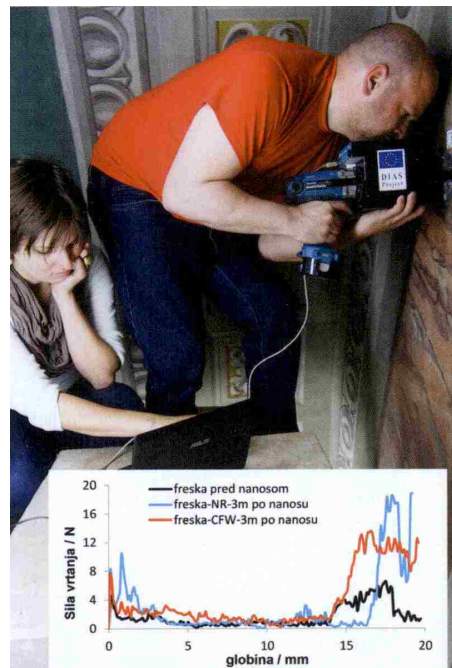
Učinkovitost in ustreznost utrjevalcev za konserviranje historigičnih ometov določimo na podlagi sledečih kriterijev, ko so na primer: utrjevalci morajo biti kompatibilni z materialom, ki ga utrjujejo, prodreti morajo globoko v historigičen material, povrniti morajo trdnost oz. preprečiti nadaljnje propadanje, vizualno se historigični material po utrjevanju ne sme spremeniti. To pomeni, da morajo biti spremembe barve in sijaja po utrjevanju čim manjše. Konservatorji-restavratorji se pri svojem delu srečujejo z različnimi proizvodi, za katere mnogokrat nimajo podatka o njihovih lastnostih in učinkovitosti. Zato so predhodna *in-situ* testiranja dobrodošel korak pred konservatorsko-restavratorskimi posegi. Običajno se na objektu kulturne dediščine določijo testna polja, kjer se na manjši površini preskusijo različni utrjevalci. Zaradi neprecenljive vrednosti historigičnih materialov je za analizo poškodb in ovrednotenje učinkovitosti utrjevanja odvzem vzorca nemogoč ali nezaželen in se priporoča uporaba nedestruktivnih metod. Učinkovitost utrjevanja pred nanosom in v določenih časovnih intervalih po utrjevanju preiskujemo z različnimi nedestruktivnimi in mikrodestruktivnimi metodami.

Spremembe v barvi površine materialov preverjamo s kolorimetrijo (Slika 1), kjer na nedestruktivni način merimo barvne vrednosti pred in po utrjevanju. Iz parametrov $L^*a^*b^*$, kjer L^* pomeni sve-

tlost, a^* lego barve na rdeče-zeleni osi ter b^* lego barve na rumeno-modri osi, izračunamo celotno barvno spremembo (ΔE^*) pred in po utrjevanju. Na podlagi teh vrednosti se oceni tveganje za kromatično nezdružljivost med utrjenim in neutrjenim materialom (pogosto gre za poslikave na ometu).

Spremembo v trdnosti ometa in malte po nanosu utrjevalcev ugotavljamo z metodo prehoda vzdolžnih ultrazvočnih valov in merjenjem površinske trdote (Slika 2), ki sta nedestruktivni metodi, ter z mikrodestruktivno metodo DRMS (Slika 3).

Z metodo prehoda vzdolžnih ultrazvočnih valov posredno ocenjujemo trdnost ometa in malte. Pri tej metodi merimo čas (t), ki je potreben, da ga pulz prepotuje v določeni razdalji med oddajnikom in sprejemnikom (d). Z metodo površinske trdote merimo Leeb vrednost, ki pomeni razmerje med povratno in udarno hitrostjo, pomnoženo s tisoč. Metoda se uporablja za merjenje trdote kovin, vendar se zaradi svoje nedestruktivne narave vedno bolj uveljavlja tudi na področju kulturne dediščine, saj lahko posredno ocenjujemo učinkovitost utrjevanja. Ocenno trdnosti in homogenosti materiala po globini pa nam omogoča metoda DRMS («Drilling Resistance Measurement System»), s katero merimo silo vrtnanja s konstantno hitrostjo prodiranja svedra v historigični material – odpornost na vrtnanje (Slika 3 - diagram). Z metodo DRMS lahko ocenimo število plasti ometa in/ali malte, debelino le-teh ter posredno tudi njihovo morfologijo. Iz diagrama na Sliki 3 lahko razberemo, da je stenska poslikava sestavljena iz dveh plasti malte (prva ima debelino 14 - 16 mm in ima nižje vrednosti sile vrtnanja). Poleg tega nam DRMS meritve omogočajo oceniti učinkovitost utrjevanja posameznih utrjevalcev. Primer trdnosti stenske poslikave tri mesece po utrjevanju s CFW in Nanorestore utrjevalcem prikazuje diagram na Sliki 3. Sile vrtnanja po utrjevanju s CFW (rdeča

Slika 3: *In-situ* merjenje utrjenosti z metodo DRMS ter diagram sile vrtnanja v odvisnosti od globine prodiranja v historigični material: pred (črna krivulja) in 3 mesece po utrjevanju z utrjevalcem CFW (rdeča krivulja) ali Nanorestore (modra krivulja)

(foto: Andreja Pondelak)

krivulja) so večje do globine približno 10 mm od sil vrtnanja v poslikavo pred utrjevanjem (črna krivulja). V primeru utrjevanja z Nanorestore utrjevalcem pa so sile vrtnanja večje od neutrjene poslikave le do približno 3 mm v globino. Iz meritev DRMS lahko sklepamo, da je CFW precej globlje utrdil material kot utrjevalec Nanorestore.

Ceprav je utrjevanje dokaj razširjena praksa pri konservatorsko-restavratorskih posegih, ostaja izbira najprimernejšega utrjevalca zelo zahtevna naloga. Z *in-situ* nedestruktivnimi in mikrodestruktivnimi preiskavami je možno kritično ovrednotiti primernost utrjevalca za določen poseg ali pa oceniti stanje poškodovanosti na specifičnem konservatorsko-restavratorskem problemu.

T: 01 280 42 00
www.zag.si
info@zag.si

Slika 2: *In-situ* merjenje površinske trdote po utrjevanju (foto: Sabina Kramar)

Letos le 0,5 % rast gradbeništva na globalni ravni

Po podatkih iz poročila, ki ga je pripravilo podjetje za analize GlobalData, bi svetovna gradbena industrija letos zrasla za 3,1 % medtem, ko je v 2019 zrasla za 2,6 % v letu 2019. Po trenutnih napovedih pa naj bi znašala le 0,5 %. Trenutna napoved predvideva, da je izbruh koronavirusa prisoten na vseh večjih trgih do konca drugega četrtletja. Gradbena panoga naj bi se v Zahodni Evropi letos zmanjšala za 1,9 %, gradbena industrija pa se bo soočila s "hudimi motnjami", komercialne gradnje v sektorjih, kot so gostinstvo, hotelirstvo, turizem, pa bo verjetno primanjkovala zaradi pomanjkanja financiranja. Vlade in javni organi si bodo morali prizadevati povečati porabo za infrastrukturne projekte, ko se bo situacija glede pandemije vrnila v normalne okvirje, da bi oživili industrijo. To se bo razširilo na vsa področja prometne infrastrukture ter energije in komunalnih storitev. Ker bodo obrestne mere padle do rekordnih najnižjih vrednosti, bodo stroški zadolževanja minimalni, vendar bo uspeh vladnih prizadevanj, da denar porabijo za infrastrukturo, odvisen od njihovega trenutnega finančnega stanja. Poleg tega je večina vlad, ki dajejo prednost izplačilom denarnih sredstev, zlasti gospodarsko šibkejšemu segmentu, omejila svojo sposobnost vlaganja v segment infrastrukture, zlasti to velja za države z visokimi dolgovi. Več na: www.globaldata.com

FIEC poziva k nujni podpori gradbeništva / Evropska zveza gradbene industrije (The European Construction Industry Federation, FIEC) je pozvala EU komisijo k takojšnjemu ukrepanju za podporo gradbeni industriji zaradi krize COVID-19. Zveza - katere člani so 32 gradbenih združenj v 28 državah med katerimi je tudi Slovenija - je dejala, da mora EU zagotoviti, da se COVID-19 šteje za višjo silo, da odpravi kazni za podjetja, ki morajo začasno prekiniti delo; in povečati evropska sredstva za kritje povečanih stroškov dela.

FIEC je tudi pozvala države članice EU, naj dovolijo prekinitve ali zmanjšanje obsega gradnje, ki je v teku, brez kazni in ali škode, če izvajalec ne more upoštevati potrebnih zdravstvenih in varnostnih ukrepov ali če zaradi oskrbovalne verige ne more delovati ali bolezni v svoji delovni sili. Tretja zahteva organizacije je, da EU takoj dodeli sredstva za kritje dodatnih stroškov za projekte, ki jih sofinancira Evropska unija, za kritje postavk, kot so dodatna varnost na delovnih mestih in spremembe v organizaciji ter novi časovni razpored na delovnih mestih. Države članice EU je pozvala, naj to storijo tudi na nacionalni ravni.

Alternativni materiali: Konoplja v **gradbeništvu**

Spodbujanje uporabe naravnih,
»zelenih« materialov

Ukrepi za učinkovitejšo gradnjo vsebujejo elemente, ki omogočajo varstvo okolja in hkrati okrevanje

Vlada RS

SREDA, 29. APRIL 2020 OB 10:48

Ministrstvo za okolje in prostor ocenjuje ukrepe za učinkovitejšo gradnjo kot pomemben prispevek za blažitev učinkov epidemije na slovensko gospodarstvo, saj bodo učinkovali na pospešitev investiranja države, občin in zasebnih podjetij v gradnjo infrastrukture in objektov in posledično njihovo opremljanje. Čimprejšnja aktivacija investicij pomembno prispeva tudi k ohranjanju delovnih mest na področju **gradbeništva**, prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja.

Vir
Komentarji(0)
Obrazec

BESEDA UREDNIKA

NAPREJ

Gradbeništvo je v primerjavi z nekaterimi drugimi področji gospodarskih dejavnosti, kot skrajnost naj navedemo gostinstvo in turizem, pravzaprav v teh kriznih časih zaradi novega koronavirusa v še kar dobrem položaju. V celoti gledano seveda, posamezna podjetja ali obrtniki pa so lahko imeli srečo in so večinoma skoraj nemoteno delali pri novogradnjah ali praznih objektih, če pa so imeli smolo in bi pretekle tedne morali delati med naročniki, se pravi v naseljenih stavbah ali stanovanjih, so ostali brez dohodka.

Se je pa delo oziroma življenje vsekakor upočasnilo in zapletlo – oskrba z gradbenimi materiali in opremo je zamujala, predvsem zaradi težav z uvozom in transportom, maske in spoštovanje zahtevane varnostne razdalje so povzročale težave v proizvodnji in trgovini, organizacijo dela je bilo marsikje potrebno spremeniti, starši otrok so ostali doma, javnega prevoza ni bilo oziroma ga še vedno ni ...

Ampak bolj kot te težave gradbenike skrbi prihodnost. Vladni ukrepi, tudi če niso vsi zadovoljni z njimi, vplivajo predvsem na sedanost in nekaj prihodnjih mesecev, vprašanje pa je, kaj bo prinesel čas »po koronavirusu«. Kaj bo v prihodnjih letih z večjimi javnimi naročili, tudi pri gradnji infrastrukturnih objektov in kaj z drugimi večjimi investicijami? Glede na to, da si bo ves svet prizadeval najti dobre in hitre rešitve za ponovni zagon gospodarstva, tudi v vsesplošni želji po »vrnitvi v stare čase« oziroma po čim hitrejši normalizaciji življenja, smo lahko prepričani, da se bomo razmeroma hitro vrnili v stare tirnice s predvidljivo in lepšo perspektivo.

Tokratna številka revije je po »krivdi« koronavirusa nekoliko tanjša kot običajno, vseeno pa smo se potrudili najti zanimive vsebine.

Želimo vam prijetno branje, pa pazite nase in ostanite zdravi!

Uredništvo

GZS Nujnost dolgoročnih infrastrukturnih projektov

Brez izvedbe dolgoročnih infrastrukturnih projektov bo gradbeništvo in z njim pomemben del gospodarstva v Sloveniji še dolgo životarilo

Epidemija koronavirusa je prizadela tudi **gradbeništvo**. Delo je upočasnjeno in nemalokrat celo ohromljeno. Večji projekti se sicer še izvajajo, manjši že manj. Drugače pa je z novimi projekti, kjer pa se nam že odpira nova luknja. Kljub obetavnim izjavam in naklonjenosti nekaterih ministrov za pospešitev gradenj za uspešnejši izhod iz krize, za intenzivno pripravo potrebne gradbene dokumentacije novih gradenj, prizadevanjem za poenostavitve postopkov za pridobivanje gradbenih dovoljenj, se pri javnih razpisih občin za nove gradbene projekte stvari že ustavljajo.

Podjetja poročajo, da so razpisi, predvsem pa sklenitve novih gradbenih pogodb za gradnje vodovodov, malih čistilnih naprav in kolesarskih stez že praktično ustavljene. »To so projekti, za katere imamo dodeljena evropska sredstva, določene izvedbene roke in treba bi jih bilo čimprej začeti izvajati,« meni mag. Jože Renar, direktor GZS – Zbornice **gradbeništva** in industrije gradbenega materiala.

Drugi, precej večji, izziv, ki ga je s seboj prinesel koronavirus, pa je, da še vedno nimamo jasno začrtanih dolgoročnih infrastrukturnih projektov kot tudi ne način njihovega izvajanja. »Od tega pa ne bo odvisen le razvoj slovenskega **gradbeništva**, ampak tudi razvoj celotnega slovenskega gospodarstva. Če teh projektov ne bomo začeli kmalu graditi, se nam bo ponovil scenarij iz prejšnje krize, ko smo uspeli uničiti velik del slovenskega **gradbeništva** ter delovnih mest tako v **gradbeništvu** kot tudi v spremljevalnih industrijah in s tem povečati naš zaostanek za povprečjem BDP-ja v EU 28 za skoraj 10 odstotkov. Država bi morala sedaj za uspešnejši izhod iz krize vključiti tudi nov zavezujoč sveženj ukrepov za izvedbo dolgoročnih investicij. Dejstvo je, da so se vse gospodarske krize reševale z infrastrukturnimi projekti, saj gre za najmanj tvegane razvojne investicije, ki vse povrnejo vložena sredstva. **Gradbeništvo**, ki v Sloveniji zaposluje skupaj z načrtovalci preko 75.000 ljudi, je lahko generator gospodarske rasti, vendar brez protikriznih in stabilnih državnih investicij te naloge ne bo zmoglo opraviti,« je izpostavil mag. Jože Renar.

GZS – Zbornica **gradbeništva** in industrije gradbenih materialov se je s temi izzivi že obrnila na Ministrstvo za okolje in prostor ter Ministrstvo za gospodarstvo, kjer so predloge in rešitve Zbornice pozdravili. Tako kot minister za infrastrukturo se tudi oni strinjajo, da je treba investicije vzbuditi in odpraviti vse ovire, ki onemogočajo učinkovito pridobivanje vseh vrst okoljskih, gradbenih in drugih dovoljenj ter umeščanja objektov v prostor, saj so naši postopki v primerjavi z razvitimi okolji preveč birokratski in počasni.

GRADBENISTVO

Gradbeni projekti v času koronavirusa

POVEZOVANJE**Ste vedeli, da v Evropi deluje skoraj 3000 grozdov?**

Grozdi so povezave podjetij in drugih organizacij. Povezovanje je prostovoljno, na osnovi skupnih interesov, na primer na področju razvoja ali vstopa na nove trge. Za razliko od povezovanja v projektih, so grozdi trajnejša oblika sodelovanja in povezovanja.

Moderni grozdi podpirajo globalne gospodarske, socialne in okoljske izzive, digitalno transformacijo in modernizacijo (grozdi 4.0). V teh izzivih iščejo razvojne priložnosti za svoje člane in možnosti za uresničevanje potreb različnih deležnikov in družbe kot celote. Večinoma so ti grozdi mednarodni, povezujejo različne sektorje in industrije. Povezujejo tako podjetja kot tudi druge grozde (partnerstva grozdov) ter regionalne ali globalne iniciative. Slovenski gradbeni grozd (SGG) je iniciator ideje mednarodnega grozda za krožno **gradbeništvo**, v katerega so se že začeli vključevati različni grozdi iz tujine, kar našim članom omogoča mednarodno poslovno in razvojno sodelovanje. Krožno **gradbeništvo** pomeni upoštevanje načel krožnega gospodarstva v gradbenem sektorju. Priložnosti za to je veliko.

Več informacij: mag. Vladimir Gumilar, 041 770482

NEZNANI LETEČI OFF

URH DROFENIK29-4-2020-14:54 / OFF

00:00:00

00:11:29

2020-04-29-off-neznani-leteči-off.mp3

Joe Biden je pričakovano slavil na demokratskih volitvah v ameriški zvezni državi Ohio. Volitve tako rekoč niso odločale o ničemer, saj je njegov tekmeč za demokratsko predsedniško nominacijo Bernie Sanders že izobesil belo zastavo in podprl nekdanjega podpredsednika. So pa bile demokratske volitve kljub vsemu pomembne, saj so zaradi epidemije novega koronavirusa v glavnem potekale po pošti in tako nakazujejo kako bi lahko do konca izpeljali strankarske volitve, tiste predsedniške pa bodo na sporedu predvidoma novembra.

Ostajamo v Združenih državah Amerike. Ministrstvo za obrambo je objavilo tri videoposnetke, na katerih naj bi bili po mnenju nekaterih teoretikov zarot neznani leteči predmeti iz vesolja. Pentagon se je za potezo odločil, da bi potrdil pristnost posnetkov, saj je te že pred leti objavil New York Times. Ni sicer jasno, ali gre res za neznane leteče predmete: v izjavi so zapisali zgolj, da gre za neidentificirane zračne pojave. Morda bi lahko za pojasnilo poklicali v Žalec.

Izjava.

Indijska hindujsko-nacionalistična vlada premierja Narendre Modija je zavrnila očitke o poslabšanju stanja na področju verske svobode, ki jih je v poročilu za lansko leto zapisala neodvisna, sicer pa s strani ameriškega

POLITIKA / OFFSAJD
DEMOKRATSKA DEMENCA

Bernie Sanders izstopil iz tekme za predsedniško nominacijo

Miha Poredoš / 9. 4. 2020

kongresa ustanovljena Komisija za mednarodno versko svobodo. Komisija je izpostavila več problematik, najbolj pereč pa je diskriminatorni amandma zakona o državljanstvu, ki poenostavlja postopek pridobitve državljanstva za nemuslimane iz sosednjih držav. V poročilu je Komisija izpostavila tudi situacijo v večinsko muslimanskem Kašmirju, kjer poleg omejitve dostopa do hitrega interneta zvezna oblast omejuje tudi tibanje in zbiranje in s tem onemogoča molitve in verske obrede.

Ena od preganjanih manjšin, ki si tako ne more obetati zaščite bližnje Indije, so **Rohinge iz Mjanmara.** Tamkajšnja vojska naj bi zopet izvajala vojne zločine proti človeštvu, a tokrat ne samo nad muslimansko manjšino Rohing, pač pa na splošno nad civilnim prebivalstvom na zahodu države, je sporočila posebna poročevalka **Združenih narodov Jangi Li.** Vojska naj bi po njenih navedbah kljub novemu koronavirusu stopnjevala napade na območju zvezne države Rakajn, nekaj znane kot Arakan, in napade v državi Čin. Kljub želji avtonomističnih upornikov iz Rakajna po razglasitvi premirja, mjanmarska vojska tega ne upošteva, nekaterim pa celo onemogoča dostop do zdravstvene oskrbe. Spomnimo: Mjanmar je obtožen genocida nad muslimansko manjšino Rohing, nasilje pa je več kot 700 tisoč Rohing prisililo v begunstvo v Bangladeš. Mjanmarska vojska je v oboroženem konfliktu s številnimi verskimi in etničnimi skupinami tako rekoč od osamosvojitve leta 1948, kar se šteje za najdaljšo aktivno državljansko vojno.

Novice iz Slovenije

Mitja Batagelj, ki živi na Hrvaškem, sicer pa je sindikalni zaupnik v Obalnem domu upokojencev Koper, je prejel delovno knjižnico zaradi odreditve 14-dnevne izolacije s strani mejnih organov. Tako ni mogel priti na delovno mesto. Vodstvu doma upokojencev se zdi takšna poteza legalna. Pa je legitimna? Več v OFFsajdu ob 17.00.

Državni zbor je potrdil drugi protikoronski sveženj interventnih ukrepov. Paket prinaša formiranje jamstvene sheme, s katero bo država pomagala podjetjem pri najemu bančnih posojil. Poleg tega prinaša še zvišanje povprečnine za občine, oprostitev plačila najemnin za poslovne prostore v državni ali občinski lasti in povečanje zadolževanja države. Poleg tega so predstavniki ljudstva sprejeli še novelo k interventnemu zakonu, ki prinaša dodatno pomoč še nekaterim posameznikom, med drugim izrednim študentom. Tudi pogoji za pomoč samozaposlenim in delodajalcem, ki so poslali delavce na čakanje, so po novem manj strogi. Za pospešitev investicij v **gradbeništvu** pa je vlada pripravila tudi sporno novelo, ki zastruje pogoje sodelovanja nevladnih organizacij pri postopkih izdaje gradbenega dovoljenja in jim de facto za dve leti onemogoča delovanje v javnem interesu.

Na včerajšnji izredni seji so se ukvarjali tudi z rošadami v delovnih telesih zaradi nastopa nove vlade. Tako bo komisijo državnega zbora za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb vodil Matjaž Nemeč, ki je nasledil prvaka krščanskih demokratov Mateja Tonina. Komisijo za nadzor javnih financ bo vodil poslanec LMS-ja Igor Peček. Preiskovalno komisijo o nepravilnostih na programu otroške kardiologije ter na področju nabav medicinske opreme bo vodila poslanka SDS Karmen Furman, saj je Jelka Godec nastopila službo državne sekretarke na ministrstvu za zdravje. Nedvomno najpomembnejšo in najbolj državotvorno komisijo, ki želi oprati ime samooklicanega drugorazrednega Franca

POLITIKA / OFFSAJD

MODIJEVA DOBRA VOLJA DO BEGUNCEV

...razen če so muslimani

Jure Plaskan / 12. 12. 2019

POLITIKA / KULTIVATOR

PRESKAKOVANJE OVIR

Vizjak XLR8

Antun Katalenić / 24. 4. 2020

Kanglerja, trenutnega državnega sekretarja na notranjem ministrstvu, pa bo vodil poslanec slovenskih domoljubnih demokratov Dejan Kaloh. Nasledil je Žana Mahničič, ki križanke rešuje v kabinetu Janeza Janše.

Obrambni minister Matej Tonin in novi načelnik generalštaba Slovenske vojske Robert Glavaš sta najlepšega predsednika Republike Slovenije vseh časov Boruta Pahorja, ki v prostem času, ko ni na Instagramu, opravlja tudi nalogo vrhovnega poveljnika slovenskih vojakov, seznanila s poročilom o pripravljenosti oboroženih sil v lanskem letu. **Ocena vojske za delovanje v vojnih razmerah ostaja cvek, se je pa ocena za delovanje v miru povišala z zadostne na dobro.** Razlogov za nezadostno oceno na področju pripravljenosti v vojni je kar nekaj, med drugim premajhna popolnjenost enot s kadri in zastarelost vojaške tehnike. Pahor je zbrane še obvestil, da bo brigadirja Glavaša v čin generalmajorja povišal v mesecu grudnu letos.

Znanstvena redakcija sporoča: Svetovna zdravstvena organizacija je zaskrbljena glede morebitne uvedbe tako imenovanih potnih listov imunosti na novi koronavirus, o čemer naj bi razmišljalo več držav, med drugim tudi vladi v Združenem kraljestvu in Nemčiji. S tem dokumentom bi lahko osebe, ki so virus

premagale, dokazale svojo imunost. Vendar je imunost, ki se običajno razvije po okužbi z virusi, v primeru novega koronavirusa še vedno precej neraziskana. Kot kažejo trenutne raziskave, ljudje bolezen prebolijo na precej različnih načinov, razlikuje se tudi stopnja imunosti, ki sledi premagani bolezni.

V nedavno objavljeni in še ne recenzirani raziskavi s Kitajske so preverili imunski odziv pri 175-ih osebah, ki so prebolele COVID-19 z blažjimi simptomi. Pri 70-ih odstotkih se je razvil močan odziv s protitelesi, okoli 25 odstotkov oseb je imelo v krvi nižjo koncentracijo protiteles, medtem ko pri petih odstotkih protiteles sploh niso zaznali. Prav tako ne vedo, kakšno stopnjo imunosti pomenijo prisotna protitelesa: ali gre za popolno imunost na okužbo ali bolj za to, da bolezen prebolimo v blažji obliki. Nejasno je tudi to, koliko časa bo ta imunost trajala. Najboljše ocene izhajajo iz raziskav z drugimi koronavirusi, ki kažejo na prisotnost protiteles približno eno leto po okužbi.

POLITIKA / KULTIVATOR
V SLUŽBI VLADAVINE

Vse za slovenski bogaboječ narod

Urh Drofenik / 20. 3. 2020

»Ne preostane nam drugega kakor boj«

Okoljski aktivist Uroš Macerl pravi, da ima vlada nevladne organizacije za sovražnike, ki jih s potrditvijo zakona poskuša odstraniti. A zdravo okolje je pogoj tudi za zdravo gospodarstvo, poudarja.

Objavljeno
29. april 2020 17.10

Posodobljeno
29. april 2020 18.02

Zakonske spremembe prav lahko ne bi vzdržale ustavne presoje. FOTO: Tomi Lombar

Maja Prijatelj Videmšek

Okoljevarstveni aktivist **Uroš Macerl** je ob potrditvi drugega protikoronskega interventnega zakona, ki med drugim omejuje dostop okoljskih nevladnih organizacij v postopke pridobivanja gradbenega dovoljenja, v katerih se presojajo vplivi na okolje, ostal brez besed. »Če smo se pred dvema mesecem tega še bali, so karte zdaj na mizi. Od tu naprej nam ne preostane drugega kakor boj.«

»Če je koronakriza kaj pokazala, je pokazala to, da potrebujemo zdravo okolje in človeka, ki je tudi pogoj za zdravo gospodarstvo,« pravi Macerl. Pri ministru za okolje in prostor Andreju Vizjaku, pod okriljem katerega so nastali predlogi zakonskih in uredbnih sprememb, ki znižujejo standarde varstva okolja in narave, se je po besedah Macerla že na zaslišanju pred matičnim odborom državnega zbora videlo, »da si ministrotvanje predstavlja kot menedžiranje gospodarstva – ukiniti vse varovalke in kapitalu dati neomajno moč. Če so bile nevladne organizacije varovalka, ki so poskušale ustaviti kakšen podivjan projekt, opozarjale na nezakonite postopke in okoljsko nesprejemljivost določenih projektov, jih s potrditvijo zakona poskušajo odstraniti. Vidijo nas kot sovražnike.«

Pospešek tretji razvojni osi in hidroelektrarnam

Društvo Eko krog, ki ga predstavlja Macerl, ima tudi po novih, strožjih pogojih za vstop nevladnih organizacij v postopke izdaje gradbenega dovoljenja dovolj veliko število članov; zahteva za društva je, da so morala v preteklih dveh letih imeti vsaj 50 aktivnih članov, ki so redno plačevali članarino in so bili prisotni na zadnjih treh zborih. Vendar na občnih zborih niso podpisovali liste prisotnih, članarino pa jih je večina plačevala z gotovino na teh zborih, ne prek transakcijskega računa. »Da bi razkrivali svoje člane,« in s tem dokazovali, da izpolnjujejo nove pogoje, »nam ne pride na misel,« poudarja Macerl. Zahteve vidi kot oviranje delovanja okoljskih nevladnih organizacij. »Sicer ti ne odvzamejo statusa, si pa izmislijo stvari, ki so pogoj, da lahko dihaš.«

Zasavski okoljevarstvenik meni, da bi zakonske spremembe lahko pospešile projekt tretje razvojni osi, umeščanje hidroelektrarn na srednji Savi, boji se tudi uresničitve načrtov o sežigu odpadkov. Pri slednjem se obrača veliko denarja, ki zanima vse politične stranke, pravi, a obenem meni, da spremembe gradbene in okoljske zakonodaje iz drugega protikoronskega zakona ne morejo vzdržati ustavne presoje. Pobuda za začetek postopka za oceno njihove ustavnosti se neuradno že pripravlja.

FOTO: Tadej Regent

Želja odstraniti tožnike, da ne bi prišli do sodnika

Senka Šifkovič Vrbica s Pravnoinformatičnega centra nevladnih organizacij pojasnjuje, da država sicer lahko svobodno določa pogoje, ki jih morajo izpolnjevati nevladne organizacije s statusom delovanja v javnem interesu na področju okolja in narave, da lahko uresničujejo interese varovanja okolja in narave. Ne sme pa jih postavljati tako, da organizacijam onemogoča dostop do pravnega varstva. Nasprotno, dolžna jim je zagotavljati širok dostop do pravnega varstva. Zakonsko urejanje na nerazumnem mestu (v interventnem zakonu, ki je namenjen preprečevanju gospodarskih posledic epidemije, op. p.) je poseganje v že obstoječe zakonske sisteme, ki delujejo.

Po njenem mnenju gre za »krčenje pridobljenih pravic in postopkovnih upravičenj v postopkih, ki že potekajo. Če nevladne organizacije, ki so stranka v postopkih na Agenciji za okolje, ne bodo izpolnjevale novih pogojev, bodo izgubile ta položaj. Takšen način urejanja statusov okoljskih nevladnih organizacij je po njenih besedah mogoče razumeti le tako, da se želi odstraniti tožnike, da ne bi prišli do sodnika. Predlagatelj zakonskih sprememb očitno motijo dobljene sodbe nevladnih organizacij. Če teh ne bi bilo, ne bi bilo tudi spremembe predpisa.

Najbolj absurdno pa je, tako Šifkovič Vrbica, da se tako pomembne zadeve urejajo v zakonu, ki preneha veljati 30. junija. Če na interventni zakon gledamo politično, je nastavek, da se bodo določbe iz njega preselile v »redno« zakonodajo, opozarja.

Vprašljiva ustavnost in sorazmernost ukrepov

Pravnik **Tomaž Petrovič** meni, da je jasno, da gre za »interventno in sistemsko nedomišljeno zakonodajo, ki se jo vsiljuje pod pretvezo protivirusnih ukrepov. Že nekoliko boljši poznavalec razmer lahko prebere konkretne projekte, ki bi jih želeli izvesti, a jih zaradi njihove očitne okoljske spornosti oziroma nedopustnosti ali zaradi prekomernega poseganja v naravo investitorjem ni bilo mogoče izvesti.«

Za nekatere predlagane ureditve, zlasti prevlado drugega javnega interesa nad interesom varstva narave, se zdi, da so očitno nedodelane in bi lahko bile v nasprotju z vodilnimi direktivami EU na tem področju (habitata in ptičja). Podobno bi lahko veljalo za poenostavitve pri urejanju izjem na vodnem področju (okvirna vodna direktiva). Sodbe Evropskega sodišča so pri tem lahko zelo indikativne, izpostavlja Petrovič.

Nekateri drugi predlagani členi pa po njegovem mnenju »predstavljajo tako očitno poseg v pridobljene pravice, da dvoma o tem, da gre za nedopustno pravno retroaktivnost, pri ustavnem sodišču ne bi smelo biti. Glede na to, da se ministrstvo za okolje in prostor pri sprejemanju teh sprememb in poenostavitve ter po drugi strani omejitve udeležbe v postopkih sklicuje na izjemne razmere zaradi virusa, bi lahko bilo vprašljivo tudi tehtanje sorazmernosti takšnih ukrepov.«

Predlagane ureditve na področju omejevanja sodelovanja nevladnih organizacij pri okoljskih postopkih pa so po njegovem lahko v očitnem nasprotju že s slovensko ustavo, še bolj pa s sprejetimi in zavezujočimi obveznostmi iz Aarhuske konvencije, ki zagotavlja širok dostop pri sodelovanju v okoljskih postopkih in širok dostop do pravnega varstva.

Petrovič svari, da bodo posledice sprejetih sprememb za varstvo okolja in ohranjanje narave kljub ustavni presoji zaradi časovne komponente lahko nepopravljive. Razmere, ki jih vlada s tem povzroča za investitorje, pa prav tako, saj je »zelo vprašljivo, kdo si bo želel voditi postopke po tako spornih predpisih, ki bodo nedvomno predmet presoje na ustavnem sodišču in pri Evropski komisiji.«

Ministrstvo: uravnotežujemo skrb za okolje in razvoj

Na ministrstvu za okolje in prostor so se odzvali na [včerajšnje poročanje Dela](#). Zapisali so, da je članek »skupek neresničnih izjav nekaterih organizacij«. Ukrepe za učinkovitejšo gradnjo ocenjujejo kot pomemben prispevek za blažitev učinkov epidemije na gospodarstvo, »saj bodo učinkovali na pospešitev investiranja države, občin in zasebnih podjetij v gradnjo ter opremljanje infrastrukture in objektov. Čimprejšnja aktivacija investicij pomembno prispeva tudi k ohranjanju delovnih mest na področju [gradbeništva](#), prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja.« Ukrepji po njihovem zatrdanju tudi »temeljijo na uravnoteženi skrbi za okolje v hkratni skrbi za razvoj.«

Na ministrstvu obžalujejo »napačno razumevanje Centra za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij« in zavračajo »njihovo navedbo, da vlada želi potihno omogočiti investicije v okolju škodljive projekte«. Prav tako zavračajo trditve, da so pogoji za nevladne organizacije v javnem interesu skoraj nemogoči.

»V skladu z evropsko direktivo o presoji vplivov na okolje in Aarhusko konvencijo se za nevladne organizacije, ki delujejo na področju okolja oziroma narave, šteje, da so osnovni pogoji za procesno upravičenje, tj. zadosten interes ali kršena pravica, izpolnjeni, zato jim v upravnih in sodnih postopkih tega ni treba posebej dokazovati. Zato je pomembno, da nevladne organizacije, ki želijo zastopati javni interes, v fazi priznavanja tega statusa dokažejo zadosten interes pri zastopanju javnosti oziroma pri zagovarjanju javnega interesa. Ta se najbolj ustrezno dokazuje preko ustreznega števila članov kot podpornikov njihovega delovanja.«

Zato je po navedbah ministrstva bistveno, da se kot pogoj za priznanje statusa nevladne organizacije, ki deluje v javnem interesu, določi minimalno zahtevano število aktivnih članov. »Ta zahteva je skladna s sporočilom Evropske komisije o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki pravi, da je tudi število članov v nevladni organizaciji lahko pomemben kazalnik njene dejavnosti.«

Na ministrstvu menijo, da zahtevano minimalno število 50 članov (za društvo) ni nesorazmerno visoko, da bi omejevalo dostop do pravnega varstva nevladnim organizacijam, ki delujejo v javnem interesu. To po njihovem dokazujejo številne organizacije, ki ta pogoj izpolnjujejo. Med njimi so Planinska zveza (s skoraj 60.000 člani), Lovska zveza (z 20.000 člani), Jamarska zveza, Alpe Adria Green, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic, Ribiška zveza, Slovensko društvo za zaščito voda in Društvo krajinskih arhitektov.

Dodajajo, da pogoj obveznega minimalnega števila aktivnih članov ni nov. Predpisujejo ga tudi avstrijska, švedska in francoska zakonodaja.

DZ s široko podporo izglasoval pospešitev gradnje HE Mokrice

29.04.2020 15:00

Ljubljana, 29. aprila (STA) - DZ je v okviru današnje izredne seje z 79 glasovi za in nobenim proti potrdil novelo zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save, ki jo je pripravilo 51 poslancev SMC, SDS, SAB, DeSUS, SNS, SD in NSi. Novela predvideva pospešitev projekta gradnje hidroelektrarne (HE) Mokrice.

Dušan Šiško (SNS) je v imenu predlagateljev novele izpostavil, da je "skrajni čas" za pospešitev pridobivanja gradbenega dovoljenja za gradnjo HE Mokrice in izpolnitev obveznosti z naslova koncesijske pogodbe.

"Najpomembnejše pa je, da se zagotovi poplavna varnost v občinah Brežice in Kostanjevica na Krki. Nedokončana HE Mokrice bi namreč povzročila izgubo celotnega energetskega potenciala Spodnje Save, že zagrajene hidroelektrarne pa bi postale predimenzionirane," je opozoril.

Novela naj bi odpravila tudi pomanjkljivosti, vezane na **gradbeni zakon**, na podlagi katerega je treba zahtevati za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku poleg dokumentacije in presoje vplivov na okolje priložiti tudi dokazila o pravici graditi na vseh zemljiščih, na katere se posega, je dejal Šiško.

Takšna ureditev je v konkretnem primeru gradnje HE Mokrice z vsemi pripadajočimi objekti v praksi neizvedljiva, je zatrdil. "Naša država bi morala namreč pridobiti in odkupiti okoli 4000 zemljišč, kar pa ni majhen zalogaj. Ravno tako se posamezni deli, sklopi pri gradnji hidroelektrarne gradijo v različnih časovnih obdobjih z različnimi investitorji," je poudaril.

Novela zato nalaga, da začne upravni organ obravnavati zahtevo za izdajo gradbenega dovoljenja s presojo vplivov na okolje brez predložitve lastniške ali druge stvarne pravice na nepremičninah, a ob pogoju, da investitorji predložijo dokazila, še preden se izda gradbeno dovoljenje.

Da ob sedanjih pravilih nadaljevanje projekta izgradnje HE Mokrice po integralnem postopku ni mogoče, je potrdil tudi minister za okolje in prostor Andrej Vizjak.

Ministrstvo ima po njegovih besedah informacije, da bo vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja po integralnem postopku vložena v manj kot mesecu dni, torej se mudi. Sistemskih sprememb ni mogoče izpeljati tako hitro, bo pa **gradbeni zakon**, ki bo rešil podobne zagate

tudi na drugih objektih, po načrtih v celoti prenovljen še letos, je dodal.

Poslanci so danes poudarili, da so slovenske potrebe po električni energiji vedno večje in da se bo treba zato odločiti, kako bomo v naslednjih desetih in več letih pridobivali električno energijo. Menili so tudi, da bo imela novela pozitiven doprinos k državnim in občinskim financam.

Najpomembnejša je poplavna varnost: Projekt hidroelektrarne Mokrice je končno dobil enoten pospešek Državnega zbora

SLOVENIJA 29. april 2020 -Tea Wutte / Insajder – avtorski članek

HE Mokrice

Državni zbor je v okviru današnje izredne seje z **79 glasovi za** in nobenim proti potrdil novelo zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega

potenciala **Spodnje Save**, ki jo je pripravilo **51** poslancev **SMC, SDS, SAB, DeSUS, SNS, SD** in **NSi**.

Gre torej za podporo, ki je **preseгла vsa nasprotja med opozicijo in pozicijo**, kar je v teh časih nekaj precej redkega.

Novela predvideva **pospešitev projekta** gradnje hidroelektrarne (HE) **Mokrice**.

Dušan Šiško (SNS) je v imenu predlagateljev novele izpostavil, da je »skrajni čas« za pospešitev pridobivanja gradbenega dovoljenja za gradnjo **HE Mokrice** in izpolnitev obveznosti z naslova koncesijske pogodbe.

Gre torej za podporo, ki je preseгла vsa nasprotja med opozicijo in pozicijo, kar je v teh časih nekaj precej redkega.

*»Najpomembnejše pa je, da se zagotovi poplavna varnost v občinah **Brežice** in **Kostanjevica na Krki**. Nedokončana HE Mokrice bi namreč povzročila izgubo celotnega energetskega potenciala Spodnje Save, že zagrajene hidroelektrarne pa bi postale predimenzionirane,« je opozoril.*

Ministrstvo za okolje in prostor @rs_mop · Apr 24, 2020

Minister za okolje in prostor mag. Andrej Vizjak z ministrom za infrastrukturo @JernejVrtovec in direktorjem HESS Bogdanom Barbičem na ogledu HE Brežice. ⚡💧

Obisk poteka v luči pripravljenih sprememb za učinkovitejše postopke. #kvalitetazivljenja #ucinkovitipostopki

Ministrstvo za okolje in prostor

@rs_mop

"Varovati okolje in ohraniti naravo za naslednje generacije ob vzporedni skrbi za razvoj", je minister mag. Vizjak uvodoma poudaril ob napovedi ukrepov, ki bodo omogočali hitrejšo realizacijo projektov, kot je tudi HE Mokrice. 🌿🌳

18 6:11 PM - Apr 24, 2020

15 people are talking about this

Novela naj bi odpravila tudi pomanjkljivosti, vezane na **gradbeni zakon**, na podlagi katerega je treba zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku poleg dokumentacije in presoje vplivov na okolje priložiti tudi dokazila o pravici graditi na vseh zemljiščih, na katere se posega, je dejal Šiško.

Novela naj bi odpravila tudi pomanjkljivosti, vezane na **gradbeni zakon, na podlagi katerega je treba zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku poleg dokumentacije in presoje vplivov na okolje priložiti tudi dokazila o pravici**

Takšna ureditev je v konkretnem primeru gradnje HE Mokrice z vsemi pripadajočimi objekti v praksi neizvedljiva, je zatrdil.

»Naša država bi morala namreč pridobiti in odkupiti okoli 4000 zemljišč, kar pa ni majhen

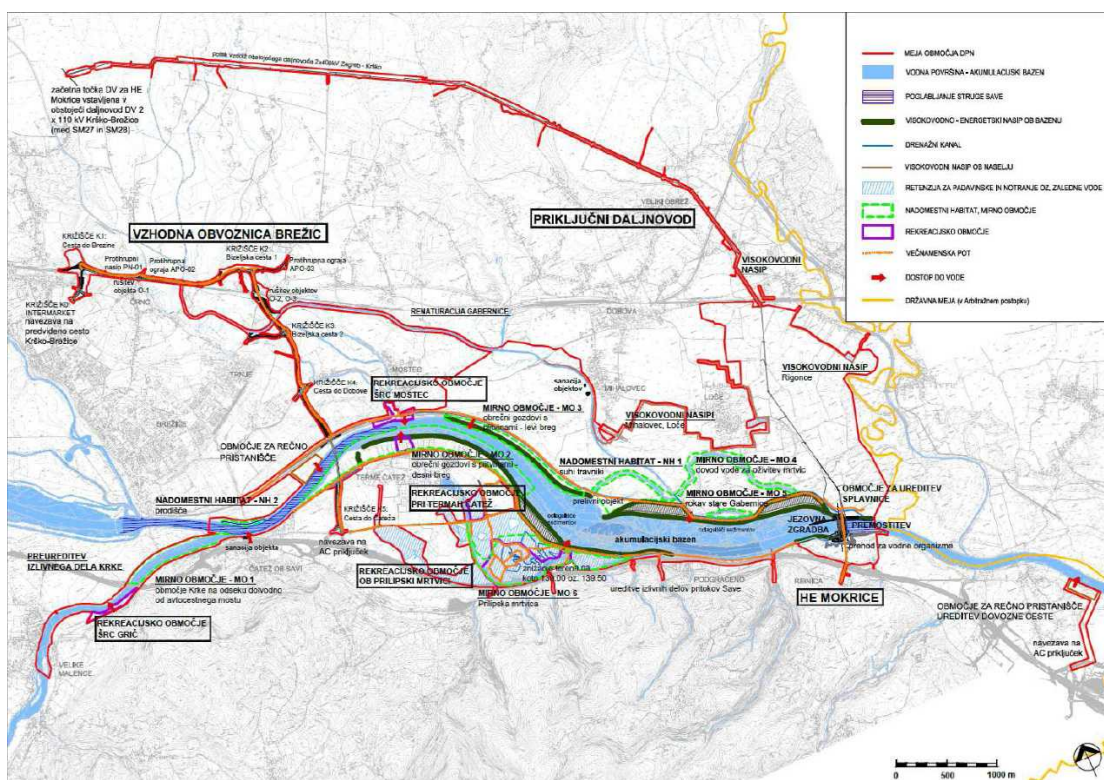
graditi na vseh zemljiščih, na katere se posega.

zalogaj. Ravno tako se posamezni deli, sklopi pri gradnji hidroelektrarne gradijo v

različnih časovnih obdobjih z različnimi investitorji,« je poudaril.

Novela zato nalaga, da začne upravni organ obravnavati zahtevo za izdajo gradbenega dovoljenja s presojo vplivov na okolje **brez predložitve lastniške** ali druge stvarne pravice na nepremičninah, a ob pogoju, da investitorji predložijo dokazila, še preden se izda gradbeno dovoljenje.

Da ob sedanjih pravilih nadaljevanje projekta izgradnje HE Mokrice po integralnem postopku ni mogoče, je potrdil tudi minister za okolje in prostor **Andrej Vizjak**.

Idejni načrt postavitve elektrarn na spodnji Savi.

Ministrstvo ima po njegovih besedah informacije, da bo vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja po integralnem postopku vložena v manj kot mesecu dni, torej se mudi. Sistemskih sprememb ni mogoče izpeljati tako hitro, bo pa **gradbeni zakon**, ki bo rešil podobne zagate tudi na drugih objektih, po načrtih v celoti prenovljen še letos, je dodal.

Poslanci so danes poudarili, da so slovenske potrebe po električni energiji vedno večje in da se bo treba zato odločiti, kako bomo v naslednjih desetih in več letih pridobivali električno energijo. Menili so tudi, da bo imela novela pozitiven doprinos k državnim in občinskim financam.

Projekt je sicer naletel tudi na precej ovir tudi s strani okoljevarstvenikov. Nedavno, **točno pred enim letom** ga je na primer uspelo ustaviti **devetnajst proučevalcev rib**.

SLO | ENG

Domov
O društvu
Kontakt
Novice

Prijava se na E-novice

pošlji

BITKA ZA SPODNJO SAVO! STOP HE MOKRICE!

objavljeno v nedelja
11 februar 2018, ob 12:23

Brežice, 20.1.2018

AVTOR: Sabina Mazinjanin

Na pobudo lokalne civilne iniciative »**NE JEZIMO SAVE – Stop HE Mokrice**« smo v knjižnici Brežice izvedli predavanje o vplivih hidroelektrarn (HE) na rečne ekosisteme in o postopku presoje vplivov na okolje za HE Mokrice. Zapletli so se začeli že ob najavi dogodka. Spremeniti smo morali naslov predavanja. Dogodek je bil zelo dobro obiskan. Obiskali so ga tudi predstavnik energetike in nekaj njihovih lokalnih podpornikov, katere je skrbela izključno poplavna varnost. Dejstvo je, da HE povečujejo poplavno ogroženost, hkrati pa je ukrep za poplavno zaščito veliko dražji ob gradnji HE. Poleg tega obstaja tudi nevarnost poplavnega vala, kot je bil na primer leta 2012 na Dravi. Predstavnik energetike je bil tudi žaljiv do obiskovalcev in nasprotnikov gradnje HE Mokrice.

Spletna stran, ki nasprotuje državnemu projektu izgradnje elektrarn.

V **Društvo za preučevanje rib** so tedaj na posebni tiskovni konferenci pojasnili svoja stališča do gradnje HE Mokrice, kjer so kot stranski udeleženec s tožbo na **upravnem sodišču** uspeli doseči razveljavitev okoljevarstvenega dovoljenja.

V društvu so bili tedaj zelo zadovoljni s sodbo upravnega sodišča, ki je na podlagi tožbe

Projekt je sicer naletel tudi na precej ovir tudi s strani okoljevarstvenikov.

društva zahtevalo nov postopek izdaje okoljevarstvenega soglasja, je tedaj na novinarski konferenci v Ljubljani povedala predsednica društva **Andreja Slameršek**.

Nedavno, točno pred enim letom ga je na primer uspelo ustaviti devetnajst proučevalcev rib.

Po njihovi oceni bi Hidroelektrarna (HE) Mokrice, tako kot ostale HE, spremenila rečni prostor in ogrozila ribje vrste, saj omilitveni ukrepi ne delujejo.

Poudarja, da obstajajo alternative tako glede protipoplavne zaščite kot uporabe obnovljivih virov.

Župan občine Brežice Ivan Molan in idejna zasnova elektrarne.

V občini Brežice so na to sodno zmago preučevalcev rib gledali precej drugače.

Opozorili so, da se bo s to »zmago« Društva za proučevanje rib izgradnja HE Mokrice zamaknila »za nedoločljiv čas v prihodnost« in se vprašali, kakšne bodo posledice in kdo bo prevzel odgovornost za nedokončano poplavno zaščito na poplavnih območjih v občini **Brežice**, kjer več kot **1.100 prebivalcev** že od leta **2011** zaman čaka na zagotovitev varnosti pred poplavami.

Že leta **2017** je časnik Finance zapisal pojasnilo Ministrstva za infrastrukturo, da bi »morebitni zastoji pri gradnji poslabšali tudi poplavno varnost. Veriga spodnje savskih elektrarn je namreč zamišljena kot celota, ob dokončani HE Brežice in nezgrajeni HE Mokrice bi se poslabšala poplavna varnost v občini Brežice ...«.

Župan občine Brežice **Ivan Molan** je glede tega tedaj v dramatičnem tonu izrekel naslednje opozorilo: *»Kot župan moram v imenu ogroženih občanov s tem dogajanjem seznaniti javnost in od države, od pristojnih ministrov in od predsednika vlade, dobiti odgovor, kako in kdaj bodo občani občine Brežice zaščiteni pred poplavami in kdaj se bo končala negotovost, s katero nas navdaja vsako veliko deževje. Številna dejanja države kažejo na to, da smo državljani, ki živimo ob meji na obrobju države, pogosto tudi na simboličnem obrobju in na zadnjem mestu, kadar gre za zagotavljanje enakih pravic.«*

Prav zato je bila današnja, skorajda enoglasna podpora Državnega zbora temu projektu še toliko bolj pomembna.

PODJETJA 14:30

DZ s široko podporo izglasoval pospešitev gradnje HE Mokrice

Ljubljana, 29. aprila - DZ je v okviru današnje izredne seje z 79 glasovi za in nobenim proti potrdil novelo zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save, ki jo je pripravilo 51 poslancev SMC, SDS, SAB, DeSUS, SNS, SD in NSi. Novela predvideva pospešitev projekta gradnje hidroelektrarne (HE) Mokrice.

Dušan Šiško (SNS) je v imenu predlagateljev novele izpostavil, da je "skrajni čas" za pospešitev pridobivanja gradbenega dovoljenja za gradnjo HE Mokrice in izpolnitev

obveznosti z naslova koncesijske pogodbe.

"Najpomembnejše pa je, da se zagotovi poplavna varnost v občinah Brežice in Kostanjevica na Krki. Nedokončana HE Mokrice bi namreč povzročila izgubo celotnega energetskega potenciala Spodnje Save, že zagrajene hidroelektrarne pa bi postale predimenzionirane," je opozoril.

Novela naj bi odpravila tudi pomanjkljivosti, vezane na **gradbeni zakon**, na podlagi katerega je treba zahtevi za izdajo gradbenega dovoljenja po integralnem postopku poleg dokumentacije in presoje vplivov na okolje priložiti tudi dokazila o pravici graditi na vseh zemljiščih, na katere se posega, je dejal Šiško.

Takšna ureditev je v konkretnem primeru gradnje HE Mokrice z vsemi pripadajočimi objekti v praksi neizvedljiva, je zatrdil. "Naša država bi morala namreč pridobiti in odkupiti okoli 4000 zemljišč, kar pa ni majhen zalogaj. Ravno tako se posamezni deli, sklopi pri gradnji hidroelektrarne gradijo v različnih časovnih obdobjih z različnimi investitorji," je poudaril.

Novela zato nalaga, da začne upravni organ obravnavati zahtevo za izdajo gradbenega dovoljenja s presojo vplivov na okolje brez predložitve lastniške ali druge stvarne pravice na nepremičninah, a ob pogoju, da investitorji predložijo dokazila, še preden se izda gradbeno dovoljenje.

Da ob sedanjih pravilih nadaljevanje projekta izgradnje HE Mokrice po integralnem postopku ni mogoče, je potrdil tudi minister za okolje in prostor Andrej Vizjak.

Ministrstvo ima po njegovih besedah informacije, da bo vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja po integralnem postopku vložena v manj kot mesecu dni, torej se mudi. Sistemskih sprememb ni mogoče izpeljati tako hitro, bo pa **gradbeni zakon**, ki bo rešil podobne zagate tudi na drugih objektih, po načrtih v celoti prenovljen še letos, je dodal.

Poslanci so danes poudarili, da so slovenske potrebe po električni energiji vedno večje in da se bo treba zato odločiti, kako bomo v naslednjih desetih in več letih pridobivali električno energijo. Menili so tudi, da bo imela novela pozitiven doprinos k državnim in občinskim financam.

Sprejeta novela **gradbenega** zakona

Poslanci so na današnji izredni seji z 78 glasovi za in nobenim proti sprejeli novelo **gradbenega zakona**, ki jo je predlagal Državni svet.

Državni Svet RS
Sre, 29. apr 2020 ob 22:3

Deli

Alojz Kovšca, predsednik Državnega sveta o noveli zakona, ki jo je na predlog Državnega sveta RS sprejel Državni zbor RS (Avtor: Milan Skledar)

Fotografije

Gradbeni zakon (v nadaljevanju: GZ), ki se je začel uporabljati s 1. 6. 2018 je v 120. členu določil, da se morajo izvajalci, ki so do začetka uporabe tega zakona opravljali dejavnost **gradbeništva** in ne izpolnjujejo pogojev za opravljanje dejavnosti po tem zakonu, v roku dveh let uskladiti z zahtevami iz 14. člena tega zakona. Ta pred izvajalce gradbenih del postavlja zahtevo, da za opravljanje dejavnosti **gradbeništva**, razen dejavnosti izvajanja zaključnih gradbenih del, ki pomembno ne vplivajo na izpolnjevanje bistvenih zahtev, morajo imeti sklenjeno pogodbo o zaposlitvi z najmanj enim delavcem, ki izpolnjuje pogoje za vodjo del.

Že pred začetkom uporabe zakona so se pojavljala opozorila, da je prehodno obdobje dveh let prekratko. Ker primanjkuje strokovno usposobljenih kadrov bodo morali podjetniki, ki izvajajo gradbena dela, ali njihovi zaposleni, opravljati dodatno izobraževanje in dodatne izpite. V povprečju je za opravljanje mojstrskega ali delovodskega izpita potrebno 1,5 leta, če pa mora kandidat tudi dokončati vsaj srednje strokovno izobraževanje in opraviti strokovni izpit, je za to potrebno okoli 5 let. Glede na število izvajalcev gradbenih del, ki se še niso uskladili z zahtevami iz 14. člena GZ, je ob izteku prehodnega obdobja, kot je bilo določeno ob sprejemanju zakona, pričakovati občutne posledice v gradbeni praksi, saj večje število izvajalcev del z dolgoletnimi izkušnjami ne bo več moglo opravljati svoje dejavnosti na področju novogradenj, kar bo imelo za posledico upad gradbene dejavnosti kot celote, na ravni posameznih izvajalcev pa težave s poslovanjem in upad zaposlitev. Ker izkušeni izvajalci, ki ne izpolnjujejo formalnega pogoja, ne bodo smeli izvajati del, se bodo njihove izkušnje izgubile, posledično bo padla kakovost del, saj jih bodo opravljali izvajalci z manj izkušnjami, obenem pa je možno pričakovati dvig cen in podaljševanje rokov za dokončanje del. V primeru, če bi izvajalec, ki ne izpolnjuje pogojev iz 14. člena GZ še naprej opravljal dela, pa bi naročniki ostali brez ustrezne dokumentacije, ki jo potrebujejo za pridobitev uporabnega dovoljenja za novozgrajeni objekt, zaradi česar bi imeli težave pri pridobivanju hišnih števil in izvajanju komunalnih priključkov.

Glede na navedeno je Državni svet predlagal podaljšanje prehodnega obdobja v katerem se bodo izvajalci gradbenih del lahko uskladili z zahtevami iz 14. člena GZ, in sicer za nadaljnji dve leti, to je do 31. 5. 2022. Temeljni cilj predlagane spremembe je zagotoviti možnost čim večim izvajalcem del v **gradbeništvu**, da izpolnijo zahteve, ki jih zanje določa GZ, ter da se prepreči negativne posledice prekratkega prehodnega obdobja, ki bi se kazale v upadu obsega dejavnosti in kvalitete del ter v zvišanju cen in podaljševanju roka za dokončanje del.

Sprejeta novela **gradbenega** zakona

Poslanci so na današnji izredni seji z 78 glasovi za in nobenim proti sprejeli novelo **gradbenega zakona**, ki jo je predlagal Državni svet.

Državni svet RS
Sre, 29. apr 2020 ob 22:3

Deli

Alojz Kovšca, predsednik Državnega sveta o noveli zakona, ki jo je na predlog Državnega sveta RS sprejel Državni zbor RS (Avtor: Milan Skledar)

Fotografije

Gradbeni zakon (v nadaljevanju: GZ), ki se je začel uporabljati s 1. 6. 2018 je v 120. členu določil, da se morajo izvajalci, ki so do začetka uporabe tega zakona opravljali dejavnost **gradbeništva** in ne izpolnjujejo pogojev za opravljanje dejavnosti po tem zakonu, v roku dveh let uskladiti z zahtevami iz 14. člena tega zakona. Ta pred izvajalce gradbenih del postavlja zahtevo, da za opravljanje dejavnosti **gradbeništva**, razen dejavnosti izvajanja zaključnih gradbenih del, ki pomembno ne vplivajo na izpolnjevanje bistvenih zahtev, morajo imeti sklenjeno pogodbo o zaposlitvi z najmanj enim delavcem, ki izpolnjuje pogoje za vodjo del.

Že pred začetkom uporabe zakona so se pojavljala opozorila, da je prehodno obdobje dveh let prekratko. Ker primanjkuje strokovno usposobljenih kadrov bodo morali podjetniki, ki izvajajo gradbena dela, ali njihovi zaposleni, opravljati dodatno izobraževanje in dodatne izpite. V povprečju je za opravljanje mojstrskega ali delovodskega izpita potrebno 1,5 leta, če pa mora kandidat tudi dokončati vsaj srednje strokovno izobraževanje in opraviti strokovni izpit, je za to potrebno okoli 5 let. Glede na število izvajalcev gradbenih del, ki se še niso uskladili z zahtevami iz 14. člena GZ, je ob izteku prehodnega obdobja, kot je bilo določeno ob sprejemanju zakona, pričakovati občutne posledice v gradbeni praksi, saj večje število izvajalcev del z dolgoletnimi izkušnjami ne bo več moglo opravljati svoje dejavnosti na področju novogradenj, kar bo imelo za posledico upad gradbene dejavnosti kot celote, na ravni posameznih izvajalcev pa težave s poslovanjem in upad zaposlitev. Ker izkušeni izvajalci, ki ne izpolnjujejo formalnega pogoja, ne bodo smeli izvajati del, se bodo njihove izkušnje izgubile, posledično bo padla kakovost del, saj jih bodo opravljali izvajalci z manj izkušnjami, obenem pa je možno pričakovati dvig cen in podaljševanje rokov za dokončanje del. V primeru, če bi izvajalec, ki ne izpolnjuje pogojev iz 14. člena GZ še naprej opravljal dela, pa bi naročniki ostali brez ustrezne dokumentacije, ki jo potrebujejo za pridobitev uporabnega dovoljenja za novozgrajeni objekt, zaradi česar bi imeli težave pri pridobivanju hišnih števil in izvajanju komunalnih priključkov.

Glede na navedeno je Državni svet predlagal podaljšanje prehodnega obdobja v katerem se bodo izvajalci gradbenih del lahko uskladili z zahtevami iz 14. člena GZ, in sicer za nadaljnji dve leti, to je do 31. 5. 2022. Temeljni cilj predlagane spremembe je zagotoviti možnost čim večim izvajalcem del v **gradbeništvu**, da izpolnijo zahteve, ki jih zanje določa GZ, ter da se prepreči negativne posledice prekratkega prehodnega obdobja, ki bi se kazale v upadu obsega dejavnosti in kvalitete del ter v zvišanju cen in podaljševanju roka za dokončanje del.

Poslanci podaljšali rok za usposabljanje kadra v gradbeništvu

29.04.2020 15:40

Ljubljana, 29. aprila (STA) - Poslanci so na današnji izredni seji z 78 glasovi za in nobenim proti sprejeli novelo gradbenega zakona, ki ga je v DZ po skrajšanem postopku vložil državni svet in ki še za dve leti podaljšuje možnost za ustrezno strokovno usposobljenost kadra v gradbeništvu.

Kot je v predstavitvi novele zakona v DZ spomnil predsednik državnega sveta Alojz Kovšca, morajo imeti izvajalci v gradbeništvu po veljavnem zakonu zaposleno osebo z ustreznimi izobrazbenimi pogoji, dveletno prehodno obdobje pa se bo izteklo konec maja.

Tega veliko izvajalcev, predvsem manjših, ne bo izpolnilo. Razlogov za to pa je po besedah Kovšce več. "Med drugim, da v Sloveniji primanjkuje strokovno usposobljenih vodij del, zaradi česar bodo morali nekateri kadri opravljati dodatno izobraževanje, poklicno, srednje, višje, visoko, in tudi dodatne izpite, kar pa glede na to, da so to kadri, ki so že polno vključeni v delovni proces, zahteva več časa, kot ga nudi trenutno veljavno prehodno obdobje," je izpostavil.

Izvajalci, ki ob koncu trenutno določenega prehodnega obdobja ne bodo izpolnjevali teh pogojev, bodo morali po njegovih besedah bistveno prilagoditi ali zmanjšati svojo dejavnost na področju gradbeništvu ali pa bodo v velikem prekršku, "za katerega so predvidene enormno visoke globe".

"Težave pa bodo tudi v postopkih pridobivanja uporabnih dovoljenj in drugih upravnih postopkih v zvezi z graditvijo objektov," je izpostavil Kovšca.

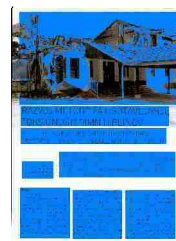
V primeru, da se v prehodnem obdobju ne bodo mogli vpisati v ustrezne imenike vodij del, je mogoče predvideti občutne posledice v gradbeništvu, saj večje število izvajalcev del z dolgoletnimi izkušnjami ne bo več moglo opravljati dejavnosti na področju novogradenj, je dodal.

"To pa bo lahko imelo za posledico upad gradbene dejavnosti kot celote, zmanjšanje števila zaposlitev, na ravni posameznih izvajalcev pa težave s poslovanjem," je še opozoril predsednik državnega sveta.

Državni svet je zato v sodelovanju z Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije (OZS) pripravil novelo, ki vsebinsko ne posega v zakon, temveč le podaljšuje to obdobje do konca maja 2022.

Minister za okolje in prostor Andrej Vizjak je v nadaljevanju ocenil, da je bilo časa za prilagoditev dovolj, da pa bo vlada upoštevala voljo DZ.

Tako v koaliciji kot v opoziciji so noveli naklonjeni, saj da je treba pomagati gradbenemu sektorju.

RAZVOJ METODE ZA UGOTAVLJANJE TOKSIČNOSTI DIMNIH PLINOV

ALI JE POTREBNO TOKSIČNOST DIMNIH PLINOV GRADBENIH PROIZVODOV REGULIRATI NA EU NIVOJU?

Dimni plini, ki nastajajo v vseh fazah požara, predstavljajo ključno tveganje za življenje in zdravje ljudi, ki so udeleženi v požaru. Večja nevarnost za človeško življenje v požaru je namreč sproščanje dima kot sproščanje toplote. Dobro je tudi znano, da so nekateri dimni plini strupeni.

Besedilo:
Friderik Knez,
Zavod za gradbeništvo
Slovenije

Uvod

«Kjer je dim, je tudi ogenj». Ljudski rek kot parabolo uporablja povsem očitna opažanja. Vendar je v povezavi dima in ognja skritih zelo veliko pomembnih detajlov. Kljub temu da v požaru laično pričakujemo, da je največja grožnja človeškemu življenju ogenj, pa statistika tega ne potrjuje. Nasprotno – pokaže, da je večja nevarnost za človeško življenje v požaru sproščanje dima kot sproščanje toplote. To vidimo tudi v predpisih, kjer imamo vrsto ukrepov za odvod dima ali omejevanje nastajanja dima v primeru gorenja.

Z vidika požarnega inženirstva je zelo pomembno, kakšna oprema (pohištvo) se nahaja v gorečem prostoru. Prav tako pa je pomembno, kakšne so ognju izpostavljene površine glede njihovega odziva na ogenj in, v konkretnem primeru, sproščanja dima.

Znotraj razvrščanja gradbenih proizvodov glede odziva na ogenj za razrede B, C in D (materiali z zelo omejenim do sprejemljivim prispevkom k razvoju požara) podajamo tudi parameter s, ki popisuje intenzivnost nastajanja dima pri gorenju izpostavljenih gradbenih proizvodov v za-

četni fazi požara. Parameter ima tri stopnje, s1 (najmanjša stopnja), s2 (srednja stopnja in s3 (najvišja stopnja). Ta podatek je delno uporaben in je določen izključno na podlagi optične gostote dima. Povezan je torej z oteženo evakuacijo zaradi dezorientacije ljudi pri evakuaciji. Ničesar pa ne pove z vidika toksičnosti dimnih plinov, kar je ključni problem.

Dimni plini, ki nastajajo v vseh fazah požara, predstavljajo ključno tveganje za življenje in zdravje ljudi, ki so udeleženi v požaru. Dobro je znano, da so nekateri dimni plini strupeni. Manj pa je splošno

znanega o tem, kateri plini nastopajo v mešanici dimnih plinov ter kakšen je njihov posamičen ali kombiniran vpliv na človeka. Iz literature namreč razberemo, da je prav toksičnost dimnih plinov kriva za večino smrtnih žrtev v požarih. Toplotna obremenitev je v tem pogledu manj nevarna.

Pri obravnavi toksičnosti dimnih plinov moramo ločiti tudi med akutno toksičnostjo in kronično toksičnostjo. Akutna toksičnost opisuje takojšen učinek dimnih plinov na človeka. Posledica tega vpliva je lahko tudi smrt. Kronična toksičnost pa opisuje dolgoročne učinke dimnih plinov na človeka. Ker je povprečen človek sorazmerno malo izpostavljen dimnim plinom pri gorenju, je tudi tematika kronične toksičnosti potisnjena v ozadje. Drugače je pri poklicih, kjer je izpostavljenost dimnim plinom precej večja. Tretja komponenta toksičnosti dimnih plinov pa je ekotoksičnost. Ta je v stroki in tudi v znanosti slabo naslovljena, čeprav je zelo pomembna. Sploh v primeru velikih, gozdnih požarov.

Splošni opis toksičnosti dimnih plinov

Pri požaru nas najprej zanima akutna toksičnost dimnih plinov, ki neposredno povzroča smrtne žrtve. Pri tem pline razdelimo na dušljivce in dražljivce.

Med dušljivce prištevamo ogljikov monoksid, vodikov cianid, ogljikov dioksid in pomanjkanje kisika. Skupno dušljivcem je to, da zmanjšujejo učinkovitost dihanja. Dražljivcev je več, glavni dražljivci, ki jih obravnavamo, pa so kisline: klorovodikova kislina (HCl), bromovodikova kislina (HBr) in fluorovodikova kislina (HF). Dražljivci delujejo predvsem v smislu oteževanja orientacije človeka v požaru, v določeni meri pa tudi otežujejo dihanje skozi dražilni učinek na dihalne poti.

Odziv človeka na izpostavljenost plinom opisujemo z doznim učinkom. Višja, kot je koncentracija plina, krajši je čas izpostavljenosti, ki je potreben za enak učinek. Osnovni dozni opisi ne upoštevajo sinergije med delovanjem plinov, ampak le seštejejo učinek posameznih plinov. Najenostavneje toksičnost dimnih plinov obravnavamo s FED (Fractional Effective Dose – Efektivna doza, dobljena po frakcijah). Osnovni izraz za FED je:

$$FED = \sum_{i=1}^n \int_0^t \frac{c_i(t)}{Ct_i} dt$$

Seštevamo po vseh obravnavanih plinih in za vsak plin za opazovani čas t integriramo prispevek, normiran na koncentracijo-čas (dozo) referenčnega učinka. Kot referenčni učinek se navadno upošteva 50-odstotna verjetnost za smrt, LC50. Pri tem je z znanstvenega stališča pomembno tudi to, da je smrtne doza LC50 določena za reprezentativne vretenčarje, v tem primeru miši. Zdi pa se, da je tak pristop dovolj zanesljiv tudi za prenos na učinek na ljudi. Standardni čas za izražanje je 30 minut.

Omenjeni dimni plini so torej akutno toksični, njihovo število pa je relativno majhno. Pri kronični toksičnosti je teh spojin mnogo več. Obravnavamo spojine iz skupine PAH (polciklični aromatski ogljikovodiki), ki so kancerogeni. Prav tako lahko pri gorenju nastajajo dioksini in furani (PCDD in PCDF), oboji so verjetno kancerogeni, poleg tega pa imajo še vrsto drugih učinkov na zdravje. Nastajajo lahko tudi PCB (poliklorirani bifenili) itd. Skupno je do sedaj identificiranih še okrog 400 kemijskih spojin, ki nastajajo pri požaru in ki so kronično toksične za človeka. Opazimo lahko, da večina teh spojin nastaja na osnovi kloriranja ali bromiranja benzenovih obročev, zato je njihov nastanek bolj verjeten pri požarih, kjer je v gorivu dovolj klora ali broma. Mehanizem nastanka nekaterih (npr. PCDD) v požaru še ni povsem pojasnjen.

Delovanje akutno toksičnih spojin je dolgotrajnejše, vendar statistično značilno. Osnovni problem pri mnogih kronično toksičnih spojinah, ki jih najdemo v dimnih plinih, je, da se bioakumulirajo, torej se s časom nalagajo v telo, s čimer tudi raste prejeta doza ter verjetnost za razvoj škodljivih učinkov. Večjo nevarnost akutno toksične spojine prav zaradi bioakumulacije predstavljajo predvsem za ljudi, ki so pogosto izpostavljeni gorenju in požarom. Pri tem je zanimivo tudi to, da nekatere spojine (npr. PAH) nastajajo tudi pri neidealnem gorenju biomase, npr. drv

v kamini. Prav tako pa se lahko odložijo na zemljišče, kjer je bil požar.

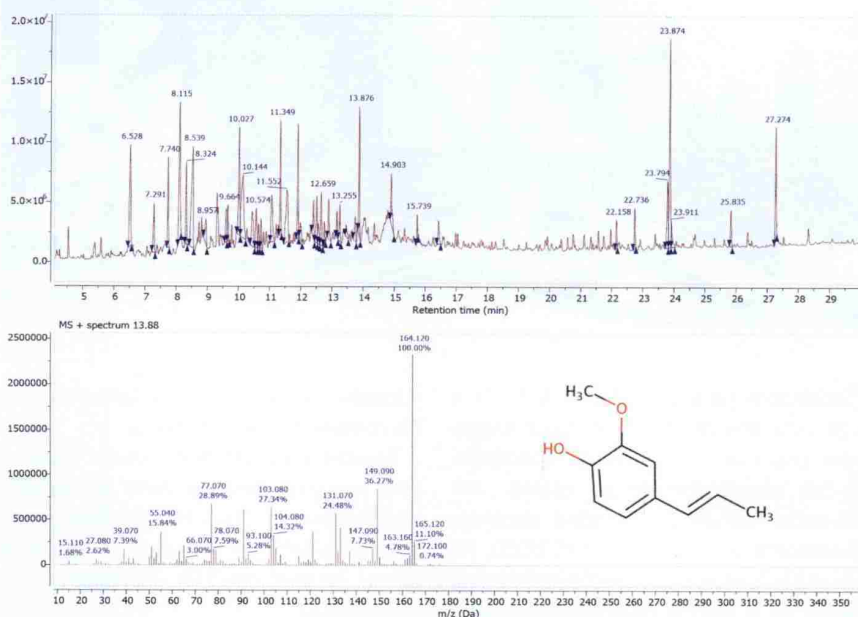
Seveda niso vsi plini enako toksični, zato je poleg samega plina pomemben tudi njegov toksični potencial. Tako je npr. iz družine PAH identificiranih 16 spojin, ki so npr. na seznamu EPA, čeprav je PAH-ov več kot 200.

Karakterizacija posameznih materialov glede toksičnosti

Metode karakterizacije materialov glede toksičnosti njihovih dimnih plinov so dokaj kompleksne, z analitskega vidika kot tudi z vidika reprezentančnosti za določen požarni scenarij. Vpeljane pa so metode za določanje akutne toksičnosti, kjer uporabljamo FTIR analizo dimnih plinov. Najpogosteje požarni scenarij (pogoje gorenja) zagotavljamo s konusnim kalorimetrom. Boljši je sobni kotni preskus, z izgradnjo novih preskuševalno raziskovalnih kapacitet pa na ZAG vzpostavljamo tudi preskus v velikem odprtem kalorimetru. Zaradi praktičnosti navadno uporabljamo konusni kalorimeter.

Karakterizacija materialov glede kronične toksičnosti je v analitskem delu bistveno bolj kompleksna, problem relevantnosti glede požarnega scenarija pa ostaja enak. Čeprav je na voljo standard (ISO 17901), ki daje napotke glede izbire metod vzorčenja in glede izbire analitskih metod, je mnogo premalo natančen, da bi ga lahko neposredno uporabili. Zato je potrebno tako konkretno metodo vzorčenja kot konkreten analitski postopek razviti posebej. Večinoma se uporablja masna spektroskopija (GC-MS) in za tekoče vzorce tekočinska kromatografija (HPLC). Že sama postavitev analitske metode za vzorec z množico identificiranih vrhov npr. pri GC/MS je zelo zahtevna naloga. Primer dela takšne analize je na sliki 1.

Omenjeni problem reprezentančnosti metode generiranja dimnih plinov na ZAG poskušamo rešiti z lastno metodo.

Slika 1: zgoraj kromatogram ekstrakta dimnih plinov iz vzorca lesnega tvoriva, spodaj masni spekter vrha na kromatogramu v času 13,876 min. Identificirana spojina: trans-izoeugenol.

ki temelji na uporabi konusnega kalorimetra, v okviru projekta InnoRenew CoE (H2020 Widespread – teaming program, GA #739574). Uporabljamo konusni kalorimeter v zaprti komori (t.i. »vitiated cone calorimeter«), ki jo nadgradimo tako, da na izhod iz komore namestimo podaljšek, ki omogoča daljši čas reakcij v atmosferi brez zunanje kisika. V komori in po cevi na treh višinah merimo koncentracijo kisika. Za vzorčenje uporabljamo adsorpcijske vložke, pri čemer nadziramo pretok dimnih plinov skozi adsorber. S tem lahko določimo delež posamezne spojine v mešanici dimnih plinov.

Zadnja stopnja razvoja metode je razvoj bio testov za oceno ekotoksičnosti dimnih plinov za določen material za določene preskusne pogoje. Ti testi bodo razviti za nevretenčarje (deževniki in izopodi) ter za rastline (detelja). Namen teh testov je poskusiti oceniti vpliv dimni plinov na zemljo in potencialni vpliv na organizme v zemlji.

Standardizacija in predpisi

Evropska komisija je v preteklem letu financirala raziskavo, ki naj bi odgovorila na vprašanje, ali je potrebno toksičnost dimnih plinov gradbenih proizvodov regulirati na EU nivoju. Raziskava še ni zaključena, oblikovali pa sta dve skupini nasprotujočih si mnenj. Prva skupina ne podpira vpejlave toksičnosti dimnih plinov kot karakterizacijskega parametra z argumentom, da gradbeni proizvodi v požaru sodelujejo v

kasnejših fazah in je zato pomembna predvsem oprema. Druga skupina pa meni, da je ne glede na to potrebno vedeti, kakšna je sestava dimnih plinov tudi v kasnejših fazah požara, ko gori tudi gradbeni material, saj dimni plini vplivajo tudi na ljudi v okolici in seveda na okolje kot tako.

Zdi se, da je določen konsenz vsaj pri vprašanju, ali naj se razvija enotno evropsko metodo, čeprav se najdejo glasovi nasprotovanja tudi pri tem vprašanju.

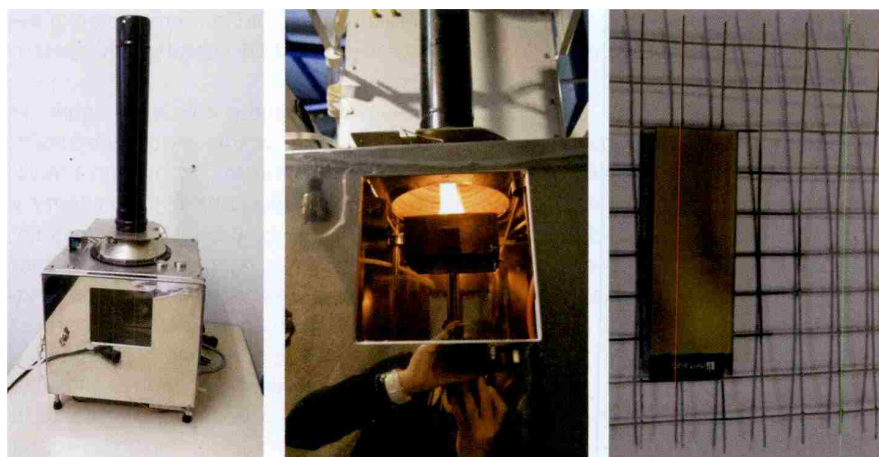
Kako bi morala na to vprašanje gledati Slovenija in stroka pri nas? Menim, da je modro podpirati vsaj razvoj harmonizirane metode preskušanja, saj na ta način omogočamo slovenski industriji boljši do-

stop do tistih držav, ki so že ali pa še bodo toksičnost dimnih plinov regulirale. Kot je opisano v članku, tako metodo razvijamo tudi v Sloveniji, na ZAG. Če namreč obstaja enotna metoda, je možno z enim preskusom zadostiti zahtevam v več državah, kar v primeru nacionalnih metod praviloma ni tako. Menim tudi, da bi morali toksičnost dimnih plinov iz gradbenih materialov regulirati. Morda ne za vse materiale, gotovo pa za tiste primere, kjer že sedaj predpisujemo razred in omejujemo tvorjenja dima (s) po EN 13501-1, primarno obložne materiale, ki sodelujejo že v začetni fazi požara.

Zaključek

Toksičnost dimnih plinov je gotovo ena od tematik prihodnosti na področju požara. Tudi če je ta trenutek ne znamo ustrezno nasloviti in tudi če imamo morda še kopico drugih problemov, ki se morda zdijo bolj akutni, je ne smemo potiskati na obrobje. Ne nazadnje je večina smrtnih žrtev v požarih v stavbah v svetu posledica zastrupitve in ne toplotne obremenitve. Če bomo o tematici dovolj zgodaj razmišljali, jo razvijali in tudi prelivali v predpise, bomo tudi v Evropi v enakovrednem položaju kot države, kjer na področje toksičnosti dimnih plinov gledajo bolj odločno. Če pa bomo tiščali glavo v pesek in ignorirali dejstvo, da je strupenost dimnih plinov zelo velik problem požarov pri siceršnjem doseženem stanju tehnike na področju požara, se nam lahko zgodi tudi kakšna katastrofa.

Zahvala: raziskava se izvaja v okviru projekta InnoRenew CoE (H2020 Widespread – teaming program, GA #739574), ki je delno sofinanciran s strani Evropske unije.

Slika 2: a) modificirani konusni kalorimeter (M-CACC) na ZAG, b) vzorec v komori med preskusom c) dimni plini na steklu – vzorec za kolorimetrijski test.

Poslanci podaljšali rok za usposabljanje kadra v gradbeništvu

29.04.2020 15:40

Ljubljana, 29. aprila (STA) - Poslanci so na današnji izredni seji z 78 glasovi za in nobenim proti sprejeli novelo gradbenega zakona, ki ga je v DZ po skrajšanem postopku vložil državni svet in ki še za dve leti podaljšuje možnost za ustrezno strokovno usposobljenost kadra v gradbeništvu.

Kot je v predstavitvi novele zakona v DZ spomnil predsednik državnega sveta Alojz Kovšca, morajo imeti izvajalci v gradbeništvu po veljavnem zakonu zaposleno osebo z ustreznimi izobrazbenimi pogoji, dveletno prehodno obdobje pa se bo izteklo konec maja.

Tega veliko izvajalcev, predvsem manjših, ne bo izpolnilo. Razlogov za to pa je po besedah Kovšce več. "Med drugim, da v Sloveniji primanjkuje strokovno usposobljenih vodij del, zaradi česar bodo morali nekateri kadri opravljati dodatno izobraževanje, poklicno, srednje, višje, visoko, in tudi dodatne izpite, kar pa glede na to, da so to kadri, ki so že polno vključeni v delovni proces, zahteva več časa, kot ga nudi trenutno veljavno prehodno obdobje," je izpostavil.

Izvajalci, ki ob koncu trenutno določenega prehodnega obdobja ne bodo izpolnjevali teh pogojev, bodo morali po njegovih besedah bistveno prilagoditi ali zmanjšati svojo dejavnost na področju gradbeništvu ali pa bodo v velikem prekršku, "za katerega so predvidene enormno visoke globe".

"Težave pa bodo tudi v postopkih pridobivanja uporabnih dovoljenj in drugih upravnih postopkih v zvezi z graditvijo objektov," je izpostavil Kovšca.

V primeru, da se v prehodnem obdobju ne bodo mogli vpisati v ustrezne imenike vodij del, je mogoče predvideti občutne posledice v gradbeništvu, saj večje število izvajalcev del z dolgoletnimi izkušnjami ne bo več moglo opravljati dejavnosti na področju novogradenj, je dodal.

"To pa bo lahko imelo za posledico upad gradbene dejavnosti kot celote, zmanjšanje števila zaposlitev, na ravni posameznih izvajalcev pa težave s poslovanjem," je še opozoril predsednik državnega sveta.

Državni svet je zato v sodelovanju z Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije (OZS) pripravil novelo, ki vsebinsko ne posega v zakon, temveč le podaljšuje to obdobje do konca maja 2022.

Minister za okolje in prostor Andrej Vizjak je v nadaljevanju ocenil, da je bilo časa za prilagoditev dovolj, da pa bo vlada upoštevala voljo DZ.

Tako v koaliciji kot v opoziciji so noveli naklonjeni, saj da je treba pomagati gradbenemu sektorju.

SPREJETA NOVELA GRADBENEGA ZAKONA

sreda, 29. 04. 2020

Poslanci so na današnji izredni seji z 78 glasovi za in nobenim proti sprejeli novelo **gradbenega zakona**, ki jo je predlagal Državni svet.

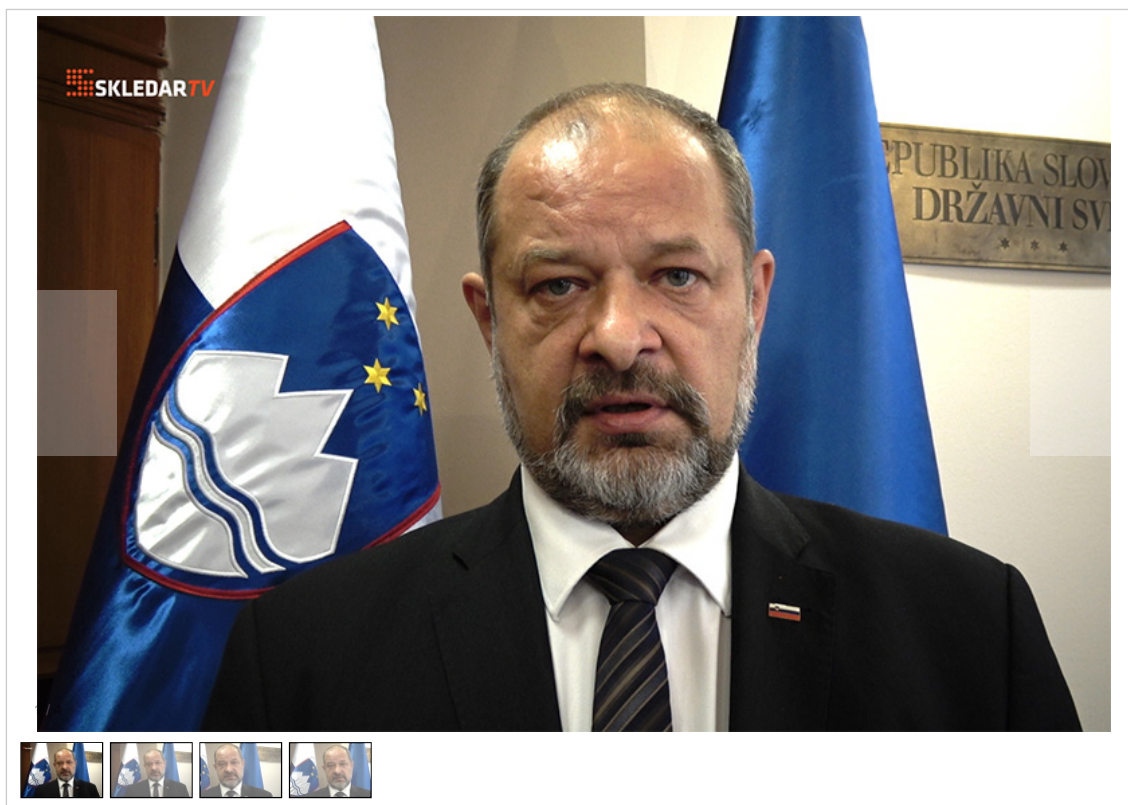
Gradbeni zakon (v nadaljevanju: GZ), ki se je začel uporabljati s 1. 6. 2018 je v 120. členu določil, da se morajo izvajalci, ki so do začetka uporabe tega zakona opravljali dejavnost **gradbeništva** in ne izpolnjujejo pogojev za opravljanje dejavnosti po tem zakonu, v roku dveh let uskladiti z zahtevami iz 14. člena tega zakona. Ta pred izvajalce gradbenih del postavlja zahtevo, da za opravljanje dejavnosti **gradbeništva**, razen dejavnosti izvajanja zaključnih gradbenih del, ki pomembno ne vplivajo na izpolnjevanje bistvenih zahtev, morajo imeti sklenjeno pogodbo o zaposlitvi z najmanj enim delavcem, ki izpolnjuje pogoje za vodjo del.

Že pred začetkom uporabe zakona so se pojavljala opozorila, da je prehodno obdobje dveh let prekratko. Ker primanjkuje strokovno usposobljenih kadrov bodo morali podjetniki, ki izvajajo gradbena dela, ali njihovi zaposleni, opravljati dodatno izobraževanje in dodatne izpite. V povprečju je za opravljanje mojstrskega ali delovodskega izpita potrebno 1,5 leta, če pa mora kandidat tudi dokončati vsaj srednje strokovno izobraževanje in opraviti strokovni izpit, je za to potrebno okoli 5 let. Glede na število izvajalcev gradbenih del, ki se še niso uskladili z zahtevami iz 14. člena GZ, je ob izteku prehodnega obdobja, kot je bilo določeno ob sprejemanju zakona, pričakovati občutne posledice v gradbeni praksi, saj večje število izvajalcev del z dolgoletnimi izkušnjami ne bo več moglo opravljati svoje dejavnosti na področju novogradenj, kar bo imelo za posledico upad gradbene dejavnosti kot celote, na ravni posameznih izvajalcev pa težave s poslovanjem in upad zaposlitve. Ker izkušeni izvajalci, ki ne izpolnjujejo formalnega pogoja, ne bodo smeli izvajati del, se bodo njihove izkušnje izgubile, posledično bo padla kakovost del, saj jih bodo opravljali izvajalci z manj izkušnjami, obenem pa je možno pričakovati dvig cen in podaljševanje rokov za dokončanje del. V primeru, če bi izvajalec, ki ne izpolnjuje pogojev iz 14. člena GZ še naprej opravljal dela, pa bi naročniki ostali brez ustrezne dokumentacije, ki jo potrebujejo za pridobitev uporabnega dovoljenja za novozgrajeni objekt, zaradi česar bi imeli težave pri pridobivanju hišnih števil in izvajanju komunalnih priključkov.

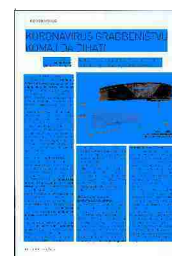
Glede na navedeno je Državni svet predlagal podaljšanje prehodnega obdobja v katerem se bodo izvajalci gradbenih del lahko uskladili z zahtevami iz 14. člena GZ, in sicer za nadaljnji dve leti, to je do 31. 5. 2022. Temeljni cilj predlagane spremembe je zagotoviti možnost čim večim izvajalcem del v **gradbeništvu**, da izpolnijo zahteve, ki jih zanje določa GZ, ter da se prepreči negativne posledice prekratkega prehodnega obdobja, ki bi se kazale v upadu obsega dejavnosti in kvalitete del ter v zvišanju cen in podaljševanju roka za dokončanje del.

Poslanci Državnega zbora so na današnji izredni seji z 78 glasovi za in nobenim proti sprejeli novelo **gradbenega zakona**, ki jo je predlagal Državni svet.

Video in foto: Milan Skledar /S-tv

Objave so namenjene interni uporabi v skladu z odločbami ZASP in se brez soglasja imetnika pravice ne smejo prosto razmnoževati in distribuirati!

KORONAVIRUS GRADBENIŠTVU KOMAJ DA DIHATI

Besedilo:
Emilija Bratož
gomont@svetovanje.si

Letošnji začetek pomladi ni pomenil hkrati tudi velikega začetka gradbene sezone.

V času razglašene pandemije, od 13. marca 2020, je bilo z **Odlokom o začasnih prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom** v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 25/20 in dopol.) kar 40 odstotkom podjetjem dejavnost prepovedano izvajati, le 30 odstotkov podjetij je v marcu delalo na relaciji podjetje podjetju, ki so zaključevali začeta dela.

Ostala podjetja so zaradi poslovnih razlogov in zaprtih vrat poslovno ohromljena odredila čakanje na delo, prekinila nekatere pogodbe o zaposlitvi, mnogi delavci iz Hrvaške in tretjih držav so zaradi višje sile odšli domov in se bodo vrnili šele po preklicu pandemije in umiritvi stanja. Vse to vpliva, da trenutno ne deluje okoli 70 odstotkov podjetij v dejavnosti na področju **gradbeništva** in zaključnih del v **gradbeništvu** ali so dejavnost bistveno zmanjšali.

Katera dela so dovoljena

Še vedno lahko izvajajo svojo dejavnost tisti, ki neposredno s potrošniki ne prihajajo v stik; npr. gradbinci na novogradnjah in nevselijanih stanovanjih, enako instalaterji in izvajalci zaključnih gradbenih del. Izjema v odloku so tudi **druge NUJNE storitve, ki zagotavljajo javno varnost in zdravje**, npr. obrtniki z vgradnjo materiala ali izvedbo storitev, ki je nujna za zagotavljanje npr. delovanja instalacij, vodnih in električnih napeljav, ogrevalnih naprav, preprečitve poplave, odprave nedelovanja najnujnejših aparatov in podobno, vendar je potrebno izvajanje del **ob upoštevanju ukrepov** Nacionalnega inštituta za javno zdravje.

Z namenom postopnega sproščanja ukrepov **na podlagi zadnje spremembe odloka** (UL RS, št. 53/2020) so podjetja z 20. aprilom 2020 lahko začela tudi z:

- odprtjem prodajaln, ki v pretežni meri prodajajo gradbeno - inštalaterski ma-

Težave zaradi izbruha koronavirusne bolezni Covid-19 imajo skorajda po vsem svetu.

terial, tehnično blago ali pohištvo in • izvajanjem storitev, ki se opravljajo na prostem in pri katerih se lahko zagotovi, da ne prihaja do stikov s potrošniki (na primer vrtnarske storitve, krovsko dela, fasaderska dela).

Veliko dnevno posodobljenih vprašanj in odgovorov je na spletni strani Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo: <https://www.gov.si/novice/2020-03-18-posodobljeno-najpogostejsa-vprasanja-glede-sprejetega-odloka-o-zacasni-prepovedi-prodaje-blaga-in-storitev>.

Težave obrtnikov in podjetnikov in ukrepi

Z namenom ohranitve delovnih mest pri delodajalcih, ki jih je epidemija najbolj poslovno prizadela, je vlada sprejela Zakon o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitve njenih posledic za državljane in gospodarstvo - ZIUZEOP (Uradni list RS, št. 49/2020). Reševanju nastale gospodarske situacije na področju zaposlovanja, odrejenega čakanja na delo ter nadomestil plač in prispevkov je namenjen **prvi že sprejet megakoro-**

na paket ukrepov, ki je osredotočen na vse vrste gospodarskih subjektov, tako na samozaposlene in mikro kot tudi za večja podjetja. Največ vprašanj je trenutno povezanih z uveljavljanjem ukrepov, povezanih s čakanjem na delo, varstvom otrok, bolniškimi odsotnostmi. Nato sledi veliko vprašanj v zvezi z izplačilom plač, subvencijo nadomestil za plače in bolniške, kjer je vlada upoštevala zahtevo, da so bolniške breme države od prvega dne odsotnosti.

Veliko je vprašanj o dostopnosti, obrazcih in načinu izpolnjevanja vlog za posamezne ukrepe, ki so sicer podprti z aplikacijami in zbiranjem preko e-vlog Zavoda za zaposlovanje, FURSa (e-Davki) in podajanjem zahtevkov na Zavod za zdravstveno zavarovanje. Podjetniki opozarjajo tudi na to, da bo določena sredstva potrebno vračati do 31.3.2022, če ne bo spremembe zakona.

V svetovnem centru OZS (avtorica Nina Scortegagna Kavčnik) je objavljena pregledna tabela, iz katere izhaja, kateri ukrepi in kako časovno razporejeni veljajo iz ZIUPPP in ZIUZEOP. Dan uveljavitve ZIUZEOP je z dnem 11. 4. 2020.

	Samoza- posleni brez delavcev	Delavci	Delavci			Samozaposleni ter družbeniki, ki so tudi poslovodje		
	Odlog plačila prispevkov	Čakanje na delo/karantena	Čakanje na delo/višja sila	Delavci, ki delajo	Bolniška (bolezen, poškodba)	Temeljni dohodek	Prispevki	Bolniška (bolezen, poškodba)
	ZIU PPP (velja od 29. 3. – 30. 9.)		ZIUZEOP (sprejet v DZ 2. 4. 2020)					
Marec 2020	Odlog plačila prispevkov do 31. 3. 2022	Država od 13. 3. dalje povrne 100 % od 80 % nadomestila plače in vse socialne prispevke (delavec ne sme dobiti manj od MP, država pa povrne max. povprečno plačo v RS v letu 2019, preračunano na mesec – 1.753,84 eur) in za karanteno od 1. dne dalje v breme ZZZS	1. Za delo od 13. 3. – 31. 5. država povrne PIZ I in II (15,5 % + 8,85 %) – tudi če so na LD 2. in delodajalec mora delavcem za delo od 13. 3. – 31. 5. izplačati mesečni krizni dodatek po 200 eur za celoten mesec (oproščen plačila soc. prispevkov in davkov), če njegova zadnja plača ni preseгла 3x MP	Bolniška (bolezen, poškodba)	Marec 350, april 700 in maj 700 eur	100 % oprostitvev plačila prispevkov za vsa socialna zavarovanja (od 13. 3. – 31. 5.)	Od 11. 4. do 31. 5. v breme ZZZS	
April								
Maj								
Junij		40 % nadomestila povrne država (od bruto I) in za karanteno od 1. dne dalje v breme ZZZS						
Julij								
Avgust								
September								

OPOZORILO: Pogoje, ki jih mora posamezni upravičenec izpolnjevati, da je upravičen do ukrepov, navedenih v tej tabeli, je potrebno preveriti v ZIU PPP in ZIUZEOP ter v novih popravkih zakonov. (vir: OZS, www.svetovanje.si)

Drugi paket pa je še v pripravi oziroma postopku sprejemanja in je namenjen zagotavljanju likvidnostnih sredstev, ugodnih bančnih posojil in jamstvenih shem, ki bi morala biti relativno enostavna in za majhna podjetja administrativno manj obremenjujoča. Mnogi že v prvih tednih pandemije ne vedo, kako zagotoviti denarni tok za sredstva za nakazilo plač, še bolj se bojijo naslednjih dveh mesecev in mesecev potrebnega okrevanja po pandemiji. Začeti gradbeni projekti bodo končani, novi projekti pa so vprašljivi. Za nadaljnjo likvidnost bodo potrebni hitri in učinkoviti ukrepi države in bank ter kreditnih in poroštvenih shem. Ukrepi sicer blažijo posledice, ni pa celovitih rešitev, prav tako ne ustreznih kriterijev upravičenosti do njih, glede na sezonska dela oz. gibanje prihodkov v posameznih dejavnostih.

Pogodbene obligacije

Nepričakovana epidemija oziroma pandemija nedvomno predstavlja tako imenovano »**višjo silo**«, ki vpliva na potek **graditve**, ni pa je možno vnaprej predvideti, zato izvajalci v zvezi z izpolnjevanjem pogodbenih obveznosti za izvedbo del v pogodbenih rokih ne odgovarjajo.

Naročniki v primeru zamude iz vseh iz pandemije izhajajočih razlogov ne bodo upravičeni do pogodbene kazni. Ravno tako ne morejo odstopiti od pogodbe zato, ker iz razlogov, ki so posledica opisane »višje sile«, izvajalec del ne opravi pravočasno. Če naročnik kljub temu odstopi od pogodbe brez upravičenih razlogov, je dolžan izvajalcu plačati dogovorjeno plačilo, zmanjšano za stroške, ki jih ta ni imel, pa bi jih moral imeti, če pogodba ne bi bila razdrta, kot tudi za tisto, kar je zaslužil drugje ali kar namenoma ni hotel zaslužiti.

Izvajalci morajo svoje naročnike o nastanku in vzroku za zastoj del in o posameznih nepredvidenih okoliščinah, ki vplivajo na gradnjo in pogodbeni rok, nemudoma pisno obvestiti. Obvestilo se vpiše tudi v gradbeni dnevnik. V obvestilu morajo biti navedeni konkretni razlogi (nezmožnost dobave materiala iz tujine, pomanjkanje delovne sile, nezmožnost prehajanja meja ipd.) in drugi posebni razlogi, vezani na posamezen primer.

V primerih, ko so izvajanja del, ki so z odlokom prepovedana, v teku, je potrebno **z deli začasno prekiniti, gradbišče ob prekinitvi ustrezno zavarovati**, z nujnimi ukrepi, da ne pride do propadanja,

porušitve, zamakanja, povzročanja škode in podobno. Izvajalec je dolžan naročnika takoj obvestiti o okoliščinah, ki onemogočajo ali otežkočajo izvajanje del, o ustavitvi del, o svojih ukrepih za zavarovanje izvedenih del in o nadaljevanju del po prenehanju ovir, zaradi katerih je bilo izvajanje del ustavljeno. Prekinitev traja začasno, vse dokler traja prepoved na podlagi zgoraj navedenega Odloka.

Varstvo delavcev

Najpomembnejše je, da vsi delodajalci primarno poskrbijo za varnost in zdravje delavcev pri gradbenih in ostalih delih na gradbišču. Delodajalec mora že v skladu z obstoječo zakonodajo zagotoviti varnost in zdravje delavcev pri delu. V ta namen mora izvajati ukrepe za zagotovitev varnosti in zdravja svojih delavcev ter drugih oseb, ki so navzoče v delovnem procesu, vključno s preprečevanjem, odpravljanjem in obvladovanjem nevarnosti pri delu, obveščanjem in usposabljanjem delavcev, z ustrezno organiziranostjo in potrebnimi materialnimi sredstvi ter seznanjanjem z okoliščinami epidemije in povezanimi tveganji. V tem času je zelo pomembno vodenje, usmerjanje, pregled nad dogajanjem

in ustrezno prilagajanje, predvsem pa izvajanje **preventivnih ukrepov, pri katerih bodo v celoti upoštevana priporočila in navodila NIJZ.**

Ocenjujemo, da je tudi v primerih, ko ni mogoče zagotoviti zadostne varnosti delavcev, potrebno z deli prekiniti. Glede na načelo sorazmernosti nedvomno prevaga interes izvajalca po zdravju delavcev nad interesom naročnika, ki bi prioriteto želel (ali zahteval), da se dela izvedejo v pogodbenem roku.

Pomoč in podpora podjetjem

Resorno **Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo** na spletni strani <https://www.gov.si/teme/koronavirus/vladni-ukrepi/za-podjetja/> objavlja informacije o pogojih, pod katerimi se izvajajo posamezne dejavnosti, ter odgovore na vprašanja, ki jih lahko zastavljate po e-pošti na naslov korona.mgrt@gov.si.

Na spletni strani Agencije SPIRIT <https://koronavirus.spiritslovenia.si/> so aktualne in redno osvežene informacije, vezane na različne segmente delovanja podjetij v izrednih razmerah na področjih: (a) davki, prispevki in odložena plačila, (b) Opravljanje dela v času izrednih razmer in (c) nepovratna in povratna sredstva. Na elektronskem naslovu podpora@spirit-slovenia.si zbirajo zastavljena vprašanja s strani gospodarstva, če v omenjenih rubrikah nanje še ne najdete odgovora.

V zvezi s čimbolj varno izvedbo del je priporočljivo upoštevati sledeča navodila:

1. Gradbišni sestanki se izvajajo zunaj (ne v kontejnerjih !!) in pri tem se brez izjeme spoštuje priporočljiva razdalja med posamezniki, najmanj 1,5/2,0m.
2. Če je le mogoče, se na gradbiščih poskrbi za tekočo vodo in milo, da si lahko delavci redno umivajo roke. Če tekoče vode ni, mora biti na gradbišču zadostna količina razkužil - vsebnost alkohola v razkužilu za roke naj bo najmanj 60%.
3. Delavci se ne preoblačijo v gradbiščih kontejnerjih, pač pa pridejo na delo v delovni obleki (delovne obleke se perejo čimbolj pogosto).
4. Delavci tudi v času za malico spoštujejo priporočeno razdaljo.
5. Delavcem se zagotovijo zaščitne maske, ki jih je potrebno redno menjavati – na 2 uri (v skladu z navodili proizvajalca posamezne vrste mask).
6. V primeru skupnih prevozov na gradbišče se poskrbi za varnost delavcev, izogibati se je potrebno večjemu številu delavcev v enem vozilu.
7. Delovne prostore, gradbiščne kontejnerje in delovno opremo je potrebno redno razkuževati.
8. V primeru, da delavec kašlja ali ima druge znake bolezni, se ga nemudoma napoti, da pokliče svojega zdravnika in gre v samoizolacijo (oz. v skladu z navodili osebnega zdravnika).
9. Gradbišča naj se opremito s plakati o preprečitvi širjenja korona virusa.
10. Spoštujejo se vsa pravila, ki jih objavlja NIJZ (<https://www.nijz.si>).

V okviru spletnega mesta je pred kratkim zaživel tudi **Poslovni forum**, ki je namenjen neposredni in hitri komunikaciji med podjetji, izmenjavi informacij, uporabnih gradiv in dobrih praks. Za vpogled je potrebna registracija.

V zelo velikem obsegu delovanja se je pokazalo, da so Gospodarska zbornica Slovenije in predvsem **Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije** resen sogovornik Vladi in zakonodajni veji oblasti pri zastopanju obrtnikov in podjetnikov v različnih panogah in dejavnostih.

Preglejte spletne strani:

1. Splošne informacije
<https://www.ozs.si/koronavirus-info>

2. Informacije po sekcijah

<https://www.ozs.si/koronavirus-info/informacije-po-sekcijah>

3. Pogosta vprašanja

<https://www.svetovanje.si/svetovanje/koronavirus>

Zaenkrat se ukrepi za zaježitev posledic epidemije nanašajo na obdobje do 31. maja 2020, upamo pa, da smo uspeli v Sloveniji zaježiti širjenje okužbe v tolikšni meri, da ga ne bo treba podaljšati še za en mesec. Morda to cikla gradbenih del zaradi sproščanja izjem od odloka in delovanja med podjetji ne bi zadržalo v preveliki meri, bi se pa zmanjšale odločitve fizičnih oseb in pogum za novo investiranje v gradnje, adaptacije in nakup nepremičnin.

Gradnja hiše iz konopljenega betona v Bellinghamu, Washington, ZDA (foto Wikimedia)

KONOPLJA OSVAJA (TUDI) GRADBENIŠTVO

NE LE KOT IZOLACIJA, TUDI V OBLIKI ZIDAKOV ALI KOT FASADNI ELEMENT

Besedilo: **Andrej Godeša**
Foto in viri: **Wikipedija, Wikimedia, Isohemp SA, Hempcrete, Cannabric**

Človeštvo znova odkriva mnoge stare obrti in gradiva. Ekologi, etnologi in drugi navdušenci obujajo in spodbujajo uporabo naravnih, »zelenih« materialov. Ponekod je tovrstne tržne niše »odkrila« tudi že industrija.

Gradbeništvo pri uporabi naravnih, »zelenih« materialov ni nobena izjema. Že vrsto let se povečuje uporaba rastlinskih vlaken kot alternativnih materialov za toplotno izolacijo. Ponekod so pričeli obujati tudi starodavne tradicije izdelave zidakov, ojačenih s primešanimi naravnimi vlakni.

Gradbeništvo v svetovnem merilu porabi približno 40 odstotkov vse uporabne energije, 25 odstotkov vse vode in 40 odstotkov vseh svetovnih rezerv surovin (raziskava OZN Okolje, 2016). Vse to razsipanje bi lahko drastično zmanjšali z nadomeščanjem mineralnih surovin z rastlinskimi.

Uporaba rastlinskih gradiv pomeni pozitivno usmeritev, ker rastline vežejo nase škodljiv ogljikov dioksid iz zraka. Za njihovo predelavo do končne namembnosti porabimo manj energije kot za klasična gradiva. Tudi pozneje, ko zgradba že stoji, pomenijo naravni materiali dodatne pri-

hranke pri porabi energije za ogrevanje in hlajenje.

Zadnjih 25 let v Evropi znova odkrivamo možnosti uporabe konoplje. V ta namen so že prilagodili zakonodajo, ki dovoljuje pridelavo industrijske konoplje z manj kot 0,2 odstotka THC. V tem času so razvili na tisoče izdelkov za zelo različne namene, od tekstila in industrijskega oblikovanja, avtomobilske in prehranske industrije, do medicine, kozmetičnih izdelkov, barvnih premazov in živalske stelje ali goriva iz biomase.

Skromne zahteve in hitra rast

Konoplja je rastlina, ki spremlja človeštvo že skozi vso zgodovino. Je ena prvih rastlin, ki jih je človek udomačil. Družino rastlin s tem imenom sestavljajo tri glavne vrste: navadna ali industrijska konoplja (*Cannabis Sativa*), indijska konoplja (*Cannabis Indica*) in konoplja *Ruderalis*. Rusi

Industrijska konoplja zraste tudi do višine 6 metrov. (foto Wikipedija)

rečejo slednji kar konopljin plevel. Za ljudi sta že od nekdaj pomembni prvi dve.

Industrijsko konopljo uporabljajo največ zaradi trpežnih dolgih vlaken in velike vsebnosti celuloze, pa tudi zaradi uporabnosti semen za prehrano ljudi in živali. Indijska konoplja ima tisočletja dolgo tradicijo v zdravilstvu in pri šamanskih obredih. Videz obeh rastlin je skoraj enak, razlika je predvsem višina odrasle rastline (industrijska konoplje je nekajkrat višja od indijske) in vsebnost alkaloidov, zdravilnega TBD in psihoaktivnega THC (visoka vsebnost v indijski konoplji).

Konoplja je zelo žilava rastlina. Prenese temperature do -5 stopinj Celzija. Zaradi velikih listov in zelo goste rasti, ki onemogoča rast plevelom, pridelovalcem ni treba uporabljati herbicidov. Marsikje opuščajo tudi uporabo pesticidov. Glede porabe umetnih gnojil so zahteve podobne kot pri žitu. V primerjavi z bombažem za pridelavo potrebujejo kar 14-krat manj vode. Konoplja raste 50-krat hitreje od dreves in do nadmorske višine 1900 metrov.

**»Udomačena«
že vsaj 10.000 let**

Arheologi so na Japonskem našli ostanke semen konoplje in konopljenih tekstilnih izdelkov ob 10.000 let starih ognjiščih. Na Kitajskem so našli 7.000 let staro lončevino z vtisnjanim vzorcem konoplje. Kitajci so iz konopljenih vlaken izdelovali oblačila, čevlje, vrvi in celo prvi papir. V Mezopotamiji in starem Egiptu so konopljena vlakna dodajali glini za ojačenje sten lončenih izdelkov in za večjo trdnost zidakov. Pred 3500 leti so v Egiptu že pletli konopljene vrvi in tkali vreče. Grški zgodovinar Herodot je pred 2.500 leti opisal žganje vlaken in vdihavanje dima v bogoslužju in zdravilstvu, pa tudi kot način omamljanja.

Na širšem območju Evrope so se pričeli tekstilni izdelki iz konopljenih vlaken pojavljati dokaj pozno, šele v železni dobi. Arheologi so našli tovrstne izdelke v Nemčiji, Avstriji, Romuniji, Ukrajini in drugje. V Nemčiji in Italiji so v srednjem veku konopljo uporabljali tudi v prehrani. Pozneje so jo gojili predvsem za izdelovanje močnih ladijskih vrvi, transportnih vreč in trpežnih oblačil.

Krištof Kolumb je na svoji ladji uporabljal konopljene vrvi. Za eno samo galejo so porabili tudi do 100 ton vrvi in jadrovine. Leonardo da Vinci je svoje znamenito

Konopljene vrvi so bile nekoč v opremi vsake ladje. (foto Wikipedija)

Konopljena vlakna so že od nekdaj uporabljali tudi za gradnjo. (foto Wikipedija)

Konopljene sekance uporabljajo predvsem v gradbeništvu. (foto Wikipedija)

umetniško delo Mona Liza naslikal z barvnimi pigmenti, umešanimi v konopljeno olje. Rudolf Diesel je leta 1892 patentiral dizelski motor. Po njegovi zamisli bi ga poganjali z gorivom, izdelanim iz rastlinskih semen, tudi konoplje, kakršnega so uporabljali za osvetljevanje s takratnimi svetilkami.

Vzporedno s pričetkom izdelave avtomobilov si je pričela utirati svojo pot nafta. Cenene frakcije nafte so kmalu povsem izrinile izdelavo goriv iz rastlinskih semen. Petrolejke so dobile svoje ime že po novem gorivu. Kemično sintetizirani materiali so konopljo po drugi svetovni vojni postopoma izrinili še na vseh drugih področjih. Ladijske vrvi in jadrovino, kot vse vrste tekstila in vreč, so zamenjali ceneni izdelki iz poliamida, polipropilena in drugih vrst plastike.

Plošče iz konopljenih iveri lahko primerjamo z lesenimi. (foto Elke Wetzig, Wikipedija)

Konopljene zidake izdelujejo v različnih velikostih. (foto Isohemp)

Prepoved konoplje in njena vrnitev

Zaradi vsebnosti psihoaktivnih snovi so v zadnjih osemdeset letih pridelavo indijske konoplje skoraj povsod po svetu prepovedali. Da ne bi zaradi podobnosti obeh rastlin prihajalo do zlorab, so razširili prepoved tudi na pridelavo industrijske konoplje, v ZDA leta 1937, na Japonskem 1948, na Portugalskem v skladu z evrop-

Oblikovan konopljen blok (foto Isohemp)

Objave so namenjene interni uporabi v skladu z odločbami ZASP in se brez soglasja imetnika pravic ne smejo prosb razmnoževati in distribuirati!

Gradnja s konopljenimi zidaki
(foto Hempcrete)

skimi predpisi šele leta 1971. Mnogi menijo, da je prepoved izsilil naftni lobi, da bi izrinil konkurenco pri trženju prvih plastičnih materialov in novega dizelskega goriva v času tik pred drugo svetovno vojno.

Po vojni so gojenje konoplje opustili tudi pri nas. Vzporedno s tem se je zmanjševala tudi proizvodnja od 272.000 ton leta 1961 na vsega 62.600 ton leta 1997. Od takrat naprej se zakonodaja po svetu počasi spreminja v prid gojenja industrijske konoplje.

V mnogih državah je še danes prepovedana pridelava obeh vrst konoplje. Nekatere dovoljujejo uporaba ekstraktov in izdelkov indijske konoplje za medicinske namene v bolnišnicah. Ponekod je dovoljena celo uporaba indijske konoplje v rekreativne namene omamljanja. V ZDA je predsednik Trump leta 2018 podpisal zakon, ki dovoljuje gojenje industrijske konoplje. Kanada je podoben zakon sprejela že leta 1998.

Po podatkih iz leta 2014 je v Kanadi z industrijsko konopljo zasejanih največ površin na svetu. Sledita ji Severna Koreja in Kitajska. Druge države z večjimi površinami, namenjenimi konoplji, so še Francija, Čile, Rusija in Ukrajina. V manjših količinah jo pridelujejo še v trideset drugih dr-

žavah (tudi v Sloveniji). Največji svetovni proizvajalec konopljenih semen je Francija (73 odstotkov svetovne proizvodnje), na drugem mestu je Kitajska z 22-odstotnim deležem. V predelavi konopljenih vlaken prednjači Nizozemska s 23 odstotki, sledijo ji Češka, Italija, Avstrija in Kitajska.

Široko področje uporabe

Že od vsega začetka so konopljono seme uporabljali za prehrano. Semena so jedli surova, sušena ali zmleta in umešana v druga hranila. Glede beljakovin je konoplja povsem primerljiva z drugimi viri, kot so meso, mleko, jajca ali soja. Že sto gramov teh semen pokrije 64 odstotkov vseh dnevnih potreb človeka po hrani. Farmaceutvska industrija za izdelavo zdravil že dolgo uporablja alkaloidne in druge kemične snovi iz obeh vrst konoplje. Iz konoplje še danes izdelujejo posebne filtrske papirje in bankovce. V zadnjih dveh desetletjih so številne avtomobilske tovarne pričele za izdelavo notranjih izolacijskih oblog uporabljati namesto steklenih vlaken spet naravna konopljena vlakna. Umešana v sintetične smole tvorijo obloge vgrajene v vozilih znamk Audi, BMW, Ford, Honda, Mitsubishi, Volkswagen in drugih. Vsako vozilo Mercedes-Benz razreda C ima na primer vgrajenih približno 20 kilogramov konopljenih vlaken.

Konoplja v gradbeništvu

V gradbeništvu največ konoplje porabijo za izolacije, vse več pa tudi kot konstrukcijski material pri gradnji manj zahtevnih objektov. Z materiali, ki vsebujejo konopljena vlakna, gradijo večinoma notranje predelne stene. Za izvedbo zunanjih zidov

konopljene zidake bodisi naslonijo na osnovni nosilni zid iz klasičnih zidakov, ali pa jih vpnejo v lesene ali jeklene okvire. Če je konstrukcija dodatno ojačana z železobetonskimi stebri, konopljeni zidaki omogočajo povsem običajno gradnjo.

Konopljena vlakna so se izkazala za zelo trden in trajen material, ki lahko nadomesti les ali iverne lepljene izdelke. Plošče iz lepljenih konopljenih sekancev imajo podobne lastnosti tistim iz lesa. Z zidaki debeline 40 centimetrov dosežemo brez dodatne izolacije toplotno prevodnost $U = 0,18$. Pri debelini zidu 45 centimetrov lahko govorimo že o lastnostih pasivnih hiš.

Prva zabeležena sodobna uporaba konopljenega betona je bila leta 1986 v Franciji pri obnovi hiše Maison de la Turquie v kraju Nohent-sur-Seine. Leta 2000 so zabeležili prvo uporabo konopljenega ometa pri gradnji testnega objekta v kraju Haverhill, Velika Britanija. Leta 2009 so dali v uporabo tako imenovano »obnovljivo hišo« (Renewable House), v celoti izdelano iz materialov na osnovi konoplje v kraju Asheville, North Carolina, ZDA. V Veliki Britaniji v okviru Univerze v Bathu in s sofinanciranjem EU že nekaj let poteka raziskava o uporabi gradbenih panelov, izdelanih iz konoplje.

Trenutno samo v Franciji porabijo 5.000 ton konopljenega materiala letno. V gradbeništvu uporabljajo predvsem notranji viaknjeni del stebra in zunanjo skorjo. Sekance, iveri in trske lesovine zunanega dela so prej največkrat zavrgli. Danes te sekance razdrobijo do velikosti 2-25 milimetrov za nadaljnjo predelavo.

Konoplja je odporna na parazite in delno odporna tudi na ogenj (klasifikacija

Oblikovani konopljeni bloki omogočajo vgradnjo ojačitev.

B1 ali B2) saj zdrži temperature do 650 stopinj Celzija. Kot gradbeni material jo uporabijo v obliki rahle vlaknene volne (100-odstotna vlakna), kot toplotno stisnjene izolacijske plošče (80-odstotna mešanica konopljenih vlaken in trsk), kot netkano tkanino (filc) za zvočno izolacijo (100-odstotna vlakna) ali kot plošče za izdelavo predelnih sten in oblaganje stropov (večji delež sekancev in iveri), zlepljene z dodajanjem polimernih smol in podobno izdelane polimerne plošče za oblaganje fasad.

Konopljenja izolacija odlično nadomešča energijsko potratne in neobnovljive toplotne izolacije iz steklene ali mineralne volne. Meritve kažejo zelo podobno toplotno prevodnost teh materialov in celo boljše lastnosti glede prepustnosti in vpijanja vodne pare. Poleg teh materialov v **gradbeništvu** uporabljajo tudi barvne premaze, izdelane na podlagi konopljenega olja.

Beton s konopljo

Najhitreje se povečuje uporaba konopljenega betona. Pravzaprav največkrat sploh ne gre za beton v klasičnem pomenu besede. V mešanici konopljenih iveri in vode zaradi okoljskih vidikov kot vezivo običajno raje kot portlandski cement uporabijo gašeno apno (za izdelavo je potrebna manj energije kot za cement) ali druga veziva. Za gradnjo kvadratnega metra zgradbe porabijo povprečno do enega kubičnega metra konopljenih iveri. Iz takega materiala je mogoče izdelati tudi zunanje

Oblaganje zidov s konopljenimi zidaki

zidove, saj je nosilnost blokov iz sekancev in iveri bistveno višja od konopljenih vlaken. Zelo pomembna je tudi odpornost (do 120 minut) na gorenje.

Glavni načini uporabe teh betonov so ročno uliti zidovi, nabrizgane izolacijske plasti za notranje in zunanje omete, vnaprej izdelani zidaki in oblikovani bloki za nenosilne ali nosilne stene, plošče za talno ali stropno izolacijo. Specifične teže teh materialov se pričnejo pri 200-250 kg/m³ (brizgani ometi in polnila), lahko pa so tudi 400-500 kg/m³ (za nenosilne stene). Pri višji vsebnosti veziva in večji gostoti 600-1000 kg/m³ (zunanji ometi in nosilne stene) dosežejo višjo trdnost.

Za nosilne zidove uporabijo kot vezivo materiale na podlagi gline ali naravnega cement - pucolanski (silikatni ali aluminatni) vulkanski pepel, ker se strjuje hitreje kot apno. Za predelavo pepela v obliko, pri-

merno za uporabo, je potrebno manj energije kot za izdelavo apna.

Čedalje bogatejša ponudba

Med evropskimi ponudniki velja omeniti belgijsko družbo Isohemp SA, ki ponuja industrijsko izdelane zidake in bloke iz tega materiala različnih dimenzij in oblik, primerne za hitro sestavljanje na gradbišču. Nizozemska družba Hempflax BV, ustanovljena leta 1993, načrtuje letos predelavo konoplje iz lastne pridelave že na 3.500 hektarih polj. Francoska družba Biosys iz skupine Vieille Matériaux ima v programu tudi konopljene zidake. Britansko podjetje UK Hempcrete nadaljuje dosežke družbe Hemp-LimeConstruct, ustanovljene leta 2008. Irsko podjetje Hempbuild izdeluje konopljene zidake vseh oblik in velikosti. Podjetje Schönthaler OHG iz Južne Tirolske deluje že od leta 1964. Ponujajo zidake, oblikovane za enostavno gradnjo iz apnene konoplje. Nemška družba Natur-BauHof ponuja zidake iz konoplje, vezane z glinenim vezivom.

Čas konoplje šele prihaja

Kljub pozitivnemu energijskemu učinku v vseh fazah od izdelave do končne uporabe imajo konopljeni materiali še vedno tudi negativno plat. To je trenutno predvsem višja nabavna cena v primerjavi s klasičnimi zidaki, betonom in mineralnimi izolacijskimi materiali.

Na razširjenost uporabe seveda vpliva tudi nosilnost, ki v primerjavi s klasičnim železobetonom daleč zaostaja. Vendar pri gostoti materiala 1000 kg/m³ zdrži pritisk okrog 2 MPa, kar je povsem primerljivo vrednostim v treh ali več nadstropnih zgradbah iz klasičnih zidakov. Poleg tega je o konopljenih izdelkih še vedno premalo informacij o možnostih uporabe in ustrezni gradbeni tehnologiji. Konopljin čas šele prihaja.

Konopljene plošče so lahko tudi fasadni element.